

AKTUALIZACJA
STRATEGII ROZWOJU POWIATU LUBAŃSKIEGO

Przygotował:
Zespół ds. wdrażania
„Strategii rozwoju powiatu lubańskiego”
pod kierownictwem
JERZEGO ZIELIŃSKIEGO

Opracowała:
ANETA SOBOLEWSKA
Podinspektor ds. promocji i strategii
oraz współpracy z organizacjami
pozarządowymi

Starostwo Powiatowe w Lubaniu
2002 r.

Spis treści

WPROWADZENIE	2
DZIAŁ I. DIAGNOZA STANU I TENDENCJI ROZWOJOWYCH POWIATU	4
1. OBSZAR I SIEĆ OSADNICZA	4
2. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO	5
3. UKŁAD ZAGOSPODAROWANIA	14
4. LUDNOŚĆ – STAN I STRUKTURA	17
5. RYNEK PRACY	21
6. STRUKTURA GOSPODARKI	34
7. ROLNICTWO I LEŚNICTWO	40
8. DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA I BUDOWNICTWO	43
9. TURYSTYKA	45
10. LECZNICTWO UZDROWISKOWE	47
11. INFRASTRUKTURA POWIATU	49
<i>GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA</i>	49
<i>GOSPODARKA ODPADAMI</i>	54
<i>ELEKTROENERGETYKA</i>	57
<i>GAZOWNICTWO</i>	57
<i>CIEPŁOWNICTWO</i>	58
<i>SIEĆ KOMUNIKACYJNA</i>	60
<i>ŁĄCZNOŚĆ</i>	62
<i>MIESZKALNICTWO</i>	66
<i>OŚWIATA I WYCHOWANIE</i>	68
<i>KULTURA I REKREACJA</i>	80
<i>OCHRONA ZDROWIA</i>	88
<i>OPIEKA SPOŁECZNA</i>	97
12. FINANSE POWIATU LUBAŃSKIEGO W LATACH 1999 - 2002	100
13. MOCNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA POWIATU	109
Dział II. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU POWIATU LUBAŃSKIEGO DO ROKU 2010	115
14. WIZJA ROZWOJU POWIATU	115
15. HIERARCHICZNA STRUKTURA CELÓW I ZADAŃ ROZWOJU POWIATU	116
<i>ISTOTA CELÓW STRATEGICZNYCH</i>	116
<i>CELE OPERACYJNE I ZADANIA STRATEGICZNE</i>	117
DZIAŁ III. ZAGADNIENIA REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU LUBAŃSKIEGO	129
16. ORGANIZACYJNE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII	129
17. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII	130
18. MONITORING WDRAŻANIA STRATEGII	134
19. PROJEKTY REALIZACYJNE	138
<i>Załącznik 1. Członkowie Zespołu ds. Koordynacji i Wdrażania Strategii</i>	185
<i>Załącznik nr 2. Podstawowe informacje statystyczne dotyczące gmin powiatu lubańskiego</i>	186
<i>Załącznik 3. Sprawozdania z wykonania planu finansowego PFOŚiGW.</i>	190
<i>Spis tabel</i>	195
<i>Spis wykresów</i>	196

WPROWADZENIE

Rosnąca świadomość konieczności wykorzystania możliwości rozwojowych powiatu oraz potrzeby celowego i skoordynowanego oddziaływania na gospodarkę subregionalną skłoniła władze samorządowe do opracowywania strategii rozwoju (programu strategicznego) swoich powiatów. Proces zarządzania powiatem, podobnie zresztą jak i gminą, musi bowiem mieć charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie jego przyszłości, czyli winien być oparty na podejściu strategicznym. Nie może zaś odbywać się w wyniku przypadkowych, nie ukierunkowanych na realizację długofalowych celów - decyzji bieżących.

Strategię rozwoju powiatu można zatem zdefiniować jako koncepcję systemowego działania, polegającą na:

- 4 formułowaniu zbioru perspektywicznych celów rozwojowych i ich modyfikacji w zależności od zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych,
- 4 określaniu niezbędnych zasobów ludzkich, rzeczowych, finansowych i naturalnych, niezbędnych do realizacji przyjętych celów,
- 4 określaniu sposobów postępowania (reguł działania, dyrektyw) zapewniających realizację przyjętych perspektywicznych celów rozwojowych oraz optymalne wykorzystanie i rozmieszczenie przestrzenne zasobów, dla zapewnienia społeczności powiatowej optymalnych warunków egzystencji i rozwoju.

Ogólnie biorąc, strategia rozwoju powiatu powinna odpowiadać na pytanie: co musimy zrobić, aby funkcjonować i rozwijać się w przyszłości w celu optymalnego zaspokojenia zbiorowych potrzeb subregionalnej społeczności?

Należy zaznaczyć, iż strategia rozwoju powiatu nie jest w stanie zastąpić strategicznych programów rozwoju poszczególnych gmin. Wynika to w szczególności z wyraźnej odmienności zakresu zadań i kompetencji przypisanych władzom lokalnym i powiatowym. Władze powiatu lubańskiego jako podmiot opracowywanej strategii w zakresie swego działania mają bowiem szeroki wachlarz zadań publicznych o ponadgminnym charakterze, w tym w zakresie: edukacji publicznej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, transportu i dróg publicznych, kultury fizycznej i turystyki, zagospodarowania przestrzennego, gospodarki wodnej i ochrony środowiska, porządku publicznego, aktywizacji lokalnego rynku pracy oraz promocji powiatu.

Należy jednak zaznaczyć, iż jednostki szczebla powiatowego są w sensie funkcjonalnym systemami złożonymi, których zdolność samoregulacji jest stosunkowo niewielka. W warunkach gospodarki rynkowej rozwój każdego systemu terytorialnego tego szczebla, w tym i powiatu lubańskiego wymaga zatem odpowiedniej organizacji i zarządzania. Współczesnym podejściem systemowym w pełni odpowiadającym tymże wymaganiom jest **planowanie strategiczne**, które jest:

- 4 stabilną i realistyczną podstawą „myślenia o przyszłości powiatu”,
- 4 aktywnym procesem dostosowywania się powiatu do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych,
- 4 kreatywnym procesem wyboru celów rozwojowych o dalekosiężnych skutkach,
- 4 procesem decyzyjnym w przeważającej mierze opartym na przewidywaniu przyszłej rzeczywistości, w której będzie działać powiat oraz wchodzące w jego skład gminy.

Sukces powiatu lubańskiego zależy więc w istotnym stopniu od sprawnego, skutecznego i efektywnego sterowania zasobami oraz procesami lokalnymi w celu osiągnięcia, w istniejących warunkach, optymalnych rezultatów.

Sformułowanie strategii powiatu wymagało zastosowania odpowiedniej procedury, użytecznej w sytuacji, gdy niezbędne staje się podjęcie istotnych, akceptowanych powszechnie, decyzji dotyczących całej powiatowej społeczności, poszczególnych grup społecznych, zawodowych, różnorodnych podmiotów gospodarczych i instytucji. Jedną z metod pozwalających na zespolenie poglądów i unifikację stawianych ocen jest tzw. „collaborative planning”, czyli proces grupowego planowania i określania zakresu procesów decyzyjnych przez przedstawicieli wszystkich stron zainteresowanych rozwojem określonej przestrzeni. Postrzegano zatem konieczność szerszej współpracy z przedstawicielami wszystkich środowisk gospodarczych, społecznych, zawodowych, itd., zwanymi „liderami lokalnymi (powiatowymi)”. Współpraca ta zmierzała do połączenia

umiejętności merytorycznych i metodycznych zespołu formułującego zapisy strategii oraz szczegółowej wiedzy o terenie i praktycznych doświadczeń mieszkańców wszystkich gmin powiatu oraz jego samorządowych władz.

Pierwotnie Strategia rozwoju powiatu lubańskiego w znaczącej swej części budowana była na dwóch spotkaniach roboczych (warsztatach strategicznych), będących płaszczyzną wymiany poglądów, ujawniania konfliktów interesów, a nadto ustalenia wspólnej dla wszystkich grup mieszkańców powiatu wiązki zadań strategicznych, określenia hierarchii ich ważności i kolejności realizacji.

Prowadzenie kompleksowej procedury konstruowania „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego” powierzone zostało dr. Markowi Obrębalskiemu - pracownikowi naukowemu jeleniogórskiego Wydziału Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

W związku z faktem, iż dokument pod nazwą „Strategia rozwoju powiatu lubańskiego” został opracowany na początku roku 1999 i przyjęty do realizacji 30 września 1999 r., należało dokonać przeglądu sformułowanych w tym programie założeń pod względem ich aktualności. Dotyczy to zarówno diagnozy stanu i tendencji rozwojowych powiatu lubańskiego, jak i szczegółów realizacyjnych przyjętych zadań strategicznych i operacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej przez Zespół ds. Koordynacji i Wdrażania Strategii” pod kierownictwem Sekretarza Powiatu Jerzego Zielińskiego analizy przygotowano dokument pn. „Aktualizacja strategii rozwoju powiatu lubańskiego”, który mamy przyjemność Państwu teraz przedstawić. W stosunku do pierwotnej wersji strategii aktualizacja zawiera następujące zmiany:

1. Dodanie nowej numeracji działów rozdziałów, wykresów i tabel;
2. Zamiana poszczególnych rozdziałów działu „DIAGNOZA STANU I TENDENCJI ROZWOJU POWIATU LUBAŃSKIEGO” uwzględniających stan na koniec 1998 r. i początek 1999 r. na nowe, które uwzględniają sytuację powiatu na koniec 2001 r. (rozdziały 1 do 11 „Aktualizacji strategii rozwoju powiatu lubańskiego”);
3. Dodanie rozdziału 12. pn. „Finanse powiatu lubańskiego w latach 1999-2002” ;
4. Dodanie nowych i usunięcie nieaktualnych zapisów dotyczących szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron w analizie SWOT (rozdział 13. „Aktualizacji strategii rozwoju powiatu lubańskiego”);
5. Zmiany w rozdziale „Hierarchiczna struktura celów i zadań rozwoju powiatu lubańskiego” dotyczące rangi zadania, realizacji zadań, instytucji realizującej i współrealizującej oraz źródeł finansowania. Żadne z zadań nie zostało usunięte;
6. Zmiana trybu czasowego z przyszłego na teraźniejszy w rozdziałach: „Organizacyjne aspekty realizacji strategii”, „Finansowe aspekty realizacji strategii” i „Monitoring wdrażania strategii” ze względu na to, że jesteśmy już w fazie realizacji strategii, a nie jak w 1999 r. – przed przystąpieniem do niej (rozdziały 16, 17 i 18 „Aktualizacji strategii rozwoju powiatu lubańskiego”);
7. Zmiany w rozdziale „Finansowe aspekty realizacji strategii” uwzględniające opóźnienia w uruchomieniu programów pomocowych (zwłaszcza SAPARD) i trudności z ich wykorzystaniem (rozdział 17 „Aktualizacji strategii rozwoju powiatu lubańskiego”);
8. Zmiana w rozdziale „Projekty realizacyjne” polegająca na rozszerzeniu zadania strategicznego nr 4 „Opracowanie i wdrażanie programu dostosowania kształcenia do potrzeb rynku” o zapis: z uwzględnieniem Kompleksu Edukacyjnego oraz dopisaniu zadania nr 16 pn. „ Restrukturyzacja Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubaniu”.
9. Zamiana załącznika nr 1 „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego” pn. „Lista liderów powiatowych zaproszonych do udziału w warsztatach strategicznych” na załącznik pn. „Członkowie Zespołu ds. Koordynacji i Wdrażania Strategii”
10. Rozszerzenie załącznika 2 zawierającego podstawowe dane statystyczne gmin powiatu lubańskiego z 1998 r. o dane z 2001 r.
11. dodanie załącznika nr 3 pn. „Sprawozdania z wykonania planu finansowego PFOŚiGW
12. Dodanie spisu tabel.
13. Dodanie spisu wykresów.

Serdecznie zapraszamy do lektury niniejszego opracowania, które może służyć nie tylko jako informator o planowanych kierunkach rozwoju powiatu, ale również, jako zbiór podstawowych informacji z różnych dziedzin życia dotyczących naszego regionu.

DZIAŁ I. DIAGNOZA STANU I TENDENCJI ROZWOJOWYCH POWIATU

1. OBSZAR I SIEĆ OSADNICZA

Z dniem 1 stycznia 1999 roku wprowadzono trójstopniowy podział administracyjny terytorium kraju, tworząc ponownie powiaty i nowy układ wojewódzki. Jednym z nowoutworzonych powiatów jest powiat lubański położony w zachodniej części województwa dolnośląskiego. **Powiat ten, pod względem administracyjnym, składa się z siedmiu gmin**, a mianowicie:

- Ø dwóch gmin miejskich (Lubań, Świeradów Zdrój),
- Ø jednej gminy miejsko-wiejskiej (Leśna),
- Ø czterech gmin wiejskich (Lubań, Olszyna, Platerówka, Siekierczyn).

Zasadniczy podział terytorialny, w tym i powiatu lubańskiego wspomagany jest na szczeblu lokalnym przez sołectwa. Ich liczba w poszczególnych gminach powiatu jest zróżnicowana i ściśle zależna od układu wiejskiej sieci osadniczej. Ogólnie biorąc, w gminach powiatu lubańskiego znajduje się 48 sołectw.

Sieć osadniczą powiatu lubańskiego tworzą trzy miasta (Lubań, Leśna, Świeradów Zdrój) oraz 54 wsie. Ogólna zaś powierzchnia powiatu wynosi niemal 428,2 km². Ośrodki miejskie zajmują łącznie 10,6% powierzchni powiatu, natomiast tereny wiejskie niemal 90% jego obszaru.

Istniejący kształt sieci osadniczej powiatu lubańskiego to wynik wielowiekowego procesu. Obok procesów koncentracji ludności i działalności produkcyjnej, na układ ten miały wpływ także decyzje administracyjne, dotyczące m.in. kreowania nowych i znoszenia schyłkowych miast, inkorporacji terenów wiejskich w obszar miast, a także warunki geograficzno - topograficzne, gospodarcze i społeczne. W XIII wieku miał miejsce bardzo ożywiony proces lokowania miast na prawie niemieckim. Prawa miejskie otrzymał wówczas m.in.: Lubań (1253 rok). Leśna natomiast prawa takowe uzyskała przed 1329 rokiem i posiadała je do roku 1945. Ponownie miejscowość tę uznano za miasto w 1962 roku. Świeradów Zdrój uzyskał zaś prawa miejskie w 1945 roku.

2. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Oceny stanu środowiska naturalnego dokonano na podstawie „Raportów o stanie środowiska naturalnego w powiecie lubańskim za lata 1998-2000” przedłożonych Radzie Powiatu Lubańskiego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz danych zebranych przez Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Lubaniu na podstawie informacji uzyskanych z gminnych jednostek samorządowych powiatu lubańskiego i podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu.

„Raporty...” zostały opracowane w oparciu o wyniki działań kontrolnych, jak i wyniki badań monitoringowych przeprowadzanych przez WIOŚ we Wrocławiu – Delegaturę w Jeleniej Górze oraz Wydział Współpracy Międzynarodowej, a także Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Lubaniu.

Wody powierzchniowe

Powiat lubański położony jest w znacznej części w zlewni rzeki Kwisy, lewobrzeżnego dopływu rzeki Bóbr.

Głównymi dopływami Kwisy są:

- lewostronne: Czarny Potok (powiat lubański i lwówecki), Miłoszowski Potok, Siekierka
- prawostronne: Oldza (powiat lwówecki), Olszówka

W środkowym biegu Kwisy, na terenie powiatu lubańskiego, znajdują się dwa zbiorniki zaporowe o funkcjach przeciwpowodziowej i energetycznej oraz rekreacyjnej:

- Złotnickie o powierzchni ok. 95 ha i pojemności czynnej 10,5 mln m³;
- Leśniańskie (Czocha) o powierzchni 140 ha i pojemności czynnej 15 mln m³.

Ocenę szczegółową jakości wód Kwisy i jej dopływów w odniesieniu do poszczególnych wskaźników oraz grup wskaźników zanieczyszczeń (substancje biogenne, fenole, odczyn, metale ciężkie, wskaźniki hydrobiologiczne, chlorofil a, stan sanitarny) w latach 1999-2000 przedstawiono w tabeli nr 2.1.

Z analizy porównawczej wynika, że jakość wód rzeki Kwisy i jej głównych dopływów nie uległa zasadniczej zmianie. W poszczególnych przekrojach pomiarowych większość wskaźników zanieczyszczeń utrzymuje się w tej samej klasie czystości. Zaobserwowano jednakże zmiany części wskaźników w niektórych przekrojach i to zarówno na „plus” jak i na „minus”.

Klasyfikacja wód rzeki Kwisy na podstawie wskaźników fizyko-chemicznych wykazała, że:

- wody Kwisy w przekroju powyżej Świeradowa Zdroju nie odpowiadają normom z uwagi na kwaśny odczyn (pH = 4,8); wskaźniki BZT₅ i ChZT_{Cr} uległy pogorszeniu z I do II klasy, fenole utrzymują się w II klasie, a pozostałe wskaźniki w I klasie czystości;
- poniżej Świeradowa Zdroju w dalszym ciągu b.z.; woda z uwagi na kwaśny odczyn nie odpowiada normom, znacznemu pogorszeniu uległa ilość zawiesiny ogólnej (z I klasy do non – zarejestrowana okresowo w dniach 27 marca i 17 lipca 2000 roku), polepszeniu uległa ilość fenoli lotnych (z III na II klasę); b.z. stężenie fosforu ogólnego (II klasa), pozostałe wskaźniki b.z. w I klasie czystości;
- poniżej zbiornika Leśniańskiego pogorszeniu uległ wskaźnik BZT₅ (z I do II klasy), zmniejszyła się ilość azotu azotynowego (z II do I klasy), zwiększyła natomiast ilość manganu (z I do II klasy), b.z. – fenole lotne w II klasie, pozostałe wskaźniki b.z. w I klasie czystości;
- poniżej ujścia Miłoszowskiego Potoku zwiększyła się ilość zawiesiny ogólnej oraz manganu (z I do II klasy), b.z. azot azotynowy – w III klasie, BZT₅, fosforany, fosfor ogólny, fenole lotne – w II klasie, zmniejszyła się zawartość metali ciężkich (z II do I klasy), pozostałe wskaźniki b.z. w I klasie czystości,
- poniżej Leśnej pogorszeniu uległ wskaźnik BZT₅ (z I do II klasy), zwiększyła się ilość manganu (z I do II klasy), b.z. fenole lotne w II klasie oraz pozostałe wskaźniki w I klasie czystości;
- poniżej ujścia rzeki Olszówki w dalszym ciągu b.z., woda z uwagi na dużą zawartość azotu azotynowego nie odpowiada normom, pogorszył się wskaźnik BZT₅ i ChZT_{Cr} – z I do II klasy, zwiększyła się ilość fosforu ogólnego (z II do III klasy), b.z. w II klasie zawiesina ogólna,

- zawartość fosforanów i fenoli lotnych, zmniejszyła się ilość metali (z II do I klasy – poza manganem), pozostałe wskaźniki b.z. w I klasie czystości;
- powyżej Lubania zwiększyła się ilość fosforu ogólnego (z I do II klasy), zmniejszyła się natomiast ilość fosforanów (z II do I klasy), b.z. azot azotynowy w III klasie, BZT₅ i fenole lotne w II klasie i pozostałe wskaźniki w I klasie;
 - poniżej ujścia rzeki Siekierki w dalszym ciągu b.z. woda z uwagi na dużą zawartość azotu azotynowego nie odpowiada normom, zwiększył się wskaźnik BZT₅ (z II do III klasy), zmniejszyła się natomiast ilość metali (z II do I klasy – oprócz manganu), fenoli lotnych (z III do II klasy), b.z. w II klasie azot azotynowy i azot ogólny, w III klasie – fosforany i fosfor ogólny, w I klasie – pozostałe wskaźniki;
 - poniżej Lubania żaden wskaźnik nie uległ zmianie, w dalszym ciągu ze względu na zawartość azotu azotynowego woda nie odpowiada normom, wskaźnik BZT₅, zawartość fosforanów, fosforu ogólnego i fenoli lotnych utrzymuje się w II klasie, pozostałe wskaźniki odpowiadają I klasie czystości.

Jakość wód Kwisy i jej głównych dopływów na podstawie wskaźników hydrobiologicznych była następująca:

- b.z. w III klasie – poniżej Świeradowa Zdroju
- poprawa z non do III klasy – poniżej Leśnej
- b.z. – nie odpowiada normom – na pozostałych odcinkach.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki bytowo-gospodarcze z terenu miast i wsi, powstające w związku z bytowaniem ludzi oraz ścieki przemysłowe będące wynikiem działalności prowadzonej przez podmioty gospodarcze.

Mimo zrealizowanych w ostatnich latach wielu inwestycji mających na celu poprawę jakości wód Kwisy i jej dopływów, stan czystości wód jest w dalszym ciągu niezadowolający. Wskaźnikami, które najczęściej przekraczały dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń są: miano coli typu fekalnego oraz zawiesina ogólna i azot azotynowy. Największe zanieczyszczenia wykazują wody rzeki Siekierka i Olszówka.

Poprawę stanu czystości Kwisy i jej dopływów można osiągnąć poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie wszystkich gmin położonych w zlewni Kwisy (zarówno w powiecie lubańskim, jak i lwóweckim i bolesławieckim).

Dla realizacji tego celu konieczne jest:

- uporządkowanie gospodarki ściekowej w rejonie Świeradowa Zdroju– Czerniawy (podpisano wstępne porozumienie pomiędzy Gminą Miejską Świeradów a Gminą Mirsk dot. odbioru ścieków ze Świeradowa przez oczyszczalnię ścieków w Mirsku);
- uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach wiejskich gmin Leśna, Lubań, Olszyna, Siekierczyn (powiat lubański), Gryfów Śl., Mirsk, Lubomierz (powiat lwówecki);
- budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Lubania, Leśnej, Olszyny i Siekierczyna (powiat lubański), Mirska, Gryfowa Śl., Lubomierza (powiat lwówecki);
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Lubaniu (zadanie ujęte w planie programu Phare CBC Polska – Niemcy na 2002 rok), Olszynie i Świeradowie Zdroju.

Część gminy Siekierczyn oraz gmina Platerówka położone są w zlewni rzeki Czerwona Woda, prawostronnego dopływu Nysy Łużyckiej. Gminy te w ramach związku komunalnego zawartego z gminami powiatu zgorzeleckiego, położonymi w zlewni Czerwonej Wody, przygotowują program porządkujący gospodarkę ściekową w zlewni tej rzeki pn. „Master Plan - Czerwona Woda”. Obecnie zlecono opracowanie analizy rzeczowo – finansowej, mającej na celu wybranie najlepszego z kilku wariantów założonych tym w opracowaniu.

Tabela 2.1 Ocena jakości wody Kwisy i jej dopływów : Miłoszowskiego Potoku, Olszówki i Siekierki na podstawie monitoringu regionalnego w latach 1998-2000

Grupa	Rzeka	Kwisa		Kwisa		Kwisa		Miłoszowski Potok		Kwisa		Olszówka		Kwisa		Siekierka		Kwisa	
		1/ powyżej Świeradowa	2/ poniżej Świeradowa	3/ poniżej zapory w Leśnej	4/ ujście do Kwisy	5/ poniżej Leśnej	6/ ujście do Kwisy	7/ powyżej Lubania	8/ ujście do Kwisy	9/ poniżej Lubania									
	Wskaźnik / km	120,4		113,4		84,4		0,3/83,1		79,0		0,8/74,2		71,6		0,3/70,0		65,0	
	Rok	1998	2000	1998	2000	1998	2000	1998	2000	1998	2000	1998	2000	1998	2000	1998	2000	1998	2000
1	Substancje organiczne	I	II	non	non	I	II	II	II	I	II	I	II	II	II	II	III	II	II
	Tlen rozpuszczony	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	BZT5	I	II	II	II	I	II	II	II	I	II	I	II	II	II	II	III	II	II
	ChZT Mn	I	I	non	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	ChZT Cr	I	II	III	non	I	I	I	I	I	I	I	II	I	I	II	II	I	I
2	Zasolenie	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Przewodność elektr.	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Substancje rozpuszcz.	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Chlorki	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Siarczany	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
3	Zawiesina ogólna	I	I	I	non	I	I	I	II	I	I	II	II	I	I	I	II	I	I
4	Substancje biogenne	I	I	II	II	II	I	III	III	II	I	non	non	III	III	non	non	non	non
	Azot amonowy	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	I	I
	Azot azotynowy	I	I	I	I	II	I	III	III	II	I	non	non	III	III	non	non	non	non
	Azot azotanowy	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Azot ogólny	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	II	II	I	I

cd. tabeli 2.1.

	Fosforany	I	I	II	I	I	II	II	I	I	II	II	II	I	III	III	II	II	
	Fosfor ogólny	I	I	II	II	I	I	I	II	I	I	II	III	I	II	III	III	II	II
5	Fenole lotne	II	II	III	II	II	II	II	II	II	II	II	II	II	III	II	II	II	
6	Odczyn	non	non	non	non	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	
7	Metale*	I	I	II	I	II	II	I	I	II	II	II	I	I	II	II	I	I	
						Mn* ¹				Mn* ¹		Mn* ¹				Mn* ¹			
I	Wskaźniki fizyczno-chemiczne	non	non	non	non	II	II	III	III	II	II	non	non	III	III	non	non	non	non
8	Wskaźniki hydrobiologiczne	II	II	III	III	II	II	III	II	II	II	II	II	II	II	III	II	II	
9	Stan sanitarny	I	I	non	non	non	non	non	non	non	III	non	non	non	non	non	non	non	
II	Ocena ogólna	non	non	non	non	non	non	non	non	non	III	non	non	non	non	non	non	non	

Metale* - żelazo ogólne, mangan, chrom ogólny, cynk, kadm, miedź, nikiel, ołów, rtęć
klasa czystości

Kolor niebieski – polepszenie wskaźnika

Kolor czerwony – pogorszenie wskaźnika

*¹ - mangan II klasa czystości, pozostałe metale I

Kolor czarny – wskaźnik bez zmian

Wody podziemne

Wody podziemne ze względu na duże zasoby oraz wysoką jakość są bardzo ważnym źródłem zaopatrzenia w wodę do picia.

Duże znaczenie gospodarcze oraz występujące powszechnie zagrożenia wód podziemnych, wymuszają prowadzenie stałej kontroli ich jakości poprzez zorganizowany system monitoringu zwykłych wód podziemnych.

Monitoring wód podziemnych wchodzi w zakres państwowego monitoringu środowiska i realizowany jest w następujących sieciach: krajowej, regionalnej i lokalnych.

Na terenie powiatu lubańskiego do monitoringu krajowego została włączona studnia wiercona nr 349 w Nowej Karczmie, natomiast do monitoringu regionalnego studnie wiercone: nr 19 w Pisarzowicach i nr 40 w Leśnej. Są to studnie eksploatowane w sposób ciągły. Punkty pomiarowe zlokalizowane są na obszarach zasobowych, ujmujących czwartorzędowe poziomy wodonośne.

Tabela 2.2 Klasyfikacja badanych wód podziemnych w powiecie lubańskim

otwór	miejsowość	stratygrafia	1998	1999	2000	2001
19	Pisarzowice	Q (czwartorzęd)	II (barwa, Fe)	II (mętność, Fe)	II (mętność, Fe)	II (Fe)
40	Leśna	Q (czwartorzęd)	Ib	Ib	Ib	Ib
349	Nowa Karczma	Q (czwartorzęd)	Ib	Ib	Ib	

Źródło: Raport Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu

Woda podziemna ze studni wierconej w Pisarzowicach charakteryzuje się średnią jakością (klasa II). Obniżona jakość spowodowana jest podwyższonymi wartościami żelaza, manganu, elektrycznej przewodności właściwej, barwą oraz mętnością. Wody z ujęć w Leśnej i nowej Karczmie charakteryzują się wysoką jakością (klasa Ib). Na terenie powiatu lubańskiego nie zarejestrowano wód podziemnych najwyższej jakości (klasa Ia).

Powietrze

Jakość powietrza atmosferycznego na obszarze powiatu lubańskiego ulega systematycznej poprawie. Na stacji w Czerniawie, pracującej w sieci monitoringu tzw. Czarnego Trójkąta, stwierdza się ciągłą, stopniową poprawę czystości powietrza.

Średnioroczne stężenia zanieczyszczeń powietrza w latach 1997-2000 na stacji w Czerniawie zestawiono w tabeli 2.3.

W porównaniu do lat 1997-98, w roku 1999 nastąpiło obniżenie stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu zawieszony PM10, które w roku 2000 utrzymały się na niskim poziomie osiągniętym w 1999 roku. Żadne ze stężeń nie przekroczyło dopuszczalnych wartości stężeń średniorocznych. Obserwuje się natomiast systematyczny wzrost stężenia ozonu.

Na terenach zurbanizowanych powiatu lubańskiego źródłami zanieczyszczenia powietrza są:

- kotłownie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Lubań Sp. z o.o.;
- lokalne kotłownie osiedlowe;
- kotłownie podmiotów gospodarczych (Zakład Elementów Hydrauliki Siłowej Lubań, Olszyńskie Fabryki Mebli Sp. z o.o., Fabryka Tektury w Jałowcu, Fabryka BAWOROWO S.A. w Leśnej, „Lenta-Pasmanteria” w Pobiednej);
- źródła technologiczne obróbki kamienia (Kopalnia „Księginki” w Lubaniu, Kopalnia „Józef” w Zarębie, Przedsiębiorstwo Państwowe Kopalnie Surowców Skalnych w Zarębie);
- ciągle rosnąca ilość pojazdów silnikowych.

W miastach powiatu lubańskiego prowadzony był w latach 1998-2000 okresowy monitoring za pomocą stacji mobilnych Ducato i Horiba.

Tabela 2.3 Średnioroczne stężenia zanieczyszczeń powietrza w latach 1997-2000 na stacji w Czerniawie

Stacja monitoringu	Stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]															
	dwutlenek siarki				dwutlenek azotu				pył PM10				ozon			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Czerniawa ¹	25	15	9	9	10	8	6	6	20	16	15	15	62	65	68	72
Da – obszar ochrony uzdrowiskowej	30				25				40				n.n.			
Da – obszar kraju	40				40				50				n.n.			

n.n. - nie normowane

1 - obszar ochrony uzdrowiskowej

Da - dopuszczalne stężenie średnioroczne

W żadnym punkcie pomiarowym nie odnotowano w tym zakresie przekroczeń obowiązujących norm w zakresie średniodobowych stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenku węgla. Stwierdzono natomiast w centrum Lubania oraz w Świeradowie Zdroju przekroczenie dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM10 w okresie grzewczym, tj. w okresie emisji zwiększonej lokalnej.

Poprawa jakości powietrza jest efektem działań modernizacyjnych wykonanych w ostatnich latach w Elektrowni „Turów”, a także stałą tendencją wymiany istniejących palenisk w kotłowniach większych na paleniska opalane paliwami bardziej przyjaznymi dla środowiska, tj. gazem, lekkim olejem opałowym oraz słomą.

Na szczególną uwagę zasługuje uruchomienie w 2001 roku przez PEC Lubań w kotłowni „PIAST” drugiego pieca o mocy 3,5 MW opalanego słomą. Za inwestycje ekologiczne PEC w Lubaniu uzyskał tytuł „Lidera Polskiej Ekologii za rok 2001”, a prezes PEC Pan Zdzisław Kuchmistrz uhonorowany został przez Radę Powiatu Lubańskiego tytułem „Człowieka Roku Powiatu Lubańskiego” za 2000 rok.

Do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń ze środków transportu przyczyniły się inwestycje drogowe wykonane w roku 2001:

- budowa drugiej nitki i dalsza przebudowa i modernizacja tzw. „średnicówki” lubańskiej;
- przebudowa i modernizacja w obrębie miasta Lubania drogi wojewódzkiej Lubań – Leśna;
- budowa obwodnicy Olszyny oraz przebudowa i modernizacja byłej drogi krajowej przebiegającej przez centrum Olszyny.

Dla dalszej poprawy jakości powietrza w powiecie lubańskim należy dążyć do:

- ograniczenia tzw. emisji niskiej poprzez rozbudowę i modernizację systemów ciepłowniczych oraz poprzez wprowadzanie czystych nośników energii, takich jak: gaz ziemny, olej ekologiczny i inne biopaliwa (np. słoma, ścinki drzewne, itp.);
- ograniczenia zanieczyszczeń ze środków transportu poprzez dalszą rozbudowę obwodnic terenów zamieszkałych, przebudowę i modernizację dróg, właściwą organizację i regulację ruchu kołowego, tworzenie stref pieszych oraz wyprowadzanie z eksploatacji pojazdów w złym stanie technicznym, powodującym nadmierną emisję spalin.

Ochrona kopalni i ochrona powierzchni ziemi

Wykaz złóż kopalni zlokalizowanych na terenie powiatu lubańskiego zestawiono w tabeli 2.5.

W roku 1999 zakończono eksploatację:

- złoża kruszyw naturalnych „Radostów Średni” w gminie Lubań;
- złoża bazaltu „Uniegoszcz” w gminie Lubań.

Obszar górniczy złoża „Radostów Średni” został włączony do obszaru górniczego przyległego, będącego obecnie w eksploatacji złoża „Radostów Średni I”. Rekultywacja tego terenu zostanie przeprowadzona po zakończeniu eksploatacji złoża „Radostów Średni I”.

Teren złoża „Uniegoszcz” o powierzchni 17,52 ha, został zrekultywowany w kierunku rekreacyjno-dydaktycznym, co zostało stwierdzone decyzją Starosty Lubańskiego z dnia 08.12.2000 r. nr RŚ-6018-3a/00.

W 2000 roku dokonano również komisyjnego odbioru rekultywacji o kierunku zieleni nieurządzonej terenów o powierzchni 0,74 ha wyeksploatowanego gminnego wysypiska odpadów komunalnych w Kościelniku Górnym, gm. Leśna.

Pod koniec 2000 roku zostało wyłączone z eksploatacji wysypisko odpadów komunalnych w Nawojowie Łużyckim. Opracowana i zatwierdzona została dokumentacja hydrogeologiczna dla określenia zakresu monitoringu wstępnego, niezbędnego do ustalenia kierunku i zakresu rekultywacji terenu wysypiska. Następnym etapem będzie opracowanie dokumentacji i przeprowadzenie rekultywacji terenu wyeksploatowanego wysypiska.

W latach 1999-2001 nie dokonano większych wyłączeń gruntów z produkcji rolniczej, chronionych na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, tj. klas od I do III. Wielkość i cel wyłączeń zestawiono w tabeli 2.4.

Tabela 2.4. Wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej w latach 1999-2000.

Lp.	Cel wyłączenia	Powierzchnia wyłączona [ha]		
		1999	2000	2001
1.	tereny osiedlowe	1,32	0,74	0,69
2.	tereny komunikacyjne	-	8,03	0,08
3.	tereny pozostałe	-	-	1,00

Źródło: Na podstawie wydanych decyzji zezwalających na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej.

Tabela 2.5. Wykaz złóż kopalin na terenie powiatu lubańskiego

Lp.	Nazwa kopaliny	Nazwa złoża	Jedn. miary	Rok													
				1998				1999				2000					
				Stan zagosp. złoża	Zasoby		Wydobycie	Stan zagosp. złoża	Zasoby		Wydobycie	Stan zagosp. złoża	Zasoby		Wydobycie		
Geologiczne bilansowane	Przemysłowe	Geologiczne bilansowane	Przemysłowe		Geologiczne bilansowane	Przemysłowe											
1.	Bentonit	Leśna-Miłoszów	tys. t	P	214	-	-	P	214	-	-	P	214	-	-		
2.	Gips i anhydryt	Nawojów Śląski	tys. t	P	2119	-	-	P	2119	-	-	P	2119	-	-		
3.	Bazalt	Bukowa Góra	tys. t	E	102225	96819	327	E	101876	96470	287	E	101490	96084	377		
4.		Grabiszycze Dolne		R	424	-	-	R	424	-	-	R	424	-	-		
5.		Józef		E	6665	6665	264	E	6400	6400	258	E	6097	6097	250		
6.		Księginki		E	17684	14955	579	E	17098	14369	586	E	16504	13775	595		
7.		Leśna-Brzozy		Z	3457	-	-	Z	3457	-	-	Z	3457	-	-		
8.		Liściasta Góra		R	18780	-	-	R	18780	-	-	R	18780	-	-		
9.		Miłoszów		Z	4779	-	-	Z	4779	-	-	Z	4779	-	-		
10.		Uniegoszcz		E	689	416	29	E	-	-	4	Z	-	-	-		
11.		Uniegoszcz (zarej.)		Z	20	-	-	Z	20	-	-	Z	20	-	-		
12.		Kruszywa naturalne (żwiry, piaski)		Kościelnik*	tys. t	Z	127	-	-	Z	127	-	-	Z	127	-	-
13.				Nawojów Łużycki*		Z	326	-	-	Z	326	-	-	Z	326	-	-
14.	Olszyna Średnia**		Z	34		-	-	Z	34	-	-	Z	34	-	-		
15.	Radostów Średni		E	-		-	12	Z	-	-	-	Z	-	-	-		
16.	Radostów Średni I*		E	477		-	3	E	464	-	13	E	421	-	43		
17.	Stankowice*		R	23		-	-	R	23	-	-	R	23	-	-		
18.	Kwarcyt	Nawojów-Rzeczka	tys. t	Z	10	-	-	Z	10	-	-	Z	10	-	-		
19.	Surowce ilaste ceramiczne budowlanej	Kościelnik I	tys. m ³	Z	6	-	-	Z	6	-	-	Z	6	-	-		
20.		Kościelnik II		E	5	3	1	E	4	3	0	E	4	2	0		
21.		Kościelnik III		Z	4	-	-	Z	4	-	-	Z	4	-	-		
22.		Olszyna Lubańska		E	513	438	5	E	509	434	4	E	508	433	2		

Objaśnienia :

E – złoża eksploatowane

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2)

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C1)

Z – złoża zaniechane

* – złoża zawierające piasek ze żwirem

** – złoża zawierające żwir

Nowe uregulowania prawne z zakresu ochrony środowiska

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej konieczne było dostosowanie prawa polskiego do dyrektyw UE z szeroko pojętego zakresu ochrony środowiska.

Z dniem 1 października 2001 roku weszły w życie ustawy:

- z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska
- z dnia 27 kwietnia 2001 roku – o odpadach
- z dnia 27 lipca 2001 roku – o wprowadzeniu ustawy prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw.

Natomiast z dniem 1 stycznia 2002 roku weszła w życie ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku – Prawo wodne.

Zgodnie z nowymi przepisami na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej ma być realizowana polityka ekologiczna państwa, mająca na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska.

W celu realizacji polityki uchwalanej przez Sejm na 4 lata, na zarządy województw, powiatów i gmin nakłada się obowiązek sporządzenia odpowiednio wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Programy te muszą uwzględniać wymagania określone w przyjętej polityce ekologicznej państwa i podlegają uchwaleniu przez odpowiednio rady województw, powiatów i gmin. Projekty programów ochrony środowiska podlegają opiniowaniu przez zarządy jednostki wyższego szczebla.

Z wykonania programów zarządy województw, powiatów i gmin sporządzać będą co 2 lata raporty, które przedstawiane będą odpowiednio sejmikom wojewódzkim, radom powiatów lub radom gmin.

Nowa polityka ekologiczna państwa ma być przedłożona przez Radę Ministrów Sejmowi do dnia 31 grudnia 2002 roku. Sejmiki wojewódzkie mają obowiązek uchwalić nowe wojewódzkie programy ochrony środowiska do dnia 30 czerwca 2003 roku, rady powiatów – powiatowe programy ochrony środowiska do dnia 31 grudnia 2003 roku, natomiast rady gmin – gminne programy ochrony środowiska do dnia 30 czerwca 2004 roku.

W związku z wejściem w życie nowych uregulowań prawnych, przesunięto realizację jednego z zadań zawartych w „Strategii...” pn. „Opracowanie i wdrożenie systemu gospodarowania odpadami (Powiatowe Prawo Śmieciowe)”.

Powiatowy plan gospodarki odpadami ma być jednym z elementów powiatowego programu ochrony środowiska. Powinien być opracowany zgodnie z planami wyższego szczebla, tj. krajowym i wojewódzkim i uchwalony przez Radę Powiatu do dnia 31.12.2003 roku.

Zakres, sposób i formę sporządzania elementów programu ochrony środowiska, m. in. planu gospodarki odpadami, zostaną określone w przepisach wykonawczych, które dotychczas nie zostały wydane.

Opracowany przez Sejmik Wojewódzki Województwa Dolnośląskiego „Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego” staje się wojewódzkim programem ochrony środowiska, o którym mowa w Prawie ochrony środowiska, do czasu uchwalenia nowego prawa programu (do 30 czerwca 2003 roku). Cele i zadania zawarte w „Programie...” są zgodne z założeniami „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego”, dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego w powiecie lubańskim.

3. UKŁAD ZAGOSPODAROWANIA

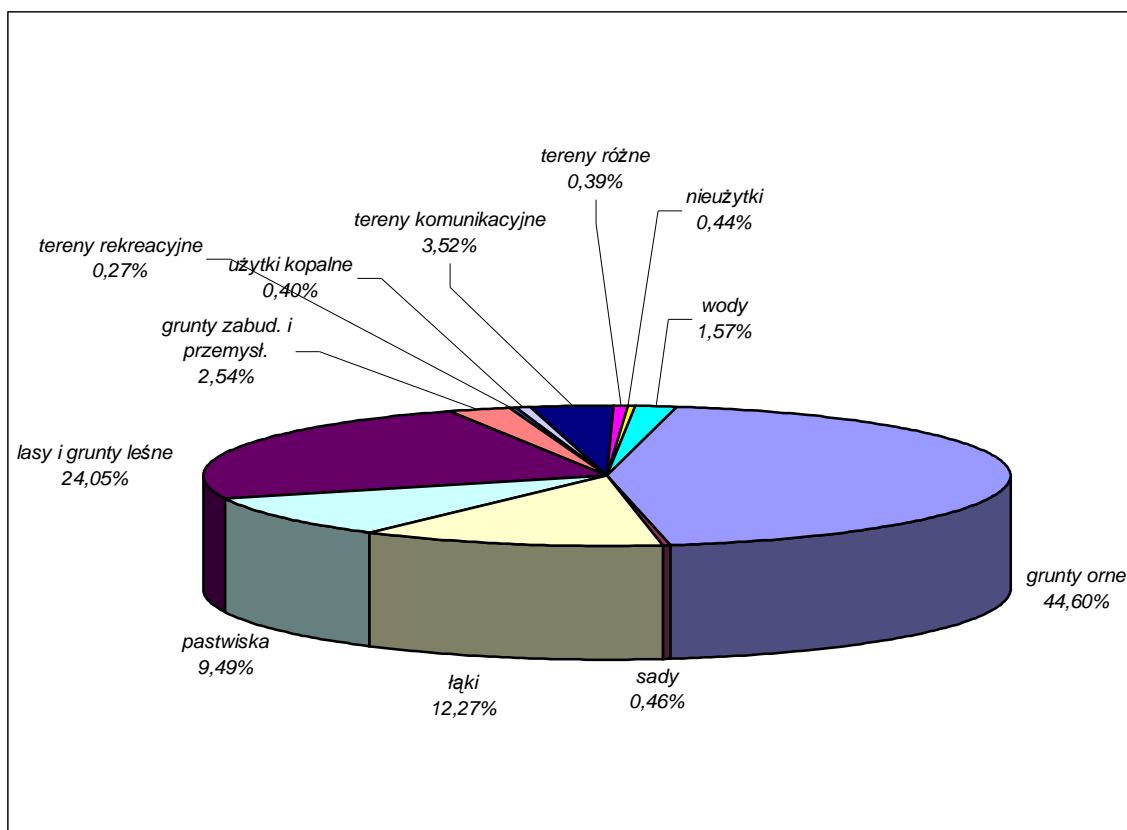
Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim w latach 1999-2001 (omówienie danych tabelarycznych)

Zmiany w strukturze użytkowania gruntów w okresie kilku ostatnich lat przebiegają dość spokojnie. Zauważalną zmianą jest systematyczne zwiększanie się powierzchni lasów i gruntów leśnych. W ostatnim okresie powierzchnia ta zwiększyła się o ponad 40 ha. Przyczyną tego zjawiska są dokonane kilka lat temu zmiany w ustawie o lasach i prace porządkujące ewidencję gruntów leśnych. Ustawa ta podaje definicję lasu, która obejmuje swoim zakresem m.in. tereny komunikacyjne przebiegające przez kompleksy leśne, a zaliczane wcześniej do terenów komunikacyjnych. Inną przyczyną powiększania się powierzchni leśnej jest porządkowanie granicy polno - leśnej.

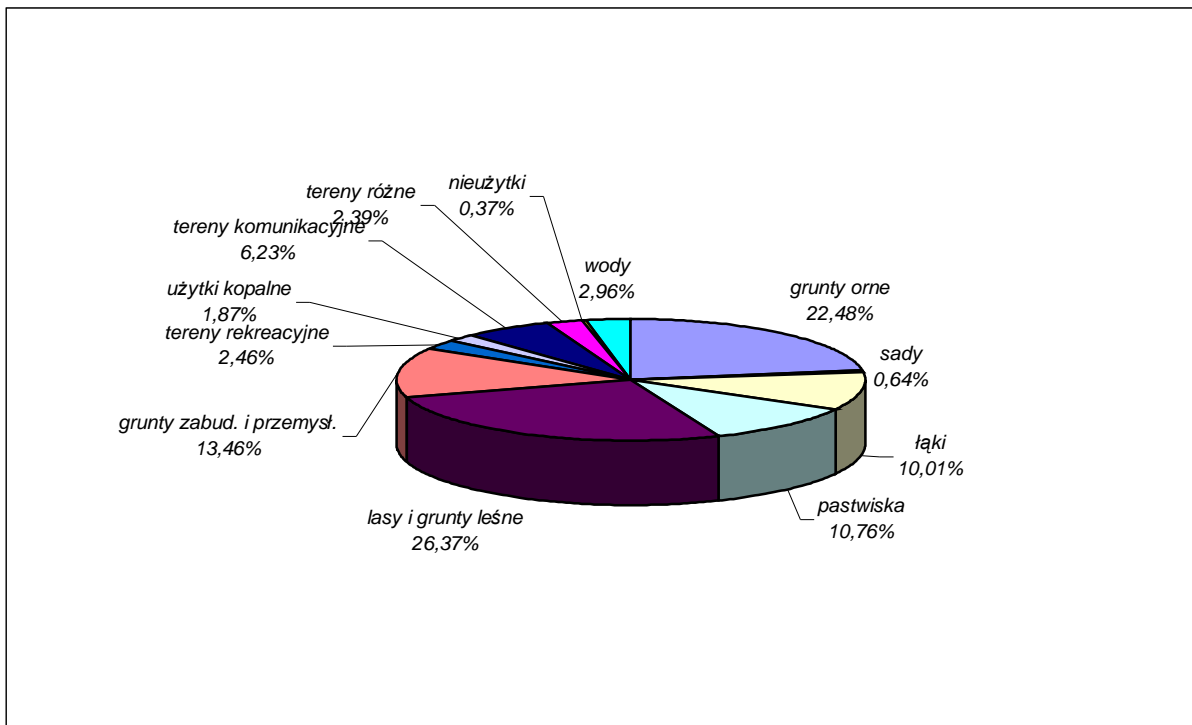
Obie wymienione przyczyny wpłynęły na zmniejszanie się powierzchni terenów komunikacyjnych o ponad 10 ha i użytków rolnych o ponad 30 ha.

Kolejną zauważalną zmianą jest zagospodarowywanie użytków rolnych i nieużytków na grunty pod wodami (stawy). W ostatnim okresie ubyło 6 ha nieużytków i przybyło 9 ha gruntów pod wodami.

Wykres 3.1. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim na terenach wiejskich w 2001 r

Wykres 3.2. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim na terenach miejskich w 2001 r.

Wykres 3.3. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim w 2001 r.

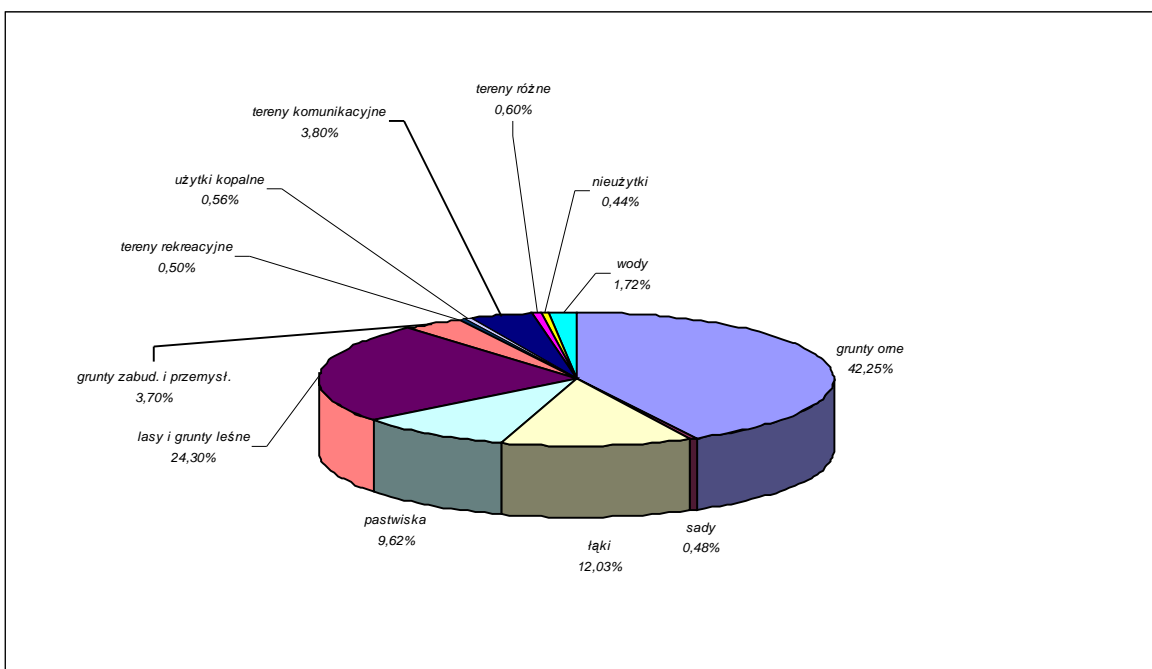

Tabela 3.1. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim

Wyszczególnienie	11.1.1.1 Rok 1999				11.1.1.2 Rok 2000				11.1.1.3 Rok 2001			
	Tereny wiejskie [ha]	Tereny miejskie [ha]	11.1.1.4 Razem powiat		Tereny wiejskie [ha]	Tereny miejskie [ha]	Razem powiat		Tereny wiejskie [ha]	Tereny miejskie [ha]	Razem powiat	
			[ha]	[%]			[ha]	[%]			[ha]	[%]
użytki rolne	25602	2001	27603	64,46%	25593	2000	27593	64,44%	25569	1999	27568	64,38%
w tym :												
grunty orne	17077	1026	18103	42,28%	17075	1025	18100	42,27%	17067	1024	18091	42,25%
sady	177	29	206	0,48%	176	29	205	0,48%	176	29	205	0,48%
łąki	4716	457	5173	12,08%	4710	456	5166	12,06%	4695	456	5151	12,03%
pastwiska	3632	489	4121	9,62%	3632	490	4122	9,63%	3631	490	4121	9,62%
lasy i grunty leśne	9161	1201	10362	24,20%	9163	1203	10366	24,21%	9202	1201	10403	24,30%
grunty pozostałe	3501	1353	4854	11,34%	3508	1352	4860	11,35%	3493	1355	4848	11,32%
w tym :												
grunty zabud. i przemysł.	970	612	1582	3,69%	973	612	1585	3,70%	973	613	1586	3,70%
tereny rekreacyjne	102	113	215	0,50%	103	112	215	0,50%	103	112	215	0,50%
użytki kopalne tereny	153	85	238	0,56%	153	85	238	0,56%	153	85	238	0,56%
komunikacyjne	1360	281	1641	3,83%	1360	282	1642	3,83%	1345	284	1629	3,80%
tereny różne	148	110	258	0,60%	148	109	257	0,60%	148	109	257	0,60%
nieużytki	176	17	193	0,45%	176	17	193	0,45%	170	17	187	0,44%
wody	592	135	727	1,70%	595	135	730	1,70%	601	135	736	1,72%
powierzchnia ogółem	38264	4555	42819	100,00%	38264	4555	42819	100,00%	38264	4555	42819	100,00%

Źródło: Dane z ewidencji gruntów Starostwa Powiatowego w Lubaniu.

4. LUDNOŚĆ – STAN I STRUKTURA

Struktura demograficzna i jej zmiany są istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru. Zmiany stanu demograficznego powiatu lubańskiego obrazuje tabela 4.1.

Tabela 4.1 Rozwój ludnościowy powiatu lubańskiego w latach 1999-2001

	Liczba ludności ogółem	Liczba mieszkańców na 1 km ²	Liczba kobiet na 100 mężczyzn
31.12.1995	60394	141,1	107
31.12.1998	60331	140,9	107
31.12.1999	60093	140,4	107
30.06.2000	59983	140,1	107
31.12.2000	59832	139,8	107
30.06.2001.	59752	139,6	108
31.12.2001	59761*	139	108

Źródło: Biuletyny Statystyczne Województwa Dolnośląskiego, * Krajowe Biuro Wyborcze, pismo nr DJG-022-2/02 z dnia 23.04.2002 r.

W okresie od istnienia powiatu, tj. od końca 1998 r. do końca roku 2001 ogólna liczba ludności w powiecie lubańskim zmniejszyła się o 570 osób. Spadek zaludnienia w tym okresie dotyczył Lubania, Świeradowa Zdroju, gminy Siekierczyn oraz gminy Olszyna. Ludności przybyło jedynie w gminie wiejskiej Lubań oraz Platerówce.

Największą pod względem zaludnienia wśród gmin powiatu lubańskiego jest gmina miejska Lubań (23,9 tys. ludności), najmniejsza zaś gmina Platerówka, licząca ok. 1,75 tys. mieszkańców. Udział ludności powiatu lubańskiego w ogólnej liczbie mieszkańców województwa dolnośląskiego w 2001r. wynosi ok. 2%.

W latach 1999-2001 nastąpił spadek liczby małżeństw, narodzin i zgonów. Przyrost naturalny w tym okresie był ujemny: w 1999 r. wynosił -1,12 promila, w 2000r. -0,48 promila (w województwie – 0,75), w 2001 r. nastąpił ponowny spadek do -1,38 promila (w województwie -0,60). Stopa przyrostu naturalnego na terenie powiatu lubańskiego jest zmienna, ale ogólna tendencja jest negatywna (wykres 4.4.).

Jeśli chodzi o zmiany w strukturze wiekowej ludności powiatu, to udział ludności w wieku produkcyjnym zwiększył się z 58% w 1995 r. do 61,5% w połowie roku 2001. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się w latach 1995-2000 z 14,5% do 15%. Znaczny jest spadek liczby młodych ludzi (w wieku przedprodukcyjnym) – z 27,8% w 1995 r. do 23,5% w połowie roku 2001¹.

Wskaźnik obciążenia demograficznego, ustalony jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym zmniejszył się z 73% w 1995r. do 63% w połowie roku 2001. powodem jest wejście w wiek produkcyjny młodych ludzi z wyżu demograficznego. Dla porównania w skali województwa dolnośląskiego na koniec roku 2000 wskaźnik obciążenia demograficznego wynosił 59% - wskaźnik powiatowy jest zatem wciąż wyższy niż w województwie, ale ogólna tendencja jest pozytywna.

¹ Przejście ludności z „wyżu demograficznego” do ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela 4.2. Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu lubańskiego:

Wyszczególnienie	31.12.1995	31.12.1998	31.12.2000	31.12.2001*	Zmiana 2001-1995
Lubań (M)	24441	24339	24082	23951	-490
Świeradów Zdrój	4971	5034	4924	4840	-131
Leśna	11128	11130	11041	11139	+11
Lubań (W)	6326	6415	6436	6519	+193
Olszyna	7088	6985	6916	6993	-95
Platerówka	1744	1754	1756	1745	+1
Siekierczyn	4696	4674	4677	4574	-122
Powiat razem	60394	60331	59832	59761	-633

Źródło: „Strategia rozwoju powiatu lubańskiego” i GUS., *Krajowe Biuro Wyborcze, pismo nr DJG-022-2/02 z dnia 23.04.2002 r.

Tabela 4.3. Liczba małżeństw, urodzeń, zgonów, przyrost naturalny w powiecie lubańskim

lata	Liczba zawartych małżeństw	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych	Liczba zawartych małżeństw	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny ²
	W liczbach bezwzględnych				Na 1000 ludności			
1995	323	761	654	107	5,35	12,62	10,84	1,78
1998	320	613	611	2	5,3	10,16	10,12	0,03
1999	329	605	673	-68	5,42	9,97	11,10	-1,12
2000	333	556	585	-29	5,51	9,20	9,68	-0,48
2001	266	554	637	-83	4,41	9,19	10,56	-1,38

Źródło: Biuletyny Statystyczne Województwa Dolnośląskiego

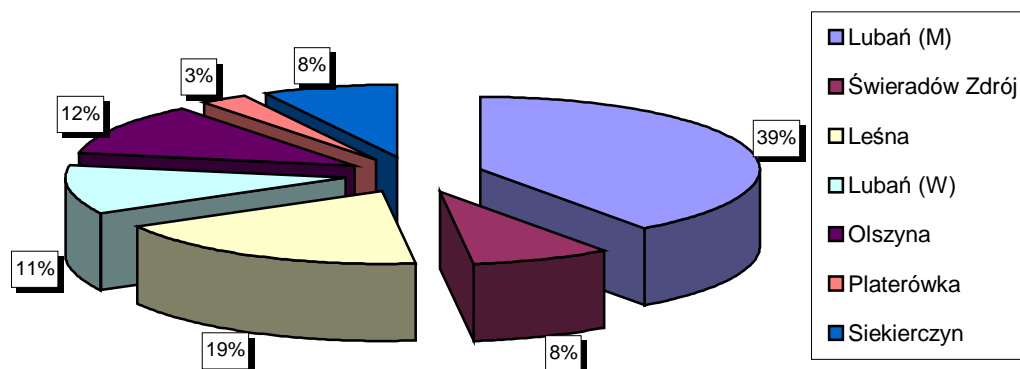
Tabela 4.4. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Stan na dzień:	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
31.12.1995	16775	34865	8754	73
31.12.1998	15461	35881	8989	68
31.12.1999	14936	36207	8950	66
31.12.2000	14333	36503	8996	64
30.06.2001	14054	36734	8964	63
Różnica 30.06.2001-31.12.1995	-2721	1869	210	-10

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

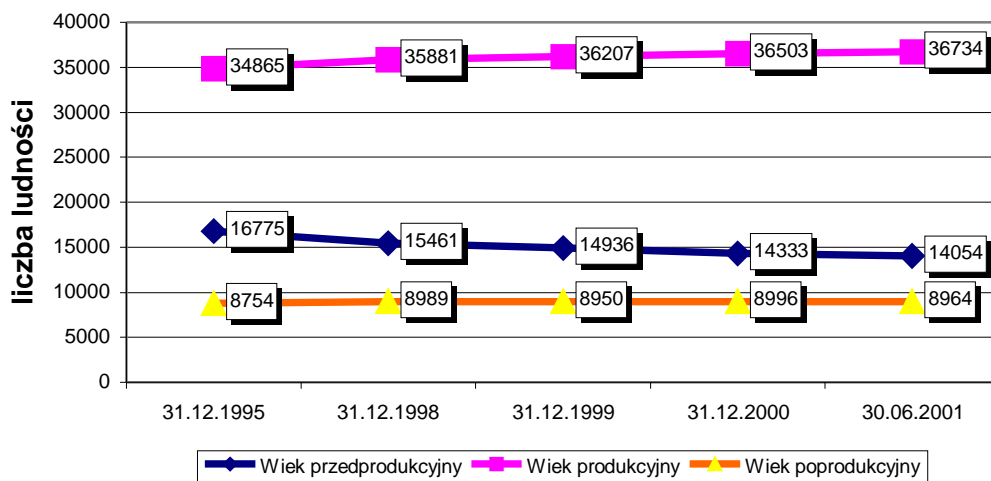
² różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie na 1000 mieszkańców.

Wykres 4.1. Udział procentowy mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Stan na 31.12.2001 r.

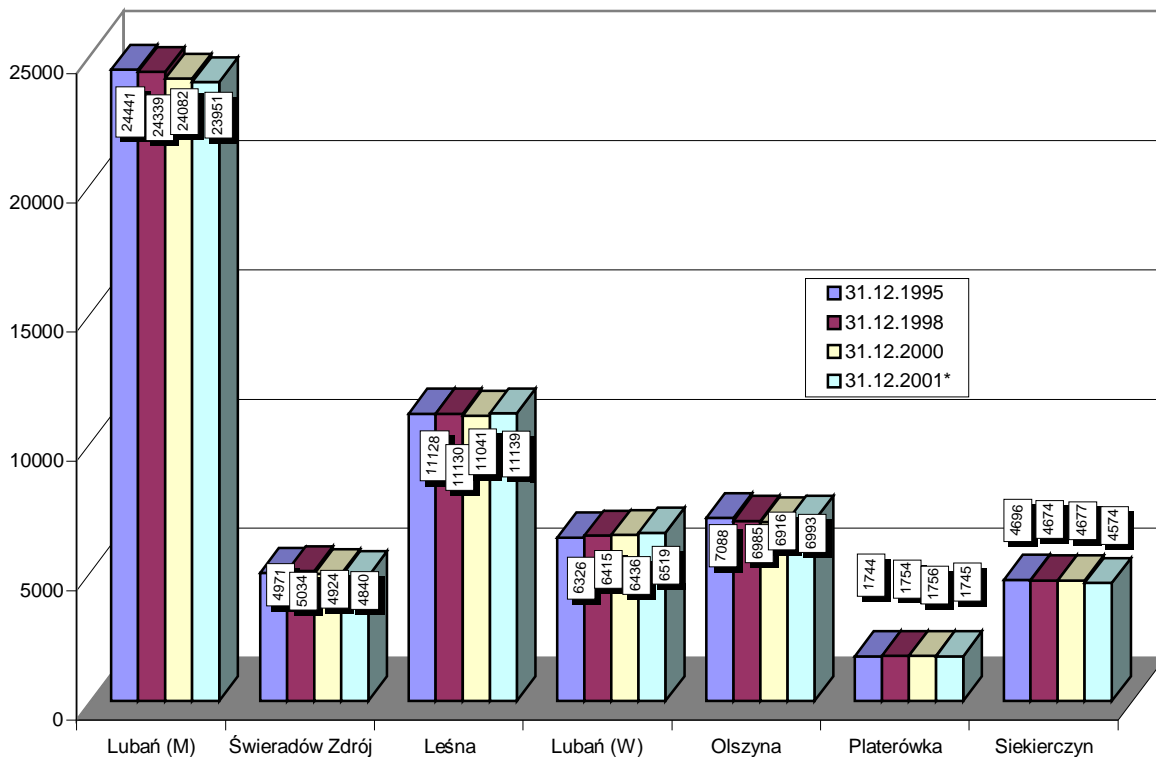
Źródło: „Strategia rozwoju powiatu lubańskiego” i GUS.

Wykres 4.2 Podział ludności w powiecie ze względu na wiek

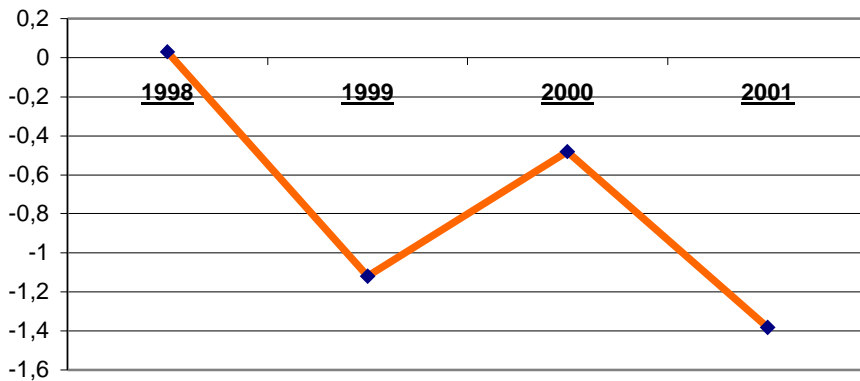
Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

Wykres 4.3. Zmiany w liczbie ludności w poszczególnych gminach w latach 1995-2001.

Źródło: „Strategia rozwoju powiatu lubańskiego” i GUS., *Krajowe Biuro Wyborcze, pismo nr DJG-022-2/02 z dnia 23.04.2002 r.

Wykres 4.4. Przyrost naturalny w powiecie lubańskim w promilach

różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie na 1000 mieszkańców.

Źródło: Biuletyny Statystyczne Województwa Dolnośląskiego

5. RYNEK PRACY

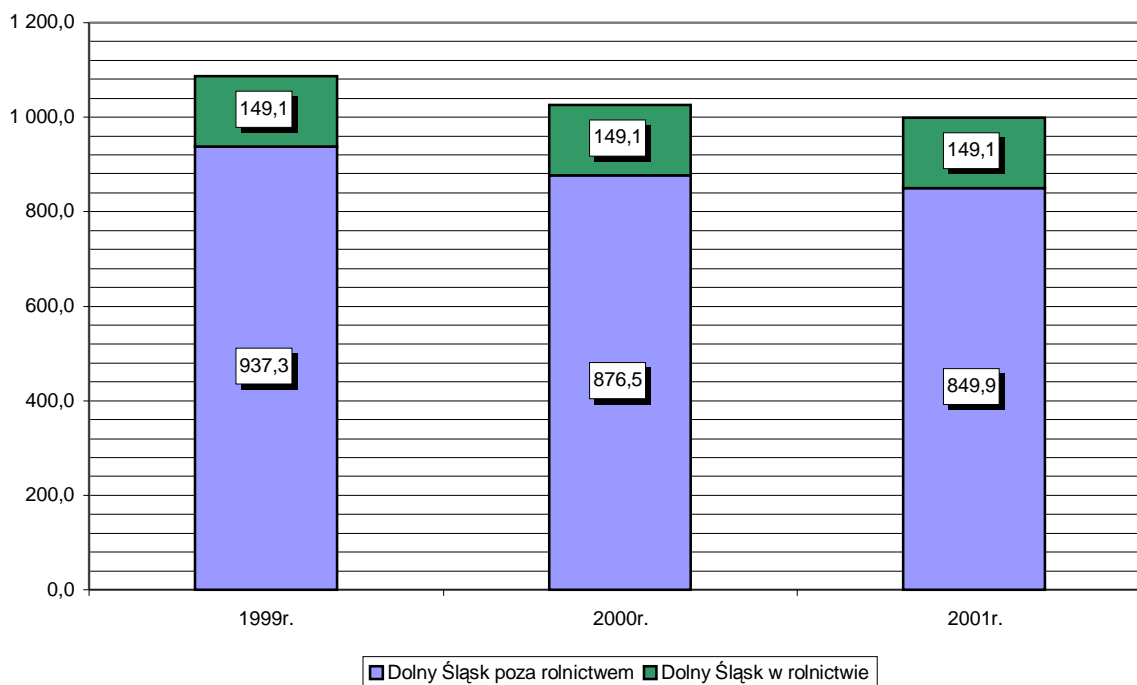
W powiecie lubańskim sytuacja na rynku pracy w latach 1999-2001 uległa znacznemu pogorszeniu. Wpływ na to miały zmiany ekonomiczne i społeczne które miały miejsce w całym kraju.

Tabela 5.1. Zmiany na rynku pracy w powiecie, województwie i kraju w latach 1999-2001

Obszar	Wyszczególnienie	1999 r.	2000 r.	2001 r.
		W tysiącach osób		
powiat lubański	Pracujący ogółem, w tym:	19,3	17,2	16,8
	w rolnictwie indywidualnym	3,7	3,7	3,7
	poza rolnictwem indywidualnym	15,6	13,5	13,1
	Bezrobotni	5,9	6,5	7,1
	Aktywni zawodowo (cywilni)	25,1	23,6	23,9
województwo dolnośląskie	Pracujący ogółem, w tym:	1 086,40	1 025,60	999
	w rolnictwie indywidualnym	149,1	149,1	149,1
	poza rolnictwem indywidualnym	149,1	149,1	149,1
	Bezrobotni	203,4	231,7	267,4
	Aktywni zawodowo (cywilni)	1 289,80	1 257,30	1 266,40
Polska	Pracujący ogółem, w tym:	15 707,90	15 159,20	14 824,10
	w rolnictwie indywidualnym	4 129,80	4 129,80	4 129,80
	poza rolnictwem indywidualnym	11 578,10	11 029,40	10 694,30
	Bezrobotni	2 349,80	2 702,60	3 115,10
	Aktywni zawodowo (cywilni)	18 057,70	17 861,80	17 939,10

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy, dane na koniec grudnia roku 1999,2000,2001

Wykres 5.1 Osoby pracujące w latach 1999-2001 w województwie dolnośląskim

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy, dane na koniec grudnia roku 1999,2000,2001

Wykres 5.2 Osoby pracujące w latach 1999-2001 w powiecie lubańskim

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy, dane na koniec grudnia roku 1999, 2000, 2001

W latach 1999-2001 nastąpił spadek ilości osób pracujących w całym województwie dolnośląskim. Spadek nastąpił wyłącznie wśród osób zatrudnionych poza rolnictwem indywidualnym. Wpływ na taką sytuację miały między innymi restrukturyzacja i prywatyzacja przedsiębiorstw, które skutkowały wzrostem wydajności pracy przy jednoczesnym spadku zatrudnienia.

W 2000r. spadek ilości osób pracujących w powiecie lubańskim (o 16%) był najwyższy, jaki zanotowano wśród powiatów województwa dolnośląskiego.

W roku 1999 liczba bezrobotnych w powiecie lubańskim wzrosła w stosunku do grudnia 1998 roku o 1306 osób. Wpływ na powyższą sytuację miały m.in. zwolnienia głównie w Lubańskiej Bawelnie i ZNTK, które objęły ponad 500 osób:

W roku 2000 ogłoszona została upadłość zakładów pracy, które w latach ubiegłych zatrudniały najwięcej pracowników, następnie stopniowo zmniejszały zatrudnienie w wyniku dokonywanych zwolnień grupowych:

- ZNTK Lubań
- Lubańska Bawelna
- Fabryka Tkanin Meblowych Fatma w Pobiednej.
- Ponadto w 2000r. zostały zgłoszone zamiary zwolnień grupowych m.in. w następujących podmiotach :
- Buma Piszczowice
- Uzdrowisko Świeradów-Czerniawa
- Bosscom sp. z o.o. Zakład Pracy Chronionej w Lubaniu

W 2001r. zwolnienia grupowe objęły 92 osoby. Zwolnienia grupowe zgłoszili:

- Remtek Sp. z o.o. w Lubaniu –15 osób
- Rekrut Sp. z o.o. w Lubaniu –15 osób
- Przedszkole Miejskie Nr 4 w Lubaniu –4 osoby
- Przedszkole miejskie nr 2 w Lubaniu –21 osób
- Szkoła Podstawowa w Miłoszowie –8 osób
- Stołówki Szkolne w Lubaniu- 8 osób
- Spółka z o.o. Bossoil- 10 osób
- Zakład PH Zakmet w Kościelniku Śr.- 10 osób
- Ośrodek Kultury i Sportu w Leśnej- 2 osoby

W latach 1999-2001 nastąpił spadek ilości dużych przedsiębiorstw w powiecie lubańskim i wzrost małych –rodzinnych firm. W chwili obecnej do największych firm- zatrudniających powyżej 80 osób w naszym powiecie należą firmy wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 5.2. Pracodawcy w powiecie zatrudniający powyżej 80 osób³. Stan na kwiecień 2002 r.

Lp.	NAZWA	Miejscowość	ZATRUDNIENIE	
			liczba osób	Rodzaj, miejsce pracy
1	Olszyńskie Fabryki Mebli Sp.zo.o.	Olszyna	500	produkcja
2	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubaniu	Lubań	440	usługi zdrowotne
3	Zakład Elementów Hydrauliki Siłowej "Agromet" Sp. z o.o.	Lubań	330	produkcja
4	Zakład Przemysłu Jedwabniczego "Dolwis" S.A.	Leśna	270	Produkcja tkanin i materiałów jedwabnych
5	Uzdrowisko Świeradów- Czerniawa Sp. z o.o.	Świeradów Zdrój	260	usługi zdrowotne
6	"Imakon" Sp. z o.o.	Lubań	200	produkcja
7	Centrum Handlowo-Uslugowo- Produkcyjne "PIK" Sp. z o.o.	Olszyna	200	produkcja drewnianych elementów konstrukcji budowlanej
8	"Społem" Powszechna Spółdzielnia Spożywców	Lubań	160	handel
9	Fabryka Części do Maszyn Włókienniczych i Odlewnia Metali "Baworowo" S.A.	Leśna	150	produkcja części do maszyn włókienniczych, odzieżowych i skórzanych
10	PPUH "Adampol" Regina Lewandowska w Leśnej	Leśna	150	produkcja pozostałej odzieży wierzchniej
11	Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej "PKS"	Lubań	148	usługi
12	Kopalnia Surowców Skalnych w Zarębie	Zaręba	130	kopalnia
13	Hurtownia "Witamina" S.C.	Lubań	120	handel
14	Nadleśnictwo Świeradów	Świeradów Zdrój	110	zarządzanie
15	"Lubamet" Spółdzielnia Inwalidów	Lubań	105	produkcja elektrycznych elementów do sprzętu gospodarstwa domowego i do silników pojazdów
16	Zakład Metalowy. Export-Import. W.Czyrko	Lubań	100	produkcja elementów metalowych
17	"Chromex" Spółdzielnia Usługowo-Handlowa. Zakład Pracy Chronionej	Lubań	95	usługi, handel
18	Łużyckie Kopalnie Bazaltu	Lubań	88	kopalnia
19	Kopalnia Bazaltu "Józef"	Zaręba	80	kopalnia

Populacja osób **aktywnych ekonomicznie**, czyli suma osób pracujących i bezrobotnych w latach 1999-2001 zanotowała lekki spadek. U podstaw takiego zjawiska leżą dwie przyczyny: wcześniejsze przechodzenie na emeryturę starszych pracowników i dłuższy okres pozostawania młodzieży w systemie dziennej edukacji.

Rada Powiatu podjęła uchwałę w sprawie ustalenia planu sieci szkół ponadgimnazjalnych w powiecie lubańskim. Sieć tworzona była w oparciu o plany rozwoju i sygnały napływające z rynku pracy, m.in.. potrzeby pracodawców, plany związane z włączeniem Lubania do Kamiennogórskiej

³ Dane przybliżone uzyskane na podstawie rozmów telefonicznych z poszczególnymi firmami.

Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości, rozwój KSSE w Wykrotach, gm. Nowogrodziec.

Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy powinno w przyszłości zapobiegać powstawaniu bezrobocia wśród absolwentów. Działania takie sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości poprzez podnoszenie jakości kształcenia zawodowego i umacniania systemu kształcenia ustawicznego. Do programów nauczania wprowadzono przedmiot nauczania: przedsiębiorczość.

Poziom bezrobocie

Bezrobocie stało się czynnikiem głębokiej degradacji społecznej dużej części społeczności naszego powiatu. Strukturalne bezrobocie i brak nowych miejsc pracy stają się największym problemem rozwojowym naszego regionu.

Tabela 5.3. Poziom bezrobocie w latach 1998-2001. Stan na 31.XII.

Stopa bezrobocia	1998 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.
Kraj	10,40	13,00	15,10	17,40
Województwo	12,80	15,80	18,40	21,00
Powiat	19,00	23,30	27,40	29,90

Źródło: „Rynek Pracy Powiatu Lubańskiego” PUP Lubań styczeń 2001r.; „Powiat Lubański. Rynek Pracy 2000” PUP Lubań, styczeń 2001; „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002 r.

W latach 1998-2001 nastąpił znaczny wzrost bezrobocia. Najwyższą stopę bezrobocia⁴ odnotowano na koniec grudnia 2001r. W 2001r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy w Lubaniu była najwyższa od 1993 r.:

- W kraju stopa bezrobocia wyniosła: 17,4%. Nastąpił wzrost o 4,4% w stosunku do 1999r. i 7% w odniesieniu do 1998r.
- W województwie dolnośląskim stopa bezrobocia wyniosła: 21%. Nastąpił wzrost o 5,2% w stosunku do 1999 r. i 8,2% w odniesieniu do 1998r.
- W powiecie lubańskim stopa bezrobocia wyniosła: 29,90%. Nastąpił wzrost o 6,60% w stosunku do 1999 r. i o 10,90% w stosunku do 1998 r.

Tabela 5.4. Struktura bezrobocia w miastach i gminach powiatu lubańskiego w latach 1993-2001. Stan na 31.XII.

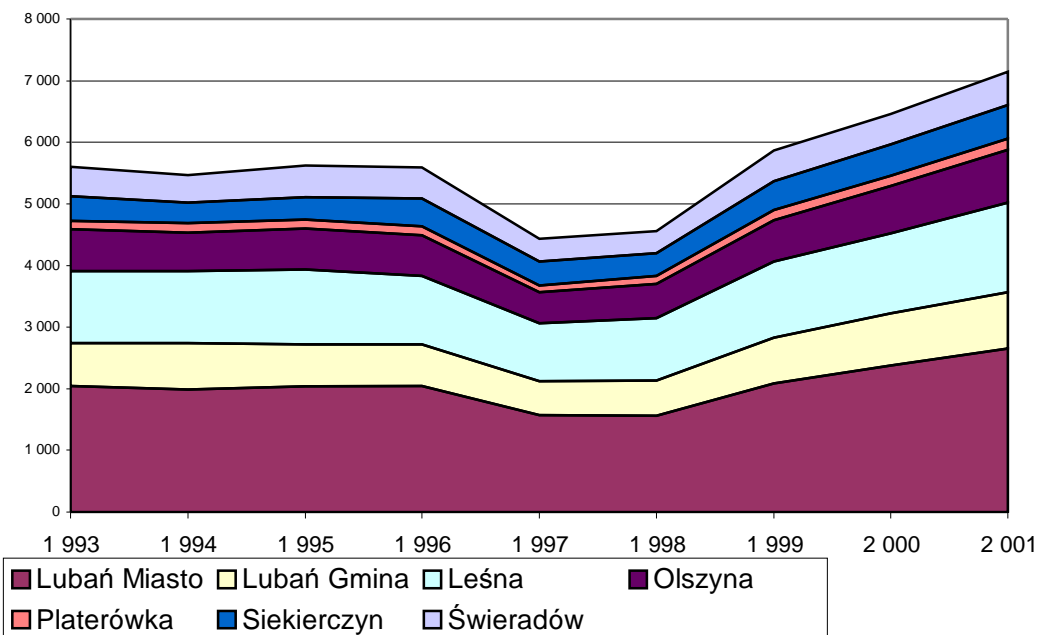
		1993 r.	1994 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.
Lubań miasto	ogółem bezrobotni	2 048	1 990	2 036	2 047	1 565	1 559	2 081	2 380	2 655
	kobiety	1 203	1 213	1 277	1 314	1 026	1 006	1 210	1 371	1 441
	długotrwale bezrobotni	943	988	758	869	662	582	758	973	1 227
	z prawem do zasiłku	823	993	1 047	874	423	349	496	639	560
	absolwenci	148	144	132	75	34	70	112	138	137
Lubań gmina	ogółem bezrobotni	692	744	681	676	558	579	746	845	908
	kobiety	369	432	405	448	379	373	431	514	508
	długotrwale bezrobotni	262	311	297	315	277	246	298	376	417
	z prawem do zasiłku	333	355	337	278	143	123	157	217	185
	absolwenci	42	36	39	21	5	28	36	32	57
Lésna	ogółem bezrobotni	1 167	1 177	1 220	1 105	933	1 007	1 236	1 300	1 452
	kobiety	596	624	684	671	549	568	655	677	716
	długotrwale bezrobotni	546	492	507	515	427	431	553	594	620
	z prawem do zasiłku	462	548	586	481	239	209	246	237	318

⁴ Wg Biuletynu Statystyczny US we Wrocławiu z marca 2000 r. stopa bezrobocia rozumiana jest jako udział rejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

	absolwenci	54	69	75	28	19	50	68	76	68
Olszyna	ogółem bezrobotni	684	624	660	668	511	561	674	763	862
	kobiety	365	350	381	399	304	335	396	454	471
	długotrwale bezrobotni	332	323	248	296	210	231	275	320	397
	z prawem do zasiłku	243	258	248	303	131	114	153	188	205
	absolwenci	35	30	27	19	4	21	24	42	42
Platerówka	ogółem bezrobotni	132	150	149	142	105	120	163	169	188
	kobiety	87	86	100	102	69	78	93	102	114
	długotrwale bezrobotni	48	75	79	82	67	47	65	84	96
	z prawem do zasiłku	76	64	63	47	22	24	32	24	34
	absolwenci	11	11	4	4	2	14	13	13	9
Siekierczyn	ogółem bezrobotni	403	329	363	446	391	373	472	507	546
	kobiety	257	205	231	301	249	239	293	311	315
	długotrwale bezrobotni	146	150	137	189	188	170	225	224	278
	z prawem do zasiłku	191	148	195	192	76	46	74	117	87
	absolwenci	29	21	22	20	7	19	22	32	31
Świeradów	ogółem bezrobotni	481	457	516	512	371	362	495	494	534
	kobiety	251	224	270	266	205	194	249	254	251
	długotrwale bezrobotni		173	135	210	127	132	160	187	199
	z prawem do zasiłku	207	257	347	309	122	94	128	101	144
	absolwenci	18	23	29	7	8	36	19	20	18
Powiat	ogółem bezrobotni	5 607	5 471	5 625	5 596	4 434	4 561	5 867	6 458	7 145
	kobiety	3 128	3 134	3 348	3 501	2 781	2 793	3 327	3 683	3 816
	długotrwale bezrobotni	2 277	2 512	2 161	2 476	1 958	1 839	2 334	2 758	3 234
	z prawem do zasiłku	2 335	2 623	2 823	2 484	1 156	959	1 286	1 523	1 533
	absolwenci	337	334	328	174	79	238	294	353	362

Źródło: „Rynek Pracy Powiatu Lubańskiego” PUP Lubań styczeń 2001r.; „Powiat Lubański. Rynek Pracy 2000” PUP Lubań, styczeń 2001; „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002 r.

Wykres 5.3 Liczba bezrobotnych w latach 1993-2001 w powiecie lubańskim z podziałem na poszczególne gminy

Zmiany w strukturze bezrobocia w powiecie lubańskim

Wzrost ilości osób długotrwale bezrobotnych Od 1999 r. obserwuje się w powiecie lubańskim gwałtowny wzrost ilości osób długotrwale bezrobotnych: z 39,78% ogółu bezrobotnych w 1999r. do 45,26% ogółu bezrobotnych w 2001r. W 2001 r. w powiecie lubańskim odnotowano największą liczbę osób długotrwale bezrobotnych od 1993 r. (tabela 5.4. i wykres 5.2)

Spadek ilości zarejestrowanych bezrobotnych kobiet. W latach 1993-1997 obserwowano wzrost liczby bezrobotnych kobiet w powiecie lubańskim. Najwyższy poziom bezrobocia kobiet w stosunku do ogółu bezrobotnych zanotowano w 1997 r. Kobiety stanowiły wówczas 62% ogółu zarejestrowanych osób. Od 1997 r. obserwuje się spadek ilości bezrobotnych kobiet. W 2001 r. zanotowano 53,41% kobiet (tabela 5.4).

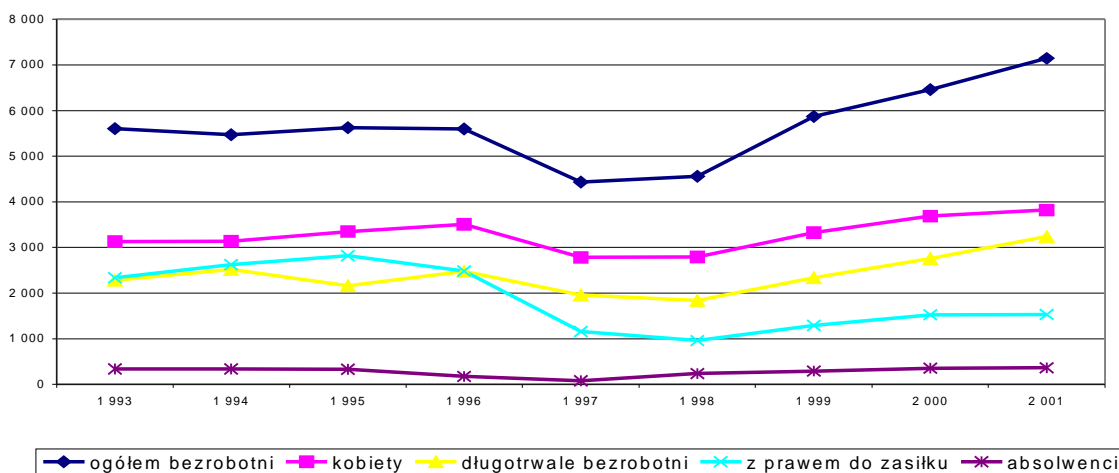
Spadek ilości osób pobierających zasiłek dla bezrobotnych. W latach 1993-1998 nastąpił gwałtowny spadek liczby bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku – z 41,64% do 21,03% w 1998 r. Najwięcej osób, bo aż 50% zarejestrowanych bezrobotnych, pobierało zasiłek w 1995 r. Od 1999 r. liczba osób z prawem do zasiłku nieznacznie wzrosła do 21,46% w 2001 r.

Tabela 5.5 Struktura procentowa bezrobotnych w powiecie lubańskim w latach 1993-2001. Stan na 31.XII.

Bezrobotni , w tym:	1993 r.	1994 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.
kobiety	55,79%	57,28%	59,52%	62,56%	62,72%	61,24%	56,71%	57,03%	53,41%
Długotrwale bezrobotni	40,61%	45,91%	38,42%	44,25%	44,16%	40,32%	39,78%	42,71%	45,26%
z prawem do zasiłku	41,64%	47,94%	50,19%	44,39%	26,07%	21,03%	21,92%	23,58%	21,46%
absolwenci	6,01%	6,10%	5,83%	3,11%	1,78%	5,22%	5,01%	5,47%	5,07%

Źródło: „Rynek Pracy Powiatu Lubańskiego” PUP Lubań styczeń 2001 r.; „Powiat Lubański. Rynek Pracy 2000” PUP Lubań, styczeń 2001; „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002 r.

Wykres 5.4. Zmiany struktury grup bezrobotnych w powiecie lubańskim w latach 1993-2001. Stan na 31.XII.

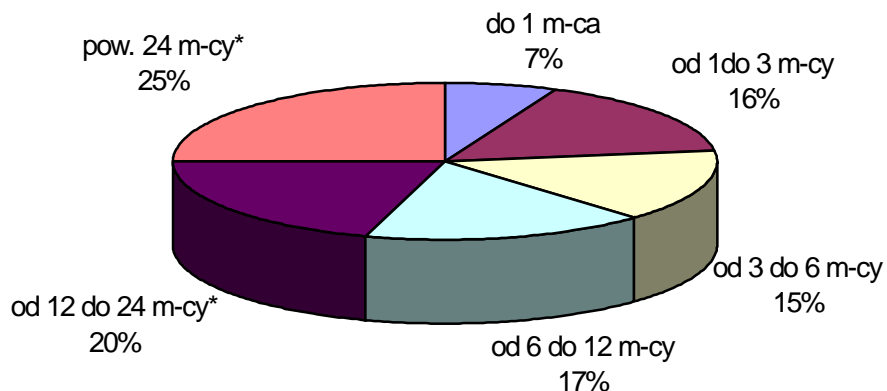

Źródło: „Rynek Pracy Powiatu Lubańskiego” PUP Lubań styczeń 2001r.; „Powiat Lubański. Rynek Pracy 2000” PUP Lubań, styczeń 2001; „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002r

Problem bezrobocia w powiecie lubańskim dotyka w szczególności: ludzi młodych, kobiety, osoby o niskich kwalifikacjach i osoby zamieszkałe na obszarach wiejskich. Duży procent zarejestrowanych w PUP to osoby długotrwale bezrobotne, bez prawa do zasiłku.

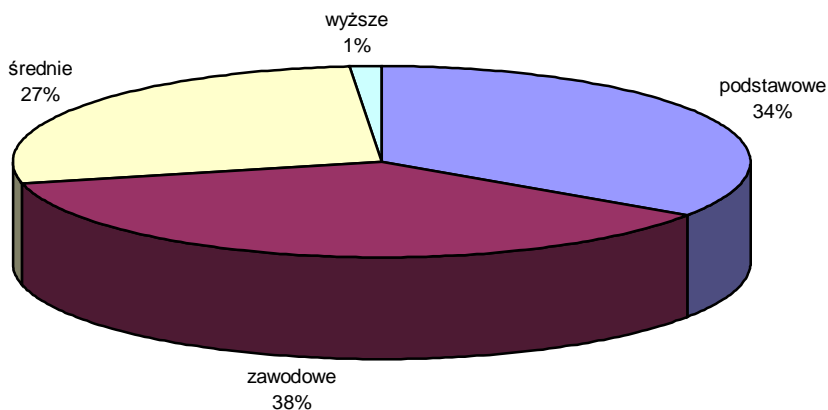
Wysoka jest liczba **długotrwale bezrobotnych**, czyli osób, które w okresie ostatnich 12 miesięcy nie podjęły zatrudnienia. W 2001r. ilość osób długotrwale bezrobotnych stanowiła 45% ogółu bezrobotnych. Jest to zjawisko niepokojące ze względu na to, że ilość miejsc pracy maleje, natomiast długość okresu pozostawania bez pracy wpływa niekorzystnie na szansę znalezienia zatrudnienia

Wykres 5.5. Osoby bezrobotne w powiecie na dzień 31XII.2001r -podział wg okresu pozostawania bez pracy .

Źródło: „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002r.

Wykres 5.6. Struktura bezrobotnych w powiecie lubańskim wg wykształcenia. Stan na 31.XII.2001 r.

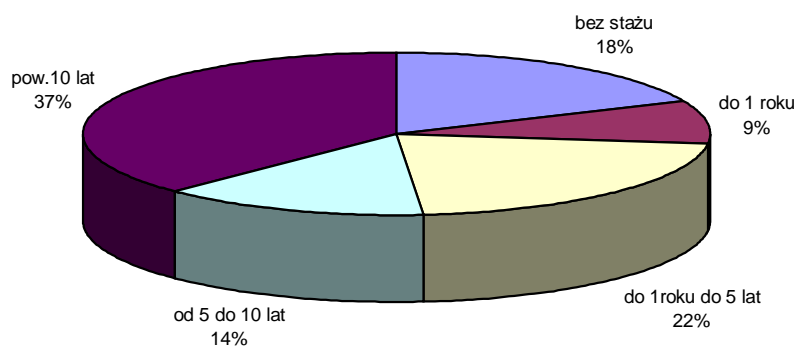
Źródło: „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002r.

Niski poziom wykształcenia pogłębia ryzyko utraty pracy i długotrwałego bezrobocia. Na koniec grudnia 2001r. odnotowano wysoki wskaźnik osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach (72%), czyli osoby z wykształceniem podstawowym (34%), niepełnym podstawowym i zawodowym (38%). Wymogi kwalifikacyjno- kompetencyjne wobec pracowników rosną i bezrobotni, którzy posiadają niskie wykształcenie narażeni są na ryzyko porażki w rywalizacji zawodowej. Na koniec grudnia 2001r. tylko 1% osób bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe.

Wysoki poziom bezrobocia (przeszło 53%) obejmuje **ludzi młodych** do 34 roku życia (w tym 27% osób mieści się w przedziale wiekowym: do 24 lat).

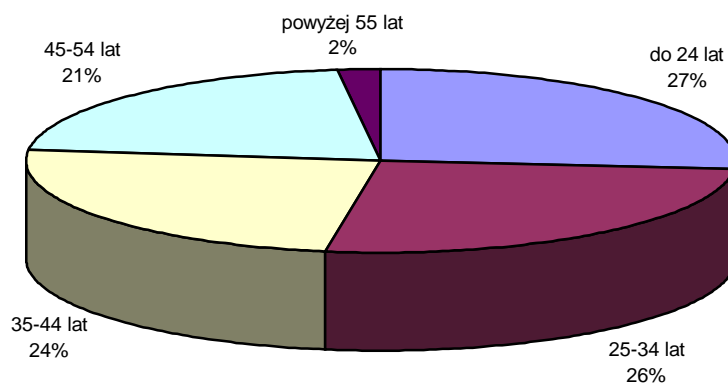
Bezrobocie ludzi młodych budzi kontrowersje, ponieważ z jednej strony łatwiej wspierać mobilność i aktywność ludzi młodych, a z drugiej strony odsłania problem zamknięcia polskiego rynku pracy na młodzież. Problem ten jest szczególnie niepokojący w związku z perspektywą wchodzenia na rynek pracy w latach 2001-2007 kolejnego wyżu demograficznego.

Wykres 5.7. Struktura bezrobotnych w powiecie lubańskim wg stażu pracy. Stan na 31.XII.2001 r.

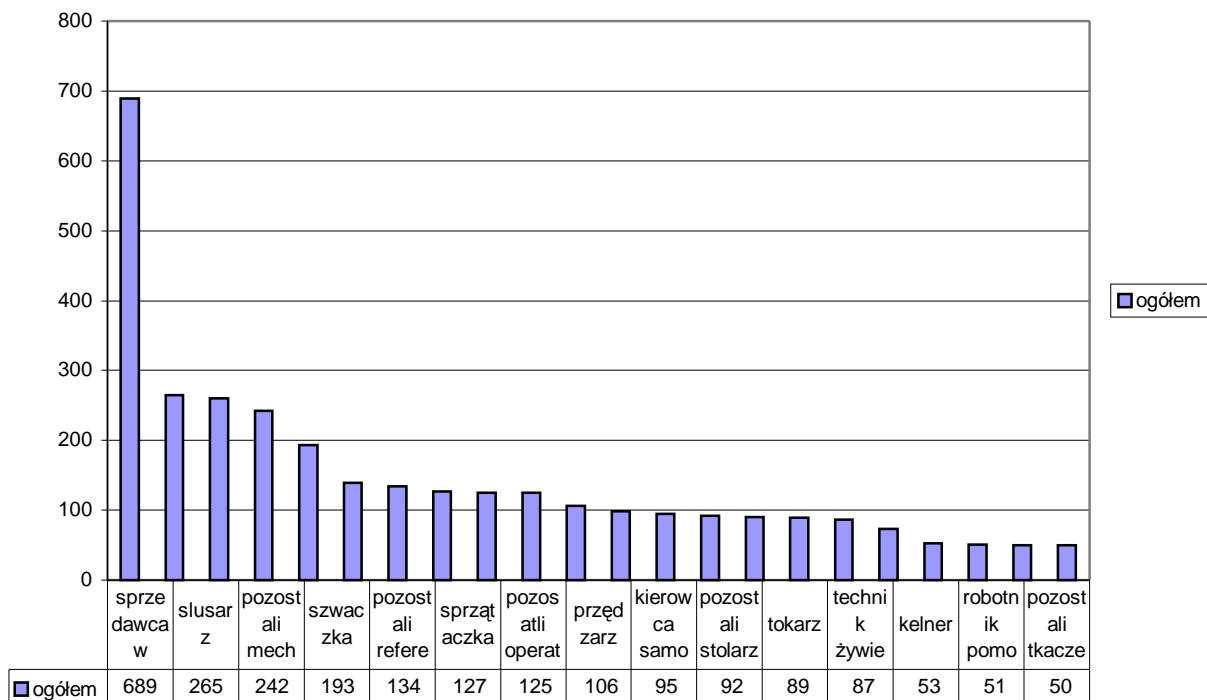
Źródło: „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002r.

Wykres 5.8. Struktura bezrobotnych w powiecie lubańskim wg wieku. Stan na 31.XII.2001 r.

Źródło: „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002r.

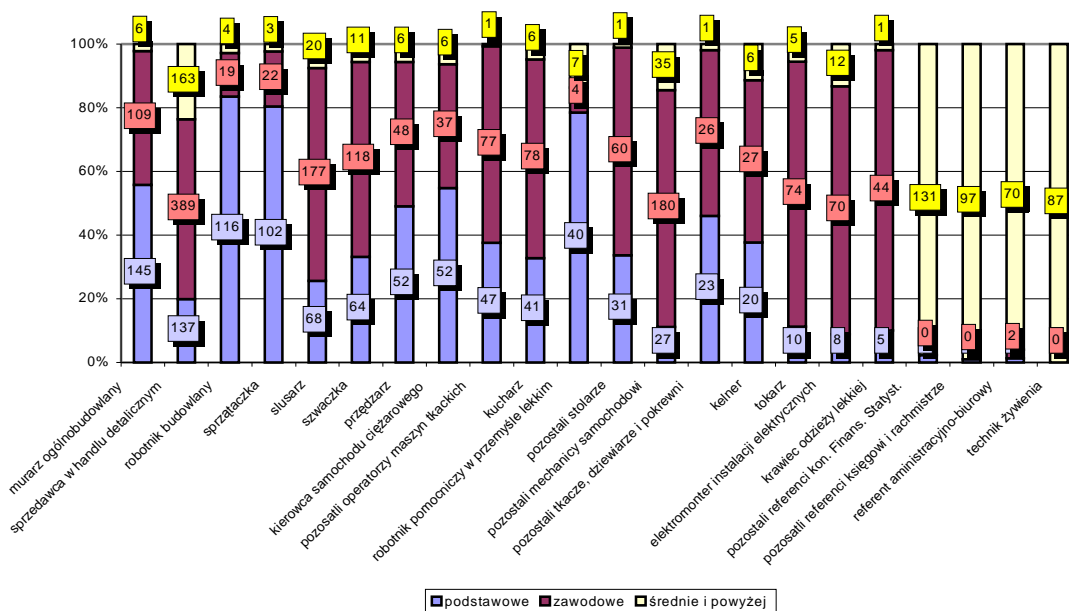
Wykres 5.9. Bezrobotni według najczęściej występujących zawodów

Źródło: PUP, jw.

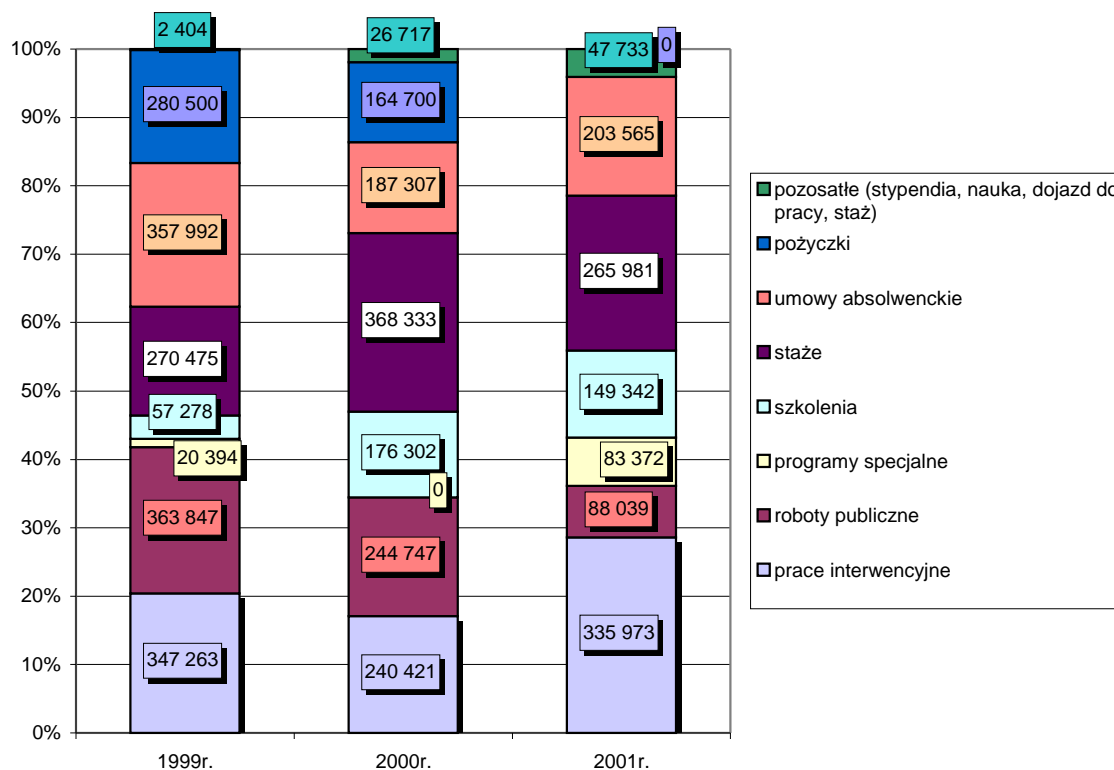
Wykres 5.10. Poziom wykształcenia bezrobotnych posiadających najczęściej występujące wśród bezrobotnych zawody- stan na koniec grudnia 2001r.

Źródło: PUP.

Podstawowe zadania w zakresie aktywizacji bezrobotnych finansowane są z Funduszu Pracy. Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu bezpośrednia aktywizacja bezrobotnych to zadanie samorządów powiatów realizowane przez powiatowe urzędy pracy⁵.

Wykres 5.11 Podział środków na aktywne programy rynku pracy w latach 1999-2001.

Źródło: PUP: Wydatki na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu”, marzec 2002 r.

Źródłem finansowania programów mających na celu wyrównywanie szans na rynku pracy osobom niepełnosprawnym jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Fundusz ten finansuje w pełni lub współfinansuje programy uruchamiane przez samorzady powiatów, oddziały regionalne PFRON i organizacje pozarządowe. PFRON zasila programy mające na celu:

- częściowe subsydiowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- tworzenie dodatkowych miejsc pracy
- uruchamianie i rozbudowę warsztatów terapii zajęciowej
- podejmowanie działalności gospodarczej na własny rachunek
- przyuczanie do zawodu, podnoszenie kwalifikacji, przekwalifikowanie
- likwidowanie barier utrudniających podejmowanie pracy przez osoby niepełnosprawne⁶.

W roku 2001 ze środków PFRON utworzono stanowiska pracy dla 14 osób niepełnosprawnych.

W 2001r. dofinansowano oprocentowanie kredytu bankowego, umorzono pożyczkę na rozpoczęcie działalności gospodarczej.⁷

W latach 1999-2001 nastąpił wzrost stopy bezrobocia. Tendencja taka miała miejsce w całym kraju. W 2001r. powiat lubański znajdował się na trzecim miejscu pod względem wielkości stopy

⁵ Projekt Strategii Sektorowej Rynku Pracy Województwa Dolnośląskiego. Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wrocław- wrzesień 2001, str. 32.

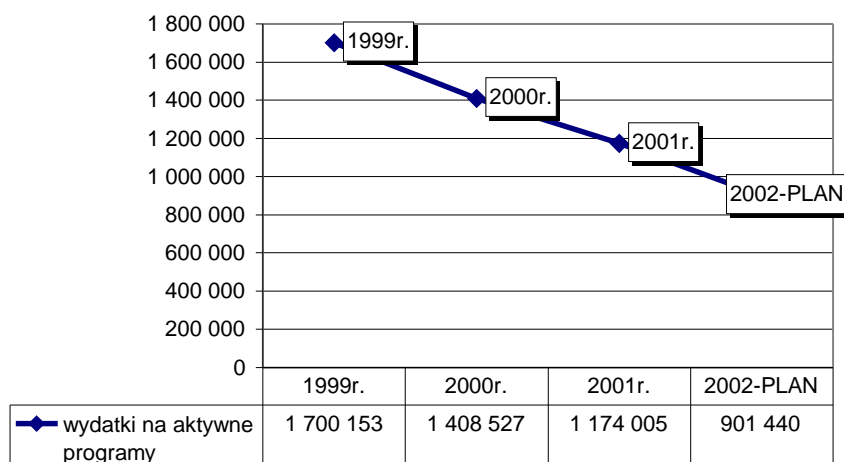
⁶ Tamże, str.34-35,

⁷ Sprawozdanie z realizacji zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu za 2001r.

bezrobocia w województwie dolnośląskim. Wzrostowi bezrobocia w latach 1999-2001 towarzyszył spadek środków przyznawanych z Funduszu Pracy na aktywne formy zatrudnienia, np. szkolenia, refundacje zatrudnienia.

Według planu na 2002 r. PUP w Lubaniu na 2002r. kwota wydatków w 2002r. zmniejszy się aż o 59% w stosunku do kwoty przeznaczonej na ten cel w 1999r., przy planowanym wzroście bezrobocia o 29,54% w stosunku do 1999r.

Wykres 5.12. Wydatki na aktywne programy

Źródło: PUP: Wydatki na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu”, marzec 2002r.

Dodatkowym utrudnieniem realizacji zadań jest nieterminowe przekazywanie środków z Funduszu Pracy przez Krajowy Urząd Pracy na obligatoryjne świadczenia, co powoduje, że urząd pracy zamiast spełniać swoje zadania skupia się na operacjach finansowych i zakłada ponadto współpracę pomiędzy urzędem pracy a pracodawcami, którzy z opóźnieniem otrzymują środki na tworzenie nowych miejsc pracy.

Pomimo jednak tych trudności ilość osób, które podjęły pracę w 2001r., wzrosła o 0,85% w stosunku do 1999r. W roku 2001 nastąpił wzrost **samo zatrudnienia** o 67,40%. Samo zatrudnienie jest wynikiem aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu zatrudnienia. Powiatowy urząd pracy wspomaga bezrobotnych w tym działaniu poprzez m.in. prowadzenie zajęć w klubach pracy i spotkań z doradcą zawodu.

W 2002 r. przewidywany jest spadek zatrudnienia na stanowiskach subsydiowanych w stosunku do 1999r. Najwyższy spadek przewiduje się w udzielaniu pożyczek dla osób bezrobotnych na rozpoczęcie działalności (ok. 91%).

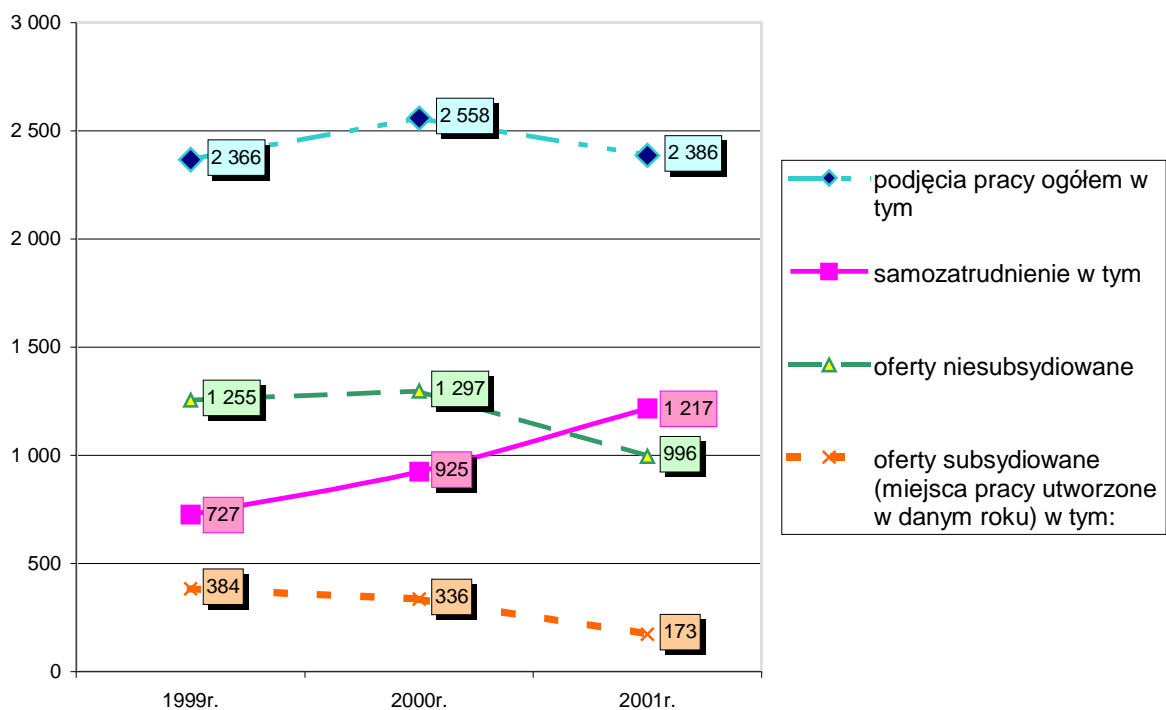
Roboty publiczne. W 2002r. przewiduje się spadek zatrudnienia w ramach robót publicznych o ok. 61% zatrudnienia w stosunku do 1999r. Planuje się utworzenie 26 miejsc pracy przy realizowanych przez gminy inwestycjach strukturalnych. Uruchomienie nastąpi po uzyskaniu środków przez gminy na realizację inwestycji infrastrukturalnych.

Prace interwencyjne. W 2002r. przewiduje się spadek zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych o ok. 43% w stosunku do 1999r.

Programy specjalne. Planuje się utworzenie 20 miejsc dla osób długotrwale bezrobotnych.

Umowy absolwenckie. Planuje się utworzenie 70 miejsc pracy dla absolwentów.

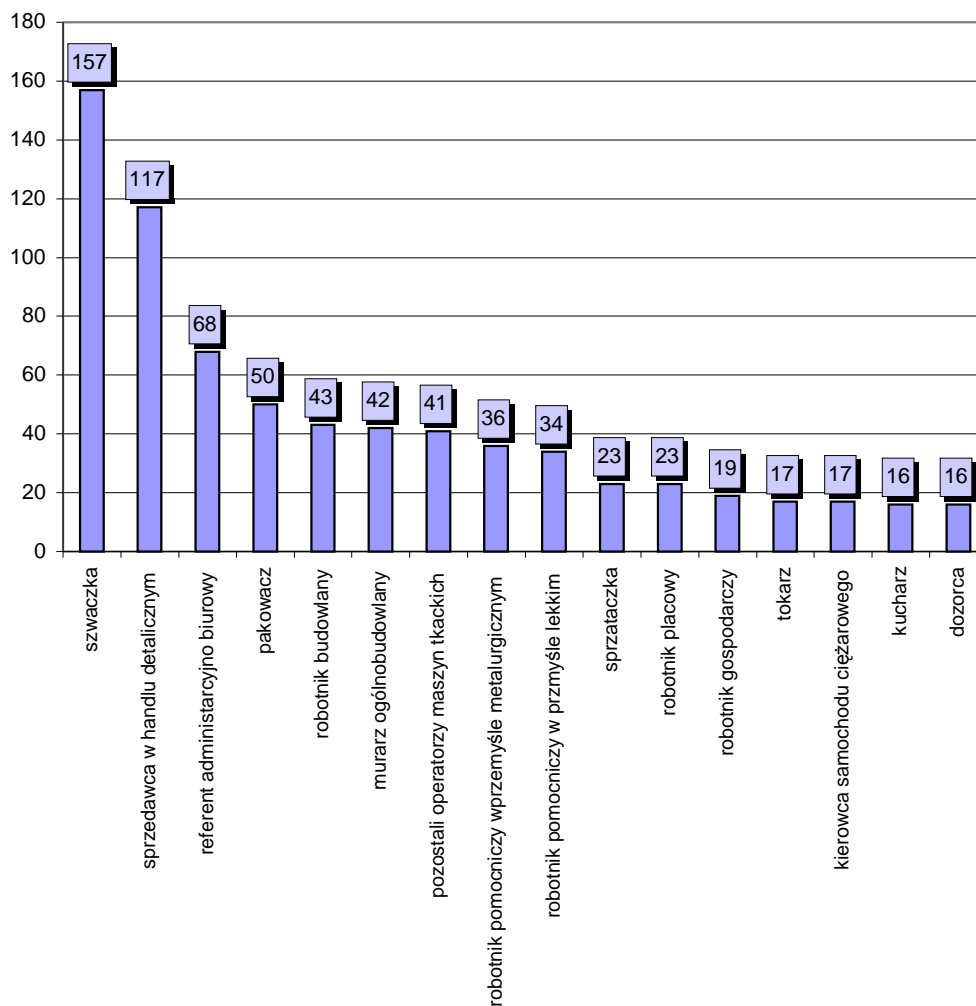
Wykres 5.13. Podjęcie pracy w latach 1999/2001.

(Źródło: PUP: Wydatki na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu”, marzec 2002r.)

Wykres 5.14. Najczęściej zgłaszane oferty pracy w 2001r.

ilość ofert w 2001r.

Źródło: „Informacje o sytuacji na rynku pracy oraz działania na rzecz rynku pracy podejmowane w Lubaniu w 2001 roku przez Powiatowy Urząd Pracy” PUP Lubań, styczeń 2002 r.

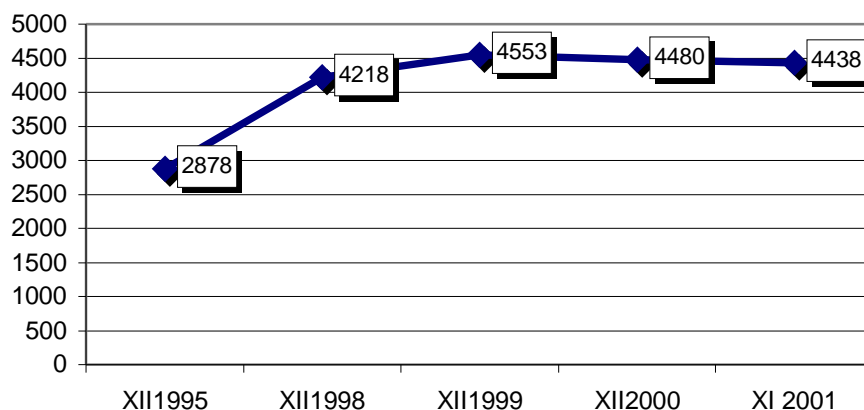
6. STRUKTURA GOSPODARKI

Lata 1995 do 1999 charakteryzują się dynamicznym wzrostem przedsiębiorczości na terenie powiatu lubańskiego. W późniejszym okresie dynamika w tym zakresie spadła, a z roku 2000 na 2001 liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON ogółem obniżyła się z 4453 w 1999 do 4438 w listopadzie 2001 r.

W gospodarce powiatu lubańskiego dominują podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne⁸. Liczba zakładów w 1999 r. wynosiła 3786, w 2000 r. – 3701, zaś w listopadzie 2001 r. liczba ta obniżyła się do 3582 podmiotów⁹.

W badanym okresie liczba przedsiębiorstw państwowych nie uległa zmianie i wynosiła 5 zaś liczba spółdzielni spadła z 33 w 1999 r. i 2000 r. do 31 w 2001 r. Wzrosła liczba spółek prawa handlowego (156 w 1999 r., 165 w 2000 r. a w listopadzie 2001 r. ok. 447 spółek); w tym ostatnim przypadku to efekt zmian prawnych związanych z wprowadzeniem Krajowego Rejestru Sądowego i kodeksu spółek handlowych

Wykres 6.1. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON ogółem

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS oraz PUP w Lubaniu

Największa koncentracja podmiotów gospodarczych dotyczy miasta Lubania (2146 w 2001 r.). W trzech miastach powiatu znajduje się łącznie 2976 ogółu podmiotów, tj. 67%. Najmniejszą liczebnością charakteryzuje się gmina Platerówka – 77 podmiotów w 2001 r.

W przeliczeniu na 100 mieszkańców w roku 2001 najwięcej podmiotów gospodarczych działało w Świeradowie Zdroju (ok. 10). W dalszej kolejności znajdowało się miasto Lubań i gmina Olszyna (powyżej 8 podmiotów na 100 mieszkańców). Gminy Leśna i Lubań charakteryzują się średnią przedsiębiorczością (powyżej 5 podmiotów na 100 mieszkańców), a gminy Siekierczyn i Platerówka bardzo niską (niewiele powyżej 4).

Strukturę rodzajową działalności gospodarczej w powiecie lubańskim charakteryzuje dominacja jednostek gospodarczych funkcjonujących w sekcji G („Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów oraz artykułów osobistego użytku i użytku domowego”). Tym rodzajem działalności zajmowało się w 1998 r. 1649 podmiotów (39% ogólnej liczby), a w 2001 r. 1551, czyli ponad 35% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. 834 z tych podmiotów działa na terenie miasta Lubania, 210 w mieście i gminie Leśna i 170 w gminie Olszyna.

W roku 1998 drugie miejsce pod względem liczebności podmiotów gospodarczych zajmowała działalność produkcyjna (sekcja D), natomiast w roku 2001 obsługa nieruchomości, wynajem i

⁸ bez szczególnej formy prawnej.

⁹ Nie ma ogólnodostępnych danych dotyczących liczby podmiotów gospodarczych na koniec 2001 r. Liczba podmiotów zarejestrowanych na 20 marca 2002 r. wynosiła 4494 podmioty.

działalność związana z prowadzeniem interesów (sekcja K) – ok. 12 % podmiotów (w tym 289 podmiotów w Lubaniu, 68 w Świeradowie Zdroju i 64 w mieście i gminie Leśna. Sekcja D spadła na trzecie miejsce – 11,5 % podmiotów (167 w Lubaniu).

Kolejne miejsce zajęło w roku 2001 budownictwo (sekcja F) – 487 podmiotów w tej sekcji stanowi 11% wszystkich podmiotów z czego gros znajduje się w Lubaniu (260 firm).

Znaczącą rolę odgrywa sekcja I, czyli „Transport, gospodarka magazynowa i łączność” – 361 podmiotów w 2001 r. oraz sekcja O „Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna indywidualna” – 280 podmiotów.

W roku 1995 na terenie powiatu działało 87 jednostek w sekcji N (ochrona zdrowia i opieka socjalna), w roku 1998 już 134 jednostki, w 2001 167 jednostek. W tym 150 jednostek zatrudniało w 2001 r. do 9 pracowników, 15 do 49, a tylko dwie powyżej 250 (SP ZOZ Lubań i Uzdrowisko Świeradów Zdrój). Jeśli chodzi o dostępność tych placówek w poszczególnych gminach to w Lubaniu w 2001 r. znajdowało się 100 jednostek, w Leśnej 24, a w Świeradowie Zdroju 21. W tej dziedzinie dominują podmioty sektora prywatnego - prawie 87% ogółu.

Duża dynamika wzrostu charakteryzuje sekcję H „Hotele i restauracje”. W 1995 w tym sektorze działały 122 jednostki, w 1998 było ich 144 a w 2001 166 podmiotów (w tym w Świeradowie Zdroju działało 61 hoteli i restauracji, a w Lubaniu 52).

Pozostałe dziedziny aktywności charakteryzuje mniejsza liczba podmiotów. Dokładny podział podmiotów gospodarczych w powiecie lubańskim zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD przedstawiają tabele 6.1. do 6.5. Dane te zebrano w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaniu na podstawie danych WUS za listopad 2001 r.

- a) 6.1. ze względu na formę prawną i przedmiot działalności
- b) 6.2. ze względu na aktywność i przedmiot działalności
- c) 6.3. wg liczby pracujących
- d) 6.4. uwzględniając układ gmin powiatu
- e) 6.5. wg form własności

Tabela 6.1. Zestawienie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD ze względu na formę prawną i przedmiot działalności¹⁰

Forma prawna	11.1.1.4.1.1 Przedmiot działalności																Razem
	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	
1. Organy władzy administracji rządowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	4
2. Organy kontroli państwowej i ochrony prawa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
3. Wspólnoty samorządowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	10
4. Sądy i trybunały	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
5. Spółki akcyjne	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
6. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	10	0	1	42	2	30	34	8	12	0	18	0	0	2	2	0	161
7. Spółki jawne	0	0	0	0	0	0	5	0	0	2	0	0	0	0	0	0	7
8. Spółki cywilne	2	0	0	32	1	27	130	19	21	4	19	0	0	12	7	0	274
9. Spółki przewidziane przepisami innych ustaw niż kodeks handlowy i kodeks cywilny lub formy, do których stosuje się określone przepisy o spółkach	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
10. Przedsiębiorstwa państwowe	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
11. Państwowe jednostki organizacyjne	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4	4	1	0	0	11
12. Gminne samorządowe jednostki organizacyjne	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	7	8	30	16	8	0	70
13. Powiatowe samorządowe jednostki organizacyjne	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	2	9	4	3	0	21
14. Spółdzielnie	7	0	0	3	0	4	7	0	0	0	10	0	0	0	0	0	31
15. Fundacje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
16. Kościół katolicki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	0	23
17. Inne kościoły i związki wyznaniowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
18. Stowarzyszenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	52	0	62
19. Organizacje społeczne oddzielnie nie wymienione	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	5
20. Związki zawodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31	0	31
21. Samorząd gospodarczy i zawodowy	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	8
22. Wspólnoty mieszkaniowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	117	0	0	0	0	0	117
23. Bez szczególnej formy prawnej	123	1	2	426	0	426	1374	136	327	112	352	0	29	132	141	1	3582
Razem	150	1	6	509	3	487	1551	166	361	118	524	42	72	167	280	1	4438

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu na podstawie danych WUS za listopad 2001 r.

¹⁰ Usunięto pozycje , w których liczba podmiotów w danej kategorii wynosiła 0.

Tabela 6.2. Zestawienie podmiotów w powiecie lubańskim wg EKD zarejestrowanych w systemie REGON ze względu na aktywność i przedmiot działalności

	PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI																RAZEM
	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	
AKTYWNOŚĆ																	
Podmiot aktywny - prowadzący działalność	141	1	4	465	3	453	1469	155	348	111	500	41	69	167	274	0	4201
Podmiot aktywny - w budowie, organizujący się	0	0	0	1	0	0	4	2	0	0	0	1	0	0	1	0	9
Podmiot aktywny - w stanie likwidacji	0	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Podmiot aktywny - w stanie upadłości	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Podmiot nieaktywny - jeszcze nie podjął działalności	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Podmiot nieaktywny - w stanie likwidacji	2	0	0	1	0	3	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	9
Podmiot nieaktywny - w stanie upadłości	0	0	0	7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Podmiot nieaktywny - z zawieszoną działalnością	4	0	1	24	0	21	41	3	5	4	15	0	2	0	2	0	122
Podmiot nieaktywny - z zakończoną działalnością (nie wyrejestrowany)	3	0	1	11	0	8	32	6	8	1	8	0	1	0	3	1	83
Podmiot po ożywieniu - błędne informacje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	150	1	6	509	3	487	1551	166	361	118	524	42	72	167	280	1	4438

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu na podstawie danych WUS za listopad 2001 r.

Tabela 6.3. Zestawienie podmiotów w powiecie lubańskim zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD i liczby pracujących

Wielkość zatrudnienia	sekcja A	sekcja B	sekcja C	sekcja D	sekcja E	sekcja F	sekcja G	sekcja H	sekcja I	sekcja J	sekcja K	sekcja L	sekcja M	sekcja N	sekcja O	sekcja P	RAZEM
od 0 do 9	141	1	4	473	1	472	1529	162	357	117	519	25	34	150	272	1	4258
od 10 do 49	8	0	0	25	0	12	18	4	3	1	4	11	32	15	6	0	139
od 50 do 249	1	0	2	7	2	3	3	0	1	0	1	5	6	0	2	0	33
powyżej 250	0	0	0	4	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	0	0	8
powiat	150	1	6	509	3	487	1551	166	361	118	524	42	72	167	280	1	4438

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu na podstawie danych WUS za listopad 2001 r.

Tabela 6.4. Zestawienie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD i położenia (w układzie gmin powiatu lubańskiego)

	Rolnictwo łowiectwo leśnictwo	Rybolówstwo rybactwo	Górnictwo kopalnictwo	Działalność produkcyjna	Zaopatrzenie w energię elektryczną wodę i gaz	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny naprawy pojazdów mechanicznych motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego	Hotele i restauracje	Transport gospodarka magazynowa i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	Administracja publiczna i obrona narodowa gwarantowana prawnie opieka socjalna	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	Pozostała działalność usługowa komunalna socjalna indywidualna	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	
POŁOŻENIE	sekcja A	sekcja B	sekcja C	sekcja D	sekcja E	sekcja F	sekcja G	sekcja H	sekcja I	sekcja J	sekcja K	sekcja L	sekcja M	sekcja N	sekcja O	Sekcja P	RAZEM
Lubań m.	21	0	3	167	3	260	834	52	154	64	289	20	33	100	145	1	2146
Świeradów Zdrój	47	0	0	28	0	53	119	61	54	10	68	4	4	21	48	0	517
Leśna m.	5	0	0	31	0	27	127	5	19	9	46	3	4	16	21	0	313
Leśna - obszar wiejski	17	0	0	33	0	32	83	9	24	4	18	3	7	8	18	0	256
Lubań - gmina wiejska	22	0	2	52	0	39	98	11	46	10	24	0	7	3	9	0	323
Olszyna	13	0	0	175	0	42	170	18	39	12	57	5	10	11	28	0	580
Platerówka	13	0	0	4	0	6	26	4	5	2	5	4	3	2	3	0	77
Siekierczyn	12	1	1	19	0	28	94	6	20	7	17	3	4	6	8	0	226
RAZEM	150	1	6	509	3	487	1551	166	361	118	524	42	72	167	280	1	4438
Wieś	77	1	3	283	0	147	471	48	134	35	121	15	31	30	66	0	1462

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu na podstawie danych WUS za listopad 2001 r.

Tabela 6.5. Zestawienie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD i form własności w powiecie lubańskim¹¹

	Rolnictwo leśnictwo	Rybołówstwo i rybactwo	Górnictwo kopalnictwo	Działalność produkcyjna	Zaopatrzenie w energię elektryczną wodę i gaz	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny naprawy pojazdów mechanicznych motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego	Hotele i restauracje	Transport gospodarka magazynowa i łączność	Posrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	Administracja publiczna i obrona narodowa gwarantowana prawnie opieka socjalna	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	Pozostała działalność usługowa komunalna socjalna indywidualna	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	
forma własności	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	razem
własność skarbu państwa	1	0	0	3	0	0	0	1	1	0	0	11	4	2	0	0	23
własność państwowych osób prawnych	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	6
własność samorządowa	0	0	0	0	2	1	0	2	1	0	8	20	39	20	13	0	106
własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora publicznego, w tym z przewagą własności samorządowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	7
własność krajowych osób fizycznych	124	1	3	453	0	452	1481	153	342	118	397	0	29	142	147	1	3843
własność prywatna krajowa pozostała	20	0	1	27	1	23	52	3	10	0	51	10	0	3	120	0	321
własność zagraniczna	2	0	0	10	0	1	5	2	3	0	7	0	0	0	0	0	30
własność mieszana w sektorze prywatnym z przewagą własności krajowych osób fizycznych	2	0	0	5	0	5	9	4	2	0	1	0	0	0	0	0	28
własność mieszana w sektorze prywatnym z przewagą własności prywatnej krajowej pozostałej	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
własność mieszana w sektorze prywatnym z przewagą własności zagranicznej	1	0	0	5	0	0	3	0	1	0	1	0	0	0	0	0	11
własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora prywatnego, w tym z przewagą własności krajowych osób fizycznych	0	0	0	2	0	2	0	0	1	0	47	0	0	0	0	0	52
własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora prywatnego, w tym z przewagą własności prywatnej krajowej pozostałej	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	7
razem	150	1	6	509	3	487	1551	166	361	118	524	42	72	167	280	1	4438

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu na podstawie danych WUS za listopad 2001 r.

¹¹ Usunięto pozycję, w których liczba podmiotów wdanej kategorii wynosiła 0.

7. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

Rolnictwo

Tereny wiejskie zamieszkuje 26,2 tys. mieszkańców, co stanowi 43,4 % ogółu ludności powiatu.

Powierzchnia użytków rolnych w powiecie lubańskim wynosi ogółem 25526 ha, w tym grunty orne 17060 ha, co stanowi 66,8 % użytków. Dla porównania procent gruntów ornych dla województwa wynosi 78,4.

Struktura gospodarstw rolnych w latach 1999-2001 nie uległa zasadniczym zmianom. Przedstawia się następująco:

Tabela 7.1. Struktura gospodarstw rolnych Stan na 31.12.1999 r.

struktura gospodarstw wg przedziałów [ha]	ilość	%
1-2	833	40,0
2-5	538	26,0
5-10	330	15,7
10-30	261	12,5
30-50	69	3,3
ponad 50	53	2,5
razem	2084	100

Źródło: Dane uzyskane z gmin – ankiety.

Tabela 7.2. Struktura zasiewów w powiecie lubańskim w latach 1999-2001.

rodzaj zasiewu	powierzchnia zasiewów [ha]								
	gospodarstwa indywidualne			pozostali			razem		
	1999 r.	2000 r.	2001 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.
jęczmień ozimy	168	196	532	63	-	-	231	196	532
jęczmień jary	970	1033	1173	160	10	-	1130	1043	1173
żyto	1110	1230	1494	248	265	-	1358	1495	1495
pszenżyto jare	20	10	20	-	-	-	20	10	20
pszenżyto ozime	320	420	420	-	-	-	320	420	420
pszenica ozima	2719	2620	3743	481	1362	-	3200	3982	3743
pszenica jara	1010	1020	1000	379	-	-	1389	1020	1000
owies	810	960	1000	89	120	-	898	1080	1000
mieszanki zbożowe	598	705	830	15	-	-	613	705	830
zboża razem	7725	8194	10212	1435	1757	-	9160	9951	10212
rzepak ozimy	1275	750	1722	764	1140	-	2039	1890	1722
rzepak jary	325	45	15	220	30	-	545	75	15
gorczyca	15	-	-	-	-	-	15	-	-
kukurydza na kiszonki	20	45	56	56	-	-	76	45	56
kukurydza na ziarno	5	10	1064	-	159	-	5	169	1064
ziemiaki	925	1010	980	-	-	-	925	1010	980
bobik	30	-	-	-	-	-	30	-	-
inne pastewne	125	32	-	-	-	-	125	32	-
len	21	4	-	-	-	-	21	4	-
gryka	205	355	521	40	300	-	245	655	521
buraki pastewne	155	100	-	-	-	-	155	100	-
razem	3110	2351	4358	1080	1629	-	4181	3980	4358

Źródło: Dane WODR – Oddział Rejonowy Lubań

Większość powierzchni zasiewów w powiecie lubańskim stanowią zboża (tabela 7.2) – w 1999 roku stanowiły 68,7 % ogólnej powierzchni, w 2000 roku – 71,4 % i w roku 2001 – 70,1 % podczas gdy udział zbóż w powierzchni zasiewów ogółem dla województwa dolnośląskiego wynosił w 1998 roku 61,1 % .

Nastąpił wyraźny wzrost powierzchni zasiewu kukurydzy na ziarno (od 5 ha w 1999 roku do 1064 ha w 2001) oraz gryki (od 205 ha w 1999 roku do 655 ha w 2000 roku).

Ugory stanowią 10,3 % użytków rolnych (1885 ha).

Tabela 7.3. Dane szacunkowe WODR dot. stanu pogłowia zwierząt na terenie powiatu lubańskiego¹²

Wyszczególnienie	1999	2000	2001
Bydło	4178	4275	4088
w tym krowy	1792	1769	1560
Trzoda chlewna	5424	5820	6450
w tym maciory	707	519	595
Owce	35	120	125
Kozy	94	198	212
Konie	235	225	196

W powiecie lubańskim pogłowie bydła wynosi 16,4 szt./100 ha UR, trzody 21,3 szt./100 ha UR, podczas gdy dane te dla województwa dolnośląskiego przedstawiają się następująco: bydło – 19,9 sz./100 ha UR, trzoda chlewna – 53,4 szt./100 ha UR.

Stowarzyszenie ZFST „Pogranicze” wraz z CSB Sachsen e. V. opracowało „Analizę potencjału rozwoju rolnictwa ekologicznego na terenie pogranicza dolnośląskiego”. Celem projektu było rozeznanie potencjału rozwoju rolnictwa ekologicznego, rynków zbytu, zachęcenie rolników do podjęcia produkcji ekologicznej oraz do tworzenia grup producenckich rolnictwa ekologicznego.

Do rolników rozesłano 260 ankiet (w powiecie lubańskim 43 ankiety), następnie zebrano i dokonano analizy uzyskanych odpowiedzi. Na terenie pogranicza dolnośląskiego 59 % ankietowanych jest gotowa przedstawić swoje gospodarstwo na ekologiczne pod warunkiem zapewnienia fachowego doradztwa.

Powyższe opracowanie zawiera następujące wnioski i propozycje działań na przyszłość:

- kontynuowanie kursów dokształcających, szkoleń, wykładów i wyjazdów studyjnych w roku 2002;
- wspieranie utworzenia grupy producenckiej producentów ekologicznych;
- utworzenie instytucji zajmującej się pośrednictwem w sprzedaży produktów ekologicznych;
- kontynuacja ponadgranicznej współpracy z rolnikami ekologicznymi z Saksonii, również pod kątem zbytu produktów ekologicznych;
- podwyższenie wydajności gleby poprzez dążenie do zwiększenia pogłowia zwierząt hodowlanych dostarczających nawozy naturalne;
- stworzenie wzorcowego gospodarstwa ekologicznego w roku 2002 na terenie pogranicza dolnośląskiego;
- stworzenie wzorcowej wspólnoty maszynowej, aby obniżyć koszty i poprawiać wyniki gospodarowania.

Leśnictwo

Powiat lubański należy do rejonów województwa o przeciętnym poziomie lesistości, która wynosi ok. 23,5 % ogólnej powierzchni (28,3 % - średnia wojewódzka). Szczegółowe dane przedstawia tabela 7.4.

¹² ostatni spis rolny odbył się w 1996 roku

Wzrost powierzchni zalesionej administrowanej przez Nadleśnictwo Świeradów Zdrój w 2001 roku jest wynikiem włączenia do powierzchni leśnej gruntów pod budynkami, urządzeniami melioracji wodnej, drogami, liniami energetycznymi (zgodnie z ustawą o lasach).

Tabela.7.4. Powierzchnie lasów na terenie powiatu lubańskiego.

właściciel lasu	Powierzchnia (bez zadrzewień) [ha] 1999	Powierzchnia (bez zadrzewień) [ha] 2000	Powierzchnia (bez zadrzewień) [ha] 2001
Nadleśnictwa	9.308	9.316	9.353
Osoby fizyczne	279	279	280
Osoby prawne	23	22	23
AWRSP i inne lasy Skarbu Państwa	471	467	464
Razem	10.081	10.084	10.122
lesistość powiatu [%]	23,55	23,56	23,64

Źródło: Ewidencja gruntów

Tabela 7.5. Ilość gruntów porolnych, należących do Nadleśnictwa Świeradów, zalesionych w latach 1999-2001 na obszarze powiatu lubańskiego

gmina	powierzchnia [ha]			
	1999	2000	2001	Razem
Leśna	8,45	2,37	5,54	16,36
gm. Lubań	-	4,71	5,87	10,58
m. Lubań	-	-	0,63	0,63
Olszyna	-	9,42	9,64	19,06
Platerówka	7,62	0,20	0,25	8,07
Siekierczyn	-	1,40	1,57	2,97
Świeradów Zdrój	2,38	3,78	2,04	8,20
ogółem		21,88	25,54	65,87

Źródło: Dane uzyskane z nadleśnictw

Podczas kontroli pełnej Nadleśnictwa Świeradów przeprowadzonej przez Inspekcję Lasów Państwowych stwierdzono znaczną poprawę stanu sanitarnego lasów. Wielkoobszarowe powierzchnie wylesione w czasie klęski ekologicznej zostały ponownie pokryte uprawami leśnymi z dużym udziałem gatunków liściastych. Corocznie przebudowuje się 70 ha lasu (sadzenie pod okapem drzewostanu). Realizowany jest program restytucji jodły. Dzięki zmniejszeniu się populacji kornika drukarza zatrzymany został proces wydzielania się posuszu.

Z dniem 01.01.2002 roku weszła w życie ustawa z dnia 8 czerwca 2001 roku o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. Nr 73 poz. 764). Do dnia 8 lutego 2002 roku do tut. Starostwa Powiatowego w Lubaniu wpłynęły wnioski od właścicieli gospodarstw o wyrażenie zgodny na przeznaczenie gruntów rolnych do zalesienia na łączną powierzchnię 27,86 ha.

Zgodnie z art. 2 w/w ustawy po uzgodnieniu z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oraz ARiMR w Warszawie, określono limit zalesienia gruntów rolnych dla powiatu lubańskiego w wysokości 21,8631 ha na rok 2002. Następnie wydano decyzje o przeznaczeniu tych gruntów do zalesienia.

Nadleśnictwa sporządziły plany zalesienia i przygotowały sadzonki. Obecnie prowadzone są prace zalesieniowe na gruntach rolnych o powierzchni łącznej 12,7943 ha.

Pozostałe grunty, tj. 9,0688 ha będą zalesiane w późniejszym terminie, ponieważ właściciele z różnych względów nie są przygotowani do zalesienia w okresie wiosennym.

Realizacja w/w ustawy może przyczynić się do zwiększenia stopnia lesistości powiatu (w przyszłości do 25 % ogólnej powierzchni powiatu).

8. DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA I BUDOWNICTWO

Stan przedstawiony w „Strategii Rozwoju Powiatu Lubańskiego” uległ dużym zmianom. Wyszczególnione w roku 1998 znaczące, państwowe, podmioty gospodarcze są w upadłości lub likwidacji. Dotyczy to „Lubańskiej Bawełny” S.A. (ogłoszenie upadłości 28.VI.2000r.), Fabryki Tkanin Meblowych „Fatma” – (w upadłości od 26.IX.2000r.). Są to dwa z trzech wymienionych w „Strategii” zakładów przemysłu włókienniczego.

Także w upadłości od 18 sierpnia 2000 r. są Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Lubaniu. (obecnie nieruchomości po tych zakładach zostały włączone Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości). W likwidacji, od grudnia 2000 roku, jest również Centrala Nasienna i ELTOR, a Kopalnia Odkrywkowych Surowców Drogowych zakończyła działalność prowadzoną na terenie powiatu (w Uniegoszcy). W latach 1999-2001 zanotowano spadek ogólnej liczby podmiotów gospodarczych o 115 podmiotów.

Tabela 8.1. Działalność produkcyjna i budownictwo w poszczególnych gminach powiatu lubańskiego. Stan na XI.2001.

	Działalność produkcyjna	Budownictwo
POŁOŻENIE	sekcja D	sekcja F
Lubań m.	167	260
Świeradów Zdrój	28	53
Leśna m.	31	27
Leśna - obszar wiejski	33	32
Lubań - gmina wiejska	52	39
Olszyna	175	42
Platerówka	4	6
Siekierczyn	19	28
RAZEM	509	487
Wieś	283	147

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu na podstawie danych WUS za listopad 2001 r

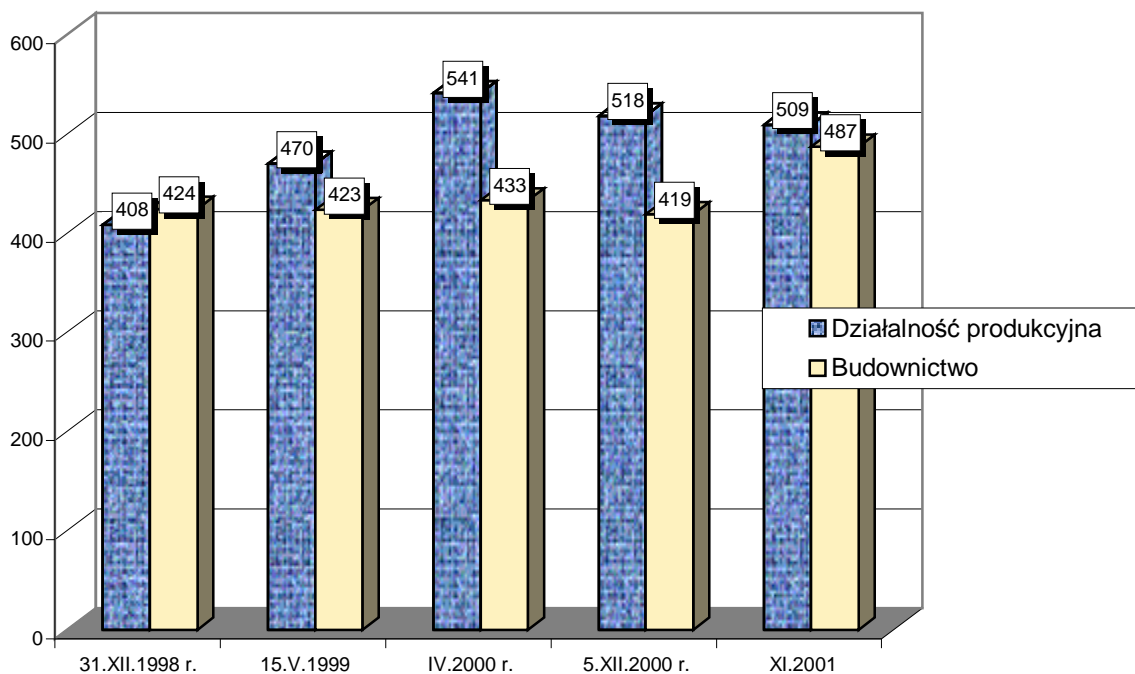
Duże przedsiębiorstwa produkcyjne nie utrzymały się. Tworzone są nowe, małe, bardziej mobilne podmioty i to w 90 % w mieście Lubaniu. Takie rozmieszczenie nowych podmiotów jest spowodowane istniejącym rynkiem zbytu i dostępem do niego.

Brak jest danych nt. liczby firm produkcyjnych i budowlanych w równych – rocznych odstępach czasu. Wykres 8.1. przedstawia zmiany jakie zachodziły w tym zakresie od 1998 do 2001 roku. Można zauważyć, że mamy do czynienia z tendencją wzrostową zarówno, jeśli idzie o działalność produkcyjną – wzrost o 25%, jak i budownictwo – wzrost o 15%.

Do pełnego obrazu rozwoju przemysłu i budownictwa w powiecie potrzebne byłyby dane dotyczące wartości produkcji w poszczególnych latach i liczby zatrudnionych w omawianych sekcjach. Niestety dostępne są tylko dane dotyczące zatrudnienia w firmach powyżej 9 osób¹³, a szczególnie w przypadku małych firm budowlanych nie oddają one pełni sytuacji.

¹³ Patrz rozdział 4.

Wykres 8.1. Działalność produkcyjna i budownictwo wg liczby firm w powiecie. Stan na XII.1998, V.1999, IV 2000 i XI 2001.

Źródło: Biuletyny statystyczne województwa dolnośląskiego

9. TURYSTYKA

Obszar powiatu lubańskiego obfituje w dobra turystyczne i są to przede wszystkim te walory, które stanowią elementy atmosfery, litosfery, hydrosfery, szaty roślinnej i świata zwierzęcego. Dotyczy to głównie urozmaiconej rzeźby terenu, temperatur umożliwiających uprawianie sportów zimowych a latem sprzyjających rozwojowi turystyki pobytowej, krajoznawczej i kwalifikowanej - pieszej, wodnej i rowerowej. Obok typowych dóbr naturalnych na obszarze powiatu lubańskiego występują liczne zabytki architektury sakralnej i świeckiej, zbiory muzealne, wytwory sztuki współczesnej (główne ośrodki to Lubań i Świeradów Zdrój) oraz wielkie budowle wodne (dwie zapory wodne na rzece Kwisie z początku XX wieku). Góry i Przedgórze Izerskie to doskonałe tereny do uprawiania narciarstwa zjazdowego i biegowego. Rzeką Kwisa stwarza możliwość uprawiania turystyki wodnej (kajakarstwa górskiego, wioślarstwa, żeglarstwa) oraz spędzania czasu na kąpielach słonecznych i wędkowaniu.

W turystyce należy wyróżnić podział na turystów i wycieczkowiczów. Podstawowa różnica jest taka, iż wycieczkowicz to osoba, która podróżuje po innym obszarze niż miejsce stałego zamieszkania przez czas nie przekraczający 24 godzin; natomiast turysta podróżuje po zwiedzanym obszarze nie krócej niż 24 godziny i nie dłużej niż 6 miesięcy. Kryterium wyróżniającym te dwa typy podróżujących jest więc czas i kwestia zapewnienia noclegu w związku z pobytem. Mając na uwadze kwestie zapewnienia noclegów, powiat lubański jest dobrze przygotowany na przyjęcie turystów. W ofercie pobytowej znajduje się 77 obiektów noclegów i są to hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe i ośrodki wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne, pokoje gościnne i pola namiotowe, schronisko młodzieżowe i schronisko górskie. Ogółem we wszystkich obiektach przygotowano 3569 miejsc noclegowych dla turystów. Obiekty i miejsca noclegowe w gminach powiatu lubańskiego oraz ich wykorzystanie w latach 1999 - 2001 przedstawia tabela 9.1.

Tabela 9.1. Obiekty noclegowe turystyki na terenie powiatu lubańskiego w latach 1999 - 2001

Wyszczególnienie	Obiekty ogółem	Miejsca noclegowe			Korzystający z noclegów	
		Ogółem	w tym całoroczne	na 100 mieszkańców	Ogółem	w tym turyści zagraniczni
1994/1995	35	2266	1366	3,75	31269	3784
1999	62	3289	2634	5,5	41086	4311
2000	39	3031	2473	5,1	49945	6468
2001	77	3569	bd	6,0	bd	bd
Wskaźnik zmian 2000/1995	111,4	133,6	181,0	136,0	159,7	170,9
Wskaźnik zmian 2001/1995	220,0	157,5	bd	160,0	bd	bd

Źródło: lata 1995 - 2000 - Urząd Statystyczny w Jeleniej Górze, rok 2001 dane zebrane poprzez kontakty z obiektami w powiecie lubańskim.

W latach 1999 - 2001 nastąpił rozwój bazy noclegowej w powiecie. W 1999 r. tworzyły ją 62 obiekty z 3289 miejscami noclegowymi, zaś w 2001 roku było 77 obiektów, w których stworzono 3569 miejsc dla turystów. Wzrost liczby obiektów noclegowych w 2001 r. w stosunku do 1999 r. ukształtował się na poziomie 24,2 %. W latach 1999 - 2000 można mówić o poprawie wskaźnika intensywności ruchu turystycznego. W 1999 r. kształtował się na poziomie 12,5 i był niższy niż w 1998 r., ale już w 2000 r. oscylował w granicach 16,5. Coraz częściej z oferty pobytowej korzystali cudzoziemcy. W 1999 r. udział cudzoziemców w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w powiecie wynosił 10,5 %. W 2000 r. cudzoziemcy stanowili 12,9 %. Ich liczba wzrosła w badanym okresie o ponad 2,1 tys., czyli o 50 % przy 21,5 % wzroście ogólnej liczby korzystających z noclegów.

Na przestrzeni lat 1995 - 2001 nastąpił bardzo duży wzrost liczby obiektów świadczących usługi noclegowe dla turystów z 35 do 77 obiektów, tj. aż o 120 %. Jednocześnie stwierdzono

przyrost liczby miejsc noclegowych o blisko 57,5 %. Zaobserwowano także poprawę wielkości wskaźnika Deferta (liczba miejsc noclegowych na 100 osób ludności stałej), który służy do oceny natężenia funkcji turystycznej obszaru. W 1995 roku wskaźnik przyjmował wartość rzędu 3,75 %, zaś w 2001 roku – wartość równą 6. Wskaźnik wzrósł więc aż o 60 %.

Według stanu na koniec 2001 roku struktura rodzajowa obiektów noclegowych w powiecie lubańskim była następująca (wg liczby obiektów):

- 15 hoteli (1002 miejsca noclegowe) - 19,5 % bazy
- 3 motele (89 miejsc) - 3,9 % bazy
- 17 pensjonatów (801 miejsc) – 22,1 % bazy
- 14 ośrodków wypoczynkowych (1148 miejsca) - 18,2 % bazy
- 8 gospodarstw agroturystycznych (135 miejsc) - 10,4 % bazy
- 18 pokoi gościnnych (284 miejsca) – 23,4 % bazy
- 1 schronisko młodzieżowe
- 1 schronisko górskie

Dominującą pozycję pod względem liczby obiektów noclegowych zajmuje Świeradów Zdrój, gdzie skupia się 64,9 % całej bazy noclegowej z blisko 66,3 % wszystkich miejsc noclegowych w powiecie. Rola lidera wiąże się z doskonałymi walorami tej gminy do uprawiania różnych rodzajów turystyki.

10. LECZNICTWO UZDROWISKOWE

Początki uzdrowiskowej funkcji Świeradowa Zdroju sięgają bowiem XVI-XVII wieku. W kolejnych stuleciach następuje systematyczny rozwój bazy uzdrowiskowej oraz rozszerzanie zakresu oferowanych kuracjom usług.

Potencjał lecznictwa uzdrowiskowego w mieście tworzą zarówno zasoby wód leczniczych, jak i infrastruktura świadczenia usług.

Ze względu na pierwszy z wymienionych elementów, Świeradów Zdrój (wraz z miejscowością Czerniawa) prezentuje się bardzo atrakcyjnie. Lokalny górski klimat wraz z powietrzem nasyconym radonem oraz właściwości wód leczniczych sprzyjają leczeniu w świeradowskim uzdrowisku wielu schorzeń. Leczy się tu bowiem choroby narządów ruchu, pourazowe i reumatyczne, choroby neurologiczne, niedomagania układu krążenia oraz choroby kobiece, a także cukrzycę i paradontozę. Uzdrowisko w Czerniawie natomiast specjalizuje się w leczeniu chorób układu oddechowego u dzieci. W kuracji wykorzystuje się wody lecznicze, borowiny ze złoża typu wysokiego „Izera-Skalno”, wodę mineralną. Przeprowadza się tu także liczne i różnorodne zabiegi, m.in. aerozoloterapię (leczenie inhalacjami, w tym radoczynnymi), hydroterapię, masaż leczniczy, światło-, elektro- i ciepłolecznictwo. „Uzdrowisko Świeradów – Czerniawa” oferuje ponadto: pobyty wczasowe, imprezy turystyczno-rekreacyjne, sympozja, konferencje, szkolenia, noclegi, wyżywienie, wodę mineralną z naturalnych źródeł.

Baza infrastrukturalna decyduje natomiast o efektywnym wykorzystaniu wszystkich naturalnych zasobów uzdrowiska. O zmianach w stanie placówek lecznictwa uzdrowiskowego w Świeradowie Zdroju w latach 1995-2001 oraz ich funkcjonowaniu informuje poniższa tabela.

Tabela 10.1. Placówki lecznictwa uzdrowiskowego w Świeradowie Zdroju w latach 1999-2001

Wyszczególnienie	1995	1999 r.	2000 r.	2001 r.	Wskaźnik Zmian 2001/1995	Wskaźnik zmian 2001/1999
Placówki	3	9	6	9	300	100
Łóżka rzeczywiste	650	740	757	622	95,6	84,0
Leczeni (kuracjusze)	8 182	6 336	7522	6 078	74,2	95,9
Osobodni leczenia	232 375	168 675	152 885	117 221	50,4	69,4
Kuracjusze lecznictwa ambulatoryjnego	2 260	69	9	2	0,08	2,8

Zródło: Dane Uzdrowiska „Świeradów – Czerniawa Sp. z o.o.”.

W latach 1995-2001 zauważamy brak zainteresowania lecznictwem ambulatoryjnym w placówkach uzdrowiskowych (w roku 1995 odnotowano 2260 osób leczonych ambulatoryjnie, w roku 2001 tylko 2), natomiast liczba osobodni leczenia spadła niemal o połowę.

W latach 1999-2001 w Świeradowie Zdroju funkcjonowały dwa zakłady lecznictwa uzdrowiskowego: szpital oraz sanatorium, oraz podległe im placówki. W okresie tym zmniejszyła się liczba łóżek w tychże placówkach (z 740 do 622). Nastąpił spadek lecznictwa ambulatoryjnego (z 69 do 2).

Od 30 grudnia 1998 roku „Uzdrowisko Świeradów – Czerniawa” w wyniku aktu komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego przekształcone zostało w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, której udziałowcem jest Skarb Państwa. Uzdrowisko przeznaczone zostało przez Ministra Skarbu Państwa do prywatyzacji. Ze względu na brak inwestora strategicznego do dnia dzisiejszego proces prywatyzacji nie został zakończony. W chwili obecnej „Uzdrowisko Świeradów – Czerniawa” spółka z o.o. ma podpisane umowy na świadczenie usług sanatoryjnych z 11 Regionalnymi Kasami Chorych. Ponadto podpisana jest umowa z Dolnośląską Regionalną Kasą Chorych na szpital. Szpital funkcjonuje w ramach NZOZ „Centrum Rehabilitacji i Reumatologii – GOPLANA”, który wpisany został w rejestrze Urzędu Wojewódzkiego jako Niepubliczny zakład Opieki Zdrowotnej w dniu 25.09.2001 roku za terminem rozpoczęcia działalności od dnia 1 stycznia 2002 roku. Szpital posiada dwa oddziały: oddział rehabilitacji, który zawiera 30 łóżek i oddział reumatologii, który również zawiera 30 łóżek.

Ogólnie biorąc, w ostatnich latach ujawnia się stagnacja usług uzdrowiskowych (wyrażona m.in. zmniejszeniem się liczby osobodni leczenia), lecz mimo to Świeradów Zdrój jest nadal znaczącym ośrodkiem uzdrowiskowym województwa dolnośląskiego i jednym z większych tego typu ośrodków w kraju. Na uwagę zasługuje przy tym istotny wzrost liczby kuracjuszy ponoszących w pełni koszty pobytu i zabiegów leczniczych. W coraz większym stopniu z pełnopłatnych usług uzdrowiskowych korzystają cudzoziemcy. Te korzystne tendencje są niewątpliwie odzwierciedleniem funkcjonowania zasad gospodarki rynkowej w lecznictwie uzdrowiskowym.

Obserwowane zmiany w dziedzinie lecznictwa uzdrowiskowego są po części efektem pauperyzacji społeczeństwa, po części zaś wywołane są niezadowalającymi warunkami ekonomicznymi funkcjonowania gestorów bazy (wynikającymi głównie ze stosowanego systemu rozliczeń pobytu kuracjuszy).

Lecznictwo uzdrowiskowe należy, obok turystyki, do wyspecjalizowanych funkcji powiatu lubańskiego, które decydować winny o przyszłościowym jego gospodarczym

11. INFRASTRUKTURA POWIATU

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

GOSPODARKA WODNA – WODOCIĄGI

Na terenie powiatu lubańskiego, na koniec 2001 r. było 4773 przyłączy wodociągowych. W stosunku do roku 1999 nastąpił wzrost ilości przyłączy na poziomie 11%.

Stan zwodociągowania miejscowości na terenie powiatu lubańskiego jest zróżnicowany (tabela 11.1). Około 95-97 % mieszkańców miast: Lubań i Leśna korzysta z wodociągu, gdzie źródłem wody są studnie głębinowe. W mieście Świeradów natomiast z wodociągu korzysta 60 % mieszkańców. Źródłem wody jest tu kilka ujęć wód powierzchniowych położonych powyżej zabudowy.

Ujęcia wody wybudowane zostały przed 1945 r i w nieznacznym stopniu zostały zmodernizowane.

Analiza posiadanych danych, w zakresie budowy sieci wodociągowej wskazuje, że w latach 1999 – 2000, na terenie miast Leśna i Świeradów stan się prawie nie zmienił. Na obszarze miasta Lubań wzrost ten wyniósł 2,8 %.

Główny rozwój w zakresie budowy sieci wodociągowych na terenie powiatu lubańskiego obserwuje się na obszarze wiejskim. Na przykład na terenie gminy Platerówka w latach 2000-2001 wybudowano wodociąg dla mieszkańców wsi Przyłasek, co zakończyło proces wodociągowania wsi tej gminy w 100 %. Podobnie na terenie gminy Siekierczyn stopień zwodociągowania wsi wynosi (wg stanu na koniec 2001r) - 96,2 %. Do zaopatrzenia w wodę pozostało 11 gospodarstw wsi Wyreba, co wymaga położenia sieci wodociągowej o długości ok. 2,5 km.

Najwyższy wzrost ilości wybudowanych przyłączy w latach 1999 –2001 obserwuje się na terenie gminy Lubań, gdzie ilość przyłączy wodociągowych wzrosła o 179 szt., co stanowi 42,5 %.

W tej gminie jednak pozostało jeszcze do zwodociągowania 10 miejscowości.

Praktycznie brak rozwoju w zakresie wodociągowania obserwuje się na terenie gminy Leśna. Na 16 sołectw w tej gminie jedynie 2 wsie (Pobiedna i Złotniki) posiadają wodociągi, które zostały wybudowane jednak przed 1945r. Do roku 2007 gmina Leśna planuje rozbudowę sieci wodociągowej we wsi Pobiedna, poprzez wykonanie 1,6 km sieci i 60 przyłączy.

Na terenie gminy Olszyna, na 9 sołectw jedynie 2 miejscowości są zwodociągowane: Olszyna i Grodnica. Miejscowość Olszyna jest zwodociągowana w 92%, ale jest to sieć wodociągowa wybudowana w 1927 r i w całości wymaga wymiany. W latach 1999-2001 na terenie gminy Olszyna odnotowano wzrost ilości przyłączy o 24, co stanowi wzrost o ok. 4 %.

Proces związany z budową kanalizacji na obszarze powiatu lubańskiego jest mniej zaawansowany w stosunku do zwodociągowania.

Diagnozę stanu i tendencji rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej przedstawia tabele 11.1 i 11.2.

Stan gospodarki ściekowej w poszczególnych gminach przedstawia się następująco¹⁴:

70 % ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych powstających na **terenie miasta Lubania** (tj. 4500 m³/d) oczyszczanych jest w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków złożami biologicznymi. Po oczyszczeniu ścieki odprowadzane są do rzeki Kwisy.

Istniejąca oczyszczalnia nie zapewnia należytego stopnia oczyszczania ścieków w zakresie usuwania związków azotu. W Lubaniu opracowano i realizuje się program porządkowania sieci kanalizacyjnej, mający na celu dociążenie hydrauliczne oczyszczalni.

W 2000 roku uzyskano pozwolenie wodnoprawne na modernizację i rozbudowę komunalnej oczyszczalni ścieków do przepustowości 7650 m³/d. Zaprojektowana technologia zapewni wysoki stopień usuwania zanieczyszczeń, szczególnie związków biogenych.

Realizacja powyższej inwestycji została zaakceptowana przez Regionalny Komitet Sterujący PHARE CBC Polska – Niemcy. Projekt otrzyma dofinansowanie z w/w funduszu. Należy nadmienić,

¹⁴ W oparciu o „Raport o stanie środowiska w powiecie lubańskim” Delegatury WIOŚ w Jeleniej Górze oraz ankiety z gmin.

że na oczyszczalnię obecnie dopływają ścieki z lewobrzeżnej części miasta Lubania oraz ścieki bytowo-gospodarcze z miejscowości Zaręba i Siekierzyn.

Analiza posiadanych danych wykazała wzrost ilości przyłączy kanalizacyjnych w stosunku do roku 1999 o 215 szt., tj. o 19,8 % oraz długości sieci kanalizacyjnej o 4 km, tj. 10,8 %. W budżecie miasta na rok 2002 zaplanowano przygotowanie projektu technicznego budowy kanalizacji sanitarnej dzielnicy Uniegoszcz. Stopień skanalizowania miasta Lubania ocenia się na ok. 80 %.

Ścieki z terenu **miasta Leśna** oczyszczane są w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków (z usuwaniem związków biogennych) o przepustowości 3340 m³/d. Oczyszczalnia jest niedociążona hydraulicznie. Aktualnie dopływa do niej 1500 m³/d, z tego 1000 m³/d stanowią ścieki przemysłowe z ZPJ „Dolwis” w Leśnej. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Kwisy.

Sukcesywnie kanalizowane są kolejne dzielnice miasta. Stopień skanalizowania miasta wynosi ok. 60 % jego obszaru. Na terenie wsi brak jest kanalizacji.

Analiza posiadanych danych w zakresie infrastruktury wykazała wzrost ilości przyłączy kanalizacyjnych w mieście o 20 szt., tj. o ok. 6 % w stosunku do 1999 roku oraz wzrost sieci kanalizacyjnej o 1,4 km, tj. ok. 13 %.

W budżecie gminy na 2002 rok ujęto budowę kanalizacji sanitarnej o długości 1125 mb (osiedle, ul. Stroma – koszt inwestycji – 287 tys. zł). Do roku 2007 gmina zaplanowała budowę kanalizacji w miejscowości Pobiedna (55 przyłączy i 9,5 km sieci kanalizacyjnej).

W **gminie Olszyna** dla potrzeb szkoły i osiedla mieszkaniowego wybudowano oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną typu MULTIBLOK o przepustowości 300 m³/d. Z uwagi na brak sieci kanalizacyjnej na oczyszczalnię dopływa tylko ok. 125 m³/d ścieków. Koniecznym staje się kontynuowanie prac związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnych i dostarczeniem większej ilości ścieków na oczyszczalnię oraz jej rozbudowa.

Gmina posiada koncepcję uporządkowania gospodarki ściekowej oraz etapowania porządkowania kanalizacji w miejscowości Olszyna. Stopień skanalizowania miejscowości Olszyna wynosi ok. 50 %. Pozostałe wsie na terenie gminy nie posiadają kanalizacji.

Do roku 1999 w Olszynie wykonano 36 przyłączy kanalizacyjnych i 4,1 km sieci. Wg stanu na dzień 31.12.2001 roku istnieje łącznie 256 przyłączy wodociągowych i sieć kanalizacyjna o łącznej długości 8,5 km.

Gmina w budżecie na 2002 rok zaplanowała dalszą budowę sieci kanalizacyjnej o długości 7,2 km i 187 przyłączy oraz budowę czterech przepompowni.

Gmina Siekierzyn prowadzi zdecydowane działania zmierzające do uporządkowania gospodarki ściekowej w oparciu o system kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-pompowej, sprowadzający ścieki z całej miejscowości Zaręba (w tym z Zakładu Karnego) oraz sukcesywnie z terenu Siekierzyna na oczyszczalnię w Lubaniu.

Gmina Siekierzyn wykazała największy rozwój w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej. I etap kanalizacji rozpoczęto w 1997 roku, natomiast na koniec 2001 roku skanalizowano w 100 % wieś Zarębę oraz w 40 % wieś Siekierzyn. Obecnie ponad 50 % mieszkańców gminy korzysta z sieci kanalizacyjnej.

W latach 1999-2001 ilość przyłączy kanalizacyjnych wzrosła o 176; tj. o 63 %, natomiast długość sieci kanalizacyjnej o ok. 57 %.

Na terenie **gminy wiejskiej Lubań** działają dwie nowe mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie osiedlowe o przepustowości 50 m³/d każda, a mianowicie w Pisarzowicach i Koscielniku Dolnym, z których oczyszczone ścieki odprowadzane są do dopływów Kwisy.

Na terenie gminy inne miejscowości nie posiadają kanalizacji i oczyszczalni.

W **gminie Platerówka** brak jest oczyszczalni komunalnej i sieci kanalizacyjnej. Na terenie gminy planuje się do 2007 roku budowę kanalizacji w Platerówce o długości 20 km i 200 przyłączy.

Ścieki bytowe pochodzące z terenów skanalizowanych na terenie **Świeradowa Zdroju** (30%) oraz ścieki bytowe z dziesięciu obiektów uzdrowiska są oczyszczane na komunalnej oczyszczalni ścieków typu BOS-200, zlokalizowanej przy ul. Grunwaldzkiej, a także częściowo na osiedlowej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni przy ul. Zakopiańskiej.

Stopień skanalizowania miasta Świeradów Zdrój wynosi ok. 40%. Zarówno sieć kanalizacyjna, jak i sposób oczyszczania ścieków w istniejących oczyszczalniach jest daleko niewystarczający w stosunku do potrzeb.

Gmina posiada koncepcję uporządkowania gospodarki ściekowej w Uzdrowisku Świeradów Zdrój, która zakłada wyłączenie z eksploatacji wszystkich oczyszczalni ścieków funkcjonujących w gminie i skierowanie ścieków na oczyszczalnię w Mirsku. W przedmiotowej sprawie zarządy obu gmin zawarły stosowne porozumienie.

Na terenie Świeradowa w latach 1999-2001 wykonano 17 przyłączy kanalizacyjnych i 1,8 km sieci kanalizacyjnej. W budżecie miasta na rok 2002 zaplanowano budowę kanalizacji sanitarnej w ulicach Piastowskiej, Zdrojowej i Parkowej (koszt inwestycji – 1.160 tys. zł). Do 2007 roku planuje się wykonanie 10 przyłączy i 6,5 km sieci.

Źródło: ankiety z poszczególnych gmin.

Tabela 11.1. Wodociągi na terenie gmin powiatu lubańskiego (wymienić table 10.1 i 10.2)

Gmina wieś	Istniejące wodociągi sieciowe								Planowana budowa sieci wodociągowej w oparciu o budżet gminy na 2002rok		Źródła finansowania inwestycji w 2002 roku	Planowana budowa sieci wodociągowej do 2007 roku		
	Ilość przyłączy w latach				Długość (km) w latach				Rodzaj inwestycji i rozmiar rzeczowy	Koszt w tys. zł		Ilość przyłączy	Długość w km	
	1997	1999	2000	2001	1997	1999	2000	2001						
Gmina Leśna														
1. Pobiedna		82	82	82		3,6	3,6	3,6	-	-	-	Pobiedna	60	1,6
2. Złotniki		50	50	51		1,5	1,5	1,5						
Razem:	132	132	132	133	5,1	5,1	5,1	5,1						
3. Miasto Leśna	459	464	464	468	14,1	14,1	14,1	14,1						
Gmina Siekierzyn														
1. Zaręba		380	386	390		31,00	31,10	31,19	-	-	-	Wyreba	11	2,5
2. Siekierzyn		395	398	401		30,00 x	30,05	30,10						
3. Nowa Karczma I Wyreba (Kolonja)		x	45	45		x	6,2	6,2						
4. Rudzica		x	x	149		x	x	15,1						
Razem:	772	775	829	985	45,0	61,00	67,35	82,59						
Gmina Olszyna														
1. Olszyna		596	620	620		11,502,0	11,50	16,30	Wymiana sieci wodociągowej – ok. 3 km w Olszynie	464	WFOŚiGW środki własne	Olszyna	250	20,0
2. Grodnica		35	35	35		9	2,09	2,09						
Razem:	608	631	655	655	13,59	13,59	13,59	18,39						
Gmina Lubań														
1. Pisarzowice – Henryków Lubański	239	241	252	420	15,4	15,4	15,7	28,0	-	-	-	-	-	
Gmina Platerówka														
1. Platerówka		143	143	143		8,60	8,60	8,60	-	-	-	-	-	
2. Zalipie		72	72	72		6,50	6,50	6,50						
3. Włosień		196	196	196		11,70	11,70	11,70						
4. Przyłasek		x	19	19		x	2,60	2,60						
Razem:	339	411	430	430	23,2	26,80	29,40	29,40						
Miasto Lubań	1193	1245	1260	1280	35,7	38,20	39,0	39,0	Rozbudowa sieci wodociąg. - 1km	400,0	Lubańskie Przed. Wodo. i Kanalizacji	-	5,0	
Miasto Świeradów Zdrój	381	392	392	402	6,3	11,70	12,90	21,90	-	-	-	-	-	
OGÓLEM:	4123	4291	4414	4773	158,39	185,89	197,14	229,48						

Tabela 11.2. Kanalizacja na terenie gmin powiatu lubańskiego

Gmina wieś	Istniejące sieć kanalizacyjna								Planowana budowa sieci kanalizacyjnej w oparciu o budżet gminy na 2002rok	Źródła finansowania inwestycji w 2002 roku	Planowana budowa sieci kanalizacyjnej do 2007 roku		
	Ilość przyłączy w latach				Długość (km) w latach				Rodzaj inwestycji i rozmiar rzeczowy		Koszt inwestycji w tys. zł	Ilość przyłączy	Długość w km
	1997	1999	2000	2001	1997	1999	2000	2001					
I. Gmina Olszyna 1. Olszyna	36	36	220	256	3,0	4,1	4,4	8,5	Budowa kanalizacji sanitarnej w Olszynie (7,2km), 4 przepompownie, 187 przykanalików	3 000,0	WFOŚiGW PHARE SSG202 środki własne	268	9,2
II. Gmina Siekierczyn 1. Zaręba 2. Siekierczyn Razem:		279 x 8	287 x 279	293 162 455		18,7 x 18,7	18,82 x 18,82	18,92 10,50 29,42	- - -	- - -	- - -	Siekierczyn 205 14,2 Rudzica 130 15,0	
III. Miasto Leśna	316	321	341	341	7,7	10,70	12,10	12,10	Leśna, ul. Stroma i osiedle, kan. sanitarnej. 1125 mb, wieś Pobiedna	287,0	50% środki gminy, 50% WFOŚiGW	43 55	2,7 9,5
Iv. Gmina Platerówka	x	x	x	x	x	x	x	x				200	20,0
V. Miasto Lubań	1055	1085	1138	1300	25,2	34,0	37,0	41,0	Projekt budowy kanalizacji dzielnicy Uniegoszcz	60,0	środki własne	-	5,0
VI. Miasto Świeradów Zdrój	55	55	67	72	2,6	2,60	2,60	4,40	Budowa kan. przy ul. Piastowskiej, Zdrojowej i Parkowej	1 160,0	PHARE WFOŚiGW	10	6,5
OGÓLEM:	1470	1776	2053	2424	39,8	70,1	74,92	95,42					

* Źródło informacji – ankiety z poszczególnych gmin i Przedsiębiorstw Wodociągowych

GOSPODARKA ODPADAMI

W celu dostosowania prawa do wymogów UE Sejm RP 27 kwietnia 2001 roku uchwalił nowe ustawy – Prawo Ochrony Środowiska oraz ustawę o odpadach, zawierające szereg nowych regulacji i rozwiązań obowiązujących dotychczas w UE. Prawo ochrony środowiska, które weszło w życie z dniem 1 października 2001 roku, nakłada obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami, które powinny określać aktualny stan gospodarki odpadami, prognozowane zmiany oraz działania zmierzające do poprawy sytuacji w tym zakresie, instrumenty finansowe do realizacji zamierzonych celów, a także system monitoringu i oceny realizacji celów.

Opracowanie i wdrożenie systemu gospodarowania odpadami jest elementem celu strategicznego, określonego jako wysoka jakość środowiska naturalnego.

Zgodnie ze „Strategią rozwoju powiatu lubańskiego” realizacja tego projektu wymaga opracowania szczegółowych zasad postępowania z odpadami, możliwości wykorzystywania programów wdrożonych już w niektórych gminach oraz ich adaptacji do miejscowych warunków. W „Strategii...” zwrócono uwagę na konieczność rozwinięcia edukacji ekologicznej w tym zakresie, poprzez działania lokalnych mediów, szkoły, PCEE.

Rada Powiatu Lubańskiego podjęła w dniu 6 grudnia 2001 r. uchwałę nr XLV/231/2001 w sprawie wystosowania memorandum o przeprowadzenie w telewizji publicznej kampanii edukacyjnej na rzecz upowszechnienia w społeczeństwie potrzeby nawyku selektywnego gromadzenia odpadów domowych.

Plany takie powinny być opracowane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym przy zachowaniu zasady, że program niższego szczebla powinien być zgodny z odpowiednim programem wyższego szczebla.

W chwili obecnej został opracowany na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego „Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego”. Program ten został zlecony do wykonania w 1999 roku, ale po aktualizacji może być pomocny przy tworzeniu programów powiatowych.

Obecnie Starosta Lubański jest w trakcie nakładania na właścicieli składowisk obowiązku sporządzenia przeglądów ekologicznych w celu określenia ich aktualnego stanu technicznego oraz dostosowania do obowiązujących przepisów.

Stan gospodarki odpadami na terenach poszczególnych gmin powiatu lubańskiego

Na terenie **gminy Leśna** znajduje się składowisko odpadów przemysłowych należące do Fabryki Części do Maszyn Włókienniczych i Odlewni Metali „BAWOROWO” S.A. w Leśnej, zlokalizowane w Kościelniku Śr. Wysypisko uruchomiono w 1988 roku. W chwili obecnej jego wypełnienie wynosi ok. 80 %. Stan techniczny oceniany jest jako dobry. Projektowany czas eksploatacji – do 2003 roku. Na składowisku umieszcza się odpady masy formierskiej.

Gmina Leśna nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych. Aktualnie odpady przekazywane są na ponadgminne wysypisko odpadów w Karłowcu, gm. Mirsk (powiat Iwówecki).

Planowana jest budowa nowego wysypiska w Miłoszowie o pojemności ok. 68500 do 83.400 m³. Działania podjęto w 2002 roku, a planowane zakończenie inwestycji określono na 2005 rok, jednakże ze względu na brak środków budżetowych prace zostaną podjęte dopiero po uzyskaniu odpowiednich źródeł finansowania.

Na terenie gminy Leśna znajduje się 25 dzikich wysypisk odpadów, z czego zlikwidowano 8. W miarę możliwości finansowych likwidowane będą dalsze.

Gmina posiada opracowany „Program gospodarki odpadami w mieście i gminie Leśna”, zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej Gminy Leśna Nr XXXIX/291/01 z dnia 28.08.2001 roku.

W grudniu 2000 roku została zakończona eksploatacja wysypiska odpadów komunalnych w Nawojowie Łużyckim na terenie gminy Lubań. W chwili obecnej prowadzone są przez Urząd Miasta Lubania przygotowania do przeprowadzenia rekultywacji oraz monitoringu wyeksploatowanego wysypiska.

W 2001 roku oddano w **Lubaniu** do użytku Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich (CUOGL), wybudowane w ramach Porozumienia Komunalnego Miasta Lubania oraz gmin Siekierczyn i Olszyna. Składowisko znajduje się na terenie wyrobisk pobazaltowych Łużyckich Kopalni Bazaltu w Lubaniu. Projektowany czas eksploatacji wyniesie ok. 25-30 lat. W chwili obecnej stopień wypełnienia wynosi ok. 3 %. Stan techniczny wysypiska oceniono jako bardzo dobry.

Po wstępnej segregacji odpadów poprzez selektywną zbiórkę w 159 pojemnikach ustawionych na terenie miasta Lubania, zebrane odpady segregowane są w CUOGL. Około 20% tych odpadów składowanych jest na kwaterze wysypiska, natomiast pozostała część przekazywana jest odbiorcom zajmującym się ich wtórnym wykorzystaniem (utylicacją).

Planuje się rozwój segregacji odpadów na posesjach indywidualnych i w budynkach wielorodzinnych. Dla gmin związanych porozumieniem komunalnym w 1999 roku został opracowany „Program gospodarki odpadami komunalnymi”.

Gmina Lubań nie planuje budowy nowego składowiska, ponieważ docelowo korzystać będzie z CUOGL, gdzie obecnie są przekazywane odpady komunalne z terenu gminy Lubań. Na terenie gminy Lubań zlokalizowano 7 dzikich wysypisk odpadów, z czego zlikwidowano 1. Planuje się likwidację następnych. Gmina przewiduje opracowanie „Gminnego planu gospodarki odpadami”.

Na terenie **gminy Olszyna** znajduje się 1 składowisko odpadów komunalnych, położone w Olszynie przy ul. Wolności, z którego korzystają mieszkańcy Olszyny oraz 10 wsi sołeckich. Powierzchnia wysypiska wynosi 1,51 ha, a całkowita pojemność 31 tys. m³. W chwili obecnej wysypisko jest przepełnione. Zgromadzono tu 33 tys. m³ niezagęszczonych odpadów. W najbliższym czasie powinno zostać wyłączone z eksploatacji oraz zrehabilitowane. Odpady komunalne powinny być przekazywane do CUOGL w Lubaniu na podstawie porozumienia komunalnego, określającego udział w kosztach realizacji CUOGL, który dla gminy Olszyna wynosi 10,71% (miasto Lubań – 82,17%, Siekierczyn – 7,12%)¹⁵.

W 2001 roku, przy dofinansowaniu m. in. z PFOŚiGW, zlikwidowano 1 dzikie wysypisko odpadów na terenie gminy Olszyna.

Na terenie **gminy Platerówka** nie są zlokalizowane składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych. Odpady komunalne przekazywane są do CUOGL w Lubaniu. Gmina nie planuje tworzenia nowych wysypisk. W bieżącym roku planuje się przeprowadzenie inwentaryzacji dzikich wysypisk odpadów oraz opracowanie gminnego programu gospodarowania odpadami.

W 2000 roku, przy dofinansowaniu ze środków PFOŚiGW, zostało zlikwidowane dzikie wysypisko śmieci, zlokalizowane przy Zespole Szkół Licealno-Gimnazjalnych we Włosieniu.

Na terenie **gminy Siekierczyn** nie ma wysypiska odpadów komunalnych. Odpady te przekazywane są do CUOGL w Lubaniu, w budowie którego gmina posiada udział wynoszący 7,12%.

Usługi w zakresie wywozu odpadów świadczy Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych w Lubaniu. Wg aktualnego stanu wszystkie zakłady pracy i ok. 90 % gospodarstw domowych ma zawartą indywidualną umowę na wywóz śmieci, co powoduje, że na terenie gminy Siekierczyn nie znajdują się dzikie wysypiska. Istniejące wcześniej jedno wysypisko zostało zlikwidowane.

Od 2001 roku gmina Siekierczyn prowadzi selektywną zbiórkę odpadów. Pojemniki na surowce wtórne w ilości 12 sztuk, zostały ustawione w 4 punktach na terenie Zaręby oraz Siekierczyna.

Gmina posiada „Program Gospodarki Odpadami Komunalnymi”, opracowany w 1999 roku na zlecenie Zarządu Miasta Lubania, będący częścią Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Lubań oraz Gminy Olszyna i Siekierczyn.

Na terenie miasta **Świeradów Zdrój** nie są zlokalizowane składowiska odpadów. Na podstawie porozumienia zawartego w 1998 roku z Gminą Mirsk, odpady przekazywane są na

¹⁵ W chwili obecnej głównym „dostawcą” odpadów do CUOGL jest miasto Lubań.

składowisko w Karłowcu, gm. Mirsk. Gmina nie planuje budowy nowych składowisk. Gminny program gospodarowania odpadami jest w trakcie opracowania.

Na terenie gminy Świeradów nie zlokalizowano dzikich wysypisk śmieci.

W latach 1999-2001 ze środków PFOŚiGW zakupiono 98 sztuk pojemników do selektywnej zbiórki odpadów oraz 58 koszy ulicznych, w tym:

- w 1999 roku
 - kosze uliczne 33 szt. – przekazano nieodpłatnie powiatowym jednostkom organizacyjnym,
 - 53 pojemniki do selektywnej zbiórki, które przekazano nieodpłatnie dla: gminy Siekierczyn 6 szt., gminy Leśna 3 szt., gminy Olszyna 6 szt. oraz miasta Lubań 18 szt; 20 sztuk przekazano dla jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego (szkoły, PCPR, Powiatowy Urząd Pracy, SPZOZ, Starostwo Powiatowe).
- w 2001 roku
 - 25 koszy ulicznych, które przekazano nieodpłatnie dla gminy Siekierczyn.
 - 45 pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, które przekazano nieodpłatnie dla gminy Platerówka 21 szt., gminy Leśna 18 szt. oraz gminy Siekierczyn 6 szt.

W roku 2002 nie planuje się zakupu pojemników (brak zapotrzebowania).

W załączniku nr 1 zamieszczono sprawozdania z wykonania planu finansowego Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej za rok 1999, 2000 i 2001.

ELEKTROENERGETYKA

Powiat lubański posiada korzystne warunki zasilania w energię elektryczną. W latach 1999 – 2001 wykonano ponadto 12.555 mb linii kablowych 20 kV i 6130 mb linii napowietrznych 20 kV. Realizacja w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

W 1999 r. - 1.417 m linii napowietrznej,
5.762 m linii kablowej,
w 2000r. - 1.504 m linii napowietrznej
4.345 m linii kablowej
w 2001r. - 3.209 m linii napowietrznej
2.448 m linii kablowej

Wybudowano 2 stacje transformatorowe w miejscowości Lubań i Uniegoszcz.

Cały obszar powiatu lubańskiego posiada zasilanie prądem elektrycznym. Sieć i dostawa energii elektrycznej znajduje się pod zarządem Rejonu Energetycznego w Lubaniu.

GAZOWNICTWO

Na terenie powiatu lubańskiego 4 gminy zaopatrywane są obecnie w gaz ziemny wysokometanowy z gazociągu magistralnego. Są to: miasto Lubań, miasto Świeradów Zdrój, miasto i gmina Leśna i gmina Olszyna.

W latach 1999 – 2001 nastąpił rozwój układu gazowych sieci rozdzielczych. W miejscowościach tych przybyło dodatkowo 166 indywidualnych odbiorców wewnętrznej instalacji gazowej oraz 554 odbiorców gazu wykonało centralne ogrzewanie gazowe w swoich gospodarstwach domowych, likwidując tym samym jedno ze źródeł zanieczyszczenia powietrza jakim jest węgiel spalany w tradycyjnych paleniskach.

Tabela 11.3. Rozwój wewnętrznych instalacji gazowych i centralnego ogrzewania

Wyszczególnienie		1999 r.	2000 r.	2001 r.
Lubań	Wewnętrzne instalacje gazowe	12	11	156
	Centralne ogrzewanie	121	109	146
Świeradów Zdrój	Wewnętrzne instalacje gazowe	17	14	13
	Centralne ogrzewanie	18	13	10
Leśna M i G	Wewnętrzne instalacje gazowe	6	5	7
	Centralne ogrzewanie	25	18	37
Olszyna	Wewnętrzne instalacje gazowe	17	24	25
	Centralne ogrzewanie	17	14	26

Źródło: Zakład Gazowniczy w Lubaniu.

W roku 1997 długość sieci gazowniczej na terenie powiatu wynosiła 58 km, w tym w Lubaniu 41,5 km, w Leśnej 13 km i w Świeradowie Zdroju 15,5 km.

W 2001 roku długość instalacji sieciowych na terenie powiatu przekraczała 84,6 km. Sieci iurządzenia gazownicze podlegają zarządowi Zakładu Gazowniczego w Zgorzelcu.

CIEPŁOWNICTWO

Gospodarka ciepła na terenie gmin powiatu lubańskiego ma w dużym stopniu zdecentralizowany charakter, oparta jest bowiem głównie o kotłownie lokalne oraz paleniska indywidualne. Ze względu na szczególne uciążliwości dla powietrza atmosferycznego tzw. emisji niskiej z lokalnych źródeł ciepła oraz zmniejszania uciążliwości związanej z produkcją energii cieplnej, należy dążyć do jak największego wykorzystywania paliw „czystych”. W miastach należy tworzyć zintegrowane układy ciepłownicze w oparciu o źródła ciepła o większej mocy.

Na terenie miasta Lubania źródłem ciepła systemu zdalaczynnego zaopatrzenia w energię są duże kotłownie przy ul. Torowej i na Osiedlu Piast, należące do Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej „Lubań” Sp. z o.o. System ciepłowniczy był w ostatnich latach modernizowany i unowocześniany (m. in. nowoczesne węzły cieplne, rury preizolowane i in.). Całość węzłów jest opomiarowana.

Poza centralnym systemem w niektórych budynkach istnieją lokalne kotłownie opalane gazem, eksploatowane przez zarządcę systemu centralnego, tj. PEC Lubań.

Ilość odbiorców energii cieplnej w 2001 roku wynosiła **87 przedsiębiorstw (w 1999 roku 76)** i planuje się dalszy wzrost ilości przyłączy. W 2002 roku planuje się m. in. wykonanie przyłączy dla Urzędu Miasta Lubania, PSS „Społem”, Centrum Dializ przy SPZOZ oraz działki indywidualne (m. in. przy ul. Wrocławskiej, Rynek-Tret).

W 2001 roku wykonano przyłącza m. in. do kina „Wawel”, Miejskiego Domu Kultury, Szkoły Ponadpodstawowej na Osiedlu Piast.

W najbliższym czasie planowane są także następujące zamierzenia inwestycyjne:

- wymiana instalacji odpylania kotła WR-5 w kotłowni PIAST (2002 r.);
- budowa kotłowni o mocy ok. 200 kW w Szkole Muzycznej w Lubaniu (2002-2003 r.);
- budowa przyłączy ciepłowniczych do modernizowanych budynków w Lubaniu – ok. 2.000 mb. (2001-2010 r.);
- budowa węzłów ciepłowniczych dla modernizowanych budynków w Lubaniu – ok. 15 szt. (2001-2010 r.).

Ponadto w przypadku zaistnienia sprzyjających warunków, tzn. zwiększenia zapotrzebowania na energię ciepłą z sieci w okresie letnim oraz stabilizacji uwarunkowań prawnych w energetyce, PEC Lubań rozważa rozpoczęcie skojarzonej produkcji energii elektrycznej i cieplnej.

Na terenie miasta Świeradowa podejmowano wiele inwestycji służących poprawie stanu powietrza atmosferycznego, polegających na eliminacji źródeł energii opalanych węglem kamiennym i wprowadzaniu paliw ekologicznych (lekki olej opałowy, gaz).

W latach 1992-1997 „Uzdrowisko Świeradów – Czerniawa” wykonało modernizację 15 kotłowni węglowych – przejście na paliwo gazowe. W 2002 r. planuje się wymianę trzonu kuchennego z węglowego na elektryczny w nieczynnej obecnie kuchni w budynku sanatorium CHORZOWIANKA i będzie to modernizacja ostatniego źródła spalania węgla w uzdrowisku.

Podjęto również starania o modernizację kotłowni koksowej Spółdzielni Mieszkaniowej „Gryf”, położonej przy ul. Korczaka 5 w Świeradowie. Opracowano dokumentację na modernizację w/w kotłowni na kotłownię opalaną gazem. W roku 2000 został opracowany audyt energetyczny dla całego osiedla przy ul. Korczaka, który wykazał, że najbardziej efektywnym rozwiązaniem byłaby niewielka rozbudowa drugiej kotłowni w tym osiedlu opalanej gazem i podłączenie do niej trzech budynków ogrzewanych z kotłowni przy ul. Korczaka, co pozwoliłoby na jej likwidację. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Gryf” próbuje realizować to zadanie wspólnie z Urzędem Miasta Świeradów, ze względu na brak odpowiednich środków finansowych.

Również Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Świeradowie planuje inwestycje o charakterze ekologicznym. W latach 1996-2000 wykonano modernizację w 17 kotłowniach budynków, będących w administracji ZGM, a dotychczas opalanych koksem, na paliwo gazowe z sieci, o łącznej mocy 3,247 MW. W następnych latach (2001-2002) planowano modernizację pozostałych dwóch kotłowni koksowych o mocy łącznej 0,234 MW. Zakład uczestniczy w kosztach wewnętrznych instalacji gazowych, jak i również wspomaga starania lokatorów i właścicieli mieszkań, którzy indywidualnie zmieniają sposób ogrzewania swoich mieszkań, tj. instalują systemy gazowe. Dotychczas wykonano

20 takich instalacji. Problemem natomiast pozostaje sposób ogrzewania w budynkach o złym stanie technicznym, gdzie zły stan przewodów kominowych nie pozwala na zmianę systemów grzewczych.

Na terenie miasta Leśna w latach 1998-2000 wyłączono z eksploatacji dwie kotłownie węglowe, należące do ZPJ DOLWIS w Leśnej, a pracujące na potrzeby własne zakładu (technologia oraz c.o.) jak również i miasta Leśna, w zakresie c.o. i c.w.u. Zastąpiono je kotłownią opalaną gazem ziemnym GZ-50. Po wypowiedzeniu umów na dostawy ciepła dla odbiorców zewnętrznych, w 2000 roku uzupełniono kotłownię gazową o 1 generator pary typu SEOG-304-1 o mocy 3 MW z palnikiem gazowo-olejowym (olej jako zasilanie rezerwowe) pracującym na potrzeby grzewcze (c.o. i c.w.u. dla zakładu). Odbiorcy zewnętrzni uruchomili własne kotłownie gazowe. W latach 1999-2000 wykonano kotłownie lokalne opalane gazem dla budynków mieszkalnych wspólnot mieszkaniowych przy ul. Świerczewskiego 1, 3 i 3a, w Domu Kultury oraz w Szkole Podstawowej w Smolniku. W tym okresie wydano też 46 pozwoleń na budowę instalacji gazowych wewnętrznych dla odbiorców indywidualnych. Zakłada się dalszą rozbudowę (nie określając bliższych terminów) istniejącej sieci rozdzielczej miasta Leśna, zapewniając dostawę gazu dla Smolnika oraz doprowadzenie gazu i budowę sieci gazowej dla wsi Kościelnik.

W 2000 roku oddano do użytku również nową kotłownię na paliwo gazowe, w której zainstalowano dwa kotły wodne VISSMANN typu Paromat-Simplex o znamionowej mocy cieplnej 720 kW każdy, będącą własnością firmy HARPEN Polska Sp. z o.o., a pracującą na potrzeby miasta.

Także Urząd Gminy w Platerówce planuje do roku 2010 zmianę sposobu ogrzewania z węglowego na olejowy lub gazowy w zakładach użyteczności publicznej znajdujących się na terenie gminy, będzie to wykonywane w miarę posiadanych środków finansowych.

Większość jednostek organizacyjnych powiatu lubańskiego korzysta z sieci grzewczych (PEC) lub posiada własne kotłownie gazowe lub olejowe, ewentualnie zmodernizowane węglowe (np. Młodzieżowy Dom Kultury w Lubaniu) i nie planuje w najbliższym okresie czasu modernizacji lub zmiany sposobu ich użytkowania.

Własną kotłownię węglową posiada Zespół Szkół Licealno-Gimnazjalnych we Włosieniu. Istnieją warunki do jej wymiany lub modernizacji, jednakże na przeszkodzie tutaj stoi kwestia finansowa. Również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Lubaniu planuje zmodernizować po 2002 roku własną kotłownię węglową, pod warunkiem uzyskania środków finansowych z Wojewódzkiego Funduszu OŚiGW. Także Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubaniu w celu zmniejszenia kosztów eksploatacyjnych poczynił kroki w celu zmiany stosowanego obecnie oleju opałowego na ogrzewanie gazowe. I tu również główną przeszkodę stanowi brak pieniędzy.

SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Czynnikiem integracji przestrzennej o znaczącej sile oddziaływania jest sieć komunikacyjna obejmująca połączenia i powiązania zarówno kolejowe, jak i drogowe. Węzłem transportowym o subregionalnym znaczeniu jest miasto Lubań; tutaj bowiem mamy do czynienia z przemieszczaniem osób i towarów zarówno na zewnątrz, jaki do wewnątrz miasta.

Przez teren powiatu lubańskiego przebiegają obecnie dwie linie kolejowe, a mianowicie: linia 252 – Lubań – Zgorzelec – Görlitz oraz linia 255 – Jelenia Góra – Lubań – Węgliniec. Warto nadmienić, iż jeszcze kilka lat temu Świeradów Zdrój posiadał bezpośrednie połączenia kolejowe z Gryfowem Śląskim (przez Mirsk). Lubań natomiast posiadał takowe połączenie także z Leśną.

PKP nie jest zainteresowana uruchamianiem połączeń lokalnych, a nierentowne linie lokalne są zawieszane i likwidowane (Lubań - Leśna i Mirsk - Świeradów Nadleśnictwo).

Na przedstawioną propozycję przez PKP nieodpłatnego przejęcia w/w linii kolejowych władze samorządowe nie wyraziły zgody, a jednocześnie negatywnie zaopiniowano likwidację zawieszonych odcinków linii kolejowych.

W opracowaniu jest koncepcja programowa uruchomienia regionalnej komunikacji pasażerskiej: Dolnośląska Kolej Dojazdowa, Dolnośląska Kolej Lokalna, Kolej Izerska.

Zarząd Powiatu, po spotkaniu z Panem Andrzejem Polańskim - dyrektorem Ośrodka Postępu Technicznego Sp z o.o. we Wrocławiu, zadeklarował wsparcie i udział w uruchomieniu programu pn. Dolnośląska Kolej Dojazdowa.

Program Dolnośląska Kolej Dojazdowa (DKD) zakłada uruchamianie tanich połączeń lokalnych z wykorzystaniem autobusu szynowego. Projekt został zgłoszony do kontraktu wojewódzkiego, ale nie uzyskał pozytywnej opinii i nie wszedł do kontraktu wojewódzkiego dla województwa dolnośląskiego na lata 2001 - 2002.

Wstrzymując jednak ruch na tychże liniach (likwidując możliwość kolejowych powiązań przestrzennych) Dolnośląska DOKP, nawet eksperymentalne, nie sprawdziła opłacalności uruchomienia autobusów szynowych. Propozycja zastosowania takiego rozwiązania wymaga nadal wnikliwego rozważenia wobec wskazanych linii kolejowych.

Dostępność kolejowego transportu osobowego na terenie powiatu lubańskiego warunkowana jest rozmieszczeniem punktów przystankowych. Aktualnie dotyczy ona jedynie czterech miejscowości powiatu, a mianowicie Lubania, Olszyny, Włosienia (gmina Platerówka) oraz Zaręby (gmina Siekierzyn). Mimo relatywnie niewielkich odległości dzielących te miejscowości liczba połączeń kolejowych jest mała. Lubań posiada obecnie także bezpośrednie połączenia kolejowe ze Szczecinem i Zieloną Górą, lecz od kilku lat pozbawiony został bezpośrednich połączeń międzynarodowych.

Lokalny transport kolejowy coraz silniej wypierany jest przez transport drogowy, jako bardziej elastyczny przestrzennie i konkurencyjny w rachunku kosztów. Sądzić jednak można, że znaczący dla mieszkańców powiatu kolejowy transport osobowy utrzyma się nadal na liniach PKP relacji Jelenia Góra - Lubań - Węgliniec oraz relacji Lubań - Zgorzelec.

Transport drogowy natomiast wykorzystuje sieć dróg o różnym znaczeniu i parametrach technicznych. Układ drogowy tego subregionu powstawał stopniowo w miarę narastania potrzeb, uwarunkowanych względami gospodarczymi i społecznymi różnych okresów.

Podstawową sieć drogową powiatu stanowią:

a) odcinek drogi krajowej:

- nr 30 Zgorzelec-Lubań-Gryfów Śl.-Pasiecznik,

b) oś komunikacyjna powiatu:

- Miłoszów-Leśna-Lubań-Godzieszów-Węgliniec (składająca się z drogi powiatowej nr 12367 Miłoszów-Leśna i dwóch dróg wojewódzkich: nr 296 Węgliniec-Godzieszów-Lubań oraz nr 393 Lubań-Leśna)

c) sieć drogową powiatu lubańskiego uzupełniają:

- drogi wojewódzkie o łącznej długości 85,5 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości 182,2 km (w tym zamiejskie 166,5 km i w granicach administracyjnych miast 15,7 km),
- oraz drogi gminne o łącznej długości 305 km (w tym zamiejskie 208 km i w granicach administracyjnych miast 97 km).

Z powodu braku środków finansowych Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich w 2002 roku nie planuje modernizacji drogi nr 296. kontynuowana będzie modernizacja drogi nr 393 Leśna-Lubań na odcinku od Kościelnika Górnego przez te wieś. Planowany etap na lata 2002-2003 kosztował będzie województwo samorządowe 3 mln zł. Zamknięcie całości zadania przewiduje się na sierpień 2004 roku. Jest to element „Programu rozwoju pogranicza polsko-niemieckiego na obszarze Dolny Śląsk – Wolny Kraj Saksonia” w ramach opracowania pt. „Pasma komunikacyjne Świątoszów – Miłoszów”.

Ze względu na zły stan dróg wojewódzkich przejętych przez powiat oraz niską subwencję drogową, Powiatowy Zarząd Dróg w Lubaniu przede wszystkim prowadzi prace mające na celu ich bieżące utrzymanie oraz ochronę przed postępującą degradacją.

W roku 1999 ok. 29% dróg powiatowych miało nawierzchnie twardą ulepszoną, 5% stanowiły drogi gruntowe, a 66% drogi z nawierzchnią twardą o niskich parametrach technicznych. Prowadzone są rozległe prace modernizacyjne i naprawcze sieci ulicznej, dokonywane jest uzupełnianie i modernizacja ulicznych punktów świetlnych oraz porządkowane jest oznakowanie ulic. W latach 1999-2001 wykonano remonty następujących odcinków dróg:

- 12367 Leśna – Miłoszów - 2,8 km
 - 12360 - Olszyna Grodnica – 1,3 km
 - 12364 Bożkowice Leśna – 1,4 km
 - 12518 Lubań Miłoszów – 0,3 km
 - 12355 Henryków Nawojów Łuż. – 0,2 km
- Razem 6,0 km

Obecnie około 33% dróg, to drogi z nawierzchnią twardą ulepszoną, 5% to drogi gruntowe i 62% - drogi z nawierzchnią twardą o niskich parametrach technicznych.

Nadal jednak niedostateczna jest segregacja ruchu tranzytowego i lokalnego, co wzmaga konieczność rozbudowy układu tras obwodowych.

Na obszarze powiatu zlokalizowane są dwa przejścia graniczne z Republiką Czeską, a mianowicie: Czerniawa Zdrój / Nove Mesto pod Smrkem (drogowe, autobusowe) oraz Miłoszów (gmina Leśna) / Srbska (piesze i rowerowe). Ponadto sezonowo funkcjonuje turystyczne przejście górskie na Smreku.

Potrzeby lokalnych przemieszczeń przestrzennych ludności zaspokaja Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej - spółka z o.o. w Lubaniu. Zapewnia ono sieć powiązań autobusowych między poszczególnymi gminami i miejscowościami powiatu oraz powiązania zewnętrzne (Wrocław, Zgorzelec, Bolesławiec, Jelenia Góra i inne miasta). Pomimo narastającej konkurencji indywidualnego transportu osobowego, liczba połączeń publicznego transportu osobowego Lubania z otoczeniem jest imponująca. Podaż usług publicznych przewoźników osób, tworzy zatem dobre warunki do dużej ruchliwości przestrzennej mieszkańców gmin, motywowanych wahadłowymi dojazdami do pracy, nauki czy handlu oraz w celach konsumpcyjnych.

Ogólnie biorąc, rozwinięta sieć komunikacyjna oraz węzłowe położenie Lubania, stwarzają dogodne warunki do rozwoju silnych międzygminnych powiązań gospodarczych, społecznych oraz instytucjonalnych.

ŁĄCZNOŚĆ

W latach 1995-1998 liczba abonentów telefonicznych na terenie powiatu zwiększyła się z 6759 do ponad 10105, a na koniec roku 2000 liczba telefonicznych łącz głównych TP.S.A. wzrosła do 13227. Jest to wzrost o prawie 100%. Jeśli doliczyć łącza o dostępach ISDN, to liczba ta wzrosła do ok. 13447 sztuk.

Wskaźnik upowszechnienia telefonów, liczony jako liczba abonentów przypadających na 1000 osób, wynosił dla powiatu lubańskiego w roku 1998 tylko 167, a w województwie dolnośląskim ponad 205. Na koniec roku 2000 wskaźnik upowszechniania telefonów wynosił dla powiatu ok. 248 (TP S.A. razem z Dialog S.A.), ale dla województwa dolnośląskiego już 367,7 (użytkownicy prywatni i firmy). Zatem mimo wyraźnej poprawy sytuacji w zakresie komunikacji na terenie powiatu lubańskiego, dystans do średniego poziomu na Dolnym Śląsku zwiększył się z 38 do prawie 120 punktów.

W 1999 r. na terenie powiatu lubańskiego rozpoczęła swoją działalność Telefonii Lokalna Dialog S.A. Wtedy to spółka dostała pozwolenie na instalację sieci kablowej na terenie miasta Lubania. Na koniec roku 2000 liczba abonentów Dialogu wynosiła 1608 osób, rok później – 3095. Na początku roku 2002 firma otrzymała pozwolenie na rozwój sieci w Świeradowie Zdroju. W roku 2001 spółka otrzymała pozwolenie na budowę stacji linii radiowych telefonii lokalnej Dialog S.A. na maszcie Zakładu Energetycznego S.A. Dzięki stosowanym promocjom cenowym firma stała się konkurencyjna w stosunku do Telekomunikacji Polskiej S.A. Część klientów z Lubania zrezygnowała z usług TP S.A. na rzecz Dialogu.

Jednocześnie zanotowano aktywne wejście TP S.A. na tereny wiejskie powiatu lubańskiego. W 1998 r. na terenach wiejskich zanotowano 1749 abonentów TP S.A., w 1999 r – 2808, a na koniec 2000 r. już 4160 (wzrost o 2411 użytkowników, głównie w gminie Lubań i Olszyna).

Tabela 11.4. Upowszechnienie telefonii stacjonarnej w powiecie lubańskim

	31.12.1995	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2001
Liczba abonentów telefonicznych w sieci TP S.A. na terenie powiatu lubańskiego – standardowe łącza główne ¹⁶	6759	10105	13267	13227	GUS nie ma danych na 31.12.2001 r., a TP S.A. Oddział w Jeleniej Górze zastrzegł liczbę abonentów jako tajemnicę firmy.
Liczba abonentów Telefonii Lokalnej Dialog S.A. – linie dzwoniące ¹⁷	0	0	0	1608	3095
Wskaźnik upowszechnienia telefonów (liczba abonentów na 1000 mieszkańców) ¹⁸ w powiecie	112	167	220,8	248 ¹⁹	-

Źródło: GUS i TL Dialog S.A.

Jeśli chodzi o zróżnicowanie międzygminne, to w 1998 r. decydującą najwyższą dostępnością telefonii przewodowej wyróżniały się miasta Lubań (268 abonentów telefonicznych na 1000 ludności) oraz Świeradów Zdrój (247), najniższą natomiast gminy wiejskie: Platerówka (jedynie 55 abonentów na 1000 mieszkańców) i Siekierzyn (62). Do końca roku 2000 dysproporcje między gminami były już zdecydowanie mniejsze. Najwyższą dostępnością telefonii stacjonarnej charakteryzował się Świeradów Zdrój (280), a najniższą gmina Olszyna (114).

¹⁶ Dane WUS Jelenia Góra z 2001 r.

¹⁷ Oznacza to, że np. instytucja która dysponuje kilkunastoma, do kilkudziesięcioma numerami jest liczona jako jeden.

Dane TL Dialog S.A.

¹⁸ Obliczenia własne

¹⁹ TP S.A. razem z Dialog S.A.

Tabela 11.5. Wskaźnik upowszechnienia telefonów w poszczególnych gminach. Stan na 31.12.

	Miasto Lubań	Gmina Lubań	Miasto i Gmina Leśna	Gmina Olszyna	Gmina Platerówka	Gmina Siekierczyn	Miasto Świeradów Zdrój
1998 r.	267,7	68,7	68,5	108	54,7	61,6	247
2000 r.	254,536	209	213,57	114	215	184	280

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS .

Ogromny i stale rosnący wpływ na poziom łączności ma rozwijający się w kraju i w regionie system telefonii komórkowej. Firmy telefonii komórkowej nie zbierają niestety danych dotyczących liczby użytkowników telefonów komórkowych na terenie poszczególnych powiatów (ani województw), dlatego rozwój tego systemu łączności możemy przedstawić jedynie w skali krajowej oraz określić na podstawie wydawanych pozwoleń dotyczących budowy przekaźników telefonii komórkowej na terenie powiatu.

W chwili obecnej na polskim rynku działają następujące firmy telefonii komórkowej:

- 1) Polska Telefonii Komórkowa CENTERTEL sp. z o.o. to pierwszy w Polsce operator sieci komórkowej. Firma powstała w 1991 r. i jest operatorem dwóch sieci telefonii komórkowej: cyfrowej Idei z ponad 2.800.000 użytkowników i analogowej NMT450i (Centertel), z której korzysta kilkadziesiąt tysięcy abonentów. Brak danych o liczbie użytkowników w poprzednich latach²⁰.
- 2) ERA GSM – Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o. powstała w 1996 r. liczba użytkowników wyglądała następująco²¹: 1996r. – 30 tys, 1997 r. - 258 tys., 1998 r. – 780 tys., 1999 r. – 1,75 mln, 2000 r. – 2,8 mln i w końcu 2001 r. 3,8 mln²².
- 3) PLUS GSM-POLKOMTEL S.A. – to operator sieci cyfrowej telefonii komórkowej, który powstał w 1995 r. Do końca 1996 roku Plus GSM zdobył 50.000 abonentów, w marcu 1997 r. było ich już przeszło 100 tysięcy, a w grudniu 1997 r. - 300 tysięcy. Na koniec 2001 r. z sieci Plus GSM korzystało 3,44 mln użytkowników. Sieć dostępna jest dla 98% mieszkańców zamieszkujących 95% terytorium Polski²³.

Udział procentowy powyższych firm w rynku telefonii komórkowej w latach 2000 i 2001 przedstawiał się następująco²⁴:

	w 2000 r.	w 2001r.
ERA	41,8%	37,8%
IDEA	22,2%	27,8%
POLKOMTEL	36%	34,4%

W Polsce penetracja telefonii komórkowej (liczba telefonów na 100 mieszkańców) dochodzi do 26%²⁵. Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że na terenie powiatu liczba ta wynosi ok. 20% w miastach i 10 % na wsi. Daje to liczbę prawie 9,4 tys. użytkowników na koniec 2000 r. Można przyjąć zatem, że po uwzględnieniu sieci stacjonarnej i komórkowej liczba użytkowników telefonów na terenie powiatu na koniec 2000 r. wynosiła 23935, co daje 400 użytkowników na 1000 mieszkańców.

Rozwijającym się systemom telefonii komórkowej sprzyja sieć przekaźników zlokalizowanych na terenie powiatu lubańskiego która umożliwi pokrycie całego obszaru powiatu

²⁰ www.idea.com.pl

²¹ Stan na koniec roku.

²² Wg Biura prasowego ERA GSM.

²³ www.plusgsm.pl

²⁴ Zródło: „Rzeczpospolita” nr 43(6120) z 20 lutego 2002 r. Dodatek „Ekonomia i Rynek”

²⁵ dla porównania na Węgrzech 50%, w Czechach zbliża się do 70%).

zasięgiem dostępnych systemów telefonii komórkowej. Poniżej przedstawiono rozwój sieci przekaźników na terenie powiatu lubańskiego.

A) Pozwolenia wydane na budowę przekaźników telefonii przewodowej²⁶:

w 1999 r.:

TL Dialog S.A. – pozwolenie na telekomunikacyjną sieć w Lubaniu

w 2000 r. :

TP S.A. linia telefoniczna w Olszynie

w 2001 r. :

TP S.A. – linie telefoniczne w: Uniegoszczu, Radogoszczu, Henrykowie, Lubaniu, Kościelniku, Mściszowie, Radostawiu, Henryków –Strzelno, Uniegoszczu, Radogoszcz-Nawojów Łużycki, Lubań-Zaręba – **łącznie 11 pozwoleń**

w 2002 r. :

TL Dialog S.A. – pozwolenie na sieć teletechniczną w Świeradowie Zdroju

Z liczby wydanych pozwoleń należy wnioskować, że w 2001 r. liczba użytkowników TP S.A. znacznie wzrosła, ale spółka ta nie podaje żadnej liczby.

B) Pozwolenia na budowę przekaźników telefonii komórkowej i radiowej²⁷

w 2000 r.:

Polska Telefonía Cyfrowa – rozbudowa stacji bazowej telefonii komórkowej w Świeradowie Zdroju

w 2001 r.:

- Spółka Polkomtel S.A. – pozwolenie na budowę bazowej telefonii komórkowej sieci PLUS GSM w Olszynie

- Polska Telefonía Komórkowa „CENTERTEL” Sp. Z o.o. – budowa stacji bazowej telefonii komórkowej GSM w Pobiednej.

- Telefonía Lokalna DIALOG S.A. – budowa stacji linii radiowych na maszcie Zakładu Energetycznego S.A. w Lubaniu

- PTK Centertel Sp. Z o.o. – budowa stacji bazowej GSM 900 Idea na wieży kościoła p.w. Św. Trójcy w Lubaniu.

- łącznie 4.

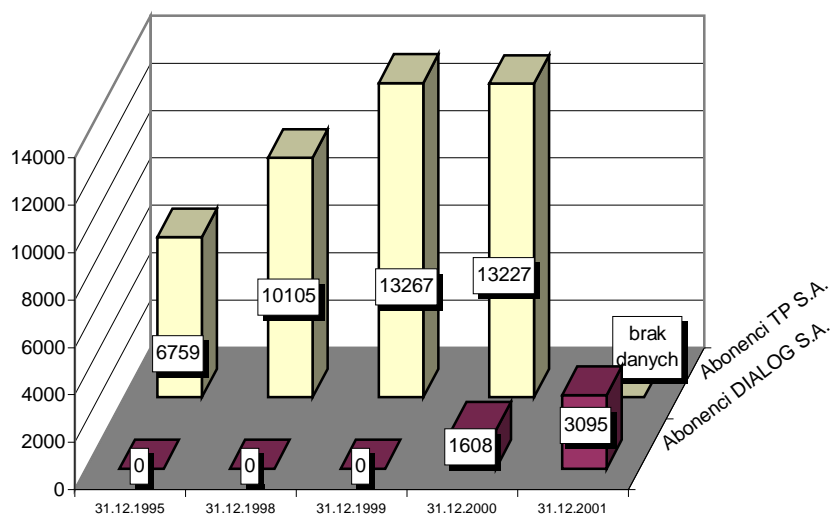
Zróznicowana jest także sytuacja w dziedzinie dostępności do placówek usług pocztowych i telekomunikacyjnych. Na terenie powiatu w końcu 1998 roku funkcjonowało 15 placówek świadczących usługi w tym zakresie (w roku 1995 było ich 14). Ich rozmieszczenie jest na ogół zgodne z rejonami koncentracji ludności. Wskazać jednak należy, iż na terenie gminy wiejskiej Lubań nie funkcjonuje ani jedna placówka usług pocztowych czy też telekomunikacyjnych.

Obecnie na terenie powiatu lubańskiego funkcjonuje już tylko 8 placówek Poczty Polskiej i jedna placówka Telekomunikacji Polskiej S.A.

²⁶ Źródło: Wydział Architektoniczno-Budowlany Starostwa Powiatowego w Lubaniu

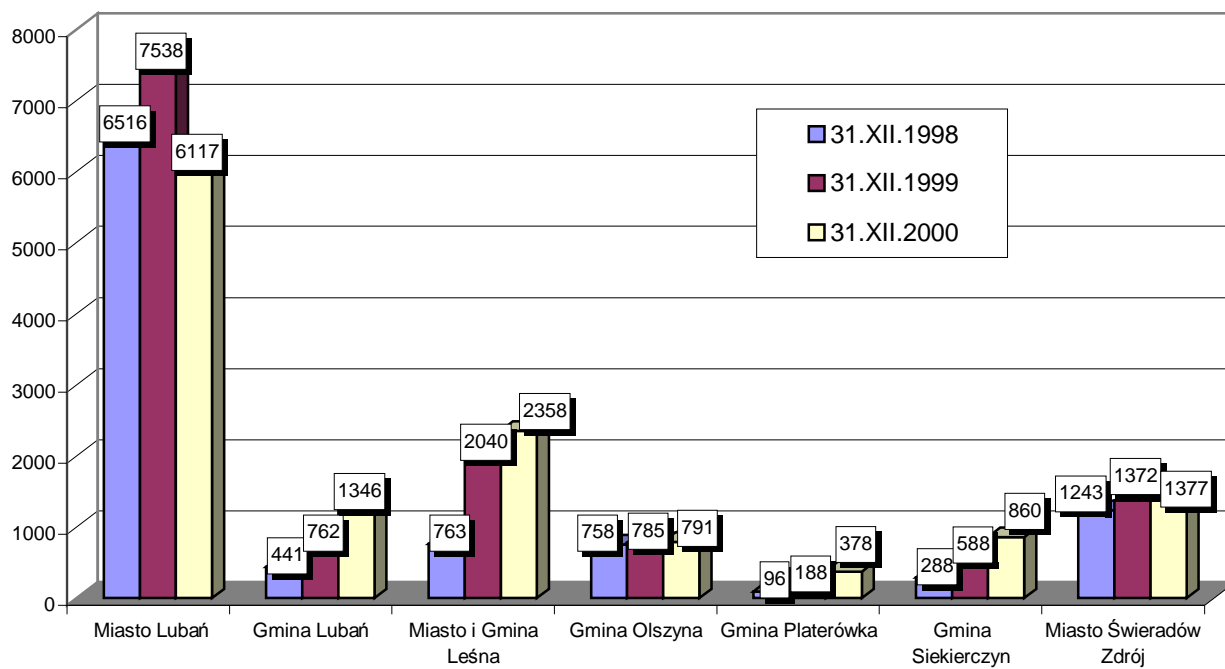
²⁷ Źródło: Wydział Architektoniczno-Budowlany Starostwa Powiatowego w Lubaniu

Wykres 11.1. Rozwój telefonii stacjonarnej w powiecie lubańskim w latach 1995-2001.

Źródło: GUS i TL Dialog S.A.

Wykres 11.2. Abonenci TP S.A. z podziałem na gminy od 1998 do 2000 r. Stan na 31.XII.

Źródło: GUS

MIESZKALNICTWO

Stan zabudowy mieszkaniowej na terenie powiatu lubańskiego przedstawia się następująco:

Zasoby mieszkaniowe na terenie powiatu lubańskiego w końcu 2000 roku liczyły 18.682 mieszkania o 68.047 izbach, o łącznej powierzchni użytkowej mieszkań 1.192,6 tys.m².

W latach 1995-1998 oddano do użytku 138 mieszkań o łącznej powierzchni 13261 m², a w latach 1999 – 2001 oddano do użytku 109 budynków mieszkalnych jednorodzinnych o łącznej powierzchni użytkowej 12481 m².

W tym:

w 1999r.

- oddano do użytku 46 budynków mieszkalnych jednorodzinnych o powierzchni użytkowej 5.014 m².

w 2000r.

- oddano do użytku 33 budynki mieszkalne jednorodzinne o powierzchni użytkowej 3.501 m² oraz 2 budynki mieszkalne wielorodzinne w Lubaniu – 8 mieszkaniowe przy ul. Kopernika i 21 mieszkaniowy przy ul. Kolejowej.

w 2001r.

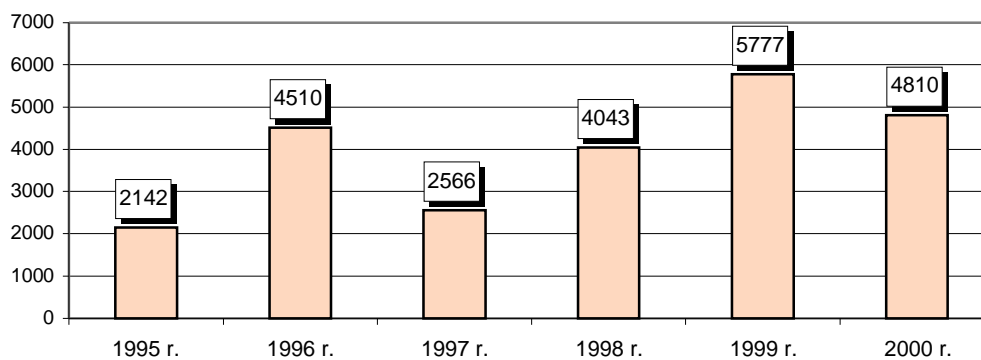
- oddano do użytku 30 budynków mieszkalnych o powierzchni użytkowej 3.976 m² (łącznie 175 izb)

Tabela 11.6. Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie powiatu lubańskiego w latach 1995-2000

	jedn. miary	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.	Przyrost 1995-2000 r.	Suma 1995-2000 r.
Zasoby mieszkaniowe ogółem liczba mieszkań	miesz.	18493	18530	18546	18588	18633	18682	189	
Zasoby mieszkaniowe ogółem liczba izb	izba	67103	67291	67373	67581	67827	68047	944	
Zasoby mieszkaniowe ogółem powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	1172744	1176378	1178498	1182391	1187964	1192644	19900	
Mieszkania oddane do użytku ogółem liczba mieszkań	miesz.	19	54	21	44	51	53		242
Mieszkania oddane do użytku ogółem liczba izb	izba	108	240	108	215	258	226		1155
Mieszkania oddane do użytku ogółem powierzchnia użytkowa	m ²	2142	4510	2566	4043	5777	4810		23848

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

Wykres 11.3. Mieszkania oddane do użytku ogółem powierzchnia użytkowa w m²

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

Najwięcej mieszkań oddano do użytku w 1999 r. Szczególną aktywność zaobserwowano wtedy na terenie gminy Olszyna, gdzie oddano do użytku 9 budynków mieszkalnych. Natomiast w 2000 i w 2001 roku dominującą rolę odgrywało miasto Lubań, ponieważ na tym terenie oddano do użytku 13 budynków mieszkalnych w 2000 r. i 18 obiektów w roku kolejnym.

W latach 1999 –2001 przybyło 280 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych. W tym w 1999 r. na 96 obiekty, w 2000 r. na 82, a w 2001 r. - 102. Najwięcej pozwoleń wydano dla inwestorów z terenu miasta Lubania, Gminy Lubań i Gminy Siekierczyn.

Należy stwierdzić, że w analizowanym okresie lat 1999 – 2001 nastąpiła niewielka poprawa warunków mieszkaniowych.

W powiecie lubańskim na osobę przypada 20,1 m² powierzchni użytkowej mieszkania. Występują jednakże różnice w gminach, np. w Lubaniu przypada 18,7 m², a w gminie Platerówka 24,3 m².

Należy zwrócić uwagę na to, że od 1995 do 2000 r. liczba mieszkań w powiecie wzrosła o 189, podczas gdy w tym samym okresie oddano do użytku 242 mieszkania.

Na terenie powiatu dominuje stara zabudowa mieszkaniowa, a rejony śródmiejskie w Lubaniu i Leśnej są odtwarzane i rewaloryzowane.

Od 1994 roku realizowany jest w Lubaniu „Program renowacji śródmiejskiego zespołu urbanistycznego i jego usługowo – handlowe zagospodarowanie”. Polega to na odtworzeniu historycznej zabudowy centrum miasta. Obecnie zasadniczą część prac realizowania jest przez inwestorów prywatnych i wspólnoty mieszkaniowe (w przypadku miasta Leśna).

OŚWIATA I WYCHOWANIE

Działalność opiekuńczo - wychowawczą dla dzieci do lat trzech w 2001 roku prowadziły 3 oddziały żłobkowe przy przedszkolach (1 w Lubaniu i 2 w gminie miejsko - wiejskiej: Leśna i Pobiedna). Placówki te dysponują łącznie 50 miejscami. Liczba korzystających z usług placówek tego typu wykazuje tendencję spadkową (zmniejszenie się liczby dzieci w wieku 0-2 lat).

W 2001 roku sieć placówek wychowania przedszkolnego w gminach powiatu tworzyło 8 przedszkoli (z tego 5 w miastach i 3 na terenie wiejskim) oraz 14 oddziałów przedszkolnych w przedszkolach i 1 przy szkole podstawowej (w Platerówce).

W zakresie szkolnictwa podstawowego na terenie powiatu lubańskiego nastąpiły wielokierunkowe zmiany (tabela 11.7.). Sieć szkolnictwa podstawowego w powiecie lubańskim na początku roku szkolnego 2001/2002 tworzyły 22 placówki, z czego 10 w miastach, a 12 na terenach wiejskich. Wszystkie szkoły podstawowe w gminach tegoż powiatu pozostają w gestii władz lokalnych.

Tabela 11.7. Zmiany w szkolnictwie podstawowym w zakresie liczby szkół podstawowych, oddziałów oraz uczniów

Wyszczególnienie	1998	2001	wskaźnik zmian
placówki ogółem	30	22	73,3
uczniowie	7107	4608	64,8
oddziały	338	116	34,3

Źródło: GUS

Mniejsza liczba uczniów w szkołach podstawowych jest skutkiem przekształcenia ośmioletniej szkoły podstawowej w szkołę sześciolletnią i powstaniem trzyletnich gimnazjów.

10 sierpnia 1999 roku zostało zawarte porozumienie w sprawie prowadzenia gimnazjum w Zespole Szkół Licealno - Gimnazjalnych we Włosieniu przez Zarząd Powiatu Lubańskiego. W efekcie tego w powiecie lubańskim mamy 11 gimnazjów w tym 2 gimnazja w szkołach specjalnych, tj. w SOSW w Lubaniu oraz OSW w Smolniku. W miastach znajduje się 6 gimnazjów, a na terenach wiejskich 5.

Tabela 11.8. Liczba uczniów w gimnazjach w powiecie lubańskim w roku szkolnym 2001/2002 i przewidywana liczba uczniów w latach następnych

Rok szkolny	Gimnazjum Nr 1 Lubań	Gimnazjum Nr 2 Lubań	Gimnazjum Nr 3 Lubań	Gimnazjum Zaręba	Gimnazjum Leśna	Gimnazjum Olszyna	Gimnazjum Nr 1 Świeradów Zdrój	Gimnazjum Pisarzowice	Gimnazjum Włosień	OGÓLEM
2001/2002	202	524	384	239	459	327	229	290	70	2724
2002/2003	180	469	370	240	455	306	236	275	85	2616
2003/2004	163	476	353	226	471	305	224	274	90	2582
2004/2005	163	420	316	228	478	296	215	263	88	2467
2005/2006	164	413	317	224	462	293	211	278	81	2443
2006/2007	168	410	300	220	450	297	192	269	75	2381
2007/2008	162	400	273	209	458	292	208	269	67	2338
2008/2009	166	398	271	213	469	287	136			1940

Źródło: Dane ze szkół podstawowych i gimnazjalnych

Zaistniała sytuacja jest wynikiem niżu demograficznego, a jak uwidacznia to tabela 11.8 owe zjawisko będzie się pogłębiać, bowiem w roku szkolnym 2001/2002 uczniów gimnazjów jest 2 724 (bez szkół specjalnych), podczas gdy 7 lat później będzie zaledwie 1940.

Placówki wychowania przedszkolnego oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego są elementami infrastruktury o wyraźnie lokalnym zasięgu obsługi. **Elementem oświaty nadającym kilku miejscowościom powiatu ponadlokalną rangę jest natomiast szkolnictwo ponadpodstawowe.** Sieć tego szkolnictwa w powiecie tworzą licea ogólnokształcące oraz placówki szkolnictwa zawodowego. Lubań, co warto podkreślić, jest znaczącym ośrodkiem szkolnictwa ponadpodstawowego w zachodniej części województwa dolnośląskiego. Szkolnictwo ponadpodstawowe w powiecie lubańskim w latach szkolnych 1999/2000, 2000/2001 oraz 2001/2002 przedstawiają tabele 11.8, 11.9 i 11.10.

Łącznie do szkół ponadpodstawowych w latach 1999/2000 zlokalizowanych w miejscowościach powiatu lubańskiego uczęszczało 3524 uczniów oraz odpowiednio w latach 2000/2001 i 2001/2002 - 3630 i 2973 uczniów. Stan techniczny budynków nie stwarza należytych warunków kształcenia. Niemniej jednak podkreślić należy, iż w każdej ze szkół funkcjonuje pracownia komputerowa, przy czym w Liceum Ogólnokształcącym takie pracownie są trzy. Największa na terenie powiatu lubańskiego szkoła - Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. Kombatantów Ziemi Lubańskiej posiada 2 pracownie komputerowe, 8 izb lekcyjnych, 17 pracowni przedmiotowych oraz 2 sale gimnastyczne. W tej szkole obecnie uczy się 928 uczniów, a nad ich kształceniem czuwa 71 nauczycieli. Niestety 2 szkoły nie posiadają sal gimnastycznych, tj. Zespół Szkół Ekonomicznych w Lubaniu oraz Zespół Szkół Licealno - Gimnazjalno - Zawodowych we Włosieniu. Dokładną ilość izb lekcyjnych, pracowni przedmiotowych w tym pracowni komputerowych oraz sal gimnastycznych przedstawia tabela 11.12.

Obiekty, w których siedziby swoje mają szkoły ponadpodstawowe powiatu lubańskiego wymagają znaczących prac remontowych i modernizacyjnych. W roku 2001 w celu zapewnienia poprawnych warunków lokalowych uczniom Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 w Lubaniu, został kupiony od syndyka masy upadłościowej Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego S.A. w Lubaniu w likwidacji budynek, w którym szkoła dotychczas miała swoją siedzibę.

Zauważyć należy, iż z myślą o przyszłych pokoleniach uczniów szkół ponadgimnazjalnych powiatu lubańskiego budowany jest Kompleks Edukacyjny na Osiedlu Piastów III w Lubaniu, do którego docelowo uczęszczać będą uczniowie: Zespołu Szkół Ekonomicznych, Liceum Ogólnokształcącego oraz Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2.

Tabela 11.9. Szkolnictwo ponadpodstawowe dla młodzieży w powiecie lubańskim w roku szkolnym 1999/2000.

Wyszczególnienie	Placówki	Typ szkoły	Oddziały	Ilość nauczycieli w przeliczeniu na etaty	Uczniowie
Powiat ogółem	6		119	193,8	3524
Gmina Lubań					
	Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Lubaniu	liceum ogólnokształcące	19	32,6	630
	Zespół Szkół Ekonomicznych w Lubaniu	Liceum Handlowe Liceum Ekonomiczne	17	29,5	502
	Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Lubaniu	Technikum Zawodowe dla młodzieży na podbudowie SP ZSZ dla młodzieży Liceum Techniczne dla młodzieży na podbudowie SP	17	34,8	532
	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. KZL w Lubaniu	Technikum Zawodowe po ZSZ dla młodzieży ZSZ dla dorosłych Liceum Zawodowe dla Młodzieży Technikum Zawodowe po SP dla młodzieży ZSZ dla młodocianych pracowników Technikum Włókiennicze Liceum Handlowe	41	54,1	1173
Gmina Olszyna					
	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedrzychowicach	Technikum Zawodowe na podbudowie SP dla młodzieży Technikum Zawodowe na podbudowie ZSZ dla dorosłych Technikum Rolnicze	14	18,7	378
Gmina Platerówka					
	Zespół Szkół Licealno - Gimnazjalnych we Włosieniu	Liceum Zawodowe Zasadnicza Szkoła Zawodowa	11	24,1	309

Źródło: GUS

Tabela 11.10. Szkolnictwo ponadpodstawowe dla młodzieży w powiecie lubańskim w roku szkolnym 2000/2001.

Wyszczególnienie	Placówki	Typ szkoły	Oddziały	Ilość nauczycieli w przeliczeniu na etaty	Uczniowie
Powiat ogółem,	6		126	203	3630
Gmina Lubań					
	Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Lubaniu	Liceum Ogólnokształcące	21	36,99	671
	Zespół Szkół Ekonomicznych w Lubaniu	Liceum Handlowe Liceum Ekonomiczne Liceum Techniczne	17	29,5	496
	Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Lubaniu	Technikum Zawodowe dla młodzieży na podbudowie SP ZSZ dla młodzieży Liceum Techniczne dla młodzieży na podbudowie SP	18	33,82	570
	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. KZL w Lubaniu	Technikum Zawodowe dla dorosłych Technikum Zawodowe po ZSZ dla młodzieży Liceum Techniczne dla młodzieży ZSZ dla dorosłych Policealne Studium Zawodowe dla Dorosłych Liceum Zawodowe dla Młodzieży Technikum Zawodowe po SP dla młodzieży ZSZ dla młodocianych pracowników Liceum Ogólnokształcące	43	53,99	1197
Gmina Olszyna					
	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedrzychowicach	Technikum Zawodowe na podbudowie SP dla młodzieży Technikum Zawodowe na podbudowie ZSZ dla dorosłych Liceum Ogólnokształcące Studium Policealne na podbudowie szkoły średniej	15	23,01	377
Gmina Platerówka					
	Zespół Szkół Licealno - Gimnazjalnych we Włosieniu	Liceum Zawodowe Technikum Zawodowe Zasadnicza Szkoła Zawodowa	12	25,92	319

Źródło: GUS

Tabela 11.11. Szkolnictwo ponadpodstawowe dla młodzieży w powiecie lubańskim w roku szkolnym 2001/2002.

Wyszczególnienie	Placówki	Typ szkoły	Oddziały	Ilość nauczycieli w przeliczeniu na etaty	Uczniowie
Powiat ogółem	6		106	242,2	2973
Gmina Lubań					
	Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Lubaniu	<i>liceum ogólnokształcące</i>	17	41,22	543
	Zespół Szkół Ekonomicznych w Lubaniu	Liceum Handlowe Liceum Ekonomiczne	13	31,01	387
	Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Lubaniu	Technikum dla Młodzieży na podbudowie SP ZSZ dla młodzieży Liceum dla młodzieży na podbudowie SP	14	36,46	448
	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. KZL w Lubaniu	Technikum Zawodowe dla dorosłych Technikum Zawodowe po ZSZ dla młodzieży Liceum Techniczne dla młodzieży ZSZ dla dorosłych Policealne Studium dla Dorosłych Liceum Zawodowe dla Młodzieży Technikum Zawodowe po SP dla młodzieży ZSZ dla młodocianych pracowników Liceum Ogólnokształcące	36	71,38	928
Gmina Olszyna					
	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedrzychowicach	Technikum Zawodowe na podbudowie SP dla młodzieży Technikum Zawodowe na podbudowie ZSZ dla dorosłych Liceum Ogólnokształcące	14	30,40	338
Gmina Platerówka					
	Zespół Szkół Licealno - Gimnazjalno - Zawodowych we Włosieniu	Liceum Zawodowe Technikum Zawodowe Zasadnicza Szkoła Zawodowa	12	31,95	329

Źródło: GUS

Tabela 11.12. Ilość izb lekcyjnych, pracowni przedmiotowych, komputerowych i sal gimnastycznych. ²⁸

Nazwa szkoły	izby lekcyjne	pracownie przedmiotowe		sale gimnastyczne
		ogółem	w tym pracownie komputerowe	
Liceum Ogólnokształcące w Lubaniu	9	14	3	1
Zespół Szkół Ekonomicznych w Lubaniu	8	2	1	-
Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Lubaniu	10	2	1	1
Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. KZL w Lubaniu	8	17	2	2
Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedrzychowicach	4	10	1	-
Zespół Szkół Licealno - Gimnazjalno - Zawodowych we Włosieniu	4	3	1	1

Źródło: Sprawozdania szkół S- 0 7 i S – 05 do GUS - u

Ważnym elementem mapy kształcenia ponadgimnazjalnego na terenie powiatu jest funkcjonowanie na terenach wiejskich dwóch szkół, tj. ZSZiO w Biedrzychowicach oraz ZSLGZ we Włosieniu. Szkoły te kształcą w większości młodzież z terenów wiejskich, realizując zadanie wyrównywania szans edukacyjnych tej grupy ludności.

W latach 2000/2001 na podstawie zawartego porozumienia w Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedrzychowicach funkcjonował Zamiejscowy Oddział Akademii Rolniczej we Wrocławiu, którego absolwenci - po zaliczeniu pierwszego roku studiów naukę kontynuują na Akademii Rolniczej we Wrocławiu.

W dniu 6 grudnia 2001 roku Rada Powiatu Lubańskiego podjęła Uchwałę Nr XLV/233/2001 w sprawie wsparcia utworzenia Katolickiego Uniwersytetu Ludowego w Biedrzychowicach. Inicjatywa ta wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym, jest zgodna z polityką państwa polskiego u progu wejścia Polski do struktur europejskich.

Niezwykle ważne, ze społecznego punktu widzenia, miejsce w układzie oświatowym powiatu, odgrywają placówki szkolnictwa specjalnego. Należą do nich: Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Lubaniu oraz Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Smolniku (gmina Leśna). Ośrodek w Lubaniu prowadzi nauczanie w szkole podstawowej (łącznie około 60 uczniów) oraz nauczanie w gimnazjum (łącznie około 40 uczniów) dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim i umiarkowanym. Od roku 2002/2003 zostanie przeprowadzony nabór do Szkoły Przystosowującej do Zawodu. W placówce w Smolniku natomiast prowadzi się nauczanie w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum oraz zasadniczej szkoły zawodowej (ogółem około 68 uczniów). Zajęcia dydaktyczne odbywają się w niewielkich (liczących przeciętnie 10 - 12 osób) oddziałach. Ogólnie biorąc, baza szkolnictwa specjalnego w powiecie dostosowana jest do potrzeb i wymagań dzieci oraz młodzieży.

Placówką wykraczającą przestrzennym zasięgiem poza granice powiatu lubańskiego jest Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna mieszcząca się w Lubaniu. Placówka ta udziela dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom specjalistycznej pomocy. Prowadzi bowiem szeroką działalność diagnostyczną, terapeutyczną (prowadzi m. in. zajęcia kompensacyjno - korekcyjne), doradczą (w tym m. in. w zakresie pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu) oraz profilaktyczną. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 18/2001 Dolnośląskiego Kuratora Oświaty z dnia 31 sierpnia 2001 roku w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego

²⁸ izba lekcyjna – sala przeznaczona do realizacji zajęć nie wymagających korzystania ze specjalistycznych pomocy naukowych,

pracownia przedmiotowa – sala specjalistyczna wyposażona w pomoce naukowe przeznaczona do nauczania określonego przedmiotu (np. chemii, fizyki, geografii itp.)

nauczania dzieci i młodzieży, oraz szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Lubaniu został wyznaczony do powoływania zespołów orzekających wydających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzekania o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci niewidomych i słabo widzących, dzieci niesłyszących i słabo słyszących oraz dzieci z autyzmem dla powiatów: lubańskiego, zgorzeleckiego, bolesławieckiego, lwóweckiego.

Wspomnieć należy o powstaniu w roku 2000 Powiatowego Centrum Edukacyjnego, które jako placówka doskonalenia nauczycieli, jest najlepszą placówką tego typu na obszarze województwa dolnośląskiego. Poza kursami dla nauczycieli PCE organizuje również formy doskonalenia zawodowego dla urzędników (przykładowo w roku 2001 skorzystało z niego 31 osób), radnych (21 osób), pracowników służby zdrowia (38 osób). Uczestnictwo nauczycieli w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego w 2001 roku przedstawia tabela 10.13. Ogółem z poszczególnych form doskonalenia zawodowego w roku 2001 skorzystało **1182** osoby, w tym **31** urzędników, **21** radnych, **38** pracowników służby zdrowia i **1092** nauczycieli.

Tabela 11.13. Uczestnictwo nauczycieli w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego w 2001 roku.

	<u>KURSY</u>	Liczba przeszkolonych nauczycieli
1	Komputer na biurku urzędnika	31
2	Wspieranie rozwoju zawodowego nauczyciela	13
3	Aktywne i aktywizujące metody nauczania	51
4	Podstawy pomiaru dydaktycznego	17
5	Komputer w służbie nauczyciela	202
6	„Uczę ciekawiej” Wykorzystanie technologii informatycznej w realizacji programów nauczania	50
7	„Komputer w samorządności uczniowskiej” Tworzenie gazetek i stron internetowych.	50
8	Zaczarowany świat komputerów. Metody pracy na lekcji informatyki z dzieckiem niepełnosprawnym.	48
9	Rozwój samorządności uczniowskiej jednym z warunków sukcesu wychowawczego szkoły.	28
10	Jak skonstruować autorski program nauczania, wychowania, profilaktyki społecznej?	10
11	Projektowanie pracy wychowawcy klasowego	15
12	Profilaktyka uzależnień i zachowań agresywnych	27
13	I Pomoc przedmedyczna	7
	11.1.1.4.1.1.1.1.1 Razem	549
	<u>WARSZTATY</u>	Liczba przeszkolonych nauczycieli
1	Jak skonstruować opis przypadku?	17
2	Rozwijanie umiejętności kluczowych na lekcjach przyrody	11
3	Jak zdać egzamin na stopień nauczyciela mianowanego?	20
4	Jak ocenić swój dorobek pracy?	55
5	Jak inspirować dziecko do twórczości?	46
6	Wspieranie rozwoju zawodowego pedagogów szkolnych.	13
7	Jak ocenić dorobek pracy nauczyciela?	8
8	Budowanie ofert edukacyjnych szkół ponadpodstawowych	26
9	Przygotowujemy uczniów do matury wewnętrznej	11
	Razem	207
	<u>SZKOLENIA</u>	Liczba przeszkolonych nauczycieli
1.	II etap reformy	14
2.	Podstawy prawne i organizacyjne kształcenia ustawicznego nauczycieli	35
3.	Jedynka z ortografii. Jak rozpoznawać dysleksję i pomóc uczniowi?	15
4.	Kurs unifikacyjno-szkoleniowy z piłki siatkowej	8
5.	Nowe formy rekreacji – gra w bule	18
6.	Edukacja europejska	15
7.	Szkolenie dla przewodniczących i członków komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych	27
8.	Status i zadania rad gmin i powiatu	21
9.	Model dydaktyczny podstawą kształcenia, rozwijanie i doskonalenie umiejętności	11
10.	Edukacja regionalna w mojej szkole	6
11.	Edukacja teatralna w gimnazjach – spotkanie z patronem	13
12.	Edukacja prozdrowotna w gimnazjach .A po co mi ta nikotyna	11
13.	Konferencja metodyczna – Ścieżka regionalna w nowej szkole	16
14.	Konferencja metodyczna – Jak budować program naprawczy – blok humanistyczny	15
15.	Konferencja metodyczna – Jak budować program naprawczy – blok mat.-przyr.	12
16.	Konferencja metodyczna – Jak budować program naprawczy – blok zintegrowany	22
17.	Szkolenie – Algorytmiczne nauczanie ortografii	8
18.	Jak przeprowadzić ciekawe spotkanie z rodzicami?	11
19.	Konferencja nauczycieli przysposobienia obronnego	6
20.	Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas zawodów sportowych	12
21.	Konferencja metodyczna z nauczycielami wychowania fizycznego	11
22.	Ekologia i ochrona środowiska a integracja międzyprzedmiotowa	9
23.	Tworzenie ścieżek między-przedmiotowych	10
24.	Pokazowe pasowanie na ucznia	9
25.	Być Wychowawcą – wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli	17
26.	Ocenianie w nowej szkole	16
27.	Szkolenie – Zewnętrzne egzaminy zawodowe. program pracowni symulacyjnej	20
28.	Szkolenie dla menadżerów służby zdrowia	38
	Razem	426

Źródło: Na podstawie materiałów przygotowanych przez Powiatowe Centrum Edukacyjne

Tabela 11.14. Wskaźniki zmian w szkolnictwie ponadpodstawowym dla młodzieży w powiecie lubańskim w latach szkolnych 1999 - 2001.

Szkoły	oddziały	oddziały	oddziały			ilość nauczycieli	ilość nauczycieli	ilość nauczycieli w przeliczeniu na etaty			uczniowie	uczniowie	uczniowie		
	99/00	00/01	01/02	wsk. zm. 00//01 99/00	wsk. zm. 01//02 00/01	99/00	00/01	01/02	wsk. zm. 00//01 99/00	wsk. zm. 01//02 00/01	99/00	00/01	01/02	wsk. zm. 00//01 99/00	wsk. zm. 01//02 00/01
Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Lubaniu	19	21	17	110,5	80,9	32,6	36,9	42,2	113,3	111,4	630	671	543	106,5	80,9
Zespół Szkół Ekonomicznych w Lubaniu	17	17	13	100	76,4	29,5	29,5	31	100	105,1	502	496	387	98,8	78
Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Lubaniu	17	18	14	105,8	77,7	34,8	33,8	36,4	97,1	107,8	532	570	448	107,1	78,5
Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. KZL w Lubaniu	41	43	36	104,8	83,7	54,1	53,9	71,3	99,7	132,2	1173	1197	928	102	77,5
Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedzychowicach	14	15	14	107,1	93,3	18,7	23	30,4	122,5	132,1	378	377	338	99,7	89,6
Zespół Szkół Licealno - Gimnazjalno - Zawodowych we Włosieniu	11	12	12	109	100	24,1	25,9	31,9	107,4	123,2	309	319	329	103,2	103,1
Razem	119	126	106			193,8	203	242,2			3524	3630	2973		

Źródło: GUS

Tabela 11.15. Przewidywane zmniejszenie liczby nauczycieli do roku 2006.

Liceum Ogólnokształcące w Lubaniu	Zespół Szkół Ekonomicznych w Lubaniu	Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 w Lubaniu	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. KZL w Lubaniu	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedzychowicach	Zespół Szkół Licealno Gimnazjalno Zawodowych we Włosieniu
9	11	3	6	3	2
Razem: 34					

Źródło: Na podstawie informacji uzyskanych ze szkół ponadgimnazjalnych

W związku z wdrażaniem II etapu reformy oświatowej zupełnie nowy obraz przedstawia proponowana sieć szkół szkolnictwa ponadgimnazjalnego w powiecie lubańskim. Założeniem reformy jest, aby w celu podnoszenia wykształcenia społeczeństwa do pożądanego poziomu, wykształcenie średnie poświadczone egzaminem maturalnym zdobywało w najbliższych latach około 80% młodych Polaków, zaś pozostałe 20% młodzieży kończyło szkoły zawodowe.

Cele te przyświecały także pracom nad projektem sieci szkół powiatu lubańskiego, w którym od 1 września 2002 roku funkcjonować będzie 6 zasadniczych szkół zawodowych, co stanowiąc będzie 18,2% szkół ponadgimnazjalnych w powiecie lubańskim, pozostałe zaś 81,8% stanowić będą licea ogólnokształcące, licea profilowane oraz technika.

W świetle powyższego uczeń kończący gimnazjum ma następujące drogi kształcenia do wyboru:

- 3 - letnie licea ogólnokształcące, po którym może zdawać egzamin maturalny i ubiegać się o przyjęcie na studia lub zdobywać kwalifikacje zawodowe w szkole policealnej (będą tworzone od roku 2005/2006) albo ewentualnie podjąć pracę,
- 3 - letnie liceum profilowane, po którym może zdawać egzamin maturalny i ubiegać się o przyjęcie na studia lub zdobywać kwalifikacje zawodowe w szkole policealnej albo ewentualnie podjąć pracę,
- 4 - letnie technikum, w którym może zdawać egzamin maturalny i po jego ukończeniu zdobywać kwalifikacje zawodowe oraz ubiegać się o przyjęcie za studia wyższe,
- zasadniczą szkołą zawodową przygotowującą do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Jak wynika z tabeli 11.16 od roku 2002/2003 funkcjonować będą w powiecie lubańskim 33 szkoły ponadgimnazjalne, w których uczyć się będzie w pierwszym roku nauki 924 uczniów. W ofercie dla przyszłych absolwentów gimnazjów znajduje się 8 oddziałów liceum ogólnokształcącego, 7 oddziałów liceum profilowanego, 12 oddziałów technikum oraz 6 oddziałów klas zasadniczych.

Poniżej przedstawiono sieć szkół oraz projektowane przez szkoły nachylenia lub specjalności do realizacji w obrębie poszczególnych typów liceów profilowanych, techników i zasadniczych szkół zawodowych:

1. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im.A.Mickiewicza w Lubaniu
 - liceum ogólnokształcące (3-letnie)
 - liceum profilowane (3-letnie) o profilu:
 - a) chemiczne badanie środowiska (sekcja D- przetwórstwo przemysłowe)
 - b) zarządzanie informacją (sekcja K - obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej)
 - c) ekonomiczno – administracyjny (sekcja J- Pośrednictwo finansowe)
2. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Lubaniu
 - liceum ogólnokształcące (3-letnie)
 - liceum profilowane (3-letnie) o profilu usługowo – gospodarczym (sekcja 0- pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna)
 - technikum zawodowe:
 - a) technik ekonomista (4-letnie),

- b) technik administracji (4–letnie),
 - c) technik agrobiznesu (4–letnie),
- 3. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Lubaniu
 - liceum profilowane (3–letnie) o profilu mechatronika (sekcja D-przetwórstwo przemysłowe)
 - technikum zawodowe (4–letnie) w zawodach:
 - a) technik elektryk
 - b) technik elektronik
 - c) technik informatyk
 - zasadnicza szkoła zawodowa w zawodach:
 - a) elektryk
- 4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Biedzychowicach,
 - liceum profilowane (3 – letnie) w profilach:
 - a) leśnictwo i technologia drewna (sekcja D: technologia drewna)
 - b) usługowo – gospodarczy (sekcja H - hotele i restauracje)
 - technikum zawodowe (4 – letnie) w zawodach:
 - a) technik technologii żywności
 - b) technik żywienia i gospodarstwa domowego.
- 5. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im Kombatantów Ziemi Lubańskiej w Lubaniu,
 - liceum ogólnokształcące (3 – letnie),
 - liceum ogólnokształcące (3 – letnie) o profilu wojskowym,
 - liceum profilowane (3 – letnie) o profilu zarządzanie informacją (sekcja K- obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej)
 - technikum zawodowe w zawodach:
 - a) technik gastronom (4 – letnie),
 - b) technik mechanik (4 – letnie),
 - zasadnicza szkoła zawodowa w zawodach:
 - a) sprzedawca
 - b) ślusarz
 - c) wielozawodowa.
- 6. Zespół Szkół Gimnazjalnych i Ponadgimnazjalnych we Włosieniu,
 - liceum profilowane (3 – letnie) o profilu zarządzanie informacją (sekcja K),
 - technikum zawodowe (4 – letnie) w zawodach
 - a) technik - mechanik pojazdów samochodowych (nr programu 2115),
 - zasadnicza szkoła zawodowa w zawodzie:
 - a) mechanik pojazdów samochodowych (nr programów 3803) - 2 oddziały

Szkolnictwo specjalne:

1. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Lubaniu,
 - Szkoła Przystosowująca do Zawodu: wielozawodowa
2. Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Smolniku, Smolnik 22
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa w zawodach:
 - a) malarz,
 - b) tapeciarsz,
 - c) krawiec

Tabela 11.16. Projektowana sieć szkół, liczba oddziałów i uczniów w roku szkolnym 2002/2003.

Lp.	Szkoła	Liceum ogólnokształcące		Liceum Profilowane		Technikum		Szkoła zasadnicza		Razem	
		Liczba klas	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba uczniów
1.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. A.Mickiewicza w Lubaniu ul. Mickiewicza 1	5	140	1	28	-	-	-	-	6	168
2.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Lubaniu Plac Lompy 1	1	28	1	28	3	84	-	-	5	140
3.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Lubaniu ul. Leśna 8	-	-	1	28	3	84	1	28	5	140
4.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im.Kombatantów Ziemi Lubańskiej w Lubaniu ul. Kopernika 31	2 (1-w)	56	1	28	3	84	3	84	9	252
5.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Biedzychowicach 59-811 Biedzychowice 20	-	-	2	56	2	56			4	112
6.	Zespół Szkół Gimnazjalnych i Ponadgimnazjalnych we Włosieniu Włosień 104 59-816 Platerówka	-	-	1	28	1	28	2	56	4	112
RAZEM		8	224	7	196	12	336	6	168	33	924
%			24,3		21,2		36,3		18,2	-	-
% średnich -zasad.									18,2		

Źródło: Na podstawie materiałów przygotowanych przez szkoły ponadpodstawowe

KULTURA I REKREACJA

Domy i ośrodki kultury są instytucjami, które prowadzą swoją działalność już dla najmłodszych mieszkańców powiatu lubańskiego. Na terenie powiatu działa 6 domów i ośrodków kultury:

- 1) Miejski Dom Kultury w Lubaniu
- 2) Młodzieżowy Dom Kultury w Lubaniu
- 3) Ośrodek Kultury i Sportu w Leśnej
- 4) Gminny Ośrodek Kultury w Olszynie
- 5) Dom Kultury w Siekierczynie
- 6) Osiedlowy Dom Kultury w Zarębie

Placówki te prowadzą bardzo zróżnicowaną działalność na rzecz społeczności lokalnej, m. in. formy amatorskiego ruchu artystycznego (muzyka, taniec), sekcje plastyczne, koło teatralne, klub literacki, sekcje tenisa stołowego, sekcje szachów, sekcje modelarstwa lotniczo - okrętowego, kursy języków obcych, pracownie krawiecką i dziewiarską, naukę gry na instrumentach muzycznych, koła turystyczne.

Placówki są organizatorami wielu imprez kulturalnych dla szerokiego grona odbiorców. Coraz ważniejsze są imprezy cykliczne, m. in.:

- Lubański Przegląd Programów Bożonarodzeniowych Pogranicza Śląsko - Łużyckiego
- Turniej Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego – Lubań
- Promocja Lokalnej Twórczości - Lubań
- Otwarty Turniej Tenisa Stołowego – Leśna
- Ogólnopolski Konkurs Recytatorski – Lubań
- Parada Powitania Wiosny - Lubań, Leśna
- Tydzień Kultury Języka Polskiego – Biedrzychowice
- Międzynarodowy Dzień Ziemi – Lubań
- Wojewódzki Przegląd Zespołów Artystycznych Szkół Specjalnych i Drużyn "Nieprzetartego Szlaku" – Lubań
- LAWa Obchody Dni Lubania
- Dni Kwitnących Rododendronów - Świeradów Zdrój
- Igrzyska Samorządowe Związku Gmin "KWISA"
- Powiatowy Zjazd Rowerowy – Włosień
- Ogólnopolski Festiwal Zespołów Muzycznych Klubów Abstynenckich – Leśna
- Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Wójta Gminy Siekierczyn
- Międzynarodowe Potyczki Rodzinne TAMA – Leśna
- Multimedialny Festiwal Elektronicznych Form Muzycznych EL - IZERIE - Świeradów Zdrój
- Europejskie Spotkania Młodych Muzyków - Świeradów Zdrój
- Międzynarodowe Spotkania z Muzyką Dawną - Świeradów Zdrój
- Rajd Rowerowy "Zaręba - Siekierczyn - Frydland"
- Gminny Przegląd Dziecięcych Zespołów Artystycznych – Siekierczyn
- Otwarty Przegląd Amatorskich Kapel Kolędniczych - Świeradów Zdrój

Nie we wszystkich gminach działają domy kultury - dotyczy to gminy miejskiej Świeradów Zdrój oraz gmin wiejskich Lubań i Platerówka. Tam animatorami życia kulturalnego są władze gminne i - dotyczy to Świeradowa Zdroju - Towarzystwo Kultury Sudeckiej "SUDETORIA", Agencja Usług Artystycznych, Fundacja Gerarda na Rzecz Sztuki Współczesnej, TKKF Ognisko "Kwisa" oraz Miejskie Biuro Informacji Turystycznej w Świeradowie Zdroju

Istotną rolę w upowszechnianiu kultury przypisać należy bibliotekom publicznym. Ich stan w gminach wchodzących w skład powiatu lubańskiego w latach 1995 - 2001 przedstawia tabela 11.17.

Tabela 11.17. Placówki biblioteczne w gminach powiatu lubańskiego w latach 1999 - 2001

Wyszczególnienie	1995 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r. ²⁹	Wskaźnik zmian 2001/1999
Biblioteki publiczne	21	19	19	19	100
w tym filie	9	9	9	9	100
Księgozbiór w wol.	286 400	284 700	311 750	315 091	110,7
Czytelnicy	12206	12 200	13 256	13 394	109,8
Wypożyczenia w wol.	222 900	252 300	276 283	281289	111,5
Księgozbiór w wol. na 1000 ludności	4742	4737	5210,4	5280,6	111,5
Czytelnicy na 1000 ludności	202	203	221,5	224,5	110,6
Wypożyczenia w wol. na 1 mieszkańca	3,7	4,2	4,6	4,7	111,9
Wypożyczenia w wol. na 1 czytelnika	18,3	20,6	20,8	21,0	101,9

Źródło: Urząd Statystyczny w Jeleniej Górze (rok 1995 i 1999) oraz ankiety dot. działalności bibliotek publicznych i ich filii (lata 2000 - 2001) Wydziału Infrastruktury Społecznej Starostwa Powiatowego w Lubaniu

W latach 1999 - 2001 odnotowano wzrost wielkości księgozbioru o 10,7 % (30391 woluminów), liczby czytelników (o 9,8 %) oraz wielkości wypożyczeń (o 11,5 %), co świadczy o wzroście aktywności czytelniczej mieszkańców powiatu lubańskiego. Na 1 mieszkańca powiatu przypadało w 2001 roku blisko 5 wypożyczonych książek (w 1999 r. - około 4 woluminy) i w stosunku do 1999 r. odnotowano wzrost o prawie 12 %. Na dobrym poziomie kształtuje się dostępność księgozbioru dla ludności, co wyraża się wielkością księgozbioru przypadającego na 1000 ludności. W 1999 roku była to wielkość rzędu 4737 woluminów na 1000 mieszkańców, a w 2001 roku - 5281 woluminów (mowa więc o wzroście dostępności księgozbioru o 11,5 %). Mimo wzrostu dostępności liczba wypożyczeń przypadająca na 1 czytelnika wzrosła tylko o niecałe 2%.

Ta pozytywna tendencja wzrostowa świadczy o rosnącym zainteresowaniu czytelnictwem oraz jest potwierdzeniem dążenia do zaspokojenia potrzeb czytelniczych wśród mieszkańców powiatu lubańskiego.

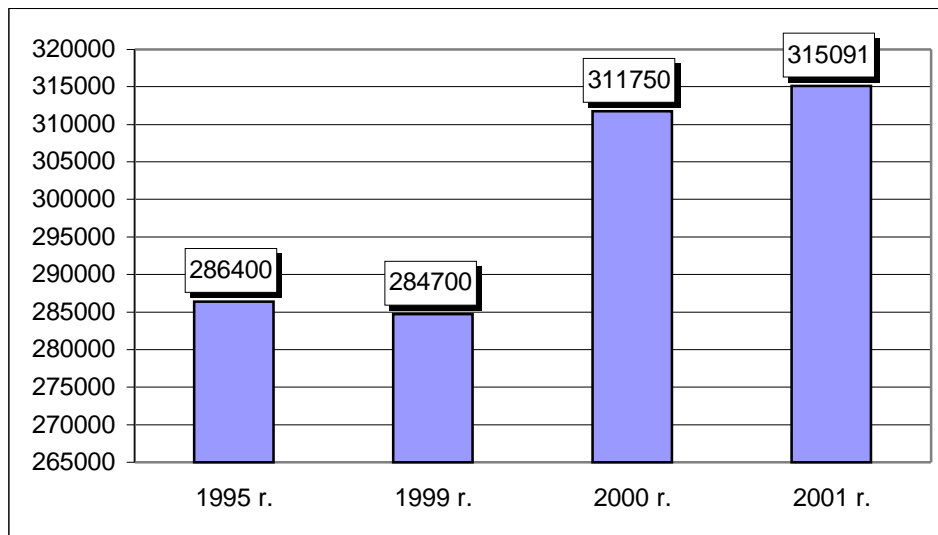
Największą placówką jest Miejska Biblioteka Publiczna w Lubaniu, która posiada (wraz z trzema filiami) księgozbiór liczący ponad 93 tys. woluminów. W 2001 roku zanotowano ponad 6,5 tys. czytelników. Najmniejszą placówką biblioteczną jest filia w Czerniawie - w 2001 r. jej księgozbiór liczył ponad 3,7 tys. woluminów.

Ważne miejsce w sieci bibliotecznej powiatu zajmuje Biblioteka Pedagogiczna w Lubaniu, która w 2001 r. zanotowała blisko 1000 czytelników, a dysponuje zbiorem ponad 42 tys. woluminów.

W latach 1995 - 2001 wzrost wielkości księgozbioru i liczby czytelników kształtował się na poziomie zbliżonym do okresu 1999 - 2001, natomiast dynamika wzrostu wielkości wypożyczeń na poziomie 26,2 % była ponad dwa razy większa niż w latach 1999 - 2001. W 1995 roku na 1 mieszkańca przypadało blisko 4 wypożyczone książki, podczas gdy w 2001 roku - blisko 5. Nastąpił 27 % wzrost w tej dziedzinie. Wskaźnik dostępności księgozbioru dla ludności wzrósł w tym okresie o 11,4 % (tj. o 539 woluminów przypadających na 1 mieszkańca). Odnotowano zwiększenie liczby czytelników przypadających na 1000 mieszkańców o 11,1 %, co świadczy o wzroście natężenia aktywności czytelniczej w powiecie.

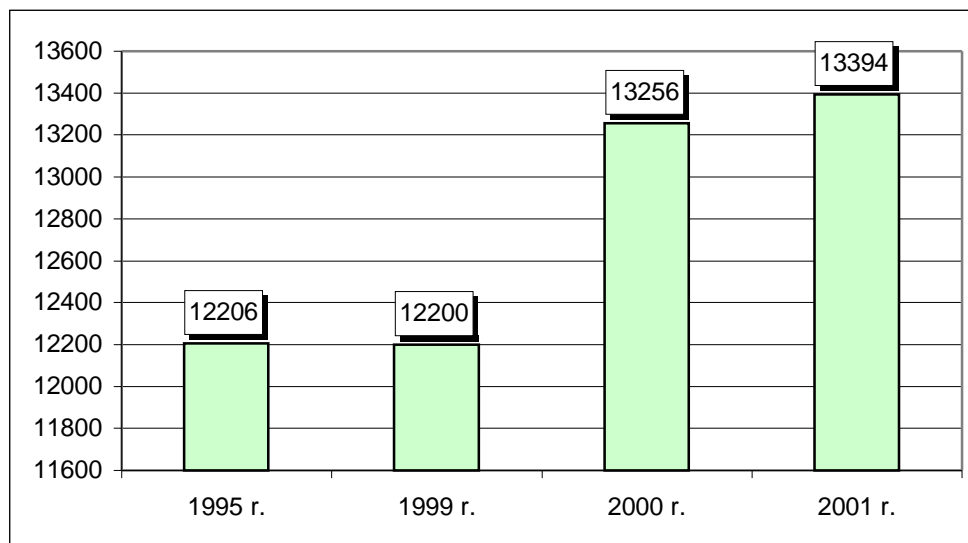
²⁹ Przy sporządzaniu wskaźników na 2001 rok przyjęto liczbę mieszkańców powiatu na poziomie 59 669 osób i są to dane na dzień 30.09.2001 rok.

Wykres 11.4. Wielkość księgozbioru w powiecie

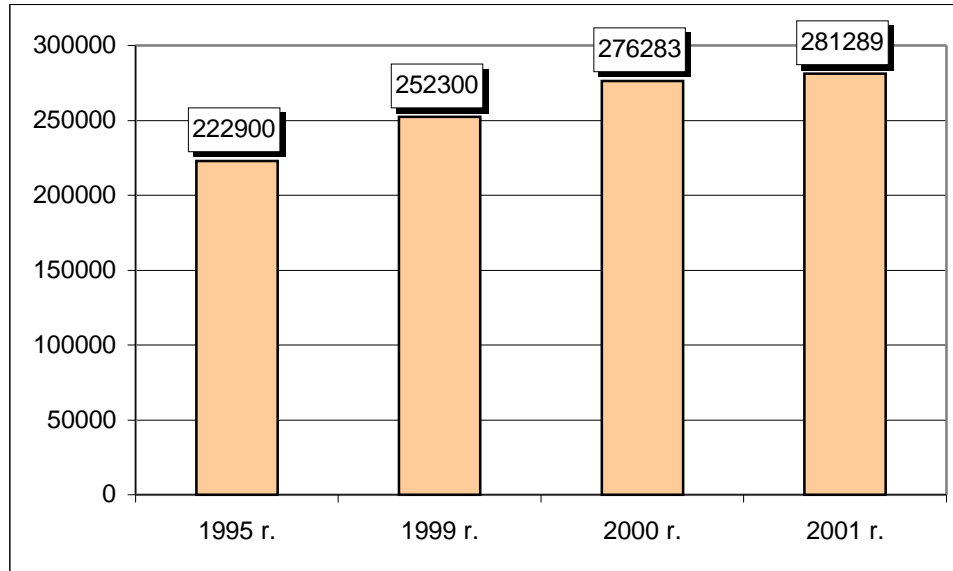
Źródło: Urząd Statystyczny w Jeleniej Górze (rok 1995 i 1999) oraz o ankiety dot. działalności bibliotek publicznych i ich filii (lata 2000 - 2001) Wydziału Infrastruktury Społecznej Starostwa Powiatowego w Lubaniu

Wykres 11.5. Wielkość czytelnictwa w powiecie (liczba czytelników)

Źródło: Urząd Statystyczny w Jeleniej Górze (rok 1995 i 1999) oraz o ankiety dot. działalności bibliotek publicznych i ich filii (lata 2000 - 2001) Wydziału Infrastruktury Społecznej Starostwa Powiatowego w Lubaniu

Wykres 11.6. Wielkość wypożyczeń w powiecie

Źródło: Urząd Statystyczny w Jeleniej Górze (rok 1995 i 1999) oraz o ankiety dot. działalności bibliotek publicznych i ich filii (lata 2000 - 2001) Wydziału Infrastruktury Społecznej Starostwa Powiatowego w Lubaniu

Na terenie powiatu lubańskiego istnieją 2 **kina** dysponujące 669 miejscami. Kino "Wawel" w Lubaniu jest przystosowane do projekcji filmów w stereofonicznej wersji dźwiękowej. Kino to posiada 459 miejsc na widowni i należy do Przedsiębiorstwa „Odra –Film” będącego własnością samorządu wojewódzkiego. Kino w Leśnej powstałe w 1999 r. liczy ponad 200 miejsc na widowni.

W latach 1999 - 2001 zaobserwowano niewielki wzrost liczby miejsc na widowni przypadających na 1000 ludności - w 1999 roku liczba ta wyniosła 11, zaś w 2001 roku - 11,2. Tak więc dostępność usług kinematograficznych w powiecie lubańskim kształtuje się na całkiem dobrym poziomie. W latach 1999-2000 zmniejszyła się liczba seansów o 2,4 % przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby widzów o 10,6 tys. (tj. o 38,4 % w stosunku do 2000 r.). Wskaźnik liczby widzów przypadających na 1000 ludności zmniejszył się z roku 1999 na 2000 r. o 38,1 %. Oznacza to, że jeszcze w 1999 roku co drugi mieszkaniec powiatu był widzem w placówkach kinowych, ale już w 2000 roku widzem był blisko co czwarty. Świadczy to o powolnym odchodzeniu od tej formy rozrywki i z pewnością jest to związane z upowszechnieniem odbioru programów telewizji satelitarnej, a także możliwości projekcji nowości filmowych na video lub DVD. Nastąpiło wyraźne skrócenie czasu oczekiwania widza na nowości filmowe na kasetach video lub płytach DVD i to stanowić może poważną konkurencję dla kin. Należy jednocześnie zaznaczyć, iż uczestnictwo w seansach filmowych w placówkach kinowych w powiecie lubańskim wiąże się z koniecznością dojazdu. Stąd też jest to czynnik ograniczający uczestnictwo w tej formie rozrywki weekendowej. Projekcje w salach kinowych w powiecie odbywają się zwykle w soboty i niedziele.

W latach 1998 – 2001 nastąpił wzrost liczby placówek kinowych o 100 % (z 1 w Lubaniu do 2 w Lubaniu i Leśnej). Zaobserwowano wzrost liczby miejsc na widowni o 210 miejsc, tj. o 45,8 %. Odnotowano także zwiększenie się wskaźnika dostępności usług kinematograficznych. W 1998 roku na 1000 ludności przypadało blisko 8 miejsc na widowni, w 2001 roku – ponad 11 miejsc (wzrost o 47,4 %).

Tabela 11.18. Placówki kinowe w powiecie lubańskim w latach 1999 - 2001

Wyszczególnienie	Kina	Miejsca na widowni	Miejsca na widowni na 1000 ludności	Seanse	Widzowie w tys.	Widzowie na 1000 ludności
1998	1	459	7,6	bd	20,6	341,4
1999	2	664	11,0	292	27,6	459,0
2000	2	669	11,2	285	17,0	283,9
2001	2	669	11,2	bd	bd	bd

Źródło: Urząd Statystyczny w Jeleniej Górze (lata 1998 – 2000) i dane z gmin (2001 rok).

Ważną rolę w kulturze powiatu pełnią **muzea**, tj. Muzeum Regionalne w Lubaniu i Muzeum Sztuki Reduktywnej w Świeradowie Zdroju. Muzeum Regionalne w Lubaniu posiada zbiory dotyczące historii osadnictwa wojskowego i historii tego regionu, a w szczególności:

- dokumenty i pamiątki osadników wojskowych z okresu II wojny światowej,
- dokumenty i pamiątki związane z akcją osadnictwa wojskowego na Ziemiach Zachodnich i Północnych,
- dokumenty i pamiątki związane z działalnością Związku Osadników Wojskowych,
- dokumenty i pamiątki z historii miasta Lubania po 1945 roku,
- przedmioty gospodarstwa rolnego z terenu pogranicza śląsko – łżyckiego,
- przedmioty gospodarstwa domowego z Lubania i okolic,
- plastyka (malarstwo, rzeźba) z przełomu XIX/XX w. do współczesności (w tym zbiór plastyki nieprofesjonalistów związanych z Lubaniem),
- filokartystyka (stare pocztówki Lubania i okolic),
- stare mapy od XVII do XX wieku.

Placówka dysponuje ok. 5,5 tys. eksponatów, które nie w całości są własnością Muzeum. W 2001 roku odnotowano około 5 tys. osób, które zwiedziły muzeum i przygotowane wystawy. W 2001 roku Muzeum Regionalne zorganizowało 10 wystaw czasowych.

Muzeum Sztuki Reduktywnej w Świeradowie Zdroju posiada stałe zbiory sztuki współczesnej i ludowej. Muzeum istnieje w ramach Fundacji Gerarda na Rzecz Sztuki Współczesnej, której celami są: propagowanie filozofii sztuki współczesnej, podejmowanie inicjatyw w dziedzinie kultury i sztuki w regionie południowo - zachodniej Polski, wymiana doświadczeń i współpraca z innymi organizatorami krajowymi i zagranicznymi. W 2001 roku w Muzeum zorganizowano 6 wystaw, które zwiedziło 1561 osób. Muzeum posiada ok. 404 eksponaty, których znaczną większość stanowią depozyty.

Ogółem w 1999 roku w obu placówkach odnotowano 5,7 tys. osób, które zwiedziły muzea i obejrzały przygotowane wystawy. Już w 2000 roku liczba zwiedzających zmniejszyła się do 4,8 tys. osób. Zaznaczyła się wyraźna tendencja spadkowa w tej dziedzinie o 15,8 %. W 2001 roku w obu placówkach zorganizowano 16 wystaw. Odnotowano 6561 zwiedzających.

Powiat lubański obfituje w dużą liczbę obiektów zabytkowych, założeń urbanistycznych, folwarków i parków, których stan zachowania jest bardzo zróżnicowany, a których istnienie jest bardzo cenne i istotne dla dziedzictwa kulturowego tego obszaru. Celem stworzenia przejrzystego obrazu sytuacji w sferze zabytków, ich stanu zachowania oraz stanu własności poszczególnych obiektów w Wydziale Infrastruktury Społecznej powstało opracowanie pn. Koncepcja opracowania rejestru zabytków powiatu lubańskiego, które obejmuje następujące pozycje danych: nazwa obiektu, adres, numer i data wpisu do rejestru zabytków, numer działki, właściciel, stan zachowania, dokumentacja konserwatorska i historyczna. W chwili obecnej zgromadzone dane obejmują nazwę obiektu, numer i datę wpisu do rejestru, w niektórych przypadkach adres, numer działki, właściciela i stan zachowania. Dane te, jak również wykazy zabytków uzyskano z gmin oraz od Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Jeleniej Górze.

Pozyskanie informacji nt. stanu zachowania obiektów zabytkowych jest nieco utrudnione, gdyż dane, jakimi dysponują gminy i ¹⁸⁴ Konserwator Zabytków, nie są na bieżąco

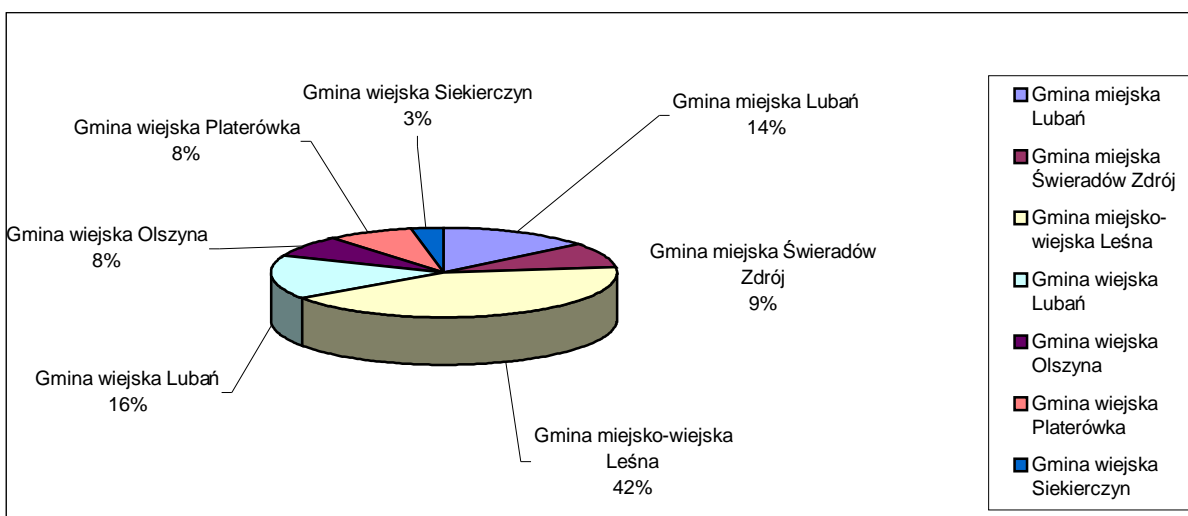
aktualizowane i w wielu przypadkach nie pokrywają się ze stanem faktycznym. Informacje dotyczące numeru działki oraz właściciela obiektów pozyskano z Wydziału Geodezji, Kartografii i Ewidencji Gruntów Starostwa Powiatowego w Lubaniu na podstawie map geodezyjnych oraz danych zawartych w opracowaniach pisemnych i komputerowych.

Tabela 11.19. Liczba zabytków w poszczególnych gminach w powiecie lubańskim

	Gmina miejska Lubań	Gmina miejska Świeradów Zdrój	Gmina miejsko-wiejska Leśna	Gmina wiejska Lubań	Gmina wiejska Olszyna	Gmina wiejska Platerówka	Gmina wiejska Siekierczyn
	24	15	72	27	13	14	5
OGÓLEM	170						

Źródło: Dane gmin powiatu lubańskiego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Jeleniej Górze

Wykres 11.7. Zabytki w poszczególnych gminach w powiecie lubańskim

Źródło: Dane gmin powiatu lubańskiego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Jeleniej Górze

Funkcję informacyjną i propagującą wydarzenia odbywające się na terenie powiatu lubańskiego pełnią lokalne środki masowego przekazu. W Lubaniu działają dwie telewizje lokalne: Studio "S", które emituje programy w niedziele oraz prywatna Telewizja Kablowa "KOMSAT", prezentująca programy w poniedziałki. Prasa lokalna jest reprezentowana przez:

- dwutygodnik samorządowy "Ziemia Lubańska",
- miesięcznik "Przegląd Lubański",
- "Notatnik Świeradowski",
- "Przegląd Leśniański"
- "LIS - Leśniański Informator Samorządowy"
- "Gazeta Siekierczyńska" (jest to najstarsza gazeta w powiecie, ukazuje się od 12 lat).

Baza sportowo – rekreacyjna stanowi bardzo istotny element zagospodarowania turystycznego obszaru. Składają się na nią:

- baseny otwarte (Świeradów Zdrój, Leśna, Lubań – wymaga remontu),
- kąpielisko (Siekierczyn),
- baseny kryte (Świeradów Zdrój, Lubań),
- stadiony (Lubań, Świeradów Zdrój, Leśna, Olszyna, Platerówka, Zaręba),
- hale sportowe (Lubań, Leśna, Włosień ,
- korty tenisowe (Lubań, Świeradów Zdrój),
- place zabaw,

- boiska,
- sale gimnastyczne,
- kręgielnia automatyczna (Świeradów Zdrój, Karłowice),
- tor saneczkowy (Świeradów Zdrój),
- wyciągi narciarskie (Świeradów Zdrój),
- trasa slalomowa dla kajaków na Kwisie (Leśna),
- amfiteatr (Lubań, Olszyna),
- tor motocrossowy (Olszyna),
- strzelnica małokalibrowa (Lubań),
- ośrodek jazdy konnej (Zacisze),
- wypożyczalnia sprzętu wodnego (Leśna, Karłowice, Bożkowice),
- baza miejskich i gminnych ośrodków kultury, sportu i rekreacji (Lubań, Leśna, Olszyna, Zareba, Siekierczyn).

Działające w powiecie lubańskim ośrodki wypoczynkowe nad jeziorami Leśniańskim i Złotnickim posiadają wypożyczalnię sprzętu wodnego, głównie kajaków, rowerów wodnych, łodzi żaglowych, łodzi wiosłowych. W Świeradowie Zdroju działają wypożyczalnię sprzętu narciarskiego.

Na obraz sportu w powiecie wpływają kluby i stowarzyszenia kultury fizycznej. Ich stan liczbowy w gminach wchodzących w skład powiatu lubańskiego w latach 1999 - 2001 przedstawia tabela 11.20.

Tabela 11.20. Stowarzyszenia kultury fizycznej w powiecie lubańskim w latach 1999 - 2001

Wyszczególnienie	1999 r.	2000 r.	2001 r.	Wskaźnik zmian 2001/1999
Uczniowskie Kluby Sportowe	6	11	11	183,3
Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej	4	4	4	100,0
Pozostałe (kluby miejskie, gminne, ludowe, zakładowe)	9	14	14	155,5
RAZEM	19	29	29	152,6

Źródło: Ewidencja uczniowskich klubów sportowych oraz dane uzyskane od stowarzyszeń kultury fizycznej z terenu powiatu Wydziału Infrastruktury Społecznej.

Działają one dość prężnie i swą uwagę skupiają głównie na młodzieży (choć nie tylko). Najwięcej stowarzyszeń działa w gminach miejskiej i wiejskiej Lubań - 11, co stanowi 37,9 % ogółu stowarzyszeń, najmniej w gminie Siekierczyn – 1 (3,4 %). Przekrój uprawianych dyscyplin jest następujący: piłka ręczna, piłka siatkowa, piłka koszykowa, piłka nożna, lekkoatletyka, rowery górskie, biathlon letni, kajakarstwo górskie, kajak - polo, unihoc* (tj. unihokej), brydż sportowy, kolarstwo, tenis stołowy, sport motocrossowy.

W latach 1999 – 2001 nastąpił wzrost liczby stowarzyszeń sportowych działających na terenie powiatu lubańskiego o 52,6 % i związany był on ze zwiększeniem się liczby uczniowskich klubów sportowych (o 5, tj. o 83,3 %) oraz pozostałych stowarzyszeń (o 10, tj. 55,5 %). Przyrost miał miejsce z 1999 r. na 2000 r. W latach 2000 – 2001 liczba stowarzyszeń w powiecie lubańskim nie ulegała zmianom i był to okres rozwoju działalności prowadzonej przez nowo powstałe stowarzyszenia.

Ogólnie w powiecie lubańskim można mówić o poprawie sytuacji w zakresie uczestnictwa mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych i sportowych miast i gmin. Coraz częściej rodziny

* Unihokej jest grą, w której biorą udział dwa zespoły 5 – osobowe. Gra się kijami z tworzyw sztucznych oraz przy użyciu ażurowej piłeczki, która waży 23 g. Czasami do ćwiczeń można używać krążka. Bramki są dużo mniejsze niż w innych grach. Bramki mogą mieć wymiary 60 cm x 90 cm lub 45 cm x 60 cm. Gra się bez bramkarza. Unihokej powinien być rozgrywany w sali o twardej i równej nawierzchni. Unihokej jest rozgrywany w formie meczu i polega na zdobyciu większej liczby bramek niż drużyna przeciwna.

wspólnie biorą udział w organizowanych imprezach. W ofercie gmin pojawia się coraz więcej przedsięwzięć i to zarówno organizowanych okazjonalnie, jak i tych, które już na stałe wpisały się do kalendarza. Można także mówić o rosnącej aktywności mediów lokalnych. Wyraza się to m. in. tym, iż reporterzy coraz częściej są tam, gdzie dzieją się istotne rzeczy dla kultury i sportu. Sprawozdania zamieszczane na łamach prasy czy telewizji mogą zatem dotrzeć do szerokiego grona odbiorców. Tym samym rola informacyjna oraz kulturo - i opiniotwórcza może być dobrze pełniona przez lokalne środki masowego przekazu obejmujące swym zasięgiem obszar powiatu lubańskiego.

OCHRONA ZDROWIA

Opracowany poniżej podrozdział diagnozy przygotowany jest przez Wydział Infrastruktury Społecznej Starostwa Powiatowego w Lubaniu i przedstawia temat w trzech aspektach:

1. Zmiana sytuacji opieki zdrowotnej jako efekt wprowadzenia reformy służby zdrowia,
2. Diagnoza sytuacji zdrowotnej w powiecie lubańskim w odniesieniu do województwa dolnośląskiego,
3. Minimalny Plan Zabezpieczenia Ambulatoryjnej Opieki Zdrowotnej – a stan faktyczny.

I. Zmiany w służbie zdrowia związane z wprowadzeniem reformy.

Zmiany systemowe w ochronie zdrowia zostały połączone z reformą administracyjną wprowadzającą trójszczeblowy podział administracyjny kraju. Województwom, powiatom i gminom zostały przekazane uprawnienia mające istotny wpływ na kreowanie opieki zdrowotnej. Odpowiednie uregulowania dotyczące zadań powiatu zawiera ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity z 2001 r. Dz. U. Nr 142, poz. 1592), która w art. 4 ust 1 pkt. 2 stanowi min., że powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie ochrony i promocji zdrowia.

Reforma służby zdrowia wprowadzona na początku 1999 r. spowodowała zniesienie rejonizacji co przyczyniło się do zwiększenia dostępu do świadczeń medycznych. Reforma ułatwiła prawo pacjenta do wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, stomatologa, specjalisty, pielęgniarki, położnej i innych świadczeniodawców związanych umową z kasą chorych. Obecnie pacjent ma również możliwość wyboru szpitala, który działa na terenie ubezpieczającej go kasy chorych. W przypadkach uzasadnionych – przede wszystkim ze względów medycznych pacjent ma prawo wyboru szpitala w innych województwach, szpitala specjalistycznego a nawet klinicznego mającego kontrakt z kasą chorych, w której jest ubezpieczony. Pacjent może również udać się na leczenie do szpitala, który nie ma kontraktu z jego kasą chorych. Muszą być spełnione następujące warunki: szpital musi mieć podpisany kontrakt z jakąkolwiek inną kasą, a pacjent musi otrzymać od lekarza skierowanie, w którym będzie zawarte uzasadnienie konieczności hospitalizacji w tym konkretnym szpitalu lub też, że jest ona wskazana.

Po wprowadzeniu reformy służby zdrowia z usług medycznych świadczonych w szpitalu powiatowym w Lubaniu mogą także korzystać mieszkańcy powiatów ościennych.

Ubezpieczony ma prawo wyboru regionalnej (na poziomie województwa) lub branżowej kasy chorych. Kasa chorych realizuje uprawnienia ubezpieczonego do świadczeń na rzecz zachowania zdrowia zapobiegania chorobom i wczesnego wykrywania chorób. Kasa chorych po zaciągnięciu opinii przedstawicieli właściwych terytorialnie organów samorządów medycznych oraz organów założycielskich ZOZ określa zasady dostępności do świadczeń zdrowotnych.

Kasa chorych finansuje świadczenia zdrowotne. W tym celu kasa zawiera kontrakty ze świadczeniodawcami.

Świadczeniodawcami mogą być: zakład opieki zdrowotnej, prywatna praktyka lekarska oraz praktyki pielęgniarek i położnych lub osoby która posiadające kwalifikacje do udzielania świadczeń zdrowotnych. W konsekwencji tego ubezpieczony ma prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych objętych umową.

Zakładem opieki zdrowotnej jest między innymi szpital, przychodnia, poradnia, pogotowie ratunkowe, pracownia protetyki stomatologicznej, zakład rehabilitacji leczniczej.

Świadczeniem zdrowotnym są wszystkie działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia.³⁰

³⁰ Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. 199, poz.408 z 1991r.),

Działania restrukturyzacyjne

Od 1999r. nastąpiła restrukturyzacja służby zdrowia. W zakresie lecznictwa otwartego nastąpiła prywatyzacja świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej. Prywatyzacja służby zdrowia przyczyniła się do zwiększenia dostępności i jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych.

W powiecie lubańskim jako pierwszy sprywatyzowany został NZOZ Mediton w Leśnej (01.09.1999r.). Następnie wyodrębniono ze struktur SP ZOZ w Lubaniu- stomatologię. Restrukturyzacją objęto również lecznictwo zamknięte.

W 2000 roku dokonano szeregu zmian mających na celu ograniczenie kosztów związanych z funkcjonowaniem Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubaniu. Działania były przeprowadzane w taki sposób aby nie ograniczyć dostępności do świadczonych usług medycznych.

Zmiany organizacyjne dotyczyły:

1. Utworzenia oddziału położniczo- ginekologicznego w wyniku połączenia dwóch osobno funkcjonujących oddziałów: ginekologicznego i położniczego;
2. Stworzenia oddziału intensywnej opieki medycznej. Środki finansowe na realizację zadania zostały pozyskane z Ministerstwa Zdrowia i Starostwa Powiatowego i zezwoliły na modernizację istniejącego dotychczas pododdziału intensywnego nadzoru medycznego i zakup wysokiej klasy sprzętu do intensywnej terapii medycznej;
3. Uruchomienia zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego. Zakład jest sukcesywnie wyposażony w sprzęt rehabilitacyjny, sanitarny i inny ułatwiający pielęgnowanie osób niesprawnych ruchowo.
4. Utworzenia jednego oddziału internistycznego;
5. Wyodrębnienia ze struktur Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Pomocy Doraźnej, którą przekazano do struktur Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Jeleniej Górze;
6. Zmiany organizacyjnej podstawowej opieki medycznej. Lekarze pierwszego kontaktu podpisali indywidualne kontrakty z kasami chorych bądź utworzyli niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Te same działania dotyczyły lekarzy stomatologów;
7. Restrukturyzacji zatrudnienia. W roku 1999 w szpitalu zatrudnione były 652 osoby (stan na 31 grudnia) w 2001 r. – już tylko 452 osoby (stan na 30 września);
8. Przeniesienia poradni chirurgicznej, onkologicznej i pracowni RTG do głównego budynku szpitala.

Przeprowadzone działania przyczyniły się do częściowej redukcji kosztów utrzymania budynków i organizacji pracy w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Lubaniu.

W 2001 roku nastąpiła dalsza restrukturyzacja zatrudnienia oraz wyposażenie oddziałów: otolaryngologicznego, chirurgii ortopedyczno–urazowej i poradni foniatrycznej w wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny.

W 2002 roku nastąpiła prywatyzacja stacji dializ. Prywatne konsorcjum Euromedic utworzyło przy lubańskim szpitalu Lubańskie Międzynarodowe Centrum Dializ. Uroczyste otwarcie nastąpiło 12 czerwca. Centrum Dializ wyposażone jest w 14 najnowszej generacji stanowisk „sztucznych nerek”. Centrum zapewnia specjalistyczną obsługę pacjentów, którzy wcześniej korzystali z usług szpitala.

II. Organizacja opieki zdrowotnej w powiecie lubańskim

W 1998 roku funkcjonowały:

4 przychodnie rejonowe	5
4 ośrodki zdrowia (gminne i wiejskie)	6
4 punkty lekarskie (poradnie wiejskie)	5
4 przychodnie rejonowe kolejowej służby zdrowia	1
4 szpital	1

Tabela 11.21. Działalność zakładów opieki zdrowotnej w powiecie lubańskim w latach 1999 i 2000.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1999 r.	2000 r.
Szpitala	1	1
Przychodnie	7	9
w tym prywatne	1	4
Ośrodki zdrowia	2	2

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego we Wrocławiu. (Dane z zakresu ochrony zdrowia za rok 2001 będą dostępne w lipcu 2002 roku)

PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA W POWIECIE LUBAŃSKIM w 2001r.:

- 4 NZOZ „SANITAS” S.C. ul. H.Sienkiewicza 52, 59-820 Leśna
- 4 NZOZ ESKULAP, ul. Pisarzowice 113, 59-800 Lubań,
- 4 NZOZ MEDITON Leśna, ul. H.Sienkiewicza 52, 59-820 Leśna
- 4 NZOZ MEDYK s.c..pl. Okrzei 6, 59-800 Lubań,
- 4 NZOZ Praktyka Lekarska PULS s.c., ul. Kazimierza Wielkiego 11, 59-800 Lubań
- 4 NZOZ Praktyka Lekarska TWÓJ LEKARZ S.C. Pl. Okrzei 6, 59-800 Lubań,
- 4 NZOZ Praktyka Lekarska ZDROWIE s.c. ul. Kazimierza Wielkiego 2, 59-800 Lubań,
- 4 NZOZ ZDRÓJ, ul. J.Korczaka 7d, 59-850 Świeradów Zdrój,
- 4 Praktyka Lekarza Rodzinnego Krzysztof Ganczarski Biedrzychowice 69 59-811 Biedrzychowice
- 4 Praktyka Lekarza Rodzinnego Maria Szmigiel, ul. Jana Pawła II 2, 59-817 Zaręba,
- 4 Praktyka Lekarza Rodzinnego Piotr Szmigiel, Siekierczyn 341, 59-818 Siekierczyn,
- 4 SP ZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia w Olszynie, ul. Wolności 21, 59-830 Olszyna,
- 4 SPZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia w Platerówce, ul. Platerówka 51, 59-816 Platerówka,

Źródło: Medyczny Informator Dolnośląskiej Regionalnej Kasy Chorych 2001, Wydawnictwo BWR „Opal”, Wrocław – lipiec 2001.

Rozmieszczenie przestrzenne placówek podstawowej opieki zdrowotnej nie jest równomierne. Odpowiada jednak rozmieszczeniu ludności, a co za tym idzie także ilościowej stronie potrzeb. Widoczna jest zatem ich koncentracja w Lubaniu. Jest to zgodne z planem ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, który przewiduje „podwójną opiekę w gminach miejskich: odrębną dla ludności miejskiej i odrębną dla wiejskiej.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Lucjana Kopcia w Lubaniu

Na przestrzeni lat 1995-2001 następuje wzrost liczby pacjentów i spadek liczby łóżek. Nie oznacza to pogorszenia dostępu pacjentów do leczenia zamkniętego, ale lepsze wykorzystanie bazy łóżkowej szpitala.

Tabela 11.22. Liczba łóżek szpitala lubańskiego

WYSZCZEGÓLNIENIE	1995	1999	2000	2001
Oddziały:				
Wewnętrzny	104	104	60	53
Anestezjologii i intensywnej terapii	-	-	-	4
Pediatryczny	49	39	26	27
Neonatologiczny	-	-	27	29
Ginekologiczno-położniczy	62	62	56	56
Chirurgiczny	78	57	53	53
Laryngologiczny	37	37	-	-
Otolaryngologiczny	-	-	26	26
Pielęgnacyjno-opiekuńczy	-	-	51	50
ogólna liczba łóżek	330	299	299	298

Źródło: Dane SP ZOZ Lubań.

Tabela 11.23. Ogólna liczba pacjentów i liczba porad lekarskich, udzielonych w izbie przyjęć:

Wyszczególnienie	1995 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.	Wsk. Zmian 2001/1999	Wsk. Zmian 2001/1995
Liczba pacjentów	8306	11022	11235	9104	82,5	109,6
Porady lekarskie	7116	4038	6650	6055	149,9	85,0

Źródło: Dane SP ZOZ Lubań

Tabela 11.24. Personel służby zdrowia i jego dostępność w powiecie lubańskim w latach 1995, 1998, 2000.

Wyszczególnienie	rok 1995	rok 1998	rok 2000	1998/2000	
				wsk. zmian	dynamika
Lekarze	81	98	63	64,2	35,71%
Dentyści	21	22	13	40,9	40,91%
Pielęgniarki	328	340	254	76,4	25,29%
Liczba ludności w powiecie przypadająca na:					
- lekarza	746	616	950	154	54,22%
- dentystę	2 876	2 742	4 603	242	67,87%
- pielęgniarkę	184	177	236	133	33,33%

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego we Wrocławiu (brak danych za rok 1999 w układzie powiatów, dane za rok 2001 będą dostępne w lipcu 2002 roku)

W 2000r. zmniejszyła się liczba lekarzy (o 35,71%) dentyistów(o 40,91%) oraz pielęgniarek (o 25,29%), w stosunku do 1998 roku. Co za tym idzie - zwiększyła się liczba ludności przypadająca na jednego lekarza o 54,22%, dentystę o 67,87%, pielęgniarkę o 33,33%.

Diagnoza sytuacji zdrowotnej w powiecie lubańskim w latach 1998- 2000, w odniesieniu do sytuacji zdrowotnej w województwie dolnośląskim.

Niniejsza analiza sytuacji zdrowotnej powiatu lubańskiego została oparta na „Biuletynie Statystycznym Ochrony Zdrowia Województwa Dolnośląskiego 2000”. Biuletyn opracowany został przez Regionalny Ośrodek Monitorowania Ochrony Zdrowia we Wrocławiu i dotyczy sytuacji zdrowotnej w województwie dolnośląskim - oparty jest na danych statystycznych pochodzących z lat 1998-2000. Obecnie ROMOZ zbiera informacje dotyczące opieki zdrowotnej w 2001r. Ponieważ informacje te mogą ulec weryfikacji w ciągu bieżącego roku, w chwili obecnej nie są miarodajne.

Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia związkami chemicznymi w latach 1998-2000 w województwie dolnośląskim.

Informacje dotyczące zachorowań na niektóre choroby zakaźne i zatrucia związkami chemicznymi traktowane są globalnie w odniesieniu do województwa dolnośląskiego. Nie jest prowadzona analiza z uwzględnieniem poszczególnych powiatów.

Wykres 11.8. Choroby najczęściej występujące w województwie dolnośląskim w latach 1998-2000.

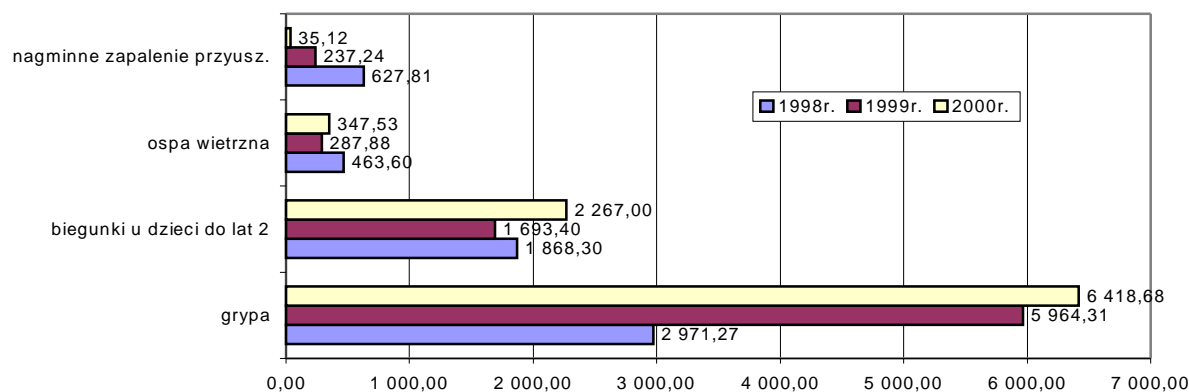

Tabela 11.25. Chorzy objęci opieką poradni gruźlicy i chorób płuc w latach 1999-2000

Wyszczególnienie	Ogółem leczenia		Wskaźnik na 100 tys. mieszkańców	
	1999r.	2000r.	1999r.	2000r.
Województwo	770	828	25,87	27,85
powiat lubański	7	x ³¹	11,54	x

Dane dotyczące zachorowalności na gruźlicę w powiecie lubańskim pochodzą z 1999 r. Na ich podstawie można stwierdzić, że zachorowalność na gruźlicę w powiecie lubańskim była niewielka w 1999 r. w stosunku do wskaźnika zachorowalności w województwie ogólnie i innych powiatach. W powiecie lubańskim wskaźnik zachorowalności na gruźlicę w 1999r. wyniósł: 11,54 osób /100 tys. Ludności, natomiast w województwie dolnośląskim ogółem: 25,86 osób /100 tys.

W powiecie lubańskim w 2000r. poradnia gruźlicy została zlikwidowana. Według planu ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w naszym powiecie powinien być zatrudniony lekarz na 0,5 etatu w poradni chorób płuc.

Tabela 11.26. Chorzy leczeni ambulatoryjnie z powodu choroby układu krążenia w 2000r.

Wyszczególnienie	ogółem leczenia	wskaźnik na 10 tys. mieszkańców
województwo	176 039	592,20
powiat lubański	3 486	582,60

Wskaźnik chorych na choroby układu krążenia w powiecie lubańskim w 2000r. wynosił 582,60 osób/10 tys. ludności. Wskaźnik zachorowalności w powiecie lubańskim na choroby układu krążenia jest zbliżony do wskaźnika zachorowalności na tę chorobę w województwie dolnośląskim ogółem. Choroby układu krążenia 2000r były najczęstszą przyczyną hospitalizacji pacjentów w szpitalach ogólnych i najczęstszą (48%) przyczyną zgonów w 2000r. w województwie dolnośląskim.

Tabela 11.27. Chorzy leczeni ambulatoryjnie z powodu cukrzycy w 2000r.

Wyszczególnienie	ogółem leczenia	ogółem leczenia/ na 10 tys. mieszkańców
województwo	36 869	124,00
powiat lubański	1 511	252,50
	różnica	128,50
	dynamika	104%

³¹ Brak informacji

W powiecie lubańskim w 2000r. odnotowano bardzo duży wskaźnik osób chorych na cukrzycę: 252,5 osób/10.tys. ludności. Wskaźnik zachorowalności na cukrzycę w powiecie lubańskim jest większy o 104% od wskaźnika zachorowalności na cukrzycę w województwie dolnośląskim.

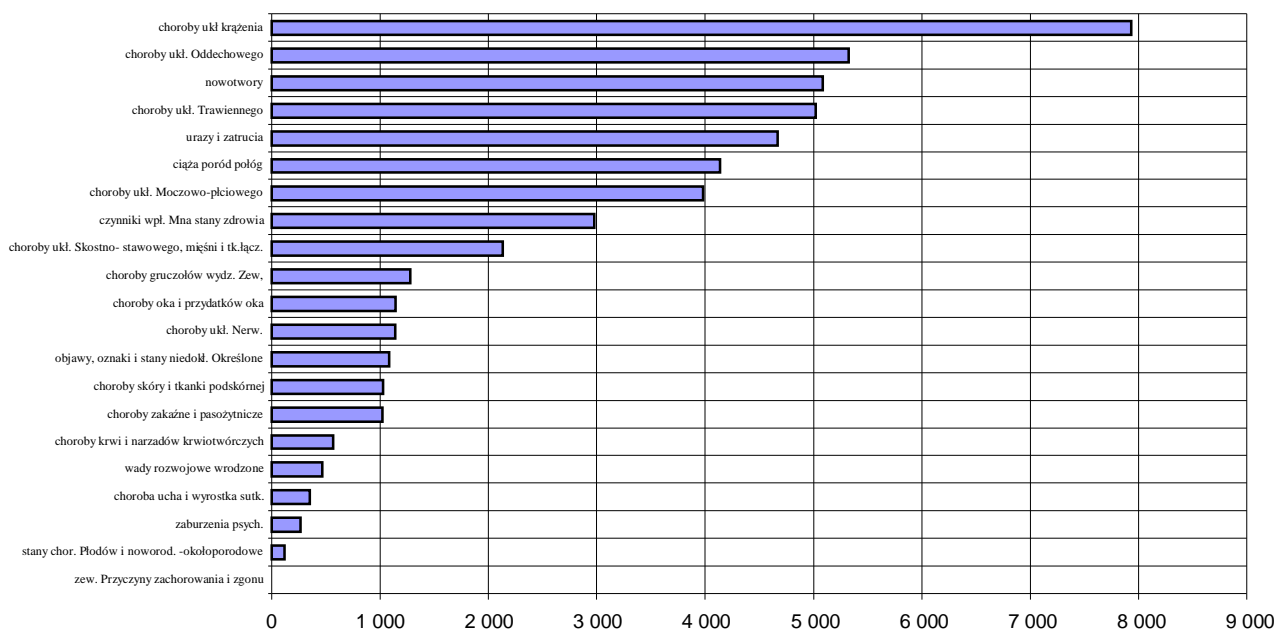
Analizując wskaźnik zachorowalności na cukrzycę na 10 tys. ludności w poszczególnych powiatach województwa dolnośląskiego stwierdzono, że **w powiecie lubańskim wskaźnik zachorowalności na cukrzycę jest najwyższy**. Według planu ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w powiecie lubańskim powinien być zatrudniony lekarz na 0,5 etatu w poradni diabetologicznej.

Tabela 11.28. Chorzy objęci opieką poradni zdrowia psychicznego w 2000r.

Wyszczególnienie	Liczba poradni	Leczeni	Wskaźnik na 10 tys. mieszkańców
województwo	64	71 951	242,04
powiat lubański	1	251	41,95
		różnica	-200,09
		dynamika	-83%

Wskaźnik osób objętych opieką poradni zdrowia psychicznego w powiecie lubańskim w 2000r. wyniósł 41,95 osób/10 tys. Natomiast wskaźnik osób objętych opieką zdrowia psychicznego w województwie dolnośląskim w 2000 r. wyniósł 242,04 osoby/10tys. ludności. Oznacza to, że w powiecie lubańskim wskaźnik osób objętych opieką poradni zdrowia psychicznego jest o 83% mniejszy od wskaźnika osób leczonych w województwie.

Wykres 11.9. Chorzy leczeni w szpitalach ogólnych województwa dolnośląskiego

Wykres nr 11.9. przedstawia z jakiego powodu najczęściej byli leczeni chorzy w szpitalach ogólnych. Pierwsza pozycja to choroby układu krążenia.

Tabela 11.29. Zgony w 1999 r. i 2000 r. w województwie i powiecie.

Wyszczególnienie	1999r.	2000r.	różnica 2000r./1999	wskaźnik na 10 tys. Ludności
Województwo	28 486	27 575	-911	92,76
powiat lubański	666	582	-84	111,31
			różnica	18,55
			dynamika	20,00%

W 2000r w powiecie lubańskim liczba zgonów zmalała w stosunku do roku 1999r. Tendencja ta wystąpiła ogólnie w województwie dolnośląskim. Jednakże wskaźnik umieralności na 10 tys. ludności w powiecie lubańskim w 2000r. był wyższy o 20% od wskaźnika umieralności w województwie.

Najczęstszymi przyczynami zgonów w 2000r. w województwie dolnośląskim były:

- choroby układu krążenia (48%),
- nowotwory (24%),
- zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu (7%).

Tabela 11.30. Współczynnik umieralności niemowląt w latach 1999-2000.

Wyszczególnienie	1999r.	2000r.	różnica 2000r./1999	dynamika
Województwo	11,11	9,55	-1,56	-14,04%
powiat lubański	8,60	7,19	-1,41	-16,40%
			różnica (%)	-2,35%

W powiecie lubańskim zmalała liczba zgonów niemowląt w 2000r. o 16,40% w stosunku do r.1999. W województwie liczba zgonów niemowląt zmalała o 14,04%.

III. Minimalny plan zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla powiatu lubańskiego.

Wojewoda Dolnośląski opracował „Minimalny plan ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla województwa dolnośląskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego Nr 172 poz. 3105), który przewiduje określoną liczbę lekarzy, pielęgniarek, położnych dla poszczególnych powiatów woj. dolnośląskiego. Plan zabezpieczenia ambulatoryjnego został oparty (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 10 października 2001 r.) na informacji dotyczących ilości świadczeń z ostatnich 2 lat (1999-2000) plan zawiera współczynnik zabezpieczenia świadczeń na 10 tys. ludności.

Dla powiatu lubańskiego plan przewiduje następująca liczbę lekarzy specjalistów:

Specjalność:	Ilość etatów	Zabezpieczenie w powiecie
alergologiczna	0,5	Nie ma
chirurgii ogólnej	2,0	Jest
chorób płuc	0,5	Nie ma
dermatolog- wenerolog	1,5	Jest
diabetologiczna	0,5	Nie ma
kardiologiczna	0,5	Jest
neurologiczna	1,0	Jest
okulistyczna	2,0	Nie ma
ortoped. i traumatolog. narządu ruchu	1,5	Nie ma

otolaryngologiczna	1,5	Jest
położniczo- ginegologiczna	4,0	Jest
psychiatryczna	1,0	Jest
rehabilitacyjna medyczna	0,5	Jest
reumatologiczna	0,5	Jest
RAZEM	17,5	Brak danych
POZA Planem		
nefrologiczna		SP ZOZ Lubań
reumatologiczna		
chirurgii urazowo- ortopedycznej		
foniatryczna		
zdrowia psychicznego		
uzależnień od alkoholu		

Liczba lekarzy przedstawiona jest za pomocą równoważnika etatowego w zaokrągleniu 0,5 w górę dla poszczególnych specjalności. Plan przewiduje 20 minut na jedną poradę. Na podstawie minimalny plan ambulatoryjnej opieki zdrowotnej powiat lubański powinien posiadać określoną liczbę specjalistów. Na podstawie wykazu otrzymanego z DRKCh i BKCHSM w naszym powiecie nie wszyscy lekarze specjaliści ujęci w planie zawarli umowę z w/w kasami. Stanowi to pewne utrudnienie dla dostępu do usług medycznych, gdyż mieszkańcy powiatu lubańskiego zmuszeni są do korzystania ze świadczeń lekarzy powiatów ościennych, np. dotyczy to okulistów.

Wymienione w minimalnym planie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej poradnie tj. alergologiczna, chorób płuc, diabetologiczna, których powiat nie posiada, powinny zatrudniać lekarzy specjalistów jedynie na 0,5 etatu. Mała ilość etatów w/w specjalistów wskazuje na niskie zapotrzebowanie na w/w świadczenia specjalistyczne. Inaczej sytuacja przedstawia się w odniesieniu do okulisty. Plan przewiduje 2 etaty. DRKCh nie podpisała umowy z okulistą w powiecie lubańskim. W powiecie lubańskim tylko jeden prywatny gabinet okulistyczny zawarł kontrakt z BKCh.

Pogotowie Ratunkowe w Lubaniu

Od dnia 1 lipca br. Nastąpiła likwidacja dyspozytorni w Lubaniu. Numer alarmowy „999” Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Lubaniu ma obecnie dyspozytornię w Gryfowie Śl., która powiadamia karetki pogotowia w Lubaniu, a w razie konieczności wsparcia oddzielnie powiadamia również Komendę Powiatową Straży Pożarnej w Lubaniu. Z uwagi na brak wspólnych częstotliwości radiowych możliwe to będzie tylko drogą telefoniczną. Spowoduje to znaczne wydłużenie czasu alarmowania. CPR w Lubaniu wyposażony był w łączność radiowa z karetkami pogotowia pozwalające na współpracę jednostek: PSP i Pogotowia Ratunkowego.

Stacja Pogotowia Ratunkowego od 1952 roku była jednostką składową szpitala lubańskiego przy ul. Zawidowskiej. Natomiast od 15 września 2000 roku funkcjonowała jako odrębna placówka ulokowana przy ul. Podwale jako Oddział Pogotowia Ratunkowego w Jeleniej Górze. Stacja ta świadczyła usługi w nagłych zachorowaniach i wypadkach oraz realizowała przewozy chorych do placówek leczenia specjalistycznego. Pogotowie Ratunkowe w Lubaniu zasięgiem swojego działania obejmowało powiat lubański za wyjątkiem Świeradowa, którego mieszkańców zabezpieczał Oddział Pogotowia Ratunkowego w Gryfowie.

Skład personelu medycznego stanowili: dyspozytor Pogotowia Ratunkowego, Zespół Reanimacyjny (lekarz, pielęgniarka, sanitariusz – ratownik, kierowca), Zespół Wypadkowy (lekarz, sanitariusz- ratownik, kierowca). Odnotowano średnio 15 wyjazdów karetek na dobę, w tym: wyjazdy do wypadków, nagłych zachorowań, zgonów, przewozy chorych.

Pogotowie Ratunkowe dysponowało sprzętem niezbędnym do udzielania pierwszej pomocy, natomiast pacjenci wymagający dalszych konsultacji lub leczenia przewożeni byli do odpowiednich placówek lekarskich.

Pogotowie Ratunkowe wyposażone było w: karetkę reanimacyjną w skład której wchodzi: defibrylator z kardiomonitorem, zapisem EKG z możliwością przesyłania zapisu drogą telefonii komórkowej, respirator tlenowy, pompa₉₅ infuzyjna, pulsoksymetr, glukometr, tlen

medyczny, zestawy do resuscytacji krążeniowo-oddechowej, deski ortopedyczne, nosze, usztywnienia kręgosłupa dla dorosłych i dla dzieci, karetkę wypadkową, która posiada wyposażenie jak karetka reanimacyjna oprócz pulsoksymetru i glukometru.

Średni czas dojazdu do zachorowania lub wypadku w Lubaniu stanowił 5-6 minut, poza Lubaniem od 10 do 25 minut.

Na przestrzeni lat 1999-2001 nastąpił spadek wyjazdów do zachorowań, natomiast ilość wyjazdów do wypadków pozostawała na zbliżonym poziomie.

Tabela 11.31. Działalność Pogotowia Ratunkowego w latach 1995, 1999-2001:

Wyszczególnienie	1995 r.	1999 r.	2000 r.	2001r.	wsk. Zmian 2001/1999
Karetki	6	6	4	2	33,3
Wyjazdy do zachorowań	5233	3045	2713	2894	95,0
Wyjazdy do wypadków	987	561	570	579	103,2

Źródło: Dane Pogotowia Ratunkowego w Lubaniu.

Apteki

W 1998 roku funkcjonowało w powiecie lubańskim 11 aptek. Na jedną aptekę przypadało około 5,5 tys. mieszkańców. W roku 2002 natomiast obecnie funkcjonuje 9 aptek (na jedną placówkę tego rodzaju przypada 6 tys. osób). W strukturze placówek aptecznych znajdują się obecnie wyłącznie apteki prywatne. Placówki apteczne ulokowane są w następujących miejscowościach: w Lubaniu (6), w Leśnej (1), w Olszynie (1), w Świeradowie (1). Apteka w Świeradowie nie świadczy dyżuru całodobowego.

OPIEKA SPOŁECZNA

Instytucje pomocy społecznej mają za zadanie udzielanie wsparcia ze środków publicznych rodzinom i osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Jednostkami budżetowymi realizującymi zadania własne i zlecone przez administrację rządową w zakresie pomocy społecznej są terenowe (miejskie, gminne) ośrodki pomocy społecznej.

W 1999 roku pomocą społeczną objętych było 5033 rodzin oraz przyznano 78506 świadczeń. W kolejnych latach następuje tendencja wzrastająca udzielonych świadczeń. Natomiast odnotowano spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, jednak czynnik ten nie może być uznany jako wynik oddziaływania korzystnych zmian gospodarczych i społecznych w powiecie lubańskim. Likwidacja zakładów pracy, szerzenie się bezrobocia i brak nowych miejsc pracy oraz ciągle zmniejszanie dotacji na pomoc społeczną powoduje pogorszenie warunków życia mieszkańców. Jest to zatem efekt ograniczenia dostępności tej pomocy wskutek niekorzystnych regulacji prawnych.

O zmianach następujących w miejskich oraz gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej w latach 1999 – 2001 informuje tabela.11.32.

Najczęstszym powodem korzystania z różnych form tej pomocy jest bezrobocie, niepełność rodziny, wielodzietność, potrzeba ochrony macierzyństwa, upośledzenie fizyczne lub umysłowe, długotrwała choroba, alkoholizm oraz klęski żywiołowe.

Do zadań pomocy środowiskowej należy m.in. zapobieganie izolacji starszych osób. Pomoc tę realizuje na terenie Lubania Dom Dziennego Pobytu (przy ul. Mickiewicza), będący jednostką organizacyjną MOPS. Dom ten dysponuje 25 miejscami i jednocześnie tyłu skupia pensjonariuszy (w roku 1999 dysponował 20 miejscami).

Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat należy między innymi kierowanie osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej, oraz orzekanie o stopniu niepełnosprawności. W roku 1999 o przyjęcie ubiegało się 45 osób, w 2000 25, a w 2001 27 osób.

Ze względu na brak na terenie powiatu lubańskiego Domów Pomocy Społecznej najwięcej starszych ludzi umieszcza się w ościennych powiatach (zgorzeleckim, lwóweckim i jeleniogórskim). Istnieje potrzeba zorganizowania tego typu placówki na tym terenie (m. in. wobec postępującego procesu starzenia się lokalnych społeczności).

Tabela 11.32. Ogólna liczba przyznanych świadczeń, oraz rodziny objęte pomocą społeczną w latach 1999 – 2001

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	Wskaźnik zmian 2001/1999	Wskaźnik zmian 2001/2000
Ilość świadczeń	78 506	79 931	82 881	105,5	103,6
Ilość rodzin	5 033	4 412	4 321	85,8	97,9

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu lubańskiego.

W 2001 roku nastąpił znaczny wzrost liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. (W roku 2000 wydano 484 orzeczenia, natomiast w 2001 roku aż 799.)

Od 1999 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu rozpoczęło realizację programu celowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, polegającego na dofinansowaniu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Tabela 11.33. Ilość osób objętych programem PEFRON na przestrzeni lat 1999-2001:

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	Wsk. zmian 2001/1999
Osoby dorosłe	80	80	123	153,7
Dzieci	19	32	54	284,2

Źródło: Dane PCPR w Lubaniu.

Jak wynika z powyższego, z roku na rok zwiększa się ilość osób objętych programem PFRON oraz kwota na realizację dofinansowania osobom niepełnosprawnym zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych

Dostrzegając potrzebę podjęcia działań wobec osób niepełnosprawnych, powstał **powiatowy program likwidacji barier architektonicznych**, dofinansowywany przez PFRON, realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W 1999 roku w ramach likwidacji barier architektonicznych wykonano:

- podjazd z poręczą na zewnątrz budynku,
- adaptację łazienki dla dziecka niepełnosprawnego (wanna niesymetryczna z urządzeniem do hydromasażu, wc dostosowane do potrzeb wnioskodawcy, umywalka uchylna, bateria umywalkowa, uchwyty),
- posadzkę cementową z paneli drewnianych i płytek ceramicznych, drzwi wewnętrzne,
- transporter wózka inwalidzkiego.

W 2000 roku w ramach likwidacji barier architektonicznych dofinansowanych ze środków PFRON obejmowało:

- budowę wolnostojącej łazienki i wc, dostosowaną do potrzeb wnioskodawcy,
- adaptację pomieszczenia na potrzeby węzeł sanitarny z wyposażeniem,
- zakup i montaż kabiny natryskowej z pełnym osprzętem, zakup i montaż glazury ściennej i podłogowej,
- likwidacja progów na parterze poprzez wykonanie pochylni,
- adaptację kuchni na łazienkę i przedpokój.

W 2001 roku dofinansowanie obejmowało:

- likwidację progów, zakup i położenie paneli w pokoju dziecka niepełnosprawnego z dziecięcym porażeniem mózgowym,
- zakup materiałów i wykonanie co z własnym źródłem ciepła oraz łazienki – dotyczy to osoby niewidomej,
- zakup materiałów i montaż co z własnym źródłem ciepła – dotyczy to osób niewidomych wspólnie zamieszkających,
- częściowo zakup materiałów i montaż co, dotyczy to osoby ze znacznym stopniem niesprawności spowodowanym dysfunkcją narządu ruchu,
- zakup materiałów i budowę podjazdów oraz zakup i montaż bojlera na ciepłą wodę,
- zakup materiałów i budowa łazienki, dotyczy to osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim,
- zakup materiałów i przystosowania łazienki na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Ze względu na brak środków finansowych nie wszystkie złożone wnioski w PCPR mogą być zrealizowane.

Od 02.07.2001 roku w Lubaniu funkcjonują **Warsztaty Terapii Zajęciowej** przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy zarobkowej, a które zakwalifikowane zostały do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej przez Komisję Orzekającą Stopień Niepełnosprawności.

Celem działania Warsztatów jest dążenie do integracji społecznej uczestników, poprawy sprawności psycho - fizycznej, poprawy zaradności do uzyskania zdolności do pracy zarobkowej. Placówka skupia aktualnie 25 osób. W Warsztatach zatrudnieni są następujący pracownicy: kierownik, 5-terapeutów, pielęgniarka, pracownik socjalny oraz rehabilitant na ½ etatu.

Jedynym źródłem finansowania działalności placówki są środki przekazywane przez Oddział Dolnośląski PFRON

Postępująca pauperyzacja osób i rodzin w środowisku lokalnym podyktowana przede wszystkim strukturalnym bezrobociem powoduje zagrożenie zjawiskiem identyfikowanym jako bezdomność.

Na terenie powiatu lubańskiego zanotowano 14 osób bezdomnych: 6 osób w Świeradowie Zdroju oraz 8 osób w Lubaniu.

Problem bezdomności w powiecie lubańskim rozwiązywany jest przez funkcjonujące Schronisko Brata Alberta w Leśnej, które obecnie skupia 106 osób oraz przez Dom Samotnej Matki z Dzieckiem „Markot” w Świeradowie Zdroju, w którym przebywają 22 osoby dorosłe i 26 dzieci, posiadające w chwili obecnej status bezdomnych.

12. FINANSE POWIATU LUBAŃSKIEGO W LATACH 1999 - 2002

Reforma ustrojowa, która weszła w życie 1 stycznia 1999 roku, poszerzyła sfery życia publicznego przekazane w gestię władz samorządowych na szczeblu gminy, powiatu oraz województwa. Powiaty realizują wyłącznie zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, określone ustawami.

Znaczna część tych zadań ma charakter zlecony a dotacje przekazywane powiatowi na ich realizację zostały skalkulowane według zasad przyjętych do określenia wydatków podobnego rodzaju w budżecie państwa. Kwoty przekazywane z budżetu państwa w postaci części oświatowej subwencji ogólnej ustalane są na podstawie algorytmu wykorzystującego normatywy sprawdzone w centralnym finansowaniu szkół ponadpodstawowych. Algorytmiczny jest również sposób naliczania części drogowej subwencji ogólnej. Przekazanie przez administrację rządową wielu zadań o charakterze lokalnym do realizacji przez powiat powinno prowadzić do zrationalizowania związanych z nim wydatków. Środki przekazywane na ten cel z budżetu państwa powinny więc nie tylko zapewnić pełne finansowanie tych zadań, ale nawet pozostawić pewną swobodę finansową. W praktyce, powiat nie osiągnął tej swobody z powodu niskiego poziomu przyjętych standardów finansowych oraz trudności w osiągnięciu znacznej racjonalizacji wydatków w pierwszym roku funkcjonowania powiatu.

W 1999 roku przeciętny poziom osiągniętych przez powiat dochodów budżetowych w przeliczeniu na mieszkańca wyniósł 409,3 zł, w roku 2000 - 556,1 zł, a w roku 2001- 607,6 zł.

Teoretycznie dochodem, którym samodzielnie gospodaruje powiat, jest obok dochodów własnych subwencja ogólna. Jednak część oświatowa i część drogowa tej subwencji powiązane są z realizacją zadań, których koszty trudno obniżyć. Swobodnej decyzji powiatu podlegają, więc tylko dochody własne i część rekompensująca subwencji ogólnej. Kwoty te nie są na tyle znaczące, by mogły stanowić podstawę przebudowy istniejącej infrastruktury.

Tabela 12.1. Ogólna kwota dochodów budżetowych przypadających na 1 mieszkańca powiatu

Wyszczególnienie	Dochody w przeliczeniu na mieszkańca (w zł)			
	Wyk.1999 r.	Wyk. 2000 r.	Wyk. 2001 r.	Plan 2002 r.
Dochody ogółem:	409,3	556,1	607,6	513,0
z tego:				
Dochody własne, w tym udział w podatku dochodowym	18,5 6,5	34,7 6,1	36,5 5,5	43,4 5,5
Dotacje celowe, w tym inwestycyjne	188,2 1,7	219,6 15,1	252,0 12,9	194,8 11,9
Subwencja ogólna, w tym część oświatowa	202,7 166,6	301,7 262,4	319,1 275,2	274,9 236,9

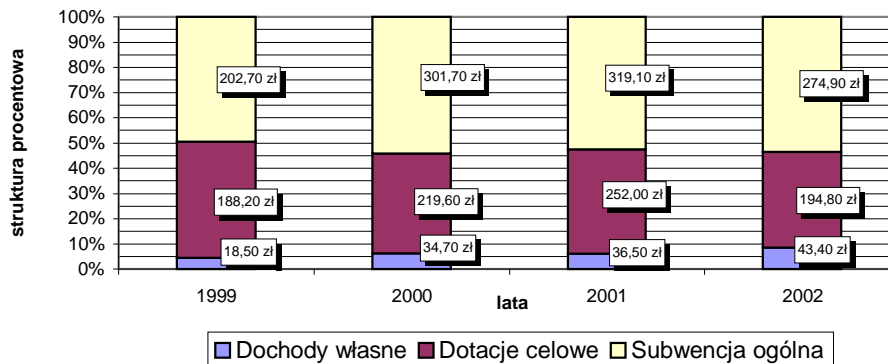
Proporcje wynikające z porównań poziomu poszczególnych części dochodów budżetowych potwierdzone są przez strukturę dochodów powiatu. Przedstawia to tabela 12.2.

Tabela 12.2. Struktura procentowa dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu.

Treść	1999 rok	2000 rok	2001 rok	Plan na 2002 rok
% dochodów własnych do dochodów ogółem	4,5	6,2	6,0	8,4
% dotacji celowych. do dochodów ogółem	46,0	39,5	41,5	38,0
% subwencji ogólnych do dochodów ogółem	49,5	54,3	52,5	53,6

Możliwość wpływów powiatu na wielkość realizowanych dochodów ogranicza się głównie do części dochodów własnych, poza udziałami w podatku dochodowym od osób fizycznych. Oznacza to, że od umiejętności gospodarowania zależy niespełna 6% dochodów powiatu. Większy zakres swobody posiada powiat w wyznaczaniu kierunków wykorzystania zrealizowanych dochodów. Teoretycznie dotyczy ona dochodów własnych oraz subwencji ogólnej, czyli około 50% dochodów. Resztę dochodów stanowią dotacje celowe, podlegające zwrotowi w przypadku niewykorzystania ich w ciągu roku lub wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem. W praktyce, swoboda ta jest jeszcze mniejsza, ze względu na obligatoryjny charakter zadań oświatowych, z którymi powiązana jest część oświatowa subwencji.

Wykres 12.1. Struktura dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody własne składają się z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, z dochodów z majątku i z pozostałych dochodów własnych obejmujących dochody jednostek budżetowych stanowiących jednostki organizacyjne powiatu, odsetek od środków na rachunkach bankowych, kar i odsetek karnych, spadków i darowizn itp.

Dochody własne miały niewielkie znaczenie dla poziomu ogólnej kwoty dochodów budżetowych osiągniętych przez powiat. Dotacje celowe zapewniały w roku 1999 - 46,0 % dochodów budżetowych, w roku 2000 - 39,5 %, w roku 2001 - 41,5%, a planowane na rok 2002 stanowią – 38,0%. Składają się przede wszystkim z dotacji na zadania własne i na zadania zlecone. Niewielkie znaczenie miały natomiast dotacje przejmowane w drodze porozumień od jednostek administracji rządowej lub innych jednostek samorządu terytorialnego stanowiące w roku 1999 - 0,9%, w roku 2000 - 5,5%, w roku 2001 – 2,5% oraz planowane w roku 2002 – 2,8% dochodów budżetowych powiatu.

Subwencja ogólna dla powiatu stanowiła w roku 1999 49,5%, dochodów budżetowych powiatu, w roku 2000 – 54,3%, w roku 2001 – 52,5% ; planowana w roku 2002 – 53,6%.

Składała się głównie z części oświatowej, która przeciętnie zapewniała 45% dochodów (przeciętnie 85 % kwoty subwencji ogólnej). Subwencja drogowa stanowiła przeciętnie 5 % dochodów budżetowych powiatu (przeciętnie 10 % subwencji ogólnej). Subwencja wyrównawcza powiatu stanowiła przeciętnie 2,6 % dochodów budżetu powiatu (przeciętnie 4,9 % subwencji ogólnej).

Kwoty wydatków ujętych w budżetach powiatu nie odzwierciedlają w pełni wartości zadań realizowanych przez powiat. Część zadań ma charakter odpłatny, co pozwala na organizację działalności w formie jednostek gospodarki pozabudżetowej. Kwoty przychodów uzyskane z odpłatnego świadczenia usług w tej formie nie są wliczone do dochodów budżetowych, a koszty ich pokrywane są z przychodów własnych nie powiększając wydatków budżetowych powiatu. Wydatki powiatu stanowią pochodną ich dochodów, a formy wydatków powiązane są ze sposobem realizacji zadań. Określone ustawami zadania powiatu realizowane są przez Starostwo, inne jednostki budżetowe, będące jednostkami organizacyjnymi powiatu, w tym zespolone służby, inspekcje i straże, jednostki gospodarki pozabudżetowej,¹⁰¹ samorządowe osoby prawne oraz przez inne

podmioty, niezaliczone do sektora finansów publicznych. Zadania były również realizowane wspólnie przez kilka podmiotów i były zlecane innym jednostkom samorządu terytorialnego, w tym gminom i utworzonym związkom czy stowarzyszeniom.

Tabela 12.3. Udział niektórych rodzajów dochodów w kwocie dochodów budżetowych oraz struktura dochodów własnych, dotacji i subwencji w latach 1999-2001.

	Rodzaj dochodów	Struktura dochodów (w zł.)								Struktura podstawowych grup dochodów w %			
		Kwota				Udział w ogólnej kwocie dochodów w %							
		Wyk. 1999 r.	Wyk. 2000 r.	Wyk. 2001 r.	Plan 2002r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.	Plan 2002r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.	Plan 2002r.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	Ogółem dochody budżetowe, z tego:	24 598 299	33 270 940	36 252 358	30 651 466	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	Dochody własne	1 109 386	2 075 850	2 175 140	2 592 961	4,5	6,2	6,0	8,5	100,0	100,0	100,0	100,0
1.1	udział w podatku dochodowym	390 064	362 146	330 796	330 244	1,6	1,1	0,9	1,1	35,2	17,4	15,2	12,7
1.2	dochody z majątku powiatu	-	207 109	129 872	887 611	-	0,6	0,4	2,9	-	10,0	6,0	34,2
1.3	pozostałe dochody własne	719 322	1 506 595	1 714 472	1 375 106	2,9	4,5	4,7	4,5	64,8	72,6	78,8	53,0
2	Dotacje celowe	11 309 492	13 141 917	15 037 427	11 637 316	46,0	39,5	41,5	38,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2.1	na zadania własne	3 230 202	2 085 768	2 394 533	1 826 331	13,1	6,3	6,6	6,0	28,6	15,9	15,9	15,7
2.2	na zadania zlecone	7 870 161	9 230 843	11 749 332	8 954 142	32,0	27,7	32,4	29,2	69,6	70,2	78,1	76,9
2.3	na zadania przyjęte w drodze porozumień i z funduszy	209 129	1 825 306	893 562	856 843	0,9	5,5	2,5	2,8	1,8	13,9	5,9	7,4
3	Subwencja ogólna	12 179 421	18 053 173	19 039 791	16 421 189	49,5	54,3	52,5	53,6	100,0	100,0	100,0	100,0
3.1	część oświatowa	10 008 823	15 700 968	16 423 205	14 151 461	40,7	47,2	45,3	46,2	82,2	87,0	86,3	86,2
3.2	część drogowa	1 462 000	1 578 450	1 793 679	1 455 577	5,9	4,7	4,9	4,7	12,0	8,7	9,4	8,9
3.3	część wyrównawcza	708 598	773 755	822 907	814 151	2,9	2,3	2,3	2,7	5,8	4,3	4,3	5,0

Realizacja zadań odbywa się poprzez funkcjonujące w powiecie jednostki budżetowe, w budżecie powiatu pojawiał się pełny układ wydatków z wyodrębnionymi wynagrodzeniami, pochodnymi od wynagrodzeń, i wydatkami rzeczowymi. Realizacja zadań poprzez jednostki gospodarki pozabudżetowej, podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych lub inne jednostki samorządu terytorialnego powodowała wystąpienie w budżecie powiatu dotacji.

Z budżetu powiatu w roku 2002 są udzielane dotacje dla jednostki organizacyjnej w formie zakładu budżetowego i mają charakter przedmiotowy, kalkulowany według stawek jednostkowych.

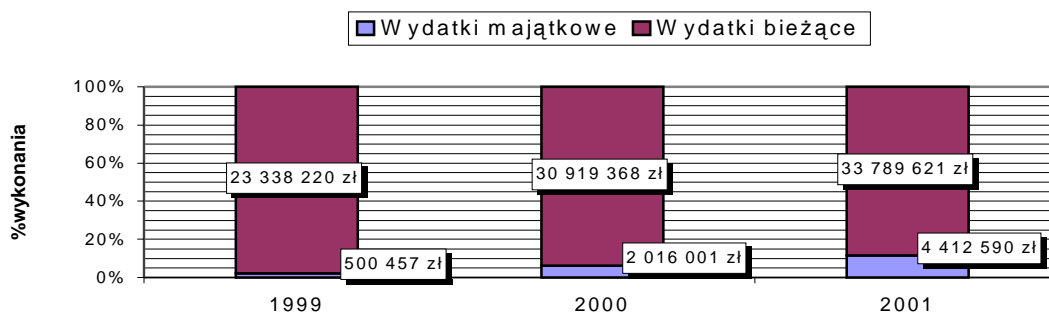
Powiat w latach 1999 – 2001 dotował SPZOZ, dla którego jest organem założycielskim, jednak dotacja ta posiada ograniczenia o charakterze przedmiotowym.

W budżecie powiatu, obok występujących w nim wydatków na wynagrodzenia i pochodne oraz dotacje, występują wydatki na obsługę długu publicznego. Łącznie stanowią one grupę wydatków bieżących, obok których wydzielane zostają wydatki majątkowe, składające się głównie z wydatków inwestycyjnych. Przeciętna realizacja zaplanowanych wydatków wahała się w poszczególnych latach w granicach od 98,1 % do 98,9 %.

Tabela 12.4. Realizacja zaplanowanych wydatków budżetowych w latach 1999-2001.

Rodzaj wydatków	Rodzaj wydatków w latach (w zł.)						% wykonania		
	1999 r.		2000 r.		2001 r.				
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	3;2	5;4	7;6
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Wydatki ogółem, z tego:	2417965	23838677	33308634	32 935 369	38956629	38 202211	98,7	98,9	98,1
1 majątkowe	500 457	500 57	2 016420	2 016 001	4 412599	4 412 590	100,0	100,0	100,0
2 bieżące	23647508	23338220	31292214	30 919 368	34544030	33 789 621	98,7	98,8	97,8

Wykres 12.2. Realizacja wydatków w latach 1999-2001

Wysokość dotacji celowych na realizację zadań zleconych i własnych powiatu

Do obliczenia wysokości tych dotacji stosuje się zasady przyjęte w budżecie państwa do obliczania wydatków podobnego rodzaju w sferze administracji rządowej.

Dotacje te przekazywane są poprzez budżet wojewody, a winno się to odbywać w trybie umożliwiającym pełne i terminowe wykonanie zadań przez samorząd powiatowy.

Prezentowany materiał unaocznia skale zróżnicowania poziomu dotacji celowych na realizację zadań zleconych. W niektórych działach lub rozdziałach poziom tych dotacji wzrastał corocznie, systematycznie i to w granicach zbliżonych do poziomu inflacji.

Wyjątkiem jest jednak rok 2002, gdzie **we wszystkich analizowanych działach dotacja jest niższa niż w roku poprzednim**. Skala zmniejszenia dotacji na rok 2002 w stosunku do roku 2001 jest zróżnicowana i wynosi od kilku do nawet kilkudziesięciu procent. Po uwzględnieniu wskaźnika planowanego na rok 2002 wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych (4,5%) realny spadek dochodów powiatu na wykonywanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w roku 2002 wyniesie minimum 10%. Oznacza to, iż powiat chcąc zapewnić świadczenia usług publicznych – finansowanych z dotacji – na dotychczasowym poziomie, winien dopłacić do ich realizacji z innych źródeł dochodów.

Interesujący charakter ma struktura działowa wydatków budżetowych. Wskazuje ona na rodzaje działalności, w których realizowane są ustawowe zadania powiatów.

Wydatki budżetowe powiatu koncentrują się w dziale sferze oświaty. Na realizację zadań oświatowych powiat wydaje przeciętnie 51,5 % ogólnej kwoty wydatków. Zestawienie wydatków oświatowych z wysokością części oświatowej subwencji wskazuje na rozmiary dofinansowania tych zadań z innych źródeł niż subwencja. Część tych wydatków jest finansowana z dotacji inwestycyjnych lub bieżących na dofinansowanie działalności szkół niepublicznych, jednak pozostała część pochodzi ze środków, które musiały być wygospodarowane poprzez ograniczenie realizacji innych zadań.

Odwrotna sytuacja charakteryzowała gospodarkę w zakresie budowy i utrzymania dróg powiatowych. Związana z tym zadaniem część drogowa subwencji w kolejnych latach była

wyższa od poniesionych na ten cel wydatków, zadania związane z rozbudową sieci dróg nie są obligatoryjne, co pozwalało powiatowi odsunąć niezbędne inwestycje w czasie, by z zaoszczędzonych funduszy pokryć pilniejsze potrzeby o charakterze obligatoryjnym.

Tabela 12.5. Dotacje celowe na realizację zadań zleconych

Klasyfikacja obowiązująca do 31.12.2000 r.			Klasyfikacja obowiązująca od 1.01.2001 r.			Wykonanie dotacji po zmianach wg stanu na dzień 31 grudnia			Planowana dotacja na	Dynamika (%)			
Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Rok 1999	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	8;7	9;8	10;9	10;7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
			01005	211	Prace geodezyjno - urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa	-	-	27 500	19 000	x	x	69,1	x
3992	92	Prace geodez. i kartograficzne	71013	211	Prace geodez. i kartograficzne	80 000	43 987	71 700	74 000	55,0	163,0	103,2	92,5
4000	93	Integracja z Unią Europejską	01021	641	Inspekcja Weterynaryjna	-	5 250	-	60 000	x	-	x	x
4013	92	Inspekcja Weterynaryjna	01021	211	Inspekcja Weterynaryjna	274 000	270 000	300 304	273 000	98,5	111,2	90,9	99,6
4995	92	Pozostała działaln.	02001	211	Gospodarka leśna	7 300	12 500	2 289	-	171,2	18,3	0,0	-
7551	92	Opracowania geodez i kart	71014	211	Opracowania geodez i kart	15 000	16 930	10 300	28 000	112,9	60,8	271,8	186,7
7552	92	Gospodarka grunt.i nieruchomości	70005	211	Gospodarka grunt. i nieruchomości	10 000	8 998	23 182	14 000	90,0	257,6	60,4	140,0
7941	92	Internaty i styp. dla uczniów				7 140	-	-	-	-	x	x	-
8221	92	Zakłady opiek.wychow.				35 000	-	-	-	-	x	x	-
8232	92	Swietlice dla uczniów i wych.				57 000	-	-	-	-	x	x	-
8531	92	Inspekcja Sanitarna	8531	211	Inspekcja Sanitarna	776 310	836 000	923 000	-	107,7	110,4	0,0	-
8524	92	Składki na ubezpieczenia zdrowotne dla osób nie obj. obow. ubezp	85156	211	Składki na ubezpieczenia zdrowotne dla osób nie obj. obow. ubezp	-	-	2 501 046	802 500	x	x	32,1	x
8613	92	Zasiłki i pomoc w naturze				70	2 680	-	-	x	-	x	-
8614	92	Powiatowe centra pomocy rodzinie	85318	211	Powiatowe centra pomocy rodzinie	55 320	92 800	105 000	99 000	167,8	113,1	94,3	179,0
8617	92	Zasiłki rodz.,pielęgn i wych	85316	211	Zasiłki rodz.,pielęgn i wych	44 893	53 100	58 783	27 000	118,3	110,7	45,9	60,1
8619	92	Zespoły ds. orzekan. o stopniu niepełn.	85321	211	Zespoły ds. orzek.o stopniu niepełn.	7 119	25 200	28 000	28 000	354,0	111,1	100,0	393,3
8622	92	Rodziny zastępcze i własne				869 484	822 415	-	-	94,6	-	x	-
8695	92	Pozostała działalność	85395	211	Pozostała działalność	-	53 015	10 385	-	x	19,6	0,0	x
9120	92	Insp. Nadzoru budowlanego	71015	211	Insp.Nadzoru budowlanego	50 488	62 000	62 000	53 154	122,8	100,0	85,7	105,3
9134	92	Powiatowe urzędy pracy		211		-	538 669	548 485	483 213	x	101,8	88,1	x
9142	92	Urzędy wojewódzkie	9142	211	Urzędy wojewódzkie	116 000	124 000	124 960	118 278	106,9	100,8	94,7	102,0
9192	92	Komisje poborowe	9192	211	Komisje poborowe	8 379	16 637	19 816	14 850	198,6	119,1	74,9	177,2
9139	92	Urzednicy jedn.ter.Policji				61 042	91 000	-	-	149,1	-	x	-
9313	92	Komendy powiatowe Policji				3 898 810	4 452 779	-	-	114,2	-	x	-
x	92	Razem rozdz.9139 i 9313	75405	211	Komendy powiatowe Policji	3 959 852	4 543 779	4 984 397	4 951 000	114,7	109,7	99,3	125,0
9136	92	Urzedn.jedn ter. PSP				9 000	11 626	-	-	129,2	-	-	-
9318	92	Komendy powiatowe PSP				1 487 806	1 691 257	-	-	113,7	-	-	-
x	92	Razem rozdz.9139 i 9318	75411	211	Komendy powiatowe PSP	1 496 806	1 702 883	1 948 185	1 909 147	113,8	114,4	98,0	127,5
OGÓLEM						7 870 161	9 230 843	11 749 332	8 954 142	117,3	127,3	76,2	113,8

Tabela 12.6. Dotacje celowe na realizację zadań własnych

Klasyfikacja obowiązująca do 31.12.2000 r.			Klasyfikacja obowiązująca od 01.01.2001 r.			Wykonanie dotacji po zmianach wg stanu na dzień 31 grudnia			Planowana dotacja na	Dynamika (%)			
Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Rozdz.	§	Wyszczególnienie	Rok 1999	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	8:7	9:8	10:9	10:7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
			0202	213	Nadzór nad gospodarką leśną		-	4 381	4 100			93,6	
5614	94	Drogi publiczne powiatowe				2 606	-	-	-	-			-
7921	94	Licea ogólnokształcące				5 860	23 528	-	-	401,5	-		-
7931	94	Szkoły ogólnokształcące specjalne				37 792	28 857	-	-	76,4	-		-
7941	94	Internaty i styp. dla uczniów	85415	213	Pomoc materialna dla uczniów	3 208	78 805	128 437	-	2 456,5	163,0		-
7961	94	Zespoły ekonom.administr. szkół				1 491	-	-	-	-			-
8011	94	Szkoły zawodowe				29 305	83 368	-	-	284,5	-		-
			80120	643	Licea ogólnokształcące			296 000					
			80130	643	Szkoły zawodowe			425 423	650 000			152,8	
8011	95	Szkoły zawodowe		643	Razem rozdz.80120 i 80130	103 200	897 000	721 423	650 000	869,2	80,4		629,8
8022	94	Szkoły artystyczne					5 780	-	-		-		-
8041	94	Szkoły zawodowe specjalne				986	-	-	-	-			-
8071	94	Jednostki pomocnicze szkoln.				285 949	6 957	-	-	2,4	-		-
8221	94	Zakłady opiekuńczo-wychowawcze				1 528 075	13 915	-	-	0,9	-		-
8231	94	Placówki wychowania pozaszkolnego				403 843	7 733			1,9	-		-
8232	94	Swietlice dla uczniów i wychowanków				-	1 070				-		-
8242	94	Domy czasów dziecięcych				478 259	3 746			0,8	-		-
			80195	213	Pozostała działalność			68 927	-				
			85495	213	Pozostała działalność			8 075	-				
8295	94	Pozostała działalność		213	Razem rozdz.8095 i 85495	56 832	63 190	77 002	-	111,2	121,9		-
8511	94	Szpitala ogólne	85111	213	Szpitala ogólne	150 000	590 744	52 193		393,8	8,8		-
			85301	213	Placówki opiekuńczo-wychowawcze			384 005	240 000			62,5	
			85304	213	Rodziny zastępcze			839 973	759 000			90,4	
8611	94	Domy pomocy społecznej				245 996	-						-
8695	94	Pozostała działalność	85395	213	Pozostała działalność	-	98 118	601	370		0,6	61,6	
9134	94	Powiatowe urzędy pracy	85333	213	Powiatowe urzędy pracy	-	182 957	186 518	172 861		101,9	92,7	
OGÓLEM						3 333 402	2 085 768	2 394 533	1 826 331	62,6	114,8	76,3	55

Pozycjami wydatków budżetowych powiatu, absorbującymi znaczną część środków, którymi w latach 1999 – 2002 dysponował powiat, są wydatki w zakresie bezpieczeństwa publicznego, opieki społecznej, administracji i ochrony zdrowia. Wydatki w zakresie bezpieczeństwa pokrywają głównie koszty funkcjonowania komendy powiatowej policji i komendy straży pożarnej, wydatki sklasyfikowane w dziale „Opieka społeczna” to przede wszystkim środki na utrzymanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy, a wydatki na ochronę zdrowia to przede wszystkim utrzymanie Inspekcji Sanitarnej (do roku 2001) oraz dotacje dla SPZOZ na ich wyposażenie i inne inwestycje.

W wydatkach majątkowych powiatu dominują inwestycje w ochronie zdrowia, oświacie, transporcie i opiece społecznej. Na podkreślenie zasługuje stosunkowo niski udział inwestycji realizowanych na potrzeby administracji zwłaszcza w pierwszych latach funkcjonowania, kiedy potrzeby adaptacyjne i wyposażeniowe są największe.

Tabela 12.7. Struktura działowa wydatków budżetowych według starej klasyfikacji (do 31.12. 2000 r.)

Dział klasyfikacji budżetowej obowiązujący do dnia 31.12.2000 r.		WYDATKI OGÓLEM			
		Wyk. 1999 r.		Wyk. 2000 r.	
		kwota (w zł)	udział % w wyd. ogółem		
1	2	3	4	5	6
31	BUDOWNICTWO	80 000	0,3	43 987	0,1
40	ROLNICTWO	274 000	1,1	275 250	0,8
45	LEŚNICTWO	7 300	0,0	12 500	0,0
50	TRANSPORT	999 345	4,2	1 251 267	3,8
74	GOSPODARKA MIESZKANIOWA ORAZ NIEMATERIALNE USŁUGI KOMUNALNE	25 593	0,1	25 928	0,1
79	OŚWIATA I WYCHOWANIE	12 590 416	52,8	16 370 205	49,7
83	KULTURA I SZTUKA			58 484	0,2
85	OCHRONA ZDROWIA	971 438	4,1	3 303 514	10,0
86	OPIEKA SPOŁECZNA	1 278 177	5,4	1 312 839	4,0
87	KULTURA FIZYCZNA I SPORT			20 276	0,1
88	TURYSTYKA I WYPOCZYNEK			3 500	0,0
89	RÓŻNA DZIAŁALNOŚĆ	38 408	0,2	48 867	0,1
91	ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA I SAMORZĄDOWA	2 167 384	9,1	3 968 500	12,0
93	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	5 406 616	22,7	6 240 252	18,9
OGÓLEM		23 838 677	100,0	32 935 369	100,0

Tabela 12.8. Struktura działowa wydatków budżetowych według nowej klasyfikacji (od 01.01.2001 r.)

Dział klasyfikacji budżetowej obowiązujący od dnia 01.01.2001 r.		WYDATKI OGÓLEM			
		Wyk. 2001 r.		Plan 2002 r.	
		kwota (w zł)	udział % w wyd. ogółem	kwota (w zł)	udział % w wyd. ogółem
1	2	3	4	5	6
010	ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	327 804	0,9	352 000	1,1
020	LEŚNICTWO	8 000	0,0	4 100	0,0
050	RYBOŁÓWSTWO I RYBACTWO	3 500	0,0	-	-
600	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	1 367 137	3,6	1 255 577	3,8
630	TURYSTYKA	7 000	0,0	-	-
700	GOSPODARKA MIESZKANIOWA	275 134	0,7	23 015	0,1
710	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	144 000	0,4	155 154	0,5
750	ADMINISTRACJA PUBLICZNA	3 869 924	10,1	3 566 234	10,7
754	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAR.	7 007 582	18,3	6 860 147	20,6
757	OBSŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO	-	0,0	109 109	0,3
758	RÓŻNE ROZLICZENIA	-		115 388	0,3
801	OŚWIATA I WYCHOWANIE	15 551 290	40,7	15 372 726	46,2
851	OCHRONA ZDROWIA	3 858 239	10,1	802 500	2,4
853	OPIEKA SPOŁECZNA	2 353 629	6,2	2 044 709	6,1
854	EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	3 371 712	8,8	2 578 807	7,8
921	KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	38 275	0,1	5 000	0,0
926	KULTURA FIZYCZNA I SPORT	18 985	0,0	7 000	0,0
OGÓLEM		38 202 211	100,0	33 251 466	100,0

Wyniki finansowe budżetu powiatu

Różnica między dochodami, a wydatkami zrealizowanymi w danym roku stanowi wynik w postaci nadwyżki lub deficytu.

Powiat zrealizował budżety:

- w roku 1999 nadwyżką w wysokości 759.622 zł,
- w roku 2000 nadwyżką w wysokości 333.571 zł,
- w roku 2001 niedoborem w wysokości 1.949.853 zł,
- planowany w roku 2002 niedobór w wysokości 2.600.000 zł.

W pierwszym roku funkcjonowania powiat zrealizował budżet opracowany z dużą ostrożnością. Świadczy o tym niski udział wydatków inwestycyjnych.

Deficyt wystąpił za rok 2001 i planowany również jest na rok 2002 w związku z realizacją inwestycji finansowanych w części za pomocą kredytu długoterminowego i wyemitowania papierów wartościowych (obligacji).

Warunkiem korzystania z tych źródeł przychodów jest odpowiednie zaangażowanie środków własnych i powiat będzie gromadził odpowiednio duże nadwyżki, które zapewnią wymagane wkłady środków własnych.

Tabela 12.9. Wyniki budżetu powiatu w latach 1999 – 2002.

	Wynik	Kwota (zł)	Stosunek do zrealizowanych dochodów
Rok 1999	Nadwyżka	759622	3,1
Rok 2000	Nadwyżka	335571	1,0
Rok 2001	Deficyt	1949853	5,3
Rok 2002	Deficyt	2600000	8,5

Deficyt, który wystąpił w 2001 roku został pokryty zaciągniętym kredytem długoterminowym oraz nadwyżką z lat ubiegłych. Planowany deficyt na rok 2002 zostanie pokryty emisją obligacji powiatowych.

Uchwały zmieniające budżet powiatu.

W roku 1999 organy powiatu podjęły łącznie 14 uchwał zmieniających budżet, w roku 2000 – 20 uchwał, a w roku 2001 – 24 uchwały.

Wzrost liczby uchwał zmieniających budżet świadczy o większej dbałości o prawidłową realizację budżetu, a także o konieczności dokonywania zmian.

Inne przyczyny powodowały konieczność zmian uchwał budżetowych po stronie dochodów, inne po stronie wydatków. Po stronie dochodów, zmiany budżetu były powodowane zmianami kwot dochodów ze źródeł zewnętrznych, najczęściej związanych z wielkością przyznawanych kwot dotacji celowych. Z uwagi na fakt, że na etapie planowania dochodów i uchwalenia uchwały budżetowej, zarówno dysponent, jak i powiat nie miały możliwości określenia tych wielkości w realny sposób w odniesieniu do potrzeb, zmiany te należy uznać za obiektywne.

W przeciwieństwie do liczby zmian w budżecie w zakresie dotacji, najmniej zmian zostało dokonanych w zakresie środków z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz subwencji ogólnej.

Znacznie częściej niż po stronie dochodów dokonywane były zmiany w budżetach po stronie wydatków. Były one powodowane koniecznością reagowania powiatu na realizację zaplanowanych wydatków, najczęściej dotyczyły przenoszenia wydatków między realizowanymi zadaniami w ramach obowiązującej klasyfikacji budżetowej i nie miały wpływu na wielkość budżetu.

W wyniku wprowadzonych zmian po stronie wydatków, najbardziej uległy zwiększeniu wydatki na zadania inwestycyjne, wyjątek stanowi rok 2000, kiedy zmiany po stronie wydatków spowodowały wzrost wydatków bieżących w IV kwartale w związku z nowelizacją Karty Nauczyciela.

Podsumowanie

W 2000 roku, w odniesieniu do roku poprzedniego, nastąpiły przemieszczenia w strukturze wydatków na zadania własne i zadania zlecone. Wzrósł udział wydatków na zadania zlecone. Wzrost tych wydatków był spowodowany przejęciem z dniem 1 stycznia 2000 roku prowadzenia Powiatowego Urzędu Pracy.

Osiągnięty w 2000 roku wzrost dochodów budżetowych powiatu nie oznacza znaczącej poprawy sytuacji budżetu. Dynamiczny wzrost potrzeb społeczności lokalnej w zakresie realizowanych przez powiat poszczególnych zadań własnych ma określone przełożenie na poziom i strukturę wydatków. Stwierdzić należy przyrost wydatków w takich działach, jak: „Oświata i wychowanie”, „Opieka Społeczna”, „Administracja państwowa i samorządowa”, „Transport”, „Bezpieczeństwo publiczne”, „Ochrona zdrowia”.

W 2000 roku znaczący wpływ na wykonanie budżetu miała konieczność sfinansowania skutków nowelizacji Karty Nauczyciela. Powiat wygospodarował na ten cel środki z własnego budżetu ograniczając planowane wydatki inwestycyjne i wydatki bieżące.

Z powodu braku dochodów własnych na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych powiat zaciągnął kredyt, a w roku 2002 rozpocznie emisję obligacji. Jest to powszechna forma zasilania przychodów powiatów związana z finansowaniem deficytu budżetowego w dłuższym okresie. Środki uzyskane w ten sposób posłużą finansowaniu celów inwestycyjnych, rozwojowych, dotyczących zadań wymagających poważniejszych nakładów.

Powiat koncentruje swoje wysiłki między innymi na:

- budowie Kompleksu Edukacyjnego na Osiedlu Piastów III;
- poprawie katastrofalnego stanu przyjętych z dniem 1 stycznia 1999 roku dróg powiatowych (budowa i modernizacja);
- zakupach inwestycyjnych dla Powiatowego Zarządu Dróg (m.in. piaskarki, koparki);
- zakupach specjalistycznego sprzętu medycznego;
- utworzeniu oddziału intensywnej opieki medycznej w SPZOZ;
- modernizacji budynku Starostwa;
- wspieraniu powiatowych służb, inspekcji i straży w formie przyznania dotacji na zakupy specjalistycznego sprzętu i samochodów, modernizację budynków;
- zabezpieczeniu dodatkowych środków – ponad wysokość dotacji celowej na funkcjonowanie inspekcji nadzoru budowlanego (z roku na rok dopłacane są znaczące kwoty po to, aby zapewnić właściwe realizowanie zadań).

13. MOCNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA POWIATU

W ujęciu globalnym analiza strategiczna powiatu obejmuje rozpoznanie jego sił i słabości, czyli mocnych i słabych stron (analiza wewnętrzna) oraz wynikających ze stanu obecnego i przyszłych zmian otoczenia jego szans i zagrożeń (analiza zewnętrzna). Prezentowana w tej części opracowania procedura SWOT jest syntezą, przedstawionego wcześniej, opisu stanu i tendencji rozwojowych gmin wchodzących w skład powiatu lubańskiego, a nadto uwzględnia ustalenia poczynione przez zespół „liderów powiatu” na warsztatach strategicznych oraz uwagi poczynione przez Zespół ds. Koordynacji i Wdrażania Strategii.

Uwarunkowania zewnętrzne stwarzają wiele szans bądź zagrożeń rozwoju powiatu lubańskiego. Ich prezentacji dokonano w tablicy 13.1.

Szanse i zagrożenia rozwoju subregionalnego (powiatowego) mają w zasadzie charakter uniwersalny. Jednak sukcesy w kreowaniu i dynamizowaniu tegoż rozwoju zależą w dużej mierze od aktywności władzy powiatowej i władz poszczególnych gmin oraz zaangażowania lokalnych społeczności, skierowanej na wykorzystanie tychże szans rozwoju lokalnego i ograniczenie wpływu zewnętrznych – wobec powiatu – zagrożeń.

Tabela 13.1. Szanse i zagrożenia rozwoju powiatu lubańskiego

S z a n s e r o z w o j u	Z a g r o ż e n i a r o z w o j u
Wynikające z położenia powiatu w regionie dolnośląskim	
[+] Położenie w regionie o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej ³² ; [+] Zróżnicowany funkcjonalnie region silnie zintegrowany z sąsiednimi krajami (m.in. komunikacyjnie) ³³ ; [+] Atrakcyjne ukształtowanie przestrzeni i walory turystyczne ekosystemu w bezpośrednim otoczeniu powiatu; [+] Korzystne – ekonomiczne, polityczne i przestrzenne – warunki dla przygranicznej wymiany dóbr i usług; [+] Zaawansowane procesy euroregionalizacji ³⁴ ; [+] Położenie przygraniczne; [+] Projekt budowy kolei gondolowej na Stóg Izerski ³⁵ .	[-] Brak bliskości przestrzennej z regionalnym (dolnośląskim) centrum dyspozycyjno-decyzyjnym; [-] Rozwój przez konkurencyjne otoczenie podobnych zakresowo produktów turystycznych; [-] Położenie w regionie wymagającym wielokierunkowej restrukturyzacji gospodarczej; [-] Położenie pasie powiatów dolnośląskich, w których występuje największe bezrobocie ³⁶ ; [-] Ukształtowanie terenu staje się barierą inwestycyjną ³⁷ .
Wynikające z „makroekonomicznego” otoczenia powiatu	
[+] <i>Klimat społeczny sprzyjający rozwojowi terytorialnej samorządności</i> ; [+] Wdrożona reforma administracji publicznej (trójszczeblowość samorządu terytorialnego: gmina-powiat-województwo); zahamowania [+] Postępujący proces integracji z Unią Europejską; [+] <i>Znaczący i systematyczny wzrost wydatków konsumpcyjnych społeczeństwa, w tym na turystykę i rekreację</i> ; [+] Rosnące zainteresowanie władz i społeczeństwa poprawą stanu środowiska przyrodniczego (rozwój ruchu ekologicznego); [+] Dynamiczny rozwój indywidualnej motoryzacji; [+] Rosnący poziom świadomości społecznej funkcjonowania w konkurencyjnym otoczeniu; [+] <i>Konkurencja na rynku usług medycznych oraz zniesienie rejonizacji</i> .	[-] Nadmierna fiskalizacja i centralizacja budżetu państwa; [-] Wysoki i pogłębiający się poziom niesamodzielności finansowej powiatowych jednostek samorządu terytorialnego; [-] Bariera kapitałowa rozwoju małych i średnich podmiotów gospodarczych ³⁸ ; [-] Brak sprecyzowanej, społecznie akceptowanej polityki rozwoju obszarów wiejskich; oraz jej zmiana; [-] Duża konkurencyjność zagranicznej oferty usług turystycznych i uzdrowiskowych; [-] Wciąż niestabilna polityka gospodarcza i fiskalna państwa; [-] Nasilenie, mimo chwilowej poprawy, problemów polskiego rolnictwa; [-] Zagrożenie eko-terroryzmem np. w przypadku dużych inwestycji; [-] Niedostosowanie dróg i autostrad do rosnącego poziomu motoryzacji; [-] Brak jednolitych kryteriów dla wyznaczenia „organizatora opieki zdrowotnej”.

³² Samo położenie w regionie o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej nie daje przewagi nad sąsiednimi regionami bez wystarczającej promocji .

³³ Silne zintegrowanie komunikacyjne ogranicza się do względnie wygodnej drogi nr 30 i tylko dla Niemców, na dogodne połączenia wciąż czekają Czesi.

³⁴ Przykładem może być działalność Południowo-Zachodniego Forum Samorządu Terytorialnego „Pogranicze”.

³⁵ Przedsięwzięcie może spowodować rozwój regionu i wzrost dynamiki ruchu turystycznego na obszarze powiatu. Powstanie jako infrastruktury towarzyszącej kompleksu narciarskiego może tylko wspomóc ten proces. Budowa kolei gondolowej przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy i to zarówno przy obsłudze kolei, jak również w bazie towarzyszącej (baza noclegowa, gastronomiczna, wypożyczalnia i serwis sprzętu, sklepy ze sprzętem narciarskim i rowerowym, szkoły narciarskie, parkingi).

³⁶ Od powiatu kłodzkiego, przez powiaty: dzierzoniowski, wałbrzyski ziemski i grodzki, jaworski, jeleniogórski ziemski, lwówecki, złotoryjski aż po bolesławiecki. Niemal wszystkie powiaty i gminy położone na tym obszarze posiadają status szczególnie zagrożonych bezrobociem strukturalnym i zanotowano w nich najwyższy udział długotrwale bezrobotnych³⁶.

³⁷ - brak kilkuset ha terenu bez nachylenia ponad 5% - walory turystyczne są wciąż niewykorzystane inwestycyjnie.

³⁸ Wciąż obecna, bo banki nie mają interesu ani gospodarczego, ani narodowego.

Dla celów analitycznych wyróżniono następujące grupy wewnętrznych potencjałów rozwojowych powiatu lubańskiego:

- potencjał środowiska (wynikający z położenia powiatu i lokalnego ekosystemu);
- potencjał demograficzny³⁹;
- potencjał gospodarki powiatu;
- potencjał infrastruktury technicznej;
- potencjał infrastruktury społecznej.

Zakres wewnętrznej analizy strategicznej powiatu wyznaczony jest zatem przez układ i stan podstawowych jej zasobów przyrodniczych, kadrowych, majątkowych i finansowych. Każda z wymienionych grup zasobów powiatu lubańskiego poddana została porównaniu z warunkami tkwiącymi w konkurencyjnym otoczeniu, za które uznano trzy sąsiednie powiaty, a mianowicie: bolesławiecki, lwówecki i zgorzelecki. Słabości i atuty wymienionych potencjałów powiatu lubańskiego zestawiono zaś w tablicy 13.2

Tabela 13.2. Słabe i mocne strony wewnętrznych potencjałów powiatu lubańskiego

A. Potencjał środowiska
<p>MOCNE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> [+] Atrakcyjny układ środowiska naturalnego; [+] Korzystne warunki bioklimatyczne (lecnicze właściwości klimatu); [+] Znaczne zasoby wód podziemnych o wysokiej jakości (w tym wód leczniczych i mineralnych); [+] Zbiorniki wodne Leśniański i Złotnicki); [+] Atrakcyjne elementy środowiska przyrodniczego (w tym obszar chronionego krajobrazu Karkonosze – Góry Izerskie oraz liczne pomniki przyrody); [+] Przygraniczne położenie; [+] Wysoki udział użytków rolnych; [+] Znaczny areal terenów leśnych; [+] Zasoby surowców mineralnych (występowanie kopalin); [+] Znacząca poprawa struktury ichtiofauny rzeki Kwisy <p>SŁABE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> [-] Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (zwłaszcza rzeki Kwisy); [-] Nieodpowiednio uregulowane stosunki wodne w dorzeczu Kwisy (okresowe występowanie stanów powodziowych); [-] Gleby o niskiej wartości bonitacyjnej; [-] Nieodpowiedni stan zdrowotny drzewostanów leśnych;
B. Potencjał demograficzny
<p>MOCNE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> [+] Koncentracja ludności w Lubaniu (w świetle „prawa skali”); [+] <i>W pierwszym kwartale 2002r. zanotowano spadek bezrobocia;</i> [+] Dostosowanie sieci szkół ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy, co w przyszłości powinno zaowocować dostosowaniem wykształcenia do potrzeb i oczekiwań pracodawców; [+] Wprowadzenie do szkół ponadgimnazjalnych nauki o przedsiębiorczości, co powinno przyczynić się do aktywizacji rynku pracy; [+] Prowadzenie polityki równych szans, sprzyjającej zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i ich integracji ze środowiskiem pracy; [+] Tworzenie przy wsparciu PFRON stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych;

³⁹Wciąż udział osób młodych, ale ubywa mieszkańców 111

B. Potencjał demograficzny

S Ł A B E S T R O N Y

- [-] Systematyczny spadek liczby ludności
- [-] Postępujące wyraźnie starzenie się lokalnych społeczności;
- [-] Bardzo wysoki poziom bezrobocia;
- [-] Niewielkie możliwości znalezienia pracy;
- [-] Nieodpowiednia struktura podaży i popytu na lokalnym rynku pracy;

C. Potencjał gospodarki powiatu

M O C N E S T R O N Y

- [+] Polifunkcyjny charakter powiatu;
- [+] Wysoki stopień prywatyzacji gospodarki;
- [+] Przedsiębiorczość lokalnych społeczności;
- [+] Wysoka dostępność komunikacyjna;
- [+] Tradycje handlowe;
- [+] Bliskość chłonnych rynków zbytu, w tym czeskiego i niemieckiego;
- [+] Wysoki stopień oparcia gospodarki na wykorzystaniu lokalnych zasobów;
- [+] Zróżnicowanie branżowe działalności produkcyjnej;
- [+] Niewykorzystane obiekty infrastruktury produkcyjnej;
- [+] Rozwinięta infrastruktura turystyczna;
- [+] Możliwości uprawiania różnych form turystyki (w tym agroturystyki);
- [+] Korzystne tendencje rozwojowe turystyki i wypoczynku;
- [+] Potencjał lecznictwa uzdrowiskowego o wielowiekowych tradycjach;
- [+] Trwałe i okresowe ulgi w podatkach i opłatach lokalnych;
- [+] Wspieranie procesów restrukturyzacji;
- [+] Podnoszenie jakości zasobów pracy, w tym poprzez wspieranie instytucji kształcących i jakości kształcenia;
- [+] Intensywne działania na rzecz kształcenia ustawicznego;
- [+] Kształtowanie profili kształcenia w oparciu o plany rozwoju i sygnały napływające z rynku pracy
- [+] Podnoszenie jakości kadr w oświacie;
- [+] Włączenie terenów w Lubaniu do Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości;

S Ł A B E S T R O N Y

- [-] Brak długofalowej strategii rozwoju gospodarczego;
- [-] Niedobór infrastruktury otoczenia biznesu, w tym w zakresie obsługi bankowej i ubezpieczeniowej;
- [-] Ograniczona dostępność kredytów dla małych podmiotów gospodarczych;
- [-] Mała aktywność promocji gospodarczych walorów powiatu;
- [-] Prywatyzacja i restrukturyzacja przedsiębiorstw przyczyniły się do spadku zatrudnienia
- [-] Zróżnicowanie rozwoju sieci placówek handlowych i usługowych;
- [-] Niewielkie lokalne możliwości w zakresie przechowalnictwa płodów rolnych, warzyw i owoców oraz ich przetwórstwa;
- [-] Niska wartość bonitacyjna użytków rolnych;
- [-] Rozdrobnienie agrarne indywidualnych gospodarstw rolnych;
- [-] Likwidacja dużych (byłych państwowych) podmiotów gospodarczych (zakładów: ZNTK, LZPB)
- [-] Brak znaczącego, lokalnego kapitału inwestycyjnego;
- [-] Niski poziom nowoczesności urządzeń i technologii w lokalnych podmiotach gospodarczych.

D. Potencjał infrastruktury technicznej

MOCNE STRONY

- [+] Wysoka pewność zasilania elektroenergetycznego;
- [+] Możliwości rozszerzenia sieciowej gazyfikacji miejscowości powiatu;
- [+] Rozwój ekologicznych źródeł ogrzewania;
- [+] Rezerwy przepustowości komunalnych oczyszczalni ścieków;
- [+] Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
- [+] Wysoka dostępność komunikacyjna powiatu (rozwinięty układ połączeń kolejowych i drogowych);
- [+] Drogowe przejścia graniczne;
- [+] Bliskość przestrzenna wobec autostrady A-4;
- [+] Wyraźny postęp w zakresie telefonii przewodowej i bezprzewodowej
- [+] Możliwości wieloletniego zorganizowanego gromadzenia odpadów stałych;
- [+] Wyznaczone tereny pod inwestycje, w tym Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości w Lubaniu

SŁABE STRONY

- [-] Niekompletne wyposażenie (głównie terenów wiejskich) w sieć wodociągową i kanalizacyjną;
- [-] Dominacja zdecentralizowanego systemu ogrzewnictwa lokalnego,
- [-] Nieeksploatowane połączenia kolejowe;
- [-] Wyraźnie ograniczona dostępność przestrzenna transportu kolejowego;
- [-] Niefunkcjonalny i w złym stanie technicznym układ lokalnych dróg publicznych;

E. Potencjał infrastruktury społecznej

MOCNE STRONY

- [+] Zadowalający poziom organizacji i funkcjonowania wychowania przedszkolnego i szkolnictwa podstawowego;
- [+] Różnorodna oferta programowa placówek kulturalnych;
- [+] Wysoka dostępność księgozbiorów bibliotek publicznych;
- [+] Rozwinięte szkolnictwo ponadpodstawowe;
- [+] Lecznictwo zamknięte (szpital ogólny o szerokim zakresie i wysokim standardzie usług);
- [+] Relatywnie wysoka dostępność personelu służby zdrowia;
- [+] Aktywność lokalnych mediów;
- [+] Wysoki poziom czytelnictwa w bibliotekach publicznych;
- [+] Duża liczba stowarzyszeń sportowych⁴⁰;
- [+] Rosnąca liczba miejsc i obiektów noclegowych;
- [+] Realizacja inwestycji „Budowa Kompleksu Edukacyjnego na Osiedlu Piastów”
- [+] Ożywienie amfiteatru na „Kamiennej Górze”

SŁABE STRONY

- [-] Ograniczony zakres usług świadczonych przez placówki infrastruktury społecznej na wsi oraz zróżnicowana ich dostępność przestrzenna;
- [-] Niedobór placówek kulturalnych i rekreacyjnych;
- [-] Brak atrakcyjnej oferty placówek kultury adresowanej do mieszkańców, turystów i kuracjuszy;
- [-] Brak nowości wydawniczych w księgozbiorach bibliotek publicznych
- [-] Brak zakładu stacjonarnej pomocy społecznej;
- [-] Ograniczony zakres oraz niezadowalający stan infrastruktury ochrony zdrowia na wsi;
- [-] Niska dostępność personelu służby zdrowia na terenach wiejskich;
- [-] Znaczna skala potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

⁴⁰ z 35 w 1995 r. do 77 obiektów noclegowych w 2001r.

Ogólnie biorąc, prezentowane słabe i mocne strony powiatu lubańskiego ukształtowały się w następstwie różnorodnych prawidłowości lub nieprawidłowości rozwoju poszczególnych elementów lokalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Z jednej strony przeprowadzona diagnoza prospektywna, rozległa lista silnych stron potencjałów powiatu lubańskiego oraz szanse wynikające z sytuacji w jego otoczeniu, a z drugiej analiza słabości i postrzeganych zagrożeń, pozwalają wskazać następujące podstawowe kierunki dalszego rozwoju powiatu:

- Ø stworzenie subregionalnego systemu wspierania rozwoju gospodarczego,
- Ø przygotowanie i wdrożenie kompleksowego programu gospodarczej restrukturyzacji terenów wiejskich i rolnictwa,
- Ø stworzenie nowych miejsc pracy w pozarolniczych, głównie usługowych, dziedzinach lokalnej gospodarki,
- Ø wszechstronny rozwój turystyki (w tym agroturystyki) oraz lecznictwa uzdrowiskowego,
- Ø rozwój obiektów infrastruktury paraturystycznej (handel, gastronomia, punkty usługowe, stacje benzynowe, itp.),
- Ø konsekwentne prowadzenie proekologicznej orientacji rozwoju powiatu,
- Ø rewitalizacja zabytkowej zabudowy,
- Ø modernizacja układu komunikacyjnego,
- Ø rozwój sieci połączeń telekomunikacyjnych,
- Ø uzupełnienie i modernizacja lokalnej infrastruktury technicznej,
- Ø podjęcie zintegrowanych działań marketingowych, w tym zwłaszcza w zakresie promocji powiatu.

Dział II. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU POWIATU LUBAŃSKIEGO DO ROKU 2010

14. WIZJA ROZWOJU POWIATU

Wizja powiatu lubańskiego, zdaniem uczestników warsztatów strategicznych, winna być wyrazem aspiracji społecznych i odpowiadać twórczym wyobrażeniom przyszłości określającym: rangę i atrakcyjność powiatu, efekty wykorzystania jego atutów i szans rozwojowych oraz eliminacji lub znaczącego ograniczenia zakresu problemów i siły zagrożeń.

Aktywne uczestnictwo licznych przedstawicieli różnych grup wspólnoty powiatu lubańskiego w warsztatach strategicznych oraz przeprowadzona przez nich głęboka analiza stanu istniejącego, silnych i słabych stron układu lokalnego oraz jego szans i zagrożeń rozwojowych pozwoliły na sprecyzowanie wizji przyszłości powiatu.

Dzięki konsekwentnemu ograniczaniu słabości i niedociągnięć rozwojowych oraz eliminowaniu potencjalnych zagrożeń, przy jednoczesnym wykorzystaniu wszystkich atutów i szans rozwoju tego terenu, istnieją realne szanse na urzeczywistnienie w perspektywie II dekady XXI wieku następującej wizji rozwoju:

A. Powiat lubański będzie atrakcyjnym subregionem o funkcjach turystyczno-wypoczynkowych i uzdrowiskowych. Rejonami wysokiej aktywności turystycznej będą tereny nad zbiornikami Leśniańskim i Złotnickim oraz miasto Świeradów Zdrój, a nadto na terenach wiejskich funkcjonować będzie sieć gospodarstw agroturystycznych. Rozwojowi uzdrowiskowej funkcji Świeradowa Zdroju (m.in. w oparciu o wody termalne) towarzyszyć będzie wysoki standard oferowanych usług uzdrowiskowych, postrzegany nie tylko przez kuracjuszy z innych rejonów kraju, lecz także państw Unii Europejskiej.

B. Atrakcyjny - w swej różnorodności – będzie rynek pracy w powiecie lubańskim, oferujący nowe formy zatrudnienia powstałe dzięki rozwojowi sektora usług, wspieraniu małej i średniej przedsiębiorczości w produkcji przemysłowej oraz handlu. Materialne warunki bytu wspólnoty powiatowej ulegną zdecydowanej poprawie dzięki stworzeniu nowych miejsc pracy i wyraźnemu ograniczeniu zjawiska bezrobocia. Pozytywnym zmianom na rynku pracy będzie sprzyjać odpowiedni – zgodny z jego potrzebami - rozwój szkolnictwa zawodowego.

C. Standard warunków zamieszkiwania i obsługi ludności gmin powiatu lubańskiego ulegnie zdecydowanej poprawie, a dzięki wzmocnieniu polifunkcyjnego charakteru subregionalnej gospodarki stworzone zostaną stabilne podstawy ekonomiczne by poprawa ta następowała systematycznie. Infrastrukturalne warunki bytu lokalnych społeczności cechować będzie wysoka powszechność korzystania z sieci wodociągowej, kanalizacji, gazowe, itd., a także dostępność usług społecznych.

D. Lubań będzie znaczącym w regionalnej skali ośrodkiem wysokiej aktywności kulturalnej i edukacyjnej. Rozwojowi miast oraz ośrodków gminnych w tym zakresie sprzyjać będzie realizacja subregionalnej polityki w dziedzinie szkolnictwa i kultury, a w tym wdrażanie kompleksowych rozwiązań programowych i proaktywnych instrumentów m.in. w sferze działań marketingowych.

E. Przestrzennej i funkcjonalnej integracji gmin powiatu lubańskiego, wynikającej ze zróżnicowanego potencjału społeczno-gospodarczego, sprzyjać będzie nowoczesna sieć dróg publicznych, „przyjazna” środowisku i ludności organizacja ruchu drogowego (obwodnice, wyłączenie z ruchu centralnych rejonów miast) oraz nowoczesny system telekomunikacji.

F. Standard warunków zamieszkiwania i obsługi ludności gmin powiatu lubańskiego ulegnie zdecydowanej poprawie, a dzięki wzmocnieniu polifunkcyjnego charakteru subregionalnej gospodarki stworzone zostaną stabilne podstawy ekonomiczne by poprawa ta następowała systematycznie. Infrastrukturalne warunki bytu lokalnych społeczności cechować będzie wysoka powszechność korzystania z sieci wodociągowej, kanalizacji, gazowe, itd., a także dostępność usług społecznych.

Przedstawiona w punktach A - F ogólna wizja stanu powiatu lubańskiego w końcu pierwszej dekady XXI wieku odpowiada w pełni określonej przez zespół lokalnych liderów MISJI, która zawiera się w następującym stwierdzeniu:

WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA WSPÓLNOTY POWIATOWEJ

Oznacza to, iż wyznacznikiem wszystkich działań podejmowanych przez władze powiatu będzie poprawa jakości życia mieszkańców gmin wchodzących w jego skład.

15. HIERARCHICZNA STRUKTURA CELÓW I ZADAŃ ROZWOJU POWIATU

ISTOTA CELÓW STRATEGICZNYCH

W wyniku analizy szans rozwoju powiatu oraz problemów i zagrożeń rozwojowych sformułowanych w wyniku rozległych konsultacji i dyskusji w środowiskach lokalnych, m.in. przez „liderów lokalnych” podczas warsztatów strategicznych, określono iż nadrzędnym (wobec innych) celem rozwoju powiatu lubańskiego jest:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZO – SPOŁECZNY

Ideą koncepcji zrównoważonego (harmonijnego) rozwoju powiatu jest eliminacja dysproporcji rozwojowych w jego życiu gospodarczym i społecznym oraz tworzenie warunków zaspokojenia bieżących potrzeb bez konieczności ograniczenia możliwości działania przyszłych pokoleń. Koncepcja ta uwzględnia także wiodącą rolę ekorozwoju zakładającego prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej w harmonii z lokalnym ekosystemem.

Nadrzędnemu celowi określonemu jako zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy powiatu podporządkowana została wiązka celów strategicznych rozwoju powiatu lubańskiego w perspektywie końca II dekady XXI wieku.

W wyniku rozległej dyskusji i analizy określonych uprzednio problemów i zagrożeń rozwojowych oraz atutów i szans tego subregionu, uczestnicy warsztatów strategicznych sformułowali następujące cele strategiczne rozwoju powiatu lubańskiego:

1. wysoki poziom warunków życia mieszkańców,
2. dobry wizerunek powiatu,
3. wzrost aktywności gospodarczej,
4. rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej,
5. wysoka jakość środowiska naturalnego,
6. wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich.

Celom strategicznym podporządkowane są tzw. “cele operacyjne” a tym ostatnim tzw. “bieżące zadania strategiczne”. Strategia rozwoju powiatu lubańskiego zawiera bowiem hierarchiczną strukturę celów i wynikających z nich zadań.

CELE OPERACYJNE I ZADANIA STRATEGICZNE

Zadania strategiczne stanowią podstawę “piramidy” w hierarchicznej strukturze celów rozwoju powiatu; ogniwem pośrednim są bowiem cele operacyjne, zaś “wierzchołkiem” cele strategiczne. Każde z przedstawionych i zaakceptowanych przez uczestników warsztatów zadań strategicznych jest zatem bezpośrednio ukierunkowane na realizację celów operacyjnych, a pośrednio – celów strategicznych. Analizę celów operacyjnych i zestawienie odpowiadających im zadań strategicznych przedstawia tablica 15.1.

Istotnym do rozwiązania zagadnieniem jest niewątpliwie określenie wagi i stopnia pilności poszczególnych zadań strategicznych. W tymże celu ogół zaprezentowanych zadań podzielono na trzy grupy, a mianowicie:

- A. zadania, których wykonanie lub rozpoczęcie nastąpić winno w latach 1999-2002 (zadania wysoce pilne – priorytetowe),
- B. zadania, których realizacja lub rozpoczęcie nastąpić winno w latach 2003-2006 (zadania pilne – istotne),
- C. zadania, których realizacja lub rozpoczęcie nastąpić winno w latach 2007-2010 (2015) – (zadania mniej istotne).

Tabela 15.1. Cele operacyjne i zadania strategiczne rozwoju powiatu lubańskiego

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
1. Powszechność korzystania z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i telefonii przewodowej	Sporządzenie inwentaryzacji infrastruktury technicznej i opracowanie programu jej rozwoju	A – B	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Dotacje, środki własne
2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	Opracowanie programu wspierania budownictwa w powiecie	A	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Dotacje, środki własne
3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych	Utworzenie Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego	A-B	Starostwo Powiatowe we współpracy z ZOZ	
	Utworzenie Domu Pomocy Społecznej	A-B	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe	Dotacje, środki budżetu Wojewody

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
	Opracowanie informacji statystycznych, demograficznych i epidemiologicznych charakteryzujących ochronę zdrowia w powiecie lubańskim	A-C	Starostwo Powiatowe w Lubaniu, SP ZOZ w Lubaniu i placówki niepubliczne, ROMOZ, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Urząd Statystyczny	Środki własne
	Opracowanie i wdrożenie programu restrukturyzacji Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubaniu	A-C	SP ZOZ w Lubaniu, Starostwo Powiatowe w Lubaniu,	Środki własne, inwestorzy prywatni, kasy chorych, budżety gmin
4. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom i turystom	Opracowanie i wdrożenie programu „Bezpieczny Powiat”	A	Komenda Powiatowa Policji	Środki własne
5. Poszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców i turystów	Utworzenie Powiatowego Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji	B	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami i podmiotami działającymi w sferze kultury, sportu i turystyki	Środki własne
	Aktywizacja środowisk wiejskich i miejskich w zakresie kultury	A - C	Gminy, stowarzyszenia i instytucje kulturalne, sportowe i turystyczne, zainteresowane podmioty	Środki własne i sponsorzy
	Organizacja imprez ogólnopolskich	A - C	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Budżety powiatu i gmin, środki sponsorów
	Włączenie się do europejskich programów współpracy kulturalnej	A - C	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	
	Stworzenie systemu finansowania przedsięwzięć kulturalnych (niekomercyjnych) umożliwiającego korzystanie z niego przez różne podmioty	B	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Środki własne

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
6. Ograniczenie poziomu bezrobocia	Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości przy PUP	B - C	Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe	
	Prowadzenie banku informacji o wolnych miejscach pracy	A-C	Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe	
	Tworzenie pozarolniczych miejsc pracy na terenach wiejskich (w tym dla odchodzących z rolnictwa)	A-C	Inwestorzy, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe,	Środki inwestorów, środki Programu SAPARD
7. Stworzenie powiatowego systemu promocji i przepływu informacji	Udział w zewnętrznych imprezach (w tym targach) promujących powiat	A-C	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Środki własne, fundacje
	Konkurs na logo powiatu i powszechne jego stosowanie	A	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Środki własne, fundacje
	Utworzenie Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu (LARP)	B	Starostwo Powiatowe we współpracy z Agencją Rozwoju Miasta i gminami	Środki własne, fundacje, Phare CBC
	Wspieranie imprez kulturalnych i sportowych	A-C	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Środki własne, fundacje
	Popularyzacja wiedzy o powiecie (w mediach lokalnych, w placówkach kultury i instytucjach społecznych)	A-C	Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji	Środki własne, fundacje
	Coroczny plebiscyt „Człowiek Powiatu Lubańskiego”	A-C	Media lokalne	Środki własne, fundacje
	Wydawanie katalogów gospodarczych i turystycznych	A-C	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami, Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji	Środki sponsorów
	Utworzenie powiatowego radia	A-C	Media lokalne	Środki sponsorów
	Objęcie telewizją lokalną oraz TV „5” – Wrocław całego powiatu	A	Starostwo Powiatowe we współpracy z TVP i lokalnymi mediami	

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
	Program edukacji w zakresie patriotyzmu lokalnego „Mała ojczyzna”	A-C	Szkoły różnych szczebli, współpraca z Dolnośląskim Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym	Środki własne, fundacje
	Utworzenie Klubu Przyjaciół Ziemi Lubańskiej	A	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Środki własne, fundacje
8. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Likwidacja barier architektonicznych	A-C	Starostwo Powiatowe, gminy	Dotacje, PFRON
9. Rozwój infrastruktury na wsi	Pozyskanie środków pomocowych Programu SAPARD	A - B	Starostwo Powiatowe - Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska we współpracy z WODR i Sejmikiem Samorządowym	Budżety powiatu i gmin
	Wspieranie gmin Platerówka i Siekierczyn w realizacji Master Planu Ochrony zlewni Czerwonej Wody jako elementu programu „Czysta Nysa”	A-B		
	Szeroka informacja o możliwościach korzystania z odpowiednich środków pomocowych	A-C	Starostwo Powiatowe - Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Środki własne
10. Dynamiczny rozwój oświaty na wsi	Rozszerzenie oferty kształcenia o kierunkach hotelarskich i usługowych	A	Szkoły ponadpodstawowe powiatu we współpracy z Kuratorium Oświaty	Budżet powiatu
	Wprowadzenie specjalności „usługi bytowe dla ludności”	A	Szkoły ponadpodstawowe powiatu we współpracy z Kuratorium Oświaty	Budżet powiatu
11. „Odnowa wsi”	Powiatowy konkurs na najlepszą zagrodę na wsi	A- C	WODR, szkoły wiejskie, Starostwo Powiatowe	Środki pomocowe, SAPARD
	Opracowanie programu dla terenów wiejskich „Odnowa wsi”	A	Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, Rada Powiatu	Środki pomocowe, SAPARD
	Utworzenie Forum Liderów Wiejskich	A - B	WODR, gminy, Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska	-

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
12. Poprawa warunków gospodarowania w rolnictwie	Stworzenie warunków hodowli bydła mięsnego (na terenach podgórskich)	B - C	WODR, Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, instytucje specjalistyczne	Środki pomocowe, SAPARD
	Opracowanie strategii rozwoju usług i przetwórstwa płodów rolnych na wsi	B	Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, instytucje specjalistyczne	Środki pomocowe, SAPARD
	Zainicjowanie tworzenia grup producenckich	A	WODR, Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Środki pomocowe, SAPARD
	Diagnozowanie rynku producentów ekologicznej żywności	A	WODR, Izba Rolnicza, Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych	Środki pomocowe, SAPARD
	Opracowanie i wdrożenie koncepcji rozwoju produkcji żywności ekologicznej	B	WODR	Środki pomocowe, SAPARD
13. Atrakcyjna polityka wobec inwestorów	Utworzenie forum współpracy powiatu i gmin w celu prowadzenia polityki podatkowej	A	Starosta Lubański we współpracy z gminami	-
	Opracowanie i wdrożenie programu przyciągania inwestorów	A	Starostwo Powiatowe we współpracy z gminami	Budżet powiatu, środki pomocowe
14. Zmiana struktury kształcenia ponad-gimnazjalnego	Opracowanie i wdrożenie programu dostosowania kształcenia do potrzeb rynku	A - B	Starostwo Powiatowe – Wydział Infrastruktury Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, szkoły	Środki własne
	Utworzenie liceum i studium pomaturalnego, m.in. o profilu informatycznym	B-C	Starostwo Powiatowe	środki budżetu Wojewody i MEN
15. Rozwój sektora małej przedsiębiorczości i usług	Utworzenie forum gospodarczego małej przedsiębiorczości	B	Starosta Lubański, przedsiębiorcy, Izba Rzemieślnicza, banki, instytucje finansowe	-
	Utworzenie powiatowego lobby pracodawców	B	Starosta Lubański, przedsiębiorcy, Izba Rzemieślnicza	Środki pomocowe, SAPARD

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
	Utworzenie funduszu gwarancyjnego dla sektora małej przedsiębiorczości	B	Banki, instytucje finansowe	Środki własne, środki pomocowe
	Opracowanie i wdrażanie programów reorientacji zawodowej	A-B	Powiatowy Urząd Pracy, szkoły	Środki własne, środki pomocowe
16. Dostosowanie układu komunikacyjnego do funkcji tranzytowej	Budowa sieci parkingów i zatok postojowych	B-C	Gminy, Powiatowy Zarząd Dróg	Budżety gmin i powiatu, Phare CBC i inne środki pomocowe
	Modernizacja dróg wojewódzkich i krajowych	A - C	Wojewódzki Zarząd Dróg, Generalna Dyrekcja Dróg – Oddział Południowo-Zachodni we Wrocławiu	Budżet sejmiku województwa dolnośląskiego, budżet państwa, PHARE CBC, inne środki pomocowe
	Modernizacja dróg powiatowych	A-C	Powiatowy Zarząd Dróg	Budżet powiatu, Phare CBC i inne środki pomocowe
	Modernizacja drogi nr 297 Lubań – Godziszów (MOP) Element osi komunikacyjnej powiatu: Miłoszów – Leśna – Lubań – Godziszów - Węgliniec	A - C	Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich, Generalna Dyrekcja Dróg – Oddział Południowo-Zachodni we Wrocławiu, Powiatowy Zarząd Dróg w Lubaniu	Budżet sejmiku województwa dolnośląskiego, budżet państwa, PHARE CBC, inne środki pomocowe
17. Wzrost dostępności komunikacyjnej miejscowości turystycznych i uzdrowiskowych	Podniesienie standardu dróg o znaczeniu turystycznym (Leśna – Złoty Potok, Leśna – Biedrzychowice, Pobiedna – Świeradów Zdrój)	B-C	Powiatowy Zarząd Dróg	Budżet powiatu, Phare CBC i inne środki pomocowe
	Rozwój sieci lokalnych połączeń kolejowych (w tym odtworzenie linii Świeradów Zdr.- Gryfów Śl. i Leśna-Lubań (autobus szynowy)	B-C	Związek Gmin „Kwisa”, DOKP, gminy, sąsiednie powiaty	Budżety powiatów i gmin, PKP, fundusze pomocowe

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych (w tym powiązanie z istniejącym układem, budowa ścieżki rowerowej relacji: Złotniki-Czocha-Leśna-Biedrzychowice oraz pieszo-rowerowej kładki Stankowice-Bożkowice) oraz pętli Lubań – Wesółówka – Zareba – Włosień – Lubań	A-C	Gminy, Starostwo Powiatowe, PTTK	Fundusz PHARE CBC, budżety gmin i powiatu, województwa, środki sponsorów,
	System informacyjny przy drogach powiatu (oznakowanie dróg, tablice informacyjne – piktogramy przy drogach, mapy-plansze)	A - C	Powiatowy Zarząd Dróg, inwestorzy	Budżet powiatu, środki inwestorów
18. Wzrost atrakcyjności usług turystycznych i uzdrowskich poprzez promocję i marketing	Opracowanie kompleksowej strategii marketingowej usług turystycznych i uzdrowskich	B	Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji we współ-pracy z gminami i zainteresowanymi podmiotami turystycznymi	Środki budżetów powiatu i gmin oraz podmiotów gospodarki turystycznej
	Opracowanie katalogu sal konferencyjnych w powiecie	B	Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji	Budżety gmin i powiatu, środki zainteresowanych podmiotów
	Inwentaryzacja zabytków w powiecie oraz opracowanie ich katalogu	B	Konserwator Zabytków, Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji, gminy, Muzeum Regionalne	Środki budżetów gmin i powiatu
	Opracowanie mapy ścieżek rowerowych	B	Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji, gminy, PTTK	Budżety gmin i powiatu, środki zainteresowanych podmiotów
	Opracowanie mapy i katalogu gospodarstw agroturystycznych	B	Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji, zainteresowane podmioty turystyczne	Budżety gmin i powiatu, środki zainteresowanych podmiotów

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓŁPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
	Organizacja wspólnych polsko-niemiecko-czeskich imprez (promocja w kraju i zagranicą)	A-C	Euroregion „Nysa”, Związek Gmin „Kwisa”, gminy, Starostwo Powiatowe	Fundusze pomocowe
	Wydawanie powiatowego informatora turystyczno-kulturalnego (wielojęzycznego)	A	Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji	Budżety gmin i powiatu, środki zainteresowanych podmiotów
19. Rozwój infrastruktury i zakresu usług dla turystów i kuracjuszy	Stworzenie lobby produktu turystycznego	B	Starostwo Powiatowe we współpracy z podmiotami gospodarki turystycznej, Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji	-
	Opracowanie strategicznego planu rozwoju infrastruktury turystycznej i uzdrowskiej	B	Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji we współ-pracy z gminami i zainteresowanymi podmiotami turystycznymi	Środki budżetów powiatu i gmin oraz podmiotów gospodarki turystycznej
	Odnowa istniejących i wyznaczenie nowych szlaków turystycznych	A-C	PTTK	Budżety gmin i powiatu
	Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej przy zbiornikach „Leśniańskim” i „Złotnickim”	A-C	Gminy, inwestorzy	Środki inwestorów
	Organizacja sieci agroturystyki na terenie powiatu	A-C	Stowarzyszenia, inwestorzy	Środki zainteresowanych podmiotów
	Tworzenie muzeów pamiątek historycznych z okresu przedwojennego	A	Zainteresowane podmioty	Środki zainteresowanych podmiotów
	Rozwój turystyki schroniskowej w oparciu o gospodarstwa wiejskie (sieć sezonowych, tanich schronisk młodzieżowych, promocja)	A-C	Zainteresowane podmioty	Środki prywatnych inwestorów

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
20. Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej (w tym sportów zimowych)	Wyznaczenie i utrzymanie tras biegowych w Górach Izerskich i w okolicach Olszyny	A-C	Gminy	Środki inwestorów
	Budowa wyciągów narciarskich (wraz z infrastrukturą towarzyszącą)	A-C	Gminy	Środki inwestorów
	Dośnieżanie stoków	A-C	Gminy	Środki inwestorów
	Wyznaczenie tras saneczkowych (promocja)	A-C	Gminy	Środki inwestorów
21. Wykorzystanie zasobów wód termalnych	Przeprowadzenie badań wód termalnych	B-C	Gminy	Budżety gmin, FOŚiGW, fundusze pomocowe
	Budowa kompleksu basenów rehabilitacyjno-rekreacyjnych na bazie wód termalnych	B-C	Gminy, zainteresowane podmioty	Środki inwestorów
22. Likwidacja zagrożeń ekologicznych i wykorzystywanie alternatywnych źródeł pozyskiwania energii	Inwentaryzacja zagrożeń ekologicznych	A	WIOŚ, Starostwo Powiatowe - Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska	
	Ograniczenie emisji i immisji pyłów i gazów (program)	A	Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, podmioty gospodarcze	Fundusze pomocowe, środki własne podmiotów gospodarczych
	Stworzenie systemu ulg dla korzystających z alternatywnych źródeł energii	A	Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Środki budżetów państwa, powiatu i gmin, FOŚiGW
	Wykorzystanie zasobów wód termalnych do ogrzewania strefy uzdrowiskowej	B-C	Miasto Świeradów Zdrój i sąsiednie gminy	Fundusze pomocowe
	Budowa elektrowni wiatrowych	B-C	Inwestorzy	Kredyty, fundusze pomocowe
	Odtworzenie i budowa elektrowni wodnych	B - C	Inwestorzy	Kredyty, fundusze pomocowe

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
	Rozwój rolnictwa „energetycznego”	A - C	Gospodarstwa rolne	Fundusze pomocowe (m.in. programu SAPARD)
	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	A-C	Gminy	Budżety gmin, FOŚiGW, fundusze pomocowe
	Budowa oczyszczalni ścieków w Świeradowie Zdroju	B	Miasto Świeradów Zdrój	Budżet miasta, FOŚiGW, fundusze pomocowe
23. Podnoszenie świadomości i kultury ekologicznej społeczeństwa	Rozszerzenie działalności Powiatowego Centrum Edukacji Ekologicznej na teren powiatu	A	Rada Powiatu, gminy	FOŚiGW, fundusze pomocowe
	Organizacja imprez edukacyjnych w zakresie racjonalnego żywienia i zdrowego stylu życia	A - C	Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej	PHARE, FOŚiGW, budżety gmin i powiatu
	Szkolne ostoje przyrody	A-C	Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej	Budżety gmin i powiatu
	Organizacja imprez ekologicznych	A-C	Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej, „Agenda 21”	Fundusze celowe i pomocowe
	Kształtowanie kultury ekologicznej poprzez opracowanie stosownych szkolnych programów edukacyjnych	A - B	Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej, „Agenda 21”	FOŚiGW, fundusze pomocowe
24. Spójna polityka w gospodarce odpadami (głównie w zakresie składowania i utylizacji)	Opracowanie i wdrożenie systemu gospodarowania odpadami („Powiatowe Prawo Śmieciowe”)	B	Starostwo Powiatowe - Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, organizacje ekologiczne	FOŚiGW, fundusze pomocowe
	Budowa Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich	A	Zainteresowane gminy	PHARE, budżety gmin, FOŚiGW
25. Skuteczna ochrona lasów i zwiększenie lesistości powiatu	Odnowienie wylesionych powierzchni i zalesienie słabych gruntów rolnych	A-C	Starostwo Powiatowe - Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, nadleśnictwa	Fundusze pomocowe (SAPARD), budżet państwa

CEL OPERACYJNY	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA: A-1999-2002 r. B -2003-2006 r. C-2007-2010 r.	INSTYTUCJA REALIZUJĄCA I WSPÓLPRACUJĄCE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADANIA
	Zmiana struktury drzewostanów	A-C	Starostwo Powiatowe - Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, nadleśnictwa	Fundusze pomocowe (SAPARD), budżet państwa
	Walka z nielegalną wycinką i kłusownictwem	A-C	Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, nadleśnictwa	Fundusze pomocowe, budżet państwa
	Inwentaryzacja terenów pod zalesienie	A-C	Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, nadleśnictwa	

Wymienione cele operacyjne rozwoju powiatu stanowią swego rodzaju scenariusz realizacji wyznaczonych celów strategicznych. Definiują one bowiem elementy składowe zawierające się w syntetycznej formule celów strategicznych. Cele operacyjne w różnym jednak zakresie odnoszą się do celów strategicznych. Relacje między celami operacyjnymi a celami strategicznymi przedstawiono w tabelicy 15.2.

Tabela 15.2. Cele strategiczne a cele operacyjne rozwoju powiatu lubańskiego

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE (numery)
1. wysoki poziom warunków życia mieszkańców	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 14, 22,
2. dobry wizerunek powiatu	4, 7, 8, 13, 16, 18,
3. wzrost aktywności gospodarczej	6, 12, 13, 14, 15,
4. rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej	4, 5, 17, 18, 19, 20, 21,
5. wysoka jakość środowiska naturalnego	1, 21, 22, 23, 24, 25, 26,
6. wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich	1, 9, 10, 11, 12, 15,

Zadania strategiczne rozwoju powiatu lubańskiego wskazane przez zespół „liderów powiatowych” podczas warsztatów strategicznych w 1999 r. różnią się złożonością programową,

cyklem ich realizacji oraz wysokością niezbędnych nakładów finansowych. Stąd też niezbędny staje się wybór grupy zadań, których realizacja nastąpić winna w pierwszej kolejności. Podstawowym kryterium w tym względzie jest siła wpływu efektów realizacji zadania na bezpośrednie i pośrednie otoczenie gospodarcze i społeczne, czyli zdolność do emanowania impulsów rozwojowych. Logiczna sekwencja zdarzeń uwzględniająca tzw. „efekt domina” oznacza, że w pierwszej kolejności realizowane powinny być zadania strategiczne, które „uruchamiają” lub tworzą warunki do „uruchomienia” zadań „drugiej kolejności”, te zaś umożliwią realizację zadań „trzeciej kolejności”, itd.

Studia badawcze prowadzone nad gospodarką powiatu lubańskiego, a także liczne opinie i sugestie zespołu „liderów powiatu” zgłaszane podczas warsztatów strategicznych pozwalają na identyfikację zbioru następujących zadań strategicznych (przedsięwzięć), których realizacja w okresie najbliższych 3 lat (1999-2002) uruchamiać będzie „efekt domina” w procesie rozwoju powiatu lubańskiego, a tym samym jest warunkiem osiągnięcia założonych strategicznych celów rozwoju subregionalnego:

1. Utworzenie Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu,
2. Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju obszarów wiejskich (zwłaszcza usług i przetwórstwa płodów rolnych na wsi),
3. Opracowanie i wdrożenie programu przyciągania inwestorów,
4. Opracowanie i wdrażanie programu dostosowania kształcenia do potrzeb rynku, z uwzględnieniem *Kompleksu Edukacyjnego na Osiedlu Piastów III w Lubaniu*
5. Utworzenie funduszu gwarancyjnego dla sektora małej przedsiębiorczości,
6. Utworzenie Powiatowego Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji,
7. Rozwój sieci lokalnych połączeń kolejowych (w tym odtworzenie linii relacji: Świeradów Zdrój – Gryfów Śląski oraz Lubań – Leśna),
8. Modernizacja drogi Lubań – Godziszów (MOP),
9. Podniesienie standardu dróg o znaczeniu turystycznym (w powiązaniu z modernizacją dróg wojewódzkich i krajowych),
10. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych,
11. Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej przy zbiornikach „Leśniańskim” i „Złotnickim”,
12. Przeprowadzenie badań zasobów wód termalnych,
13. Ograniczenie emisji i immisji pyłów i gazów (program),
14. Opracowanie i wdrożenie systemu gospodarowania odpadami,
15. Opracowanie i wdrożenie programu „Bezpieczny Powiat”,
16. *Restrukturyzacja Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubaniu.*

DZIAŁ III. ZAGADNIENIA REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU LUBAŃSKIEGO

16. ORGANIZACYJNE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII

Efektywna realizacja celów i zadań strategicznych jest ściśle związana z określeniem szczegółowej procedury efektywnego postępowania różnych podmiotów powiatowych, w tym i władz samorządowych.

Z tychże względów konieczne stało się utworzenie w Starostwie Powiatowym wyodrębnionej organizacyjnie grupy pracowników samorządowych jako **Zespołu ds. Koordynacji Wdrażania Strategii**. Zespół ten tworzą osoby biorące udział w pracach kilkusobowego zespołu merytorycznego do przygotowania strategii rozwoju powiatu lubańskiego. Są to jednocześnie naczelnicy i pracownicy Starostwa w liczbie 10 osób. Do zadań tegoż Zespołu należy w szczególności:

- ⇒ przygotowanie propozycji optymalnego sposobu wdrożenia oraz ich przedkładanie do zatwierdzenia przez Zarząd Powiatu,
- ⇒ określanie, analizowanie i ocena uwarunkowań realizacyjnych (w tym warunków zewnętrznych, identyfikacja podmiotów współdziałających, wielkość niezbędnych środków finansowych i technicznych, harmonogram),
- ⇒ aplikowanie określonych zadań strategicznych do „Strategii województwa dolnośląskiego”,
- ⇒ nawiązanie i utrzymywanie kontaktów z podmiotami współpracującymi (w tym uzgadnianie form i zakresu współpracy),
- ⇒ organizowanie i prowadzenie odpowiednich działań promocyjnych (w tym przygotowanie odpowiednich materiałów promujących Strategię),
- ⇒ obserwacja i monitoring procesu wdrażania ustaleń Strategii,
- ⇒ prowadzenie dokumentacji wdrażania Strategii,
- ⇒ informowanie Rady Powiatu i Zarządu Powiatu (a za pośrednictwem tych organów także lokalnych społeczności) o stanie realizacji wdrażanych zadań, ewentualnych problemach realizacyjnych.

Zespół, ze względu na ważność powierzonych zadań, jest służbowo podporządkowany Staroście Lubańskiemu. Osoby pracujące w Zespole posiadają wysokie kwalifikacje, a przede wszystkim wykazują się możliwie szeroką znajomością problematyki powiatu, planowania strategicznego, warunków realizacji poszczególnych zadań, funkcjonowania struktur samorządowych, a także wiedzą o zasadach współpracy z różnorodnymi podmiotami (w tym z organizacjami pozarządowymi).

Dla skutecznego i sprawnego wdrażania projektów Zespół prowadzi współpracę z różnymi partnerami. Z jednej bowiem strony konieczne jest efektywne współdziałanie z powiatowymi jednostkami organizacyjnymi, z odpowiednimi wydziałami Starostwa Powiatowego oraz powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami, a z drugiej – z podmiotami pozarządowymi (instytucjami, podmiotami gospodarczymi, osobami fizycznymi) funkcjonującymi na terenie powiatu. Szczególnie istotna jest również współpraca Zespołu z odpowiednimi merytorycznie komisjami Rady Powiatu Lubańskiego. Dla usprawnienia prac Zespołu wskazane jest wdrożenie regulacji ułatwiających współpracę pracowników Zespołu z wydziałami Starostwa Powiatowego, powiatowymi jednostkami organizacyjnymi oraz innymi instytucjami o zasięgu powiatowym.

Zakres podmiotów współdziałających w celu kompleksowego wdrażania strategicznych ustaleń wynika bezpośrednio z zawartości merytorycznej poszczególnych celów i zadań strategicznych. Dla każdego bowiem z zadań strategicznych przewidzianych do wdrożenia w określonym okresie, Zespół winien sporządzić szczegółowe **projekty realizacyjne**, zawierające m.in. zasady zarządzania i realizacji projektu, jego harmonogram i budżet projektu oraz wskazanie podmiotów i instytucji wspierających projekt.

17. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII

Efektywne wdrażanie ustaleń Strategii Rozwoju Powiatu Lubańskiego wymaga silnego zintegrowania strony rzeczowej poszczególnych zadań strategicznych z finansowymi możliwościami ich realizacji. Rozwiązaniem w tym zakresie nie może być jedynie coroczne przeznaczanie określonej części dochodów budżetu powiatu na zadania wynikające z przyjętej Strategii.

Przy konstruowaniu strategii zakładano, że realizację celów i zadań strategicznych, bezpośrednio lub pośrednio, wspierać może finansowo wiele instytucji i programów pomocowych. Wskazano wtedy m.in.:

- ⇒ PHARE 2 (Cross Border Cooperation),
- ⇒ fundusze programów przedakcesyjnych (w tym ISPA i SAPARD),
- ⇒ Fundację – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej,
- ⇒ fundusze celowe (np. EKOFUNDUSZ, NFOŚiGW),
- ⇒ banki (w tym Bank Ochrony Środowiska poprzez udzielanie odpowiednich pożyczek i kredytów),
- ⇒ Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej,
- ⇒ Fundację Rozwoju Komunalnego,
- ⇒ Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej,
- ⇒ sponsorów sektora prywatnego i publicznego.

Szczególnie ważnym źródłem finansowania zadań strategicznych miały być fundusze programów przedakcesyjnych, a mianowicie:

- Ø Program PHARE 2,
- Ø Program ISPA,
- Ø Program SAPARD.

Program PHARE⁴¹ 2 jest znaczącą formą pomocy Unii Europejskiej na rzecz dalszej transformacji gospodarczej krajów środkowoeuropejskich. Program ten wspiera transfer wiedzy m.in. z instytucji regionalnych i lokalnych, o tym jak optymalnie wdrażać dorobek Wspólnoty Europejskiej. Środki z tegoż funduszu są przeznaczane na inwestycje służące przygotowaniu Polski do przyjmowania wsparcia z unijnych funduszy strukturalnych i wdrażania standardów UE w wielu dziedzinach.

Wykorzystywanie środków tego funduszu na inwestycję transgraniczną w naszym powiecie jest ograniczone przede wszystkim poprzez barierę finansową jaką jest udział własny w projekcie w wysokości min. 25% (przy dofinansowaniu 2 mln EUR) i ogromnej konkurencji wśród wnioskodawców.

Z różnym powodzeniem jest za to wykorzystywany **Fundusz Małych Projektów Euroregionalnych** którego celem jest rozwój samorządności lokalnej, zaktywizowanie społeczności regionów przygranicznych, zintensyfikowanie wymiany kulturalnej i wzmocnienie więzi międzyludzkich.

Celem natomiast **programu ISPA** jest pomoc w przygotowaniu krajów kandydujących do Unii Europejskiej, szczególnie poprzez wspieranie przedsięwzięć w sferze spójności (kohezji) ekonomicznej i społecznej, a zwłaszcza w zakresie:

- Ø Ochrony środowiska (tylko ta część dostępna jest dla samorządów)
- Ø Infrastruktury transportowej.

Przedsięwzięcia we wskazanym zakresie muszą jednak być odpowiedniej wielkości, by mieć znaczący wpływ na skuteczność ochrony środowiska lub poprawę transportowych powiązań infrastrukturalnych. Ogólny koszt każdego przedsięwzięcia nie może w zasadzie wynieść mniej niż 5 mln EUR. Udział ISPA w dofinansowaniu projektów (zadań strategicznych) może natomiast wynieść do 75% planowanych nakładów na ich realizację. Beneficjentami tychże środków nie mogą jednak być przedsiębiorstwa prywatne. Pomoc UE w ramach ISPA może przyjąć jedną z następujących form:

⁴¹ Poland and Hungary: Assistance in Restructuring Economies.

bezpośrednia pomoc bezzwrotna, pomoc zwrotna, dofinansowanie spłat odsetek kredytu, fundusz gwarancyjny, udział kapitałowy lub inną formę pomocy finansowej. Projekty, które miałyby być wsparte przez UE, przyjmowane są przez Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej (w przypadku inwestycji transportowych) oraz Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a także Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (odnośnie przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska).

Program SAPARD, z kolei, jest instrumentem wsparcia dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Ma także w pewnym zakresie stanowić przygotowanie do przyszłego przyjmowania pomocy rolnictwa w ramach Wspólnej Polityki Rolnej EU. Tymczasem od trzech lat nie może wystartować. Przyczyna może być niefachowe zarządzanie przygotowaniem do uruchomienia SAPARD-u po stronie polskiej oraz sytuacja, w której ta sama instytucja: AriMR jest zarazem operatorem i agencją płatniczą programu. Nie można powiedzieć, kiedy program zostanie w końcu uruchomiony.

Ogólnie biorąc, celami priorytetowymi programu są:

Ø **Poprawa warunków życia i pracy mieszkańców wsi, poprzez:**

- Poprawę sytuacji dochodowej rolników, zapewniającej pracującym w nowoczesnych konkurencyjnych gospodarstwach paritet dochodów w stosunku do ludności pozarolniczej,
- Rozbudowę infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich,
- Poprawę infrastruktury społecznej na wsi,
- Tworzenie warunków dla rozwoju pozarolniczej i rolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich,

Ø **Zwiększenie konkurencyjności polskiego rolnictwa, poprzez:**

- Poprawę jakości produkcji rolniczej,
- Modernizację gospodarstw rolnych,
- Wzmocnienie roli rolników na rynku produktów rolnych,
- Wdrażanie postępu biologicznego,
- Poprawę struktury obszarowej gospodarstw,

Ø **Ochrona środowiska naturalnego wraz z wiejskim dziedzictwem kulturowym, poprzez:**

- Ograniczenie szkodliwego wpływu rolnictwa na środowisko naturalne oraz ochronę terenów rolniczych przed negatywnymi skutkami oddziaływania przemysłu,
- Upowszechnianie metod produkcji rolniczej przyjaznych dla środowiska,
- Zagospodarowanie gruntów marginalnych, w tym zalesianie słabych gruntów rolnych,
- Działalność szkoleniową i pokazową,
- Ochronę i promocję twórczości ludowej oraz obrzędów kultywowanych w danym regionie.

Instrumentami realizującymi wskazane priorytety wdrażania programu SAPARD są natomiast:

Ø **W zakresie poprawy warunków życia i pracy:**

- Rozwój infrastruktury technicznej (poprawa sieci wodociągowych, gospodarka odpadami stałymi, telefonizacja, gazyfikacja wsi, alternatywne źródła energii w stosunku do węgla i gazu, wiejskie sieci elektroenergetyczne, sieci dróg lokalnych),
- Poprawa infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich (działania na rzecz poprawy stanu oświaty na wsi, aktywizacja lokalnych środowisk, działania na rzecz poprawy ochrony zdrowia ludności),
- Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej (kredyty preferencyjne, współudział w finansowaniu, ulgi podatkowe),

Ø **W zakresie zwiększania konkurencji rolnictwa:**

- Poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych (kredyty preferencyjne na zakup ziemi, scalenia i wymiana gruntów, program osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa, zamiana nieruchomości, itp.),

- Wzmocnienie roli rolników na rynku produktów rolnych (wspieranie grup producentów rolnych, odbudowa i rozwój spółdzielczości rolniczej, wspieranie infrastruktury rynku rolnego, wspieranie systemów zbierania, przetwarzania i upowszechniania informacji rynkowej, wspieranie organizacji zajmujących się promocją produktów rolno-spożywczych, wspieranie usług doradczych, finansowych i zarządczych służących poprawie pozycji producentów rolnych na rynku produktów rolnych),

Ø **W zakresie ochrony zasobów i środowiska naturalnego wraz z wiejskim dziedzictwem kulturowym** (wspieranie inwestycji służących ochronie środowiska, dotacje dla rolników stosujących ekologiczne metody produkcji rolniczej, dotacje dla rolników zalesiających grunty rolne, dofinansowanie działalności szkoleniowej i pokazowej).

Ogólnie zatem biorąc, działania finansowane mają realizować wybrane wstępnie 4 priorytety:

1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych (15% budżetu)

Założono realizowanie działań wg dwóch schematów pomocy:

- programu restrukturyzacji produkcji mleka i mięsa,
 - program zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska w wyniku działalności rolniczej.
- 2. Poprawa przetwórstwa i marketingu produktów rolnych i rybnych (35% budżetu)**
- Wsparcie w dziedzinie dostosowania sektorów: mleczarskiego, mięsnego, rybnego i owocowo-warzywnego. Kierowane do średnich i dużych firm, które chcą dostosować się do standardów UE, ale sami nie sfinansują inwestycji.
- 3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury na terenach wiejskich (45% budżetu):**
- budowa sieci wodociągowych, wraz z uzdatnianiem oraz kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
 - gospodarki odpadami stałymi,
 - źródeł energii, dróg lokalnych (gminnych, rolniczych),
 - telefonizacji.
- 4. Rozwój i zróżnicowanie działalności gospodarczej na wsi oraz programy pilotażowe (5% budżetu)**
- granty kapitałowe na inwestycje w zakresie działalności gospodarczej poza tradycyjnym rolnictwem oraz na małą infrastrukturę turystyczną
 - wspieranie działań promocyjnych i marketingowych w zakresie działalności gospodarczej poza tradycyjnym rolnictwem dla organizacji, stowarzyszeń i samorządów,
 - projekty pilotażowe w zakresie zalesienia i ochrony środowiska w rolnictwie.

Na ogół środki programu SAPARD będą mogły pokryć do 75% ogólnej sumy wydatków na określone przedsięwzięcie.

Podstawowym warunkiem odpowiedniego wykorzystania możliwości wynikających z przed-, a tym bardziej z poakcesyjnej współpracy Polski z Unią Europejską w sferze rozwoju regionalnego (w tym powiatowego) jest umiejętność strategicznego planowania. We współczesnym świecie pozyskanie, a następnie wydatkowanie środków z jakichkolwiek programów UE uwarunkowane jest sporządzeniem i posiadaniem przejrzystych dokumentów (w tym strategii rozwoju subregionalnego) prezentujących nie tylko cel, lecz także sposób dokonania wydatków i tworzących podstawy do obiektywnej oceny efektów poszczególnych przedsięwzięć.

Wsparcie finansowe dla realizacji zadań strategicznych projektowanych w powiecie lubańskim może być nadto uzyskane w **Fundacji – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej** (Counterpart Fund). Środki Funduszu przeznaczane są na dotowanie rozwoju infrastruktury wiejskiej (budowy wiejskich ośrodków zdrowia, składowisk odpadów) oraz kredytów preferencyjnych na rolnictwo, telefonizację, gazyfikację, oświatę, doradztwo rolnicze i drogi na wsi.

EKOFUNDUSZ natomiast ukierunkowany jest na finansowe wspieranie szczególnie ważnych przedsięwzięć dla ochrony środowiska. **Środki EKOFUNDUSZU mogą być przeznaczane na przedsięwzięcia mieszczące się m.in. w następujących dziedzinach:**

Ø **Zmniejszenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi w szczególności poprzez:**

- Zmniejszanie ilości spalanego węgla przez działania związane z oszczędnością energii, wykorzystaniem energii „odpadowej” i z zamianą węgla na gaz w systemach ciepłowniczych,
- Gospodarcze wykorzystanie odnawialnych, czystych ekologicznie źródeł energii (energia geotermalna, energia wiatru, wody, itp.),

Ø **Ograniczenie transgranicznego przepływu zanieczyszczeń atmosfery,**

Ø **Zachowanie różnorodności przyrodniczej, zwłaszcza poprzez proekologiczną gospodarkę leśną.**

Istnieją także możliwości dofinansowania niektórych z wymienionych uprzednio zadań strategicznych rozwoju powiatu lubańskiego ze środków **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**. Środki z funduszu stanowią około 25% łącznych nakładów na ochronę środowiska w Polsce. Pożyczki i dotacje z NFOŚiGW przyznawane są na cele określone w ustawie *Prawo ochrony Środowiska*.

Poważnym źródłem finansowania niektórych zadań strategicznych ujętych w ramach „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego” mogą być także **preferencyjne kredyty udzielane przez Bank Ochrony Środowiska**. Kredyty te mogą być przeznaczane na ochronę wód i gospodarkę wodną (budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji, budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody, modernizacja technologii mających na celu ograniczenie zużycia wody i zmniejszenie ilości odprowadzanych ścieków, inwestycje przeciwpowodziowe), ochronę atmosfery (budowę i modernizację instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza, budowę i instalację odnawialnych źródeł energii – małe elektrownie wodne, siłownie wiatrowe kolektory słoneczne) oraz na ochronę powierzchni ziemi (budowę wysypisk odpadów stałych oraz zakładów ich przetwarzania i utylizacji, rekultywację terenów zdegradowanych).

Istotnym źródłem wspierania finansowego realizacji „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego” mogą być także **środki Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej**. Środki Fundacji przeznaczone mogą być bowiem m.in. na:

- Ø Wymianę młodzieży oraz budowę schronisk i miejsc spotkań młodzieży,
- Ø Projekty w dziedzinie ochrony środowiska, transportu, telekomunikacji oraz inne inwestycje infrastrukturalne,
- Ø Restaurowanie i zachowanie pomników kultury o historycznym znaczeniu oraz tworzenie, utrzymanie i rozbudowa miejsc pamięci.

Wskazać należy przy tym, iż w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych o komercyjnym charakterze (m.in. w sferze produkcji i handlu) środki publiczne (budżetu państwa, województwa, powiatu, gmin) traktowane winny być jako uzupełniające. Przedsięwzięcia te powinny bowiem być finansowane przede wszystkim przez potencjalnych i rzeczywistych użytkowników (konsumentów). Władze powiatowe powinny zaś przejawiać aktywność w tworzeniu warunków do uruchomienia kapitałów z funduszy podmiotów gospodarczych, instytucji pozarządowych i społeczeństwa. Ukierunkowanie strumienia tychże środków zależeć będzie od przyjętej do realizacji hierarchii zadań strategicznych.

Fakt opóźnienia w uruchomieniu niektórych programów oraz trudność w uzyskaniu środków (bariera finansowa) spowodował przesunięcie na późniejszy okres realizacji niektórych zadań strategicznych warunkujących dalszą realizację zadań operacyjnych.

Poza wymienionymi zewnętrznymi źródłami finansowania działa obecnie w Polsce bardzo wiele różnego rodzaju fundacji, organizacji, agencji, których programy należy cały czas śledzić i mieć przygotowany pakiet małych i średnich projektów. W tym celu Starostwo współpracuje z lokalnymi organizacjami pozarządowymi (projekty oparte na współpracy samorząd lokalny- organizacja pozarządowa ma większe szanse na akceptację i właściwą realizację).

18. MONITORING WDRAŻANIA STRATEGII

Kompleksowe, a przy tym efektywne kontrolowanie procesu wdrażania strategii rozwoju powiatu lubańskiego jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem. Wymaga zatem niezwykle starannego przygotowania metodycznego. Propozycją w tym względzie jest systematyczny monitoring jako metoda ciągłej oceny procesu wdrażania Strategii poprzez stałą obserwację, prezentację i prowadzenie analiz uzyskiwanych wyników. **Monitoring prowadzony jest przez Zarząd Powiatu, głównie w oparciu o informacje przygotowywane i przedkładane przez Zespół ds. Koordynacji Wdrażania Strategii.** Niezmiernie ważnym źródłem informacji w tym względzie mogą być wyniki prowadzonych cyklicznie badań lokalnej opinii publicznej (longitudalnych badań ankietowych). Zarząd, dla uzyskania obiektywnego obrazu zakresu wdrażania zadań strategicznych i ich rezultatów, powinien uwzględnić także opinie przedstawiane przez poszczególne wydziały Starostwa Powiatowego, powiatowe jednostki organizacyjne oraz powiatowe służby, inspekcje i strażę.

Monitoringowe funkcje realizowane są także przez Radę Powiatu. Rada ocenia bowiem okresowo (co najmniej raz w roku) bieżący stan i efekty realizacji Strategii, a ponadto skuteczność poczynań wdrożeniowych Zarządu Powiatu. Na bieżąco prowadzona jest zatem weryfikacja ustaleń Strategii, a w razie potrzeby także ich aktualizacja. W związku z tym Rada Powiatu otrzymuje okresowo odpowiednio przygotowane przez Zarząd Powiatu i Zespół ds. Koordynacji i Wdrażania Strategii raporty.

Szczególnie istotne jest szerokie informowanie lokalnych społeczności o przebiegu realizacji Strategii. W tymże celu informacje o realizacji strategii przekazywane są do prasy i internetu.

Efekty realizacji poszczególnych celów i zadań strategicznych nie zawsze mogą się w pełni ujawnić w krótkim okresie. Do pomiaru skuteczności i efektywności projektu przyjęto zespół mierników, których poziom i korzystne tendencje uznawane będą za bezpośrednie czy też pośrednie skutki realizacji Strategii. Mierniki oceny stopnia realizacji poszczególnych celów operacyjnych (pośrednio także celów strategicznych) określonych w „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego” przedstawiono w tablicy 18.1.

Tabela 18.1. Mierniki oceny realizacji celów operacyjnych rozwoju powiatu lubańskiego

Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródła informacji
1. Powszechność korzystania z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i telefonii przewodowej	⇒ wzrost stopnia powszechności korzystania z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w miastach powiatu do 100% w roku 2010	Urząd Statystyczny, urzędy gmin
	⇒ dwukrotny wzrost liczby gospodarstw domowych na wsi korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Urząd Statystyczny, urzędy gmin
	⇒ wzrost stopnia powszechności korzystania z sieci gazowej w miastach powiatu do 75% (w Lubaniu do 100%) w roku 2010	Urząd Statystyczny, urzędy gmin
	⇒ wzrost liczby abonentów telefonii przewodowej do 400 na 1000 ludności w 2010 roku	Urząd Statystyczny, Telefonnia Lokalna „Dialog” S.A.
2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	⇒ oddanie do użytku co najmniej 500 mieszkań w okresie do 2010 roku	Urzędy miast i gmin, Starostwo Powiatowe
	⇒ pełne uzbrojenie i przekazanie inwestorom co najmniej 500 działek budowlanych pod budownictwo mieszkaniowe do 2010 roku	Urzędy miast i gmin, Starostwo Powiatowe
3. Dostęp do wysokiej jakości usług	⇒ zmniejszenie wskaźnika umieralności niemowląt o 20%	Urząd Statystyczny

Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródła informacji
	⇒ wzrost zadowolenia mieszkańców z jakości usług medycznych i pomocy społecznej	badania ankietowe
4. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom i turystom	⇒ zmniejszenie liczby popełnianych przestępstw kryminalnych o ¼ do roku 2010	Komenda Powiatowa Policji, Prokuratura Powiatowa
	⇒ wzrost stopnia wykrywalności przestępstw do 75% w roku 2010	Komenda Powiatowa Policji, Prokuratura Powiatowa
	⇒ spadek liczby pożarów w powiecie o 50% do 2010 roku	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Urząd Statystyczny
5. Poszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców i turystów	⇒ Wzrost liczby wypożyczeń w bibliotekach publicznych o 20%	Urząd Statystyczny, biblioteki
	⇒ Wzrost liczby uczestników zajęć prowadzonych przez ośrodki i domy kultury w powiecie o 40%	Urząd Statystyczny, Starostwo Powiatowe – Wydział Infrastruktury Społecznej
	⇒ wzrost liczby zwiedzających muzea o 20%	Urząd Statystyczny
	⇒ wzrost liczby widzów w kinach stałych o 30%	Urząd Statystyczny
	⇒ wzrost zadowolenia mieszkańców i turystów z jakości oferty kulturalnej	badania ankietowe
6. Ograniczenie poziomu bezrobocia	⇒ spadek bezrobocia do poziomu nie przekraczającego 7% do 2010 roku (bezrobotni określani według obecnie obowiązujących zasad ustawowych)	Powiatowy Urząd Pracy
7. Stworzenie powiatowego systemu promocji i przepływu informacji	⇒ Zadowolenie mieszkańców z systemu lokalnego informowania	badania ankietowe
8. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	⇒ Systematyczny wzrost nakładów na likwidację barier architektonicznych	Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
	⇒ Systematyczne zmniejszanie się liczby zarejestrowanych bezrobotnych – osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy
9. Rozwój infrastruktury na wsi	⇒ Systematyczna poprawa poziomu zestawu wskaźników obrazujących poziom dostępności urzędów i instytucji infrastrukturalnych między miastami a terenami wiejskimi powiatu	Urząd Statystyczny
10. Dynamiczny rozwój oświaty na wsi	⇒ Wzrost stopnia podejmowania nauki w szkołach średnich (ogólnokształcących i zawodowych) przez absolwentów gimnazjów do 80% w okresie do 2010 r.	szkoły ponadpodstawowe, Urząd Statystyczny
	⇒ Wszyscy nauczyciele szkół wiejskich posiadają wyższe wykształcenie i przygotowanie pedagogiczne w 2010 roku	Urzędy gmin, szkoły ponadpodstawowe, Urząd Statystyczny
11. „Odnowa wsi”	⇒ pozytywne opinie mieszkańców o wyglądzie miejscowości wiejskich i warunkach życia w środowisku wiejskim powiatu (min. 50% respondentów)	Starostwo Powiatowe badania ankietowe

Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródła informacji
12. Poprawa warunków gospodarowania w rolnictwie	⇒ Systematyczna poprawa struktury agrarnej rolnictwa indywidualnego	Urząd Statystyczny, Izba Rolnicza
	⇒ Wzrost pogłowia bydła i trzody chlewnej o 20% do roku 2010	Urząd Statystyczny, Izba Rolnicza
13. Atrakcyjna polityka wobec inwestorów	⇒ Wzrost liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego o 30% do roku 2010	Urząd Statystyczny
14. Zmiana struktury kształcenia ponadgimnazjalnego	⇒ Absolwenci szkół ponadpodstawowych otrzymują propozycje odpowiedniej pracy (brak zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów szkół w 2010 roku)	Kurator Oświaty Powiatowy Urząd Pracy Urząd Statystyczny
15. Rozwój sektora małej przedsiębiorczości i usług	⇒ wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w sekcji D (działalność produkcyjna) o co najmniej 10% w okresie do 2010 r.	Urząd Statystyczny
	⇒ wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług rynkowych o 20% w okresie do 2010 roku	Urząd Statystyczny
	⇒ wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług nierynkowych o 20% w okresie do 2010 roku	Urząd Statystyczny
16. Dostosowanie układu komunikacyjnego do funkcji tranzytowej	⇒ skrócenie przeciętnego czasu przejazdu środkami komunikacji indywidualnej między ośrodkami gminnymi powiatu co najmniej o 15%	Starostwo Powiatowe - Wydział Komunikacji i Drogownictwa
	⇒ uzyskanie (wznowienie) międzynarodowych połączeń kolejowych Lubania w okresie do 2010 r.	PKP
	⇒ stały wzrost wydatków budżetu powiatu na remonty i modernizacje dróg	Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg
17. Wzrost dostępności komunikacyjnej miejscowości turystycznych i uzdrowiskowych	⇒ Systematyczny wzrost liczby miejsc parkingowych w miejscowościach turystycznych i uzdrowiskowych powiatu	Starostwo Powiatowe – Wydział Komunikacji i Drogownictwa
	⇒ Restytucja połączeń kolejowych Świeradowa Zdroju i Leśnej z otoczeniem w okresie do 2010 roku	PKP
18. Wzrost atrakcyjności usług turystycznych i uzdrowiskowych poprzez promocję i marketing	⇒ Wzrost zadowolenia turystów i kuracjuszy z jakości usług turystycznych i uzdrowiskowych	longitudalne badania ankietowe
19. Rozwój infrastruktury i zakresu usług dla turystów i kuracjuszy	⇒ Wzrost liczby osobo-noclegów w obiektach turystycznych i wypoczynkowych o 50% w latach 1999 – 2010	Urząd Statystyczny
	⇒ Wzrost liczby kuracjuszy	Uzdrowisko „Świeradów- Czerniawa” Sp. z o.o. Urząd Statystyczny
20. Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej (w tym sportów zimowych)	⇒ Wzrost długości wyciągów narciarskich i tras zjazdowych	Starostwo Powiatowe – Wydział Infrastruktury Społecznej
	⇒ wzrost długości tras dla narciarstwa biegowego,	Starostwo Powiatowe – Wydział Infrastruktury Społecznej

Cele operacyjne	Wskaźniki	Źródła informacji
21. Wykorzystanie zasobów wód termalnych	⇒ wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej i mieszkań ogrzewanych wodami geotermalnymi	Starostwo Powiatowe
22. Likwidacja zagrożeń ekologicznych i wykorzystywanie alternatywnych źródeł pozyskiwania energii	⇒ Osiągnięcie I klasy czystości rzek płynących przez powiat	Urząd Statystyczny, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
	⇒ Zmniejszenie stężenia pyłów i gazów w powietrzu atmosferycznym o 30%	Urząd Statystyczny, Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska
	⇒ wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej i mieszkań ogrzewanych „niekonwencjonalnie”	Starostwo Powiatowe
23. Podnoszenie świadomości i kultury ekologicznej społeczeństwa	⇒ wzrost poziomu świadomości podejmowania przedsięwzięć ekologicznych	Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej, Badania ankietowe
24. Spójna polityka w gospodarce odpadami (głównie w zakresie składowania i utylizacji)	⇒ zmniejszenie liczby „dzikich” wysypisk odpadów	Gminy, Starostwo Powiatowe – Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska
	⇒ systematyczny wzrost ilości odpadów przetwarzanych w Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich	Gminy, CUOGL
25. Skuteczna ochrona lasów i zwiększenie lesistości powiatu	⇒ wzrost stopnia zalesienia powiatu do 25% ogólnej powierzchni powiatu	Wydział Geodezji, Kartografii i Ewidencji Gruntów Starostwa Powiatowego w Lubaniu

Wskazany zestaw mierników będzie istotnym narzędziem systematycznego monitorowania i oceny zmian następujących w układzie powiatowym w skutek podejmowania przedsięwzięć ujętych w ramach „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego”.

19. PROJEKTY REALIZACYJNE

Odpowiednia realizacja celów strategicznych i operacyjnych wymaga właściwego podejścia do tzw. bieżących zadań strategicznych, które sformułowane są w postaci projektów przedsięwzięć gospodarczych, społecznych, przestrzennych, ekologicznych.

Dla wybranych uprzednio zadań, których realizacja w latach 1999-2002 uruchamiać miała „efekt domina” w procesie rozwoju powiatu lubańskiego konieczne stało się opracowanie tzw. projektów realizacyjnych (w formie pełnej bądź skróconej, metrykalnej) zawierających m.in.: cel i opis projektu, odniesienie do celów strategicznych, zasady zarządzania projektem (sposób realizacji projektu), harmonogram realizacji, ogólny budżet i źródła finansowania projektu oraz spodziewane skutki jego realizacji.

Metryki projektów realizacyjnych sporządzone zostały dla następującej grupy zadań strategicznych: - zaktualizować

1. Utworzenie Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu,
2. Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju obszarów wiejskich (zwłaszcza usług i przetwórstwa płodów rolnych na wsi),
3. Opracowanie i wdrożenie programu przyciągania inwestorów,
4. Opracowanie i wdrażanie programu dostosowania kształcenia do potrzeb rynku, z uwzględnieniem Kompleksu Edukacyjnego na Osiedlu Piast w Lubaniu,
5. Utworzenie funduszu gwarancyjnego dla sektora małej przedsiębiorczości,
6. Utworzenie Powiatowego Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji,
7. Rozwój sieci lokalnych połączeń kolejowych (w tym odtworzenie linii relacji: Świeradów Zdrój – Gryfów Śląski oraz Lubań – Leśna),
8. Modernizacja drogi Lubań – Godziszów (MOP) (jako elementu osi komunikacyjnej powiatu: Miłoszów – Leśna – Lubań – Węgliniec),
9. Podniesienie standardu dróg o znaczeniu turystycznym (w powiązaniu z modernizacją dróg wojewódzkich i krajowych),
10. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych,
11. Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej przy zbiornikach „Leśniańskim” i „Złotnickim”,
12. Przeprowadzenie badań zasobów wód termalnych,
13. Ograniczenie emisji i immisji pyłów i gazów (program),
14. Opracowanie i wdrożenie systemu gospodarowania odpadami,
15. Opracowanie i wdrożenie programu „Bezpieczny Powiat”,
16. Restrukturyzacja Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubaniu.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 1
pt. „UTWORZENIE LUBAŃSKIEJ AGENCJI ROZWOJU POWIATU”

1. OPIS ZADANIA

Przygraniczne położenie powiatu lubańskiego stwarza możliwości dla rozwoju gospodarczego naszego terenu. Wymaga to polepszenia wzajemnych stosunków gospodarczych i zmniejszenia dysproporcji pomiędzy sąsiadującymi krajami, poprzez min. poprawę konkurencyjności polskich firm. Uaktywnienie współpracy polsko-niemieckiej, dostosowanie polskich przedsiębiorstw do norm europejskich, wpłynie dodatnio na zwiększenie atrakcyjności polsko-niemieckiej strefy przygranicznej dla potencjalnych inwestorów.

Doświadczenia krajów Unii Europejskiej wykazują obiektywną konieczność powoływania do życia instytucji, ukierunkowanych w swej działalności na wspieranie rozwoju lokalnego i subregionalnego. Instytucje te, z jednej strony, stanowią uzupełnienie instrumentów interwencjonizmu samorządowego, z drugiej natomiast, absorbują lokalny potencjał rozwojowy. Organizacyjne skupienie sił rozwojowych, a następnie ich efektywne wykorzystanie prowadzi do uzyskania efektów o charakterze synergicznym i mnożnikowym w skali gospodarki lokalnej i powiatowej.

Rozwój przedsiębiorczości w gminach powiatu lubańskiego wymaga instytucjonalnego wsparcia. Obserwowany bowiem bardzo wysoki i szybko rosnący poziom bezrobocia, niewielkie możliwości znalezienia atrakcyjnej pracy oraz niestabilność ekonomiczna wielu znaczących podmiotów gospodarczych sektora publicznego i prywatnego. Stąd też niezbędne jest utworzenie instytucji pomocowej dla lokalnego biznesu (Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu). W wyniku jej funkcjonowania nastąpi podniesienie poziomu edukacji ekonomicznej i wiedzy o przedsiębiorczości oraz zwiększenie możliwości zatrudnienia w sektorze prywatnym m.in. poprzez stworzenie istotnych możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców, a także uzyskiwania nowych umiejętności i zawodów odpowiednio do rozmiarów i struktury popytu na rynku pracy (reorientacja zawodowa).

W Lubaniu funkcjonuje obecnie Agencja Rozwoju Miasta. Postrzegana jest zatem możliwość rozszerzenia jej działalności i organizacyjne przekształcenie. Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. zgłosiła wspólnie z powiatem lubańskim projekt do Phare CBC dotyczący powstania w Lubaniu Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości. Projekt przewiduje współpracę z Urzędem miasta Lubania poprzez przekazania na ten cel pomieszczeń Agencji Rozwoju Miasta przy ul. Armii Krajowej 30 w Lubaniu. Realizacja tego projektu zależy od decyzji Władzy Wdrażającej.

Instytucja taka (poza realizacją funkcji edukacyjnej) powinna także zapewnić możliwości uzyskania kompleksowej i profesjonalnej informacji z zakresu lokalnych uwarunkowań prowadzenia działalności gospodarczej (funkcja informacyjna), a także co najważniejsze ułatwić dostęp do zewnętrznych źródeł zasilania finansowego (funkcja finansowa). Wskazane funkcje, uzupełnione zostaną o sferę działań promocyjno-koordynacyjnych. Funkcje te może realizować semipubliczna instytucja rozwoju, której forma organizacyjno-prawna wymaga międzygminnych uzgodnień. Propozycją w tym względzie może być porozumienie komunalne (międzygminne), fundacja lub spółka akcyjna z udziałem kapitału powiatu, poszczególnych gmin oraz podmiotów gospodarczych sektora prywatnego i publicznego. W przygotowanym projekcie proponowana forma organizacyjna to spółka non profit z udziałem kapitału powiatu lubańskiego, Miasta Lubania i KARR S.A.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie to jest ukierunkowane na pośrednią realizację wielu celów strategicznych rozwoju powiatu lubańskiego. Agencja bowiem (lub Centrum Wspierania Przedsiębiorczości), ma na celu usprawnianie współpracy polsko-niemieckiej MŚP, przystosowanie przedsiębiorstw do rosnącej konkurencyjności i doprowadzenie do pełniejszego wykorzystania potencjału rozwojowego sektora MŚP i rozwój zasobów ludzkich i materialnych. Wszystko to ma służyć zarówno poprawie warunków życia mieszkańców, jak i wzrostowi szeroko rozumianej aktywności gospodarczej oraz wielofunkcyjnemu rozwojowi terenów wiejskich.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- podjęcie (z inicjatywy władz powiatu) uzgodnień dotyczących formy organizacyjno-prawnej projektowanej Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu (lub Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości) (przede wszystkim z władzami Miasta Lubania),
- opracowanie programu działania Agencji (lub Centrum), obejmującego poradnictwo dla osób chcących rozpocząć samodzielną działalność gospodarczą, organizowanie kursów i szkoleń z zakresu aspektów organizacyjno-prawnych, ekonomicznych i finansowych działań gospodarczych, prowadzenie Klubu Gospodarczego będącego płaszczyzną spotkań i wymiany doświadczeń związanych z szeroko rozumianą przedsiębiorczością, pomoc w inicjowaniu współpracy gospodarczej, w tym współpracy przygranicznej,
- wydzielenie lokalowe i wyposażenie Agencji (Centrum) w niezbędny sprzęt biurowy (w tym informatyczny) i materiały dydaktyczne,
- zatrudnienie etatowych pracowników Agencji (Centrum) o odpowiednich, do zakresu przewidywanych zadań, kwalifikacjach,
- nawiązanie i utrwalanie współpracy z zespołem wysokokwalifikowanych doradców, konsultantów i szkoleniowców,
- systematyczna promocja możliwości usługowych Agencji (Centrum) ukierunkowana głównie na bezrobotnych, chcących rozpocząć samodzielną działalność gospodarczą,
- przygotowanie programu edukacji ekonomicznej i reorientacji zawodowej dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy, i objęcie nim bezrobotnych, zainteresowanych uczniów szkół ponadpodstawowych oraz innych grup chętnych,
- współpraca Agencji (Centrum) z Powiatowym Urzędem Pracy oraz miejscowymi zakładami pracy, zarówno sektora publicznego jak i prywatnego,
- stworzenie skomputeryzowanej bazy danych o ofertach inwestycyjnych powiatu oraz o subregionalnym rynku pracy, świadczącej usługi informacyjne dla zainteresowanych inwestorów, pracodawców i bezrobotnych,

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

- utworzenie Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu przewiduje się w pierwszym półroczu 2003 roku,
- w II półroczu 2003 roku rozpocznie się działalność merytoryczna Agencji,

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Zarząd Powiatu Lubańskiego,
- Zarząd Miasta Lubania oraz innych gmin powiatu lubańskiego,

- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
- Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu,
- Lokalne stowarzyszenia podmiotów gospodarczych,
- Podmioty gospodarcze sektora publicznego i prywatnego,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- ograniczenie rozmiarów bezrobocia,
- pozytywne zmiany świadomości społecznej w dziedzinie przedsiębiorczości,
- wzrost poziomu teoretycznej i praktycznej wiedzy ekonomicznej wśród mieszkańców powiatu,
- dostosowanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych mieszkańców do zapotrzebowania zgłaszanego przez lokalny rynek pracy,
- wzrost liczby osób fizycznych (mieszkańców gmin powiatu) prowadzących działalność gospodarczą,
- zmiany w strukturze gospodarki subregionu,
- wzrost aktywności gospodarczej w gminach powiatu,

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- środki budżetów powiatu i gmin,
- środki innych udziałowców (podmioty gospodarcze, instytucje),
- środki programów pomocowych (m.in. Programu SAPARD).

Koszty działalności bieżącej Agencji (organizacji kursów i szkoleń, prowadzenia bazy informatycznej, itp.) uzależnione będą od skali i intensywności prowadzonych działań.

PROJEKT REALIZACYJNY ZADANIA STRATEGICZNEGO NR 2
pt. „OPRACOWANIE I WDROŻENIE STRATEGII ROZWOJU OBSZARÓW
WIEJSKICH”

1. CEL I OPIS ZADANIA

Zadanie zostało w części zrealizowane. Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Lubaniu opracował dokument pn. „Strategia rozwoju obszarów wiejskich powiatu lubańskiego”, który został przyjęty do realizacji uchwałą Rady Powiatu Lubańskiego w lipcu 2000 r.

Obszary wiejskie powiatu lubańskiego wymagają wielokierunkowych przemian. Wiele niedomagań tychże obszarów oraz zamieszkujących je społeczności ma swoje źródła w przyczynach obiektywnych (niezależnych od lokalnej polityki gospodarczej). Niektóre jednak z nich mogą być zlikwidowane bądź poważnie ograniczone w wyniku podjęcia kompleksowych i długofalowych działań. Zespół tychże przedsięwzięć (zadań operacyjnych) winien przybrać postać programu strategicznego. Uwzględniać on winien w szczególności uwarunkowania rozwojowe wsi oraz wskazywać kierunki niezbędnych przedsięwzięć organizacyjnych, gospodarczych, inwestycyjnych, itp.

Podstawowymi zadaniami operacyjnymi w ramach opracowania i wdrożenia strategii rozwoju obszarów wiejskich powiatu lubańskiego są:

- Utworzenie w ramach Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu (lub Centrum Wspierania Przedsiębiorczości) – Ośrodka Wspierania Rozwoju Obszarów Wiejskich (funkcje edukacyjne, integracyjne, pomocowe),
- Powołanie „Lubańskiego Rynku Rolnego” - powiatowej giełdy (ryнку) płodów rolnych wraz z zakładem przetwórstwa,
- Zainicjowanie tworzenia rolniczych grup producenckich,
- Wspieranie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę struktury obszarowej rolnictwa indywidualnego (w tym scalania i wymiany gruntów),
- Tworzenie warunków dla rozwoju pozarolniczej i rolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
- Szeroka promocja dostępnych form preferencji dla obszarów wiejskich (w tym tworzonych przez programy pomocowe, m.in. SAPARD oraz tworzony fundusz gwarancyjny dla sektora małej przedsiębiorczości),
- Eliminacja braków i niedociągnięć infrastrukturalnego zagospodarowania (technicznego i społecznego) na terenach wiejskich,
- Reorientacja szkolnictwa zawodowego na wsi.

Doświadczenia krajów Unii Europejskiej wskazują, że w gospodarce rynkowej siła i skuteczność przełamywania barier rozwoju na szczeblu lokalnym jest pochodną profesjonalizmu działania lokalnych instytucji wspierających i stymulujących przedsiębiorczość społeczności lokalnej i lokalnych podmiotów gospodarczych. Najskuteczniejszą zaś formą takich instytucji są działające już w wielu gminach fundacje rozwoju lub agencje rozwoju lokalnego. Istotną rolę w tym zakresie pełnić winna przewidywana do powołania Lubańska Agencja Rozwoju Powiatu. W jej ramach powstać winien Ośrodek Wspierania Rozwoju Obszarów Wiejskich (OWROW).

Rolnictwo stanowi istotną funkcję terenów wiejskich powiatu lubańskiego oraz źródło utrzymania znacznej części ludności wiejskiej. Kondycja jednak rolnictwa nie jest zadowalająca. Stąd też dalszy rozwój rolnictwa w powiecie lubańskim uwzględniać winien istotne przestrzenne zróżnicowanie jakości i sposobów dotychczasowego

zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a także naturalne predyspozycje terenu sprzyjające rozwojowi odpowiednich form produkcji roślinnej i zwierzęcej. Przy określaniu jednak efektywnych kierunków rozwoju rolnictwa znaczący wpływ wywierać będzie jednak kształt polityki rolnej państwa m.in. w zakresie mechanizmów ustalania cen na płody i produkty rolne oraz środki produkcji dla rolnictwa. Układ cen decyduje bowiem generalnie o poziomie opłacalności rolniczego gospodarowania. Warunki agroklimatyczne, ukształtowanie terenu oraz jakość gleb sugerują, iż rolnictwo w gminach powiatu lubańskiego ukierunkowane być powinno na produkcję roślin paszowych, łąkarstwo oraz hodowlę bydła i trzody chlewnej o wysokich walorach „mięsności”. Dla potrzeb odpowiedniego zorganizowania skupu i przetwórstwa płodów rolnych z terenu gmin powiatu lubańskiego powołana winna być powiatowa giełda (wraz z zakładem przetwórstwa) pod proponowaną nazwą „Lubański Rynek Rolny”. Jako formę organizacyjno-prawną dla tejże instytucji proponuje się spółkę akcyjną (m.in. z udziałem kapitału powiatu, gmin, zainteresowanych podmiotów sektora rolnictwa). Lokalizację „Lubańskiego Rynku Rolnego” przewiduje się w Siekierczynie lub w Olszynie.

Problemem wymagającym uwzględnienia w strategicznym programie rozwoju obszarów wiejskich jest także nadmierne rozdrobnienie agrarne rolnictwa indywidualnego. Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego z czerwca 1996 roku przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w powiecie lubańskim wynosi 7,9 ha, a jedynie 7,4% ogólnej ich liczebności stanowią gospodarstwa o powierzchni ponad 10 ha. Konieczne byłoby zatem podjęcie prób łączenia mniejszych gospodarstw rolnych. Wspierać należy zatem powstawanie dużych gospodarstw rolnych (o pow. ponad 30 ha), a także gospodarstw modelowych, gdzie prowadzone byłoby m.in. pszczelarstwo, uprawa ziół, przetwórstwo wytwarzanych lokalnie produktów rolnych, a także produkcja ekologicznej (zdrowej) żywności. Tradycyjne formy „wielobranżowego” rodzinnego gospodarstwa rolnego, spółdzielni produkcyjnych i handlowych winny być stopniowo zastępowane charakterystycznymi dla gospodarki rynkowej formami przedsiębiorczości, jak np. wyspecjalizowane gospodarstwa typu farmerskiego, spółki produkcyjne i usługowe oraz różne inne formy tzw. „small businessu”. Powstanie tego typu gospodarstw i podmiotów winno przyczynić się do wzrostu poziomu życia społeczności wiejskich.

W związku z odchodzeniem wielu dotychczasowych rolników od pracy w rolnictwie na obszarach wiejskich powstać powinny nowe miejsca pracy w dziedzinach pozarolniczych. Do preferowanych dziedzin w powiecie lubańskim zaliczyć należy agroturystykę, sferę usług o lokalnym zasięgu obsługi, działalność produkcyjną wykorzystującą lokalne surowce mineralne, itd.

O skali zapotrzebowania na wypoczynek w gospodarstwie rolnym świadczy bogactwo przedsięwzięć podejmowanych przez rolników i innych mieszkańców wsi w wielu państwach Europy. W sytuacji znaczącego zmniejszania się roli rolnictwa jako dziedziny zapewniającej mieszkańcom wsi miejsca pracy i źródło dochodów, obserwowanego w ostatnich latach, podjęcie działalności agroturystycznej może stanowić ciekawą alternatywę dla rolników. Dodatkowym atutem są niewątpliwie atrakcyjne warunki naturalne terenów wiejskich powiatu, dzięki którym rozwój agroturystyki może stać się dominującym kierunkiem wielofunkcyjnego rozwoju wsi, który pozwoli m.in. wykorzystać istniejące zasoby mieszkaniowe i siłę roboczą. Realizację tego zadania operacyjnego wspierać powinny samorządowe władze powiatu i gmin.

Zmiana struktury funkcjonalnej wsi oraz ożywienie gospodarcze terenów wiejskich w powiecie lubańskim wymaga również pełniejszego korzystania z kredytów przeznaczonych dla gospodarki wiejskiej. Stąd też istotnym, kolejnym zadaniem

operacyjnym winna być szeroka promocja istniejących form preferencji dla obszarów wiejskich (w tym tworzonych przez programy pomocowe, m.in. SAPARD), a przez to stworzenie warunków dla bardziej powszechnego korzystania z nich (w tym kredytów preferencyjnych) w celu rozwoju rolnictwa oraz innych rodzajów działalności gospodarczej na wsi. Realizacji zadania sprzyjać będzie zatem utworzenie funduszu gwarancyjnego dla sektora małej przedsiębiorczości oraz udzielanie konsultacji i doradztwa kredytowego w ramach funkcjonowania Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu.

Przekształcenia funkcjonalne terenów wiejskich powiatu lubańskiego winny prowadzić do ukształtowania zróżnicowanych modeli wsi, w których znaczny udział mieć będą lokalnie zorganizowane miejsca pracy związane m.in. z rozwojem „małego biznesu”, obsługą mieszkańców miast w zakresie szeroko rozumianej rekreacji (wsie letniskowe, agroturystyczne), itd. Rozwojowi tychże form aktywności gospodarczej w środowisku wiejskim służyć będą preferencje w udzielaniu kredytów z funduszu gwarancyjnego dla sektora małej przedsiębiorczości.

Rolnictwo zwłaszcza na terenach podgórskich powinno zatem pełnić w coraz większym stopniu rolę funkcji uzupełniającej, nie zaś wiodącej. Barrierami ograniczającymi taką transformację przedsiębiorczości na obszarach wiejskich powiatu są przede wszystkim: inercja istniejącego zagospodarowania obiektów rolniczych (po dawnym sektorze uspołecznionym), brak kapitału, relatywnie niski poziom wiedzy ekonomicznej ludności wiejskiej oraz brak tradycji i wzorców pozarolniczej przedsiębiorczości na wsi.

Dla istotnych zmian obecnego obrazu obszarów wiejskich oraz osiągnięcia znaczących postępów w restrukturyzacji wsi powiatu lubańskiego niezbędna jest eliminacja braków i niedociągnięć infrastrukturalnego zagospodarowania (technicznego i społecznego). Stanowić to winno integralne zadanie operacyjne w ramach strategii rozwoju obszarów wiejskich.

W sferze infrastruktury technicznej pożądanym jest w szczególności rozwój systemu sieciowego dostarczania wody i odprowadzania ścieków, a także ich oczyszczania. Niezbędny jest także rozwój zaopatrzenia energetycznego (zwłaszcza gazownictwa przewodowego w miejscowościach wiejskich o wysokiej koncentracji zabudowy). Postrzegane są ponadto jako konieczne zmiany w stanie wiejskiego drogownictwa.

Istotne zmiany nastąpić winny w systemie kształcenia zawodowego młodzieży. Niezbędne jest wprowadzenie kierunków i specjalności odpowiadających potrzebom zgłaszanym przez lokalny rynek pracy w pełni skorelowanych z kierunkami restrukturyzacji funkcjonalnej wsi. Niezbędne jest ponadto podjęcie szeroko ujętej akcji edukacyjnej podejmującej m.in. zagadnienie pozarolniczej przedsiębiorczości, ogólnej wiedzy ekonomicznej czy też możliwej reorientacji zawodowej (cyklicznie organizowane kursy, szkolenia, stała działalność doradcza). Akcja ta od strony programowej i organizacyjnej winna być przygotowana przez Lubańską Agencję Rozwoju Powiatu we współpracy z wydziałami merytorycznymi Starostwa Powiatowego.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju obszarów wiejskich jest zadaniem odnoszącym się do większości z wyznaczonych dla powiatu lubańskiego celów strategicznych. W szczególności jednak zadanie to odnosi się do wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich oraz do wzrostu aktywności gospodarczej. Niewątpliwie strategia rozwoju obszarów wiejskich (odpowiednia aplikacja kierunków w niej określonych) przyczyni się także do poprawy poziomu warunków życia społeczności wiejskich w gminach powiatu.

3. ZARZĄDZANIE I SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Przedstawiony zakres projektu polegającego na opracowaniu i wdrożeniu strategii rozwoju obszarów wiejskich wymaga współpracy wielu komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Lubaniu, a mianowicie: Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska, Wydziału Infrastruktury Społecznej, Wydziału Komunikacji i Drogownictwa oraz Wydziału Budżetu, Finansów i Gospodarki Mieniem. W realizacji projektu udział wezmą także powiatowe jednostki organizacyjne (w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zarząd Dróg Powiatowych, Powiatowy Urząd Pracy) oraz zarządy poszczególnych gmin. Funkcję jednostki koordynującej działania w tym zakresie pełnić będzie Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego. Do obowiązków pracowników tegoż Wydziału w ramach realizacji projektu należy zaliczyć:

1. sporządzanie harmonogramów prac realizujących zadania operacyjne projektu oraz ich przedkładanie do zatwierdzenia przez Zarząd Powiatu,
2. realizację poszczególnych zadań operacyjnych,
3. sporządzanie okresowych raportów z przebiegu realizacji projektu,
4. szeroką popularyzację idei projektu oraz efektów jego wdrażania.

Starosta Lubański podejmować będzie decyzje operacyjne oraz sprawować kontrolę nad realizacją poszczególnych zadań operacyjnych. O priorytecie podejmowanych działań decydować będą zaś wyniki uzgodnień z Radą Powiatu, jego Zarządem oraz przedstawicielami lokalnych środowisk gospodarczych.

Realizacja projektu może być wspierana także przez wiele innych osób i instytucji krajowych i zagranicznych.

Zadania operacyjne przewidywane do realizacji w ramach wdrażania strategii rozwoju obszarów wiejskich powiatu lubańskiego wymagają stworzenia przez samorządowe władze powiatu i gmin spójnego wewnętrznie instrumentarium oraz jego konsekwentnego praktycznego stosowania.

Ogół instrumentów polityki powiatowej i lokalnej, możliwych do implementacji w warunkach obszarów wiejskich powiatu, podzielić można na cztery grupy:

- środki przymusowe,
- środki stymulujące,
- środki materialnego kształtowania przestrzeni,
- środki informacyjne.

Środki przymusowe ustalane są przede wszystkim w aktach prawnych (m.in. w miejscowych planach przestrzennego zagospodarowania) i obejmują w szczególności różnego rodzaju nakazy i pozwolenia. Ograniczają one zwykle swobodę wyboru decyzji podmiotów gospodarczych.

Środki stymulujące mają natomiast na celu skłonienie podmiotów gospodarczych do takiego postępowania, które jest zgodne z interesem społeczności i gospodarki lokalnej. Do najważniejszych z tej grupy instrumentów polityki lokalnej zaliczyć należy:

- zróżnicowanie obciążeń podatkowych np. podatku od nieruchomości, podatku rolnego,
- subwencjonowanie bądź dotowanie działalności gospodarczej skierowane na określone lokalizacje, np. poprzez obniżenie klasy bonitacyjnej gruntów.

Do tej grupy środków polityki powiatowej i lokalnej zaliczane jest ponadto szerokie instrumentarium finansowe, obejmujące w szczególności kredyty, pożyczki, fundusz gwarancyjny oraz możliwość korzystania ze środków krajowych i zagranicznych programów pomocowych (w tym Programu SAPARD).

Środki materialnego kształtowania przestrzeni uchodzą natomiast za jedne z najskuteczniejszych spośród narzędzi polityki powiatowej i lokalnej. Ich skuteczność wynika z faktu, iż podmioty gospodarcze chętnie odnoszą się do tzw. korzyści

zewnętrznych lokalizacji. Korzyści te są zaś w znacznej mierze skutkiem odpowiedniej materialnej organizacji przestrzeni, ułatwiającej budowę oraz funkcjonowanie urządzeń produkcyjnych i usługowych. Spośród udogodnień możliwych do implementacji w warunkach obszarów wiejskich powiatu lubańskiego wymienić należy przede wszystkim:

- inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej zwiększające dostępność terenów (zwłaszcza budowa i modernizacja sieci drogowej) oraz służące lokalnym społecznościom i podmiotom gospodarczym (zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków, dostarczanie energii cieplnej, itp.),
- rozbudowę infrastruktury społecznej i mieszkalnictwa w celu zachęcania do osiedlania się ludności, przez stworzenie atrakcyjnych warunków życia, w tym mieszkaniowych i szeroko rozumianej obsługi,
- tworzenie stref wysokiej aktywności ekonomicznej, tj. świadomie organizowanych koncentracji podmiotów produkcyjnych, handlowych i usługowych; w myśl teorii biegunów wzrostu sądzi się, że koncentracja działalności gospodarczej na wybranym obszarze wpływać będzie także na przekształcenia gospodarcze w otoczeniu i wywoła znaczący wzrost przedsiębiorczości (vide powołanie „Lubańskiego Rynku Rolnego”).

Warto jednak dodać, że środki materialnego kształtowania przestrzeni - aczkolwiek skuteczne – wymagają wysokich nakładów inwestycyjnych.

Ważnym narzędziem powiatowej i lokalnej polityki są także środki informacyjne skierowane przede wszystkim na podniesienie świadomości ekonomicznej społeczności wiejskich (edukacyjna funkcja Ośrodka Wspierania Rozwoju Obszarów Wiejskich proponowanego w ramach Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu), szeroką promocję możliwości korzystania z odpowiedniego instrumentarium finansowego, a także szeroko rozumianą promocję obszarów wiejskich powiatu lubańskiego. Środki te mają na celu zorientowanie zainteresowanych w możliwościach i ograniczeniach rozwoju w określonej przestrzeni wiejskiej powiatu lubańskiego.

Wskazane narzędzia powiatowej i lokalnej polityki tworzą zatem kompleksowo ujęte instrumentarium, które samorządowe władze powiatowe i gminne wykorzystają w celu odpowiedniego rozwoju obszarów wiejskich.

4. HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU

Opracowanie i wdrażanie strategii rozwoju obszarów wiejskich przebiegać będzie według harmonogramu i zakresu przewidzianego przede wszystkim na lata 1999-2002, z możliwością rozszerzenia zakresu czasowego projektu do roku 2010 i na lata następne.

Harmonogram realizacji poszczególnych zadań operacyjnych projektowanych w ramach wdrażania strategii rozwoju obszarów wiejskich w powiecie lubańskim w latach 1999-2002 jest następujący:

- II półrocze 2000 roku - zainicjowanie tworzenia rolniczych grup producenckich (niezwłocznie po wejściu w życie projektowanych regulacji prawnych) i powołania Forum Liderów Wiejskich,
- I półrocze roku 2003 - utworzenie w ramach Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu (Centrum Wspierania Przedsiębiorczości) – Ośrodka Wspierania Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- I półrocze roku 2004 - powołanie „Lubańskiego Rynku Rolnego” – powiatowej giełdy (ryнку) płodów rolnych wraz z zakładem przetwórstwa,
- Lata 2004- 2006 – wspieranie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę struktury obszarowej rolnictwa indywidualnego (w tym scalania i wymiany gruntów),

- Lata 2000-2005 - tworzenie warunków dla rozwoju pozarolniczej i rolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
- Lata 1999-2003 - szeroka promocja dostępnych form preferencji dla obszarów wiejskich (w tym tworzonych przez programy pomocowe, m.in. SAPARD oraz tworzony fundusz gwarancyjny dla sektora małej przedsiębiorczości),
- Lata 1999-2005 - eliminacja braków i niedociągnięć infrastrukturalnego zagospodarowania (technicznego i społecznego) na terenach wiejskich,
- Lata 1999-2005 – reorientacja szkolnictwa zawodowego na wsi.

Warto podkreślić, iż niektóre z zadań operacyjnych ujętych w ramach strategii rozwoju obszarów wiejskich powiatu lubańskiego wymagają stałej realizacji. Każde z tychże zadań zawierać będzie jednak zestaw konkretnie umiejscowionych przedsięwzięć o charakterze organizacyjnym, inwestycyjnym, itd. Stąd też zadania te będą miały „własne” szczegółowe harmonogramy realizacji.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Zarząd Powiatu Lubańskiego,
- Powiatowe jednostki organizacyjne,
- Gminy wchodzące w skład powiatu,
- WODR,
- Forum Liderów Wiejskich,
- Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencja Rozwoju Komunalnego – ARKA,
- Instytucja zarządzająca Programem SAPARD,
- Lubańska Agencja Rozwoju Powiatu,
- Inwestorzy sektora prywatnego i publicznego,
- Indywidualne gospodarstwa rolne,
- Społeczności wiejskie.

6. MONITORING I SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

Efekty realizacji zadań operacyjnych przewidywanych w tym projekcie nie zawsze mogą się w pełni ujawnić w tak krótkim okresie jak okres trzyletni (lata 1999-2002). Dlatego też do pomiaru skuteczności i efektywności projektu przyjąć należy zespół mierników, których poziom i korzystne tendencje uznawane będą za bezpośrednie czy też pośrednie skutki wdrażania strategii rozwoju obszarów wiejskich. Pomiarowi efektywności w tym zakresie służyć mogą wskaźniki ukazujące realizację większości celów operacyjnych (por. pkt. 3.3. „Monitoring wdrażania strategii”).

Ogólnie biorąc, efekty realizacji projektu sprowadzają się do:

- rozwoju funkcji pozarolniczych na wsi,
- stworzenia nowych miejsc pracy w dziedzinach pozarolniczych,
- ograniczenia rozmiarów bezrobocia,
- rozwoju agroturystyki,
- poprawy struktury agrarnej rolnictwa indywidualnego,
- poprawy warunków życia społeczności wiejskich,
- rozwoju przedsiębiorczości na wsi,
- wzrostu poziomu edukacji ekonomicznej ludności wiejskiej.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- środki Programu SAPARD,
- środki Amerykańsko-Polskiej Fundacji na Rzecz Rozwoju Rolnictwa Polskiego (FDPA),
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Fundacja – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Counterpart Fund),
- Budżety powiatu i gmin,
- Środki zainteresowanych podmiotów sektora prywatnego i publicznego.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 3
pt. "OPRACOWANIE I WDROŻENIE PROGRAMU PRZYCIĄGANIA
INWESTORÓW"

1. OPIS ZADANIA

Szanse i możliwości rozwoju powiatu lubańskiego są ściśle związane z opracowaniem i wdrożeniem kompleksowo ujętego programu promocji gospodarczej („przyciągania” inwestorów). Promocja powiatu lubańskiego powinna być integralnym elementem strategii rozwoju powiatu. Promocja ma sprzyjać ekspansji gospodarczej lokalnych podmiotów i służyć wykreowaniu i rozpowszechnieniu „image-u” powiatu jako atrakcyjnego obszaru dla inwestycji. Program powyższej promocji powinien obejmować wszelkie możliwe działania marketingowe, które zmierzają do zgromadzenia, przetworzenia, opracowania, a następnie upowszechnienia informacji wśród potencjalnych inwestorów o walorach turystycznych powiatu, jego zasobach naturalnych, ludzkich i kapitałowych, zasadach podejmowania i prowadzenia tu działalności gospodarczej W Lubaniu i okolicach.

Uzupełnieniem programu promocyjnego może stać się oferta wiodących pod względem ekonomicznym firm lokalnych.

Zakres i forma promocji regionu skierowanej do inwestorów zależeć powinny od opracowanej oferty regionu, od zamierzeń organów zarządzających miast, gmin i powiatu, a dotyczących rozwoju wybranych dziedzin gospodarczych, a także znaczenia tych dziedzin i środków finansowych przeznaczonych na działania marketingowe.

Należy dostosować treść przekazu informacyjnego do adresata, czyli wybranego segmentu inwestorów. Inwestorzy kierują się w podejmowaniu decyzji racjonalnymi przesłankami, oceniają ofertę i szukają uzupełniających informacji zarówno u źródła, jak i w ogólnych przekazach.

Promocja jest bowiem w praktyce gospodarki rynkowej zespołem działań wzmagających lokalny rozwój ekonomiczny. Efektywność tychże działań uwarunkowana jest wieloma czynnikami natury organizacyjnej, finansowej itd., wymaga ponadto szczegółowej identyfikacji aktualnych walorów każdego z elementów przestrzeni oraz określenia ich znaczenia w szeroko zakrojonym otoczeniu. Skuteczność gospodarczej promocji powiatu wymaga poznania dotychczasowego jego „image” oraz doboru silnie zintegrowanych, co do form i zakresu, sekwencji działań. Niezbędna jest nadto szeroka współpraca wszystkich gmin powiatu.

W grupie instrumentów promocji gospodarczych walorów powiatu znaleźć się winny przede wszystkim stosowane przez gminy instrumenty ekonomiczno-finansowe (w tym m.in. ulgi podatkowe, ceny nieruchomości komunalnych, itd.). Władze powiatu winny pełnić inspirująco-koordynującą rolę w kreowaniu wewnątrz-powiatowego instrumentarium efektywnego oddziaływania na potencjalnych inwestorów. Wspólna polityka inwestycyjna ujmować winna także elementy materialnego kształtowania przestrzeni i jej odpowiedniego dostosowania dla realizacji funkcji produkcyjnych i usługowych.

Warto wskazać ponadto na konieczność prowadzenia odpowiedniej i efektywnej działalności informacyjnej (m.in. przez projektowaną Lubańską Agencję Rozwoju Powiatu lub Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości). Nieodzowne jest przy tym przygotowanie i odpowiednia dystrybucja właściwej oferty inwestycyjnej powiatu dla potencjalnych inwestorów. Stanowi to środek działań marketingowych niezbędny w każdej jednostce terytorialnej, w tym także w gminach powiatu lubańskiego.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie to odnosi się bezpośrednio do celu strategicznego określonego jako zapewnienie (w danych warunkach lokalnych oraz zewnętrznych) maksymalnej aktywności gospodarczej w powiecie; pośrednio zaś wywiera wpływ na wzrost możliwości konsumpcyjnych społeczności lokalnych.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Intensywna promocja powiatu lubańskiego, powinna posługiwać się komplementarnym systemem środków przekazu informacji (promotion – mix). Realizowane przedsięwzięcia muszą stanowić spójną całość, a intensywność promocji poszczególnych dziedzin będzie zależna od ich ważności dla rozwoju całego powiatu.

Podstawową sprawą jest zebranie kompletnych danych dotyczących ofert inwestycyjnych poszczególnych gmin i powiatu oraz określenie pożądanego kierunku rozwoju. Jest to warunek konieczny dla określenia grupy docelowej przygotowywanej oferty regionu.

Niezbędne jest również przeprowadzenie głębokiego rozpoznania zdolności konkurencyjnej otoczenia, za które uznać należy tereny sąsiednich powiatów. Następnie konieczne jest opracowanie powiatowej oferty inwestycyjnej, która powinna zawierać m.in. ogólny opis struktury społecznej i gospodarczej powiatu, elementy jego atrakcyjności inwestycyjnej, preferencje inwestycyjne, opisy możliwych do zagospodarowania nieruchomości gruntowych i budynkowych (opis standardowy uzupełniony ujęciami fotograficznymi i graficznymi), formy nabycia nieruchomości, informacje o ważniejszych instytucjach otoczenia biznesu funkcjonujących na terenie powiatu, itp. Dystrybucja przygotowanej oferty (wydana w atrakcyjnej szacie graficznej) dla potencjalnych inwestorów gospodarczych powinna wykorzystywać wszelkie możliwe kanały informacyjne: media, targi inwestycyjne, internet, instytucje typu PAIZ, TWG, Polska Izba Turystyki, kontakty bezpośrednie i inne.

Wstępny program przyciągania inwestorów przygotowany na początku roku 2000 przewidywał, że zgodnie z założeniami strategii rozwoju powiatu lubańskiego, powołana do życia zostanie Lubańska Agencja Rozwoju Powiatu, która zajmie się dopracowaniem i realizacją takiego programu⁴².

5. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

- I półrocze 2001 r. - powstanie Projektu Programu Przyciągania Inwestorów na lata 2001-2002,
- II półrocze 2001 r. – przedstawienie programu do konsultacji na forum Konwentu Wójtów i Burmistrzów Powiatu Lubańskiego – rozpoczęcie współpracy,
- 2002 r.- Spotkania Zespołu Roboczego ds. Promocji Gospodarczej złożonego z przedstawicieli powiatu i gmin,
- do końca 2002 r. - Opracowanie kompleksowego systemu informacji gospodarczej,
- Działania stałe mające na celu poprawę atrakcyjności inwestycyjnej powiatu lubańskiego –
- Od 2002 r. Realizacja Programu Przyciągania Inwestorów – działania marketingowe,
- I półrocze 2003 r. Opracowanie Programu Przyciągania Inwestorów na lata 2003-2010

⁴² Utworzenie Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu. Nie należy zaprzestawać starań w celu realizacji tego zadania strategicznego.

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Powiat Lubański,
- miasta i gminy wchodzące w skład powiatu lubańskiego,
- Lubańska Agencja Rozwoju Powiatu,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Instytucje pośredniczące w kontaktach z potencjalnymi inwestorami.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Pozyskanie na teren powiatu inwestorów,
- Utworzenie nowych miejsc pracy
- wzrost wartości inwestycji bezpośrednich w gminach powiatu,
- wzrost powiązań produkcyjnych, usługowych i handlowych,
- poprawa wizerunku powiatu w otoczeniu.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

Projekt powinien być finansowany zarówno ze środków powiatu i gmin jak i być sfinansowany ze środków pozabudżetowych powiatu i gmin. Podstawowymi źródłami finansowania tegoż zadania winny być bowiem firmy wydawnicze, reklamowane podmioty gospodarcze i instytucje.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 4
pt. "OPRACOWANIE I WDRAŻANIE PROGRAMU DOSTOSOWANIA
KSZTAŁCENIA DO POTRZEB RYNKU Z UWZGLĘDNIENIEM KOMPLEKSU
EDUKACYJNEGO NA OSIEDLU PIAST W LUBANIU

1. OPIS ZADANIA

W lutym 2000 roku Rada Powiatu Lubańskiego podjęła pakiet uchwał dotyczących wprowadzania od 1 września 2000 r. nowych kierunków kształcenia w szkołach ponadpodstawowych. Był to pierwszy krok w kierunku stworzenia szerokiej i atrakcyjnej oferty edukacyjnej dla uczniów, zachęcającej absolwentów gimnazjów do kontynuowania nauki w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie lubańskim oraz mającej na celu przyciągnięcie młodzieży z powiatów ościennych. Szczególnie utworzenie w dwóch Zespołach Szkół klas ogólnokształcących stanowi ważny czynnik zmiany proporcji pomiędzy kształceniem zawodowym i ogólnokształcącym, który w naszym powiecie jest niekorzystny w porównaniu z tendencjami krajowymi.

Władze powiatowe dostrzegły potrzebę utworzenia w powiecie szkoły wyższej, której działalność stanowiłaby nie tylko formę inwestowania w kapitał ludzki, lecz także sposób na pozyskanie wysoko wykwalifikowanych kadr. Istotnym było także stworzenie możliwości uczestnictwa młodzieży z terenów wiejskich w różnych szczeblach wykształcenia, a więc i pomaturalnego. Zwieńczeniem w/w starań było zawarcie w dniu 17 maja 2000 roku **porozumienia między Akademią Rolniczą we Wrocławiu a Zarządem Powiatu Lubańskiego i Zespołem Szkół Żywności i Przemysłu Spożywczego w Biedrzychowicach w sprawie kształcenia studentów w Filii Akademii Rolniczej w Biedrzychowicach na Wydziale Technologii Żywności w trybie zaocznym.**

W Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedrzychowicach dokonane zostało przesunięcie środków z wydatków inwestycyjnych na wydatki rzeczowe na modernizację pracowni chemicznej, zakup sprzętu i niezbędne doposażenie w związku z otwarciem oddziału Akademii Rolniczej we Wrocławiu oraz prowadzeniem zajęć laboratoryjnych z analizy żywności w Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biedrzychowicach.

W roku akademickim 2000/2001 młodzież akademicka rozpoczęła studia zaoczne na kierunku: Technologia Żywności. Ze względu na duże koszty utrzymania wyższej uczelni oraz konieczność odbywania na drugim roku zajęć w specjalistycznych pracowniach, w Biedrzychowicach prowadzone są zajęcia na tzw. roku startowym. Młodzież kontynuuje naukę na Akademii Rolniczej we Wrocławiu. W roku akademickim 2001/02 nie odbyły się zajęcia ze względu na małą ilość chętnych, niewystarczającą do otwarcia kierunku roku akademickim 2002/03 będzie prowadzony nabór na kierunki: Technologii żywności i towaroznawstwo.

Na mocy Uchwały Nr XXIII/106/2000 Rady Powiatu Lubańskiego z dnia 24 lutego 2000 roku w Zespole Szkół Zawodowych im. Kombatantów Ziemi Lubańskiej w Lubaniu zostało **utworzone Policealne Studium Zawodowe** kształcące w zawodzie technik bezpieczeństwa i higieny pracy w systemie stacjonarnym.

Ponadto w szkole funkcjonują następujące szkoły dla dorosłych:

- **Technikum Handlowe** na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej, kształcące w systemie stacjonarnym w zawodzie: technik handlowiec,
- **Ochotniczy Hufiec Pracy.**

Podjęta została Uchwała Nr XXIII/114/2000 Rady Powiatu Lubańskiego z dnia 24 lutego 2000 roku w sprawie **utworzenia Policealnego Studium Zawodowego**

w Zespole Szkół Żywnienia i Przemysłu Spożywczego w Biedrzychowicach, kształcące w zawodzie technik obsługi turystycznej w systemie zaocznym.

Ponadto w szkole funkcjonują następujące szkoły dla dorosłych:

- **Technikum Zawodowe** dla dorosłych na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej, kształcące w systemie zaocznym w zawodzie: technik technologii żywności,
- **Technikum Zawodowe** dla dorosłych na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej, kształcące w systemie zaocznym w zawodzie: technik technologii drewna.

W Zespole Szkół Licealno – Gimnazjalno – Zawodowych we Włosieniu funkcjonuje **Technikum Zawodowe** na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej, kształcące w systemie stacjonarnym w zawodzie: technik mechanik o specjalności: obsługa i eksploatacja pojazdów samochodowych.

W Liceum Ogólnokształcącym im. A. Mickiewicza w Lubaniu istnieje **Liceum Ogólnokształcące** dla Dorosłych im. Komisji Edukacji Narodowej, na podbudowie szkoły podstawowej, kształcące w systemie wieczorowym.

Konsekwencją realizacji Uchwały Nr XVII/86/99 Rady Powiatu Lubańskiego z dnia 28.10.1999 r. było podjęcie Uchwały Nr 119/2000 Zarządu Powiatu Lubańskiego w dniu 5 kwietnia 2000 roku w sprawie upoważnienia dwóch członków Zarządu do zawarcia w imieniu Zarządu Powiatu Lubańskiego porozumienia z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem niniejszych działań było **przejęcie prowadzenia z dniem 1.05.2000 r. Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Lubaniu**. W dniu 17 kwietnia 2000 roku zostało zawarte porozumienie w tej kwestii.

Na mocy Uchwały Nr XLV/233/2001 Rady Powiatu Lubańskiego z dnia 6 grudnia 2001 roku **przyjęto stanowisko w sprawie utworzenia Katolickiego Uniwersytetu Ludowego w Biedrzychowicach**. Rada Powiatu Lubańskiego zaakceptowała inicjatywę przedłożoną przez Zarząd Powiatu Lubańskiego dotyczącą utworzenia Katolickiego Uniwersytetu Ludowego w Biedrzychowicach motywując to prawem każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się, które służy rozwijaniu poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla dziedzictwa kulturowego, jednocześnie mając na uwadze otwarcie się na wartości kultur Europy i świata oraz respektowanie chrześcijańskiego systemu wartości.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie to odnosi się bezpośrednio do zapewnienia możliwie wysokiego poziomu warunków bytu lokalnych społeczności (w zakresie usług edukacyjnych), pośrednio jednak jest to zadanie ukierunkowane na optymalną aktywność gospodarczą powiatu oraz jego gmin.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- prowadzenie głębokich analiz i studiów zapotrzebowania lokalnej gospodarki na wysokokwalifikowane kadry,
- określenie i uzgodnienie treści programowych nowych i zreorganizowanych placówek szkolnictwa zawodowego,
- zapewnienie warunków dla odpowiednio przygotowanej kadry nauczycielskiej,

- przygotowanie odpowiednich warunków lokalowych i wyposażenia dla potrzeb funkcjonowania nowych szkół i kierunków kształcenia,

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja tego zadania projektowana jest w trzech etapach, a mianowicie:

- Przełom lat 1999/2002 - podjęcie prospektywnych analiz zapotrzebowania lokalnego rynku pracy na wysokokwalifikowane kadry,
- 2002 r. - opracowanie sieci szkół ponadgimnazjalnych,
- wrzesień 2002 r. – przeniesienie działalności Zespołu Szkół Ekonomicznych w Lubaniu do budynku Kompleksu Edukacyjnego na Osiedlu Piastów III,
- lata 2000-2002 - przedsięwzięcia organizacyjne, programowe, remontowo-modernizacyjne, ewentualne rozpoczęcie funkcjonowania placówki szkolnictwa wyższego w Lubaniu od października 2002 (2003) roku.
-
- - rok 2003- zakończenie inwestycji oświatowej na osiedlu Piastów w Lubaniu – przeniesienie LO w Lubaniu oraz ZSZ nr 2 w Lubaniu i ewentualnie innych jednostek oświatowe do budynku Kompleksu Edukacyjnego na Osiedlu Piastów III,

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- samorządowe władze powiatu i gmin,
- Kurator Oświaty,
- Władze szkół wyższych,
- Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu,
- Sponsorzy (podmioty gospodarcze, instytucje, itd.),
- PCE - badanie aspiracji zawodowych uczniów, potrzeb w zakresie podwyższania kwalifikacji nauczycieli,
- PCE - podwyższanie kwalifikacji nauczycieli, organizowanie kursów i szkoleń,
- PZOO - badanie losów absolwentów,
- PUP - analiza zawodów bezrobotnych, ofert pracy,
- Wydział Infrastruktury Społecznej Starostwa - Analizowanie zawodów osób bezrobotnych, ofert pracy i sygnałów pochodzących z rynku pracy dotyczących możliwości zatrudnienia, dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb pracodawców. Uwzględnianie przy opracowywaniu sieci szkół ponadgimnazjalnych powiatu lubańskiego do potrzeb rynku pracy, min. uwzględnienie powstania w Lubaniu kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Wprowadzenie do programu szkolnego zajęć z zakresu przedsiębiorczości.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- stworzenie atrakcyjnego układu kształcenia na wyższym poziomie w kierunkach zgodnych z potrzebami gospodarki powiatu,
- wzmocnienie układu organizacyjnego szkolnictwa ponadpodstawowego,

wzrost rangi i atrakcyjności powiatu w regionie dolnośląskim,
zahamowanie odpływu młodzieży,
zróżnicowanie funkcjonalne powiatu (rozszerzenie zakresu funkcji wyspecjalizowanych).

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

Zadanie to może być finansowane z następujących źródeł:

- środki budżetu powiatu i gmin,
- środki Programu SAPARD,
- lokalni przedsiębiorcy,
- środki Ministerstwa Edukacji Narodowej.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 5
pt. „UTWORZENIE FUNDUSZU GWARANCYJNEGO DLA SEKTORA
MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI”

1. OPIS ZADANIA

Fundusz gwarancyjny (poręczycielski i kredytowy) to instytucja wspierająca rozwój różnorodnych form lokalnej przedsiębiorczości, zgodnych z polityką gospodarczą powiatu i poszczególnych gmin, poprzez zwiększanie dostępności do oferty kredytowej instytucji finansowych.

Fundusz taki powołany byłby przez grupę inicjatywną składającą się z władz powiatu i wchodzących w jego skład gmin, zarządu Lubańskiej Agencji Rozwoju Powiatu (lub Centrum Wspierania Przedsiębiorczości) banku kredytującego, podmiotów gospodarczych, a także - bardzo często w polskiej praktyce gospodarczej - instytucji zarządzających tzw. Programami pomocowymi (PHARE, SAPARD) oraz Towarzystwo Gospodarcze Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Kwestią wymagającą szczegółowego rozważenia jest wybór banku kredytującego. Wybór banku należy oprzeć na ocenie produktów depozytowych, kredytowych oraz tzw. usług towarzyszących (np. doradztwo). Ocena produktów depozytowych sprowadza się do przeprowadzenia analizy porównawczej spodziewanych dochodów odsetkowych jakie Fundusz może uzyskać od ulokowanych środków pieniężnych w poszczególnych bankach. Warto zaznaczyć, że współudział w utworzeniu, a następnie w funkcjonowaniu takiego funduszu gwarancyjnego może być jednym z istotnych kryteriów wyboru banku zapewniającego bieżącą obsługę Starostwa Powiatowego oraz innych powiatowych jednostek organizacyjnych.

Fundusz, dynamizując rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, powinien objąć zakresem swojej działalności: udzielanie poręczeń kredytowych, subsydiowanie kosztu pozyskania kredytu, udzielanie preferencyjnych kredytów inwestycyjnych z możliwością ich konwersji na prawa własności w kapitale podmiotów gospodarczych. Lokalne cele działalności Funduszu należy sprowadzić przede wszystkim do wspierania przedsięwzięć gospodarczych skutkujących rozwojem funkcji turystycznej i uzdrowiskowej, rozwojem sektora usług i przetwórstwa płodów rolnych na wsi, a także tworzących nowe pozarolnicze miejsca pracy na obszarach wiejskich.

W układzie organizacyjnym Funduszu wyodrębnia się m.in. **Zespół Analityczny** oraz **Komisję Kwalifikacyjną**.

Zespół Analityczny odpowiada za: rzetelne informowanie klienta o regulaminowych wymogach Funduszu, przyjmowanie kompletnych wniosków o udzielenie wsparcia finansowego, weryfikowanie projektów (wniosków) pod kątem ich ekonomicznej efektywności oraz zgodności z wyznaczonymi priorytetami rozwoju lokalnego, ocenę płynności prawnych zabezpieczeń transakcji oferowanych przez klienta, monitorowanie przedsięwzięć gospodarczych wspieranych przez Fundusz.

Komisja Kwalifikacyjna Funduszu natomiast zatwierdza lub odrzuca wnioski o udzielenie wsparcia finansowego. Skład Komisji powinien z jednej strony odzwierciedlać strukturę własnościową Fundacji, z drugiej natomiast zredukować ryzyko związane z finansowym uczestnictwem Funduszu w realizacji zróżnicowanych przedsięwzięć gospodarczych (poprzez aktywny udział w jej pracach przedstawicieli fundatorów i współpracującego banku).

W warunkach powiatu lubańskiego kapitał założycielski wahać się powinien w granicach od 10 do 15 mln złotych, przy wkładzie kapitałowym powiatu i gmin na poziomie ok. 55%, tj. gwarantującym kontrolę władz samorządowych nad Funduszem.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie ukierunkowane jest bezpośrednio na realizację celu strategicznego określonego jako wzrost aktywności gospodarczej, pośrednio natomiast wspomagać będzie także wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich oraz rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej. Ogólnie biorąc, realizacja tegoż zadania strategicznego przyczyni się nadto do wzrostu poziomu warunków życia lokalnych społeczności.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- Wyrażenie woli władz samorządowych (powiatu i gmin) co do utworzenia Funduszu,
- Określenie aspektów organizacyjnych Funduszu (m.in. zakresu preferencji kredytowych zgodnych z lokalną polityką gospodarczą, zasad funkcjonowania Komisji Kwalifikacyjnej),
- Wybór banku współpracującego z Funduszem,
- Negocjacyjne uzgodnienia z Bankiem (przedmiotem pertraktacji powinny być zagadnienia związane z depozytem poręczycielskim i jego multiplikatorem, oprocentowaniem kredytów udzielanych klientom Funduszu, warunkami i formami prawnych zabezpieczeń kredytów oraz ogólnymi zasadami współpracy Funduszu i banku),
- Udzielanie kredytów, kontrola ich wykorzystania, itp.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Zadanie postrzegane jest powszechnie jako szczególnie pilne, ale do roku 2002 nie udało się podjąć skutecznych działań w tym kierunku. Proponowany termin realizacji to lata 2003-2006.

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Zarząd Powiatu Lubańskiego,
- Zarządy gmin wchodzących w skład powiatu,
- Lubańska Agencja Rozwoju Powiatu (lub Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości),
- Bank współpracujący,
- Podmioty gospodarcze sektora prywatnego,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- szerszy dostęp do zewnętrznych źródeł zasilania finansowego podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenie rozmiarów bezrobocia (poprzez organizację nowych miejsc pracy),
- redukcja ryzyka transakcji kredytowych banku współpracującego z Funduszem,
- powstanie nowych podmiotów gospodarczych,
- wzrost dochodów budżetów powiatu i gmin z tytułu podatków,
- wzrost siły nabywczej lokalnych społeczności (wraz z jego mnożnikowymi konsekwencjami),
- stworzenie władzom samorządowym (powiatu i gmin) szerszych możliwości stymulowania lokalnego rozwoju gospodarczego,
- pozytywne przeobrażenia wizerunku powiatu w kierunku obszaru atrakcyjnego dla potencjalnych inwestorów.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżety powiatu oraz gmin,
- Bank współpracujący,
- Podmioty gospodarcze,
- Instytucje pomocowe

**METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 6 pt.
„POWOŁANIE POWIATOWEGO CENTRUM INFORMACJI I PROMOCJI
KULTURY I REKREACJI”**

1. OPIS ZADANIA

Współczesne przeobrażenia społeczne zmierzające w kierunku wykształcenia się społeczeństwa informacyjnego łączą się nierozdzielnie z potrzebami funkcjonowania odpowiednio zorganizowanych systemów promocji i informacji. Potrzeby te wzmaga także wielopłaszczyznowe konkurencyjne oddziaływanie otoczenia. Brak systemu informacji kulturalnej i rekreacyjnej opartego o centrum informacji i sieć odpowiednio zlokalizowanych punktów informacyjnych jest czynnikiem ograniczającym rozwój funkcji turystycznej (pobytovej i tranzytovej) i uzdrowiskowej.

Atrakcyjność turystyczna, uzdrowiskowa i szeroko ujęta rekreacyjna powiatu lubańskiego oraz konieczność jej kompleksowej i zintegrowanej promocji wymaga zatem instytucjonalnego wsparcia. Stąd też niezbędne staje się powołanie Powiatowego Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji. Centrum będzie realizowało zadania programowe i aplikacyjne w zakresie szerokiej promocji z wykorzystaniem m.in. dostępnych instrumentów reklamy powiatu, a także instrumentów public relations i publicity (w tym organizowanie konferencji, sympozjów i tzw. „study tour” – imprez dla przedstawicieli mediów, zainteresowanych podmiotów gospodarki turystycznej, potencjalnych inwestorów, turystów, kuracjuszy i mieszkańców).

Centrum to winno stać się elementem funkcjonującego już systemu informatycznego, a mianowicie: Jeleniogórskiej Sieci Informacji Turystycznej.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie ukierunkowane jest bezpośrednio na realizację dwóch celów strategicznych, a mianowicie: rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej oraz dobry wizerunek powiatu. Pośrednio natomiast utworzenie tejże instytucji służyć będzie wzrostowi poziomu warunków życia mieszkańców.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Centrum zlokalizowane winno być w centralnym rejonie Lubania. Konieczny staje się zatem wybór odpowiedniej (szczegółowej) jego lokalizacji i wyposażenie placówki (w tym w szczególności w sprzęt komputerowy i dostępne środki łączności). Niezbędne stanie się zatrudnienie w Centrum co najmniej 2 osób (a nadto można okresowo zatrudniać bezrobotnych do prac interwencyjnych, związanych głównie z prowadzeniem kompleksowego i jednolitego oznakowania miejsc związanych z ruchem turystycznym, kulturą i rekreacją w gminach powiatu.

Do podstawowych zadań Centrum należeć będzie:

- stała współpraca z podmiotami oraz instytucjami kulturalnymi, turystycznymi i paraturystycznymi (w tym z funkcjonującymi punktami informacji turystycznej) zlokalizowanymi w gminach powiatu,
- prowadzenie bazy informacyjnej o szeroko rozumianym produkcie (w tym imprezach kulturalnych, bazie noclegowej, rekreacji) powiatu lubańskiego,
- współpraca z Polską Agencją Promocji Turystyki m.in. w zakresie obsługi komputerowego programu informacji turystycznej INFOTOUR,
- koordynowanie obsługi ruchu turystycznego,
- prowadzenie monitoringu sfery działalności kulturalnej oraz przestrzeni turystycznej powiatu.

Realizacja projektu wymagać będzie opracowywania, aktualizowania i dysponowania przez Centrum odpowiedniego pakietu materiałów informacyjnych o powiecie i jego

gminach. Materiały te opracowane przykładowo w formie broszur, folderów i mapek, powinny zawierać informacje o zakwaterowaniu, usługach gastronomicznych, kulturze i rozrywce, lokalizacji atrakcji turystycznych, sieci ścieżek rowerowych, odbywających się i planowanych imprezach, festynach, a także o podstawowych usługach istotnych dla turystów i kuracjuszy tj. placówkach pocztowych i telekomunikacyjnych, służby zdrowia, motoryzacyjnych, handlowych, bankowych, kantorach wymiany walut, itd.

Centrum wspomagać będzie budowanie tożsamości turystycznej powiatu i jego gmin. Wskazane jest przy tym opracowanie hasła popularyzującego powiat i odpowiadającego mu znaku graficznego (np. związanego z Zamkiem Czocho, krajobrazem Gór Izerskich, itp.). Logo powinno znajdować się na wszystkich materiałach promocyjnych, pamiątkach z terenu powiatu, tablicach informacyjnych, itp.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

- Organizacja Centrum przewidywana jest w okresie IV kwartału 1999 roku,
- Rozpoczęcie działalności merytorycznej planowane jest w I półroczu 2000 roku.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Powiat Lubański,
- Miasta i gminy wchodzące w skład powiatu,
- Instytucje kultury,
- Podmioty prowadzące działalność turystyczną i uzdrowiskową,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej w powiecie,
- Wzrost rozmiarów dochodów z działalności turystycznej,
- Wzrost liczby turystów i kuracjuszy,
- Wzrost zainteresowania efektami działalności kulturalnej,
- Wzrost zdolności konkurencyjnej powiatu lubańskiego,
- Poprawa i ustabilizowanie korzystnego wizerunku powiatu.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- budżety powiatu i gmin,
- środki zainteresowanych podmiotów i instytucji (m.in. gestorów obiektów turystycznych i paraturystycznych),
- dotacja Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki,

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 7
pt. „ROZWÓJ SIECI LOKALNYCH POŁĄCZEŃ KOLEJOWYCH
(W TYM ODTWORZENIE LINII RELACJI: ŚWIERADÓW ZDRÓJ - GRYFÓW
ŚLĄSKI ORAZ LUBAŃ - LEŚNA”)

1. OPIS ZADANIA

Układ połączeń kolejowych w powiecie lubańskim i w powiatach sąsiednich z roku na rok ulega uszczupleniu. DDOKP we Wrocławiu sugeruje, iż jest to wynikiem malejącej systematycznie ekonomicznej opłacalności eksploatacji lokalnych linii kolejowych. Z tychże powodów w ostatnich latach zlikwidowano regularne połączenia m.in. na liniach: Gryfów Śląski – Świeradów Zdrój oraz Lubań – Leśna. Postępuje dekapitalizacja kolejowych urządzeń infrastrukturalnych. Z drugiej jednak strony obserwowane jest znaczne zapotrzebowanie na kolejowe przewozy pasażerskie. Istnieją techniczne możliwości uruchomienia przygranicznej sieci połączeń kolejowych i jej włączenie w system połączeń międzynarodowych. Niezbędne jest jednak podjęcie kilku przedsięwzięć.

Projektowany przebieg trasy kolejowej (pętli): Lubań – Zawidów – Zgorzelec – Węgliniec – Nowogrodzic – Lwówek Śląski – Gryfów Śląski – Lubań. Ponadto istotne znaczenie dla funkcjonowania tegoż przygranicznego regionu posiadać będą przewidywane do uaktywnienia odgałęzienia z Lubania do Leśnej oraz z Gryfowa Śląskiego do Świeradowa Zdroju. Funkcjonujące wahadłowo na tejże trasie autobusy szynowe (w pierwszym okresie możliwa jest reorganizacja ruchu i uruchomienie na tej trasie kursowych połączeń kolejowych PKP) zapewnić mogą należyty poziom obsługi pasażerów. Z doświadczeń wynika, że tego rodzaju połączenia komunikacyjne służą nie tylko stałym codziennym dojazdom mieszkańców, ale także przejazdom turystycznym.

Znaczenie tejże sieci wzrosłoby w istotnej mierze dzięki uruchomieniu pasażerskiego kolejowego przejścia granicznego Zawidów – Frydlant. Jak dotychczas przejście to obsługuje wyłącznie ruch towarowy. Realizacja zadania, poza ułatwieniem komunikacyjnym dla mieszkańców przygranicznych powiatów, rozszerzyć zatem może wyraźnie możliwości połączenia kolejowego z Czechami.

Projektowane przedsięwzięcie wymaga jednak podjęcia wielu działań przygotowawczych (w tym m.in. przeprowadzenia rachunków analityczno-symulacyjnych) ukierunkowanych na określenie jego rentowności, zarówno dla zainteresowanych powiatów i gmin (w tym także strony czeskiej), jak i jednostek współpracujących (głównie PKP). Realizacja tegoż zadania strategicznego przysporzy powiatowi lubańskiemu (również i powiatom sąsiednim) wielu korzyści społecznych i gospodarczych związanych przede wszystkim z aktywizacją obszaru transgranicznego. Warto jednak zaznaczyć, iż efekty tegoż przedsięwzięcia mogą ujawnić się dopiero po kilku latach po uruchomieniu projektowanej sieci połączeń.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Rozwój sieci lokalnych połączeń kolejowych (z możliwością jej włączenia w układ transgraniczny) jest zadaniem ukierunkowanym bezpośrednio na realizację celów strategicznych określonych jako poprawa warunków życia mieszkańców oraz wzrost aktywności gospodarczej. Pośrednio zadanie to sprzyjać będzie rozwojowi funkcji turystycznej i uzdrowiskowej.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- ocena istniejącego stanu publicznej komunikacji kolejowej (w tym według opinii władz powiatowych i gminnych oraz lokalnych społeczności),

- ocena możliwości zmiany statusów (przejęcia na własność bądź w użytkowanie) niektórych linii kolejowych przez zainteresowane gminy powiatu lubańskiego (oraz powiatów sąsiednich),
- uzgodnienia międzypowiatowe odnośnie aspektów organizacyjnych i finansowych przedsięwzięcia oraz jego koncepcji funkcjonalnej (w tym trasy przebiegu i częstotliwości kursowania szynobusów),
- przedłożenie odpowiednich wniosków do DDOKP Wrocław i Dyrekcji Generalnej PKP (dotyczących m.in. zasad przejęcia infrastruktury i komplementarności ruchu kolejowego na określonej pętli względem innych przewozów pasażerskich, konieczności wznowienia ruchu pasażerskiego na liniach kolejowych relacji: Gryfów Śląski – Świeradów Zdrój oraz Lubań - Leśna, a także niezbędności uruchomienia kolejowego przejścia granicznego Zawidów-Frydland),
- podjęcie prac modernizacyjnych i remontowych oraz przedsięwzięć inwestycyjnych (m.in. elektryfikacja niektórych odcinków) na istniejących liniach kolejowych,
- wybór rodzaju i zakup szynobusów,
- uruchomienie regularnych połączeń kolejowych integrujących powiaty przygraniczne (bolesławiecki, lubański, lwówecki, zgorzelecki) i ewentualnie łączących tenże obszar z przygraniczem czeskim.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania wymaga wieloetapowego podejścia:

- etap analiz, konsultacji i uzgodnień (międzypowiatowych i z DDOKP we Wrocławiu) – 2001 r.
- etap przedsięwzięć remontowych i modernizacyjnych – od 2003 r.,
- etap uruchomienia i eksploatacji „przygranicznej pętli kolejowej” – od początku 2006 roku (w pierwszym okresie w oparciu o wahadłowe kursowanie pasażerskich składów kolejowych PKP).

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Dolnośląska Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych we Wrocławiu,
- Powiaty: lubański, zgorzelecki, bolesławiecki, lwówecki,
- Zainteresowane gminy,
- Zainteresowane podmioty gospodarcze,
- Instytucje – gestorzy programów pomocowych,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kolei,
- Dolnośląski Ośrodek Postępu Technicznego.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- istotne ułatwienie przemieszczeń przestrzennych ludności powiatu lubańskiego motywowanych podejmowaniem pracy, nauki, korzystaniem z wyspecjalizowanych usług, itp.,
- wzrost liczby turystów i kuracjuszy,
- rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej,
- wzmocnienie siły połączeń komunikacyjnych między gminami powiatu lubańskiego,
- rozwój współpracy przygranicznej,
- wzrost poziomu integracji przestrzennej powiatu lubańskiego z otoczeniem (sąsiednimi gminami i powiatami),

- możliwość włączenia się powiatu lubańskiego (gmin położonych przy liniach kolejowych) w system bezpośrednich i pośrednich połączeń kolejowych z miejscowościami Republiki Czeskiej,

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- środki Programu ISPA,
- środki Generalnej Dyrekcji PKP (DDOKP),
- środki budżetowe zainteresowanych powiatów i gmin,
- inne środki pomocowe (m.in. Programu PHARE CBC z uwagi na euroregionalny charakter przejścia granicznego).

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 8
pt. „MODERNIZACJA DROGI LUBAŃ – GODZIESZÓW (MOP)”

1. OPIS ZADANIA

Modernizacja drogi krajowej nr 297 na odcinku od Lubania do Godzieszowa i dalej do Węglińca ma na celu poprawę jej parametrów techniczno-eksploatacyjnych. Konieczność podniesienia standardu tej drogi wynika z faktu, iż jest ona istotnym elementem głównej osi komunikacyjnej powiatu lubańskiego. Ponadto w nieodległej perspektywie nastąpi istotny wzrost natężenia tranzytowego ruchu kołowego relacji: Miłoszów (granica państwa z Republiką Czeską) – Leśna – Lubań i dalej w kierunku Godzieszowa (gmina Nowogrodzic), gdzie przewidziany jest zjazd z projektowanej autostrady A-4 i zorganizowanie Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP). Zmodernizowana zatem droga z Lubania do Godzieszowa zapewni odpowiedni standard połączeń komunikacyjnych z ogólnopolskim (pośrednio także europejskim) systemem autostrad. Dalszy bieg drogi do projektowanego do realizacji w Węglińcu multimodalnego węzła komunikacyjnego umożliwi korzystanie z przewozów hybrydowych. Poprzez zaś modernizowaną obecnie drogę Lubań – Miłoszów stworzona zostanie możliwość bezpośrednich przemieszczeń przestrzennych z autostrady A-4 (MOP – Godzieszów) do Republiki Czeskiej (przez przejście graniczne w Miłoszowie). Stanowić to będzie (zwłaszcza po uzyskaniu przez wskazane przejście statusu przejścia drogowego dla samochodów osobowych) o międzynarodowym znaczeniu głównej osi komunikacyjnej powiatu lubańskiego.

Inwestycje drogowe (w tym rozległe prace modernizacyjne) stanowią ponadto dodatkowy czynnik rozwoju miejscowości i gmin powiatu lubańskiego. Naturalnym bowiem bogactwem tego powiatu są bogate złoża kruszyw naturalnych i kamienia drogowego. Istotnym walorem tegoż przedsięwzięcia będzie także możliwość zatrudnienia wielu osób (w tym bezrobotnych). Przedsięwzięcie to oddziaływać zatem będzie wielokierunkowo na rozwój powiatu lubańskiego.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Modernizacja drogi z Lubania do Godzieszowa ukierunkowana jest w szczególności na realizację celu strategicznego określonego jako wzrost aktywności gospodarczej. Zadanie to pośrednio sprzyjać będzie poprawie wizerunku powiatu (walor promocji) oraz rozwojowi funkcji turystycznej (zwłaszcza turystyki tranzytowej).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- wykonanie prac dokumentacyjnych i projektowych,
- przygotowanie strony organizacyjno-prawnej i ekonomicznej ewentualnych wywłaszczeń właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na obszarze realizacji przedsięwzięcia oraz ewentualnych przesiedleń ludności,
- prace modernizacyjne w ciągu drogi,
- zagospodarowanie gospodarcze przyległego do drogi terenu (możliwość utworzenia strefy wysokiej aktywności gospodarczej).

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania winna się rozpocząć w pierwszym półroczu 2001 roku. Prace modernizacyjne drogi zostaną zakończone do końca roku 2004. Jednocześnie podejmowane będą działania zmierzające do aktywizacji gospodarczej terenów położonych wzdłuż drogi.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Wojewoda Dolnośląski
- Sejmik Województwa Dolnośląskiego,
- Starostwa Powiatowe (Lubańskie, Bolesławieckie i Zgorzeleckie),
- Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich we Wrocławiu,
- Powiatowe Zarządy Dróg,
- Miasto Lubań,
- Gmina Lubań,
- Miasto i Gmina Leśna,
- Miasto i Gmina Nowogrodziec (powiat bolesławiecki),
- Miasto i Gmina Węgliniec (powiat zgorzelecki),
- Zarząd Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa warunków dla międzynarodowej turystyki samochodowej,
- Stworzenie, dogodnego dla tranzytowego ruchu turystycznego, połączenia drogowego,
- Wzrost stopnia dostosowania parametrów technicznych drogi do współczesnych wymogów ruchu samochodowego,
- Aktywizacja podmiotów gospodarczych związanych z wydobywaniem i transportem kruszywa naturalnego i kamienia drogowego,
- Możliwość zatrudnienia bezrobotnych,
- Stworzenie „korzyści zewnętrznych” o wysokiej wartości dla potencjalnych inwestorów,
- Możliwość lokalizacji przy drodze lokalnej strefy aktywności gospodarczej.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Środki Programu ISPA,
- Program Współpracy Przygranicznej PHARE Cross Border Cooperation,
- Budżet powiatów i gmin,
- Budżet Sejmiku Województwa Dolnośląskiego,
- Środki Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych Oddział we Wrocławiu,
- Środki finansowe inwestorów sektora prywatnego i publicznego.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 9 pt.
“PODNIESIENIE STANDARDU DRÓG O ZNACZENIU TURYSTYCZNYM”

1. OPIS ZADANIA

Obecny układ dróg powiatowych i lokalnych na terenie powiatu lubańskiego jest wielce zróżnicowany, nie tylko pod względem stanu nawierzchni i parametrów technicznych, lecz także pod względem ich „przyjaznego” dla społeczności lokalnej i ludności zamiejscowej (głównie turystów i kuracjuszy) systemu oznakowania, układu miejsc postojowych, itd. System taki powinien integrować wszystkie miejscowości o turystycznym i uzdrowskim charakterze, a także stwarzać możliwości wysokiej dostępności komunikacyjnej obiektów infrastruktury turystycznej i paraturystycznej (w tym obiektów zabytkowych godnych odwiedzenia przez odwiedzających powiat turystów i kuracjuszy). Wskazać zatem należy, że modernizacji wymagają m.in. drogi powiatowe: z Leśnej do Złotego Potoku, z Leśnej do Biedrzychowic oraz z Pobiednej do Świeradowa Zdroju, a także odcinek drogi wojewódzkiej nr 358 od Leśnej do Pobiednej. Droga Leśna – Pobiedna – Świeradów Zdrój stanowi jedną z osi komunikacyjnych powiatu lubańskiego.

Poprawa stanu tychże dróg przysporzyć może powiatowi lubańskiemu oraz subregionalnej gospodarce (głównie funkcji turystycznej) wielu istotnych korzyści. Niezbędne jest jednak jednocześnie podjęcie przedsięwzięć modernizacyjnych dotyczących odcinków dróg wojewódzkich i krajowych przebiegających przez powiat, a związanych funkcjonalnie z wymienionymi uprzednio drogami o turystycznym charakterze.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja projektu modernizacji sieci dróg o znaczeniu turystycznym w powiecie lubańskim warunkuje realizację większości ze zidentyfikowanych celów strategicznych. Szczególnie jednak zadanie to odnosi się do uaktywnienia sfery gospodarczej powiatu, rozwoju funkcji turystycznej i uzdrowskiej oraz wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich. Poprawie ulegnie ponadto szeroko rozumiany wizerunek powiatu lubańskiego.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania powinna przebiegać w dwóch fazach. Pierwsza z nich obejmować powinna opracowanie kompleksowego projektu realizacyjnego zadania, obejmującego m.in. pakiet dokumentacji prawnej, przestrzennej, ekonomicznej i technicznej. Istotne w tej fazie realizacji projektu jest wskazanie optymalnego układu powiązań komunikacyjnych dla potrzeb turystyki w powiecie, organizacyjnych i funkcjonalnych aspektów projektowanego drogowego systemu informacyjnego oraz określenie hierarchizacji poszczególnych elementów przedsięwzięcia.

W drugiej fazie - wykonawczej istotne jest połączenie sił i możliwości finansowych w celu praktycznego zastosowania zasady “montażu finansowego” różnych podmiotów publicznych i niepublicznych, a następnie realizacja projektowanego zakresu prac.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania przewidywana jest w dwóch etapach:

- lata 2001-2002 - opracowanie pakietu niezbędnej dokumentacji przedsięwzięcia, opracowanie koncepcji optymalnego układu powiązań na terenie powiatu oraz projektu drogowego systemu informacyjnego;

- lata 2003-2005 - praktyczna realizacja poszczególnych elementów przedsięwzięcia (zgodnie z określonym przez władze powiatu i zainteresowanych gmin zakresem i harmonogramem prac).

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- samorządowe władze województwa dolnośląskiego, powiatu lubańskiego i jego gmin,
- gestorzy dróg publicznych (w tym Wojewódzki Zarząd Dróg i Powiatowy Zarząd Dróg),
- Związek Gmin „Kwisa”,
- podmioty obsługujące tzw. programy pomocowe w zakresie budowy dróg.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- poprawa stanu dróg wojewódzkich, powiatowych i lokalnych,
- wzrost poziomu łączności i dostępności komunikacyjnej między poszczególnymi miejscowościami powiatu,
- aktywizacja gospodarcza miejscowości turystycznych leżących przy zmodernizowanych drogach,
- poprawa dostępności do atrakcyjnych turystycznie miejsc w powiecie,
- poprawa bezpieczeństwa na drogach w powiecie.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- budżet Sejmiku Województwa Dolnośląskiego,
- budżety powiatu i gmin,
- dotacja celowa z budżetu państwa,
- środki Programu Phare Cross Border Cooperation,
- inne środki pomocowe.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 10 pt.
„ROZBUDOWA SIECI ŚCIEŻEK ROWEROWYCH”

1. OPIS ZADANIA

Od kilku lat na terenie byłego województwa jeleniogórskiego budowana jest sieć ścieżek rowerowych połączonych przestrzennie i funkcjonalnie z rozległą siecią niemieckich tras rowerowych. Sieć ścieżek rowerowych w strefie przygranicznej ukierunkowana jest przede wszystkim na wzrost międzynarodowej integracji. Oddano już do użytku odcinek o długości 57 km ze Zgorzelca do Świeradowa Zdroju (z przebiegiem m.in. przez gminy: Leśna i Platerówka) oraz odcinek ze Świeradowa Zdroju do Jeleniej Góry (przez Szklarską Porębę, Piechowice oraz gminy: Podgórzyn i Mysłakowice).

Zróżnicowane ukształtowanie terenu, wysokie walory krajobrazowe oraz atrakcyjność turystyczna powiatu lubańskiego, a także postrzegana konieczność wzrostu roli turystyki i rozwoju różnorodnych jej form (głównie na obszarach wiejskich powiatu) uzasadnia rozszerzenie sieci ścieżek rowerowych, w tym w szczególności budowę odcinka: Złotniki – Czocha – Leśna – Biedzychowice oraz pieszo-rowerowej kładki nad zbiornikiem Złotnickim (między Stankowicami i Bożkowicami). Odcinki te połączone z istniejącą już siecią ścieżek rowerowych tworzyć będą interesujący z turystycznego punktu widzenia system. Ponadto wzdłuż przebiegu ścieżek rowerowych winny być zorganizowane odpowiednie miejsca postojowe (wraz z punktami handlowymi, usługowymi i gastronomicznymi). Niezbędnymi elementami tego systemu będą także odpowiednio przygotowane i rozmieszczone oznakowanie oraz zestaw makiet informacyjnych.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja tego zadania odnosi się bezpośrednio do celu strategicznego określonego jako rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej. Pośrednio rozbudowa sieci ścieżek rowerowych stanie się impulsem wzrostu aktywności gospodarczej (rozwój sieci usług turystycznych i towarzyszących). Rozwój turystyki rowerowej wiąże się także z ograniczeniem ilości zanieczyszczeń emitowanych przez pojazdy samochodowe (realizacja celu strategicznego – wysoka jakość środowiska naturalnego).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- Międzygminne uzgodnienia (porozumienie komunalne),
- Pozyskanie niezbędnych środków finansowych (głównie z Programu PHARE CBC),
- Opracowanie koncepcji programowej tras (w tym przebiegu ścieżek),
- Dokonanie ewentualnych zmian w miejscowych planach przestrzennego zagospodarowania (dotyczy gmin, przez teren których ścieżki rowerowe będą przebiegać),
- Uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- Przygotowanie dokumentacji techniczno-realizacyjnego przedsięwzięcia (w tym opracowanie projektu budowlanego oraz projektu oznakowania i organizacji ruchu),
- Prace budowlane i montażowe,
- Wykonanie zagospodarowania turystycznego i uzupełniającego wokół ścieżek rowerowych (w tym odpowiednia organizacja zatok i miejsc przystankowych, układ tablic informacyjnych, punkty gastronomiczne i usługowe),

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania odbywać się będzie w dwóch etapach:

- III kwartał 1999 roku – I półrocze 2000 roku – etap przygotowawczy (wykonanie prac dokumentacyjnych, zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, pozyskanie środków pomocowych),
- II półrocze 2000 roku do końca roku 2004 – realizacja prac budowlanych i montażowych.

Oddanie zrealizowanych odcinków ścieżek rowerowych oraz kładki nad zbiornikiem Leśniańskim przewidywane jest w I kwartale 2003 roku.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- gminy powiatu lubańskiego,
- powiat lubański,
- Inwestorzy sektora prywatnego i publicznego,
- Władza wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej - PHARE CBC,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- rozwój turystyki rowerowej,
- wzrost liczby turystów odwiedzających powiat,
- wzrost poziomu integracji przestrzennej powiatu z otoczeniem,
- stworzenie większych możliwości transgranicznych przemieszczeń turystów rowerowych,
- aktywizacja turystyczna rejonów powiatu położonych przy ścieżkach rowerowych,
- ograniczenie ruchu samochodowego,
- poprawa stanu środowiska naturalnego (ograniczenie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych).

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- środki Programu PHARE CBC,
- budżety powiatu i gmin,
- środki finansowe zainteresowanych podmiotów sektora prywatnego i publicznego,

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 11
pt. „ROZWÓJ BAZY TURYSTYCZNO-WYPOCZYNKOWEJ PRZY
ZBIORNIKACH „LEŚNIAŃSKIM” I „ZŁOTNICKIM”

1. OPIS ZADANIA

Jedną z większych atrakcji turystycznych powiatu lubańskiego są zbiorniki Leśniański i Złotnicki. Prawidłowy rozwój gospodarki turystycznej wokół tychże zbiorników wymaga zróżnicowanej pod względem struktury i standardu bazy noclegowej. Z przeprowadzonych badań turystów odwiedzających region wynika, iż istnieje duże zapotrzebowanie na obiekty noclegowe o średnim i niższym standardzie europejskim. Konieczne jest przy tym wydzielenie w miejscowych planach przestrzennego zagospodarowania terenów przeznaczonych do turystycznego zagospodarowania nad zbiornikami. W celu pozyskania inwestorów należy jednak opracować odpowiedni system preferencji podatkowych (w zakresie podatków i opłat lokalnych), lokalizacyjnych i innych. Informacje o podstawowych elementach tego systemu winny znaleźć się w odpowiednio przygotowanej i promowanej (poprzez m.in. wykorzystanie odpowiednich kanałów dystrybucji) ofercie inwestycyjnej. Ofertę tę opracować i dystrybuować winny władze gmin położonych nad zbiornikami Leśniańskim i Złotnickim.

Przedsięwzięciu temu towarzyszyć powinna szeroka promocja walorów turystycznych i możliwości rozwojowych tychże gmin. Adresatami oferty powinni być turyści polscy i zagraniczni. Jest to niezwykle istotne w kontekście przygranicznego położenia powiatu lubańskiego.

Rejon ten sprzyja nie tylko rozwojowi szeroko pojętej rekreacji nad wodą (kąpiele, wioślarstwo, żeglarstwo, windsurfing, itp.), lecz także rozwojowi turystyki rowerowej i konnej. Obecne zagospodarowanie turystyczne nad zbiornikami charakteryzuje się m.in. wyraźnym rozproszeniem i ograniczonym zakresem świadczonych usług. Postrzegana jest zatem możliwość zorganizowania Centrum Sportów Wodnych, wyznaczenia wokół zbiorników tras i stanic dla turystyki konnej (możliwość organizowania cyklicznych rajdów konnych), utworzenia „stacji” dla turystyki rowerowej (w związku z przewidywanym rozwojem sieci ścieżek rowerowych), rekreacyjnego wykorzystania zbiorników i przyległych terenów w sezonie zimowym (naturalne i sztuczne trasy saneczkowe, stacja bojerowa, itp.), organizacja naturalnego „Aqua-parku”, budowa pola golfowego.

Rozwój bazy turystycznej i wypoczynkowej oraz sieci towarzyszących tym dziedzinom usługi stworzyć winny istotne podstawy dla dalszego kształtowania się polifunkcyjnego charakteru lokalnej gospodarki (w tym zwłaszcza na obszarach wiejskich). Dziedziny te zapewnią bowiem z jednej strony możliwość aktywnego codziennego i weekendowego wypoczynku ludności i jednocześnie stworzą nowe miejsca pracy, z drugiej zaś strony stworzą warunki dla rozwoju ruchu turystycznego, w tym zwłaszcza tranzytowego i pobytowego.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie to ukierunkowane jest w szczególności na realizację celu strategicznego określonego jako rozwój funkcji turystycznej i uzdrowiskowej. W znacznej mierze zadanie odnosi się ponadto do innych celów strategicznych rozwoju powiatu lubańskiego, a mianowicie: stworzenie korzystnego wizerunku powiatu, wzrost aktywności gospodarczej oraz wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- Wskazanie terenów i miejsc przeznaczonych do turystycznego (i towarzyszącego) zagospodarowania,
- Przygotowanie przez władze lokalne odpowiedniej oferty inwestycyjnej,
- Promocja przedsięwzięcia,
- Budowa (rozbudowa) obiektów noclegowych turystyki oraz sieci terenów i urządzeń rekreacyjnych,
- Opracowanie kompleksowego (międzygminnego) programu imprez kulturalnych i rekreacyjnych organizowanych nad zbiornikami,

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej przy zbiornikach Leśniańskim i Złotnickim jest zadaniem strategicznym przewidzianym do realizacji w cyklu długookresowym.

W pierwszym okresie (lata 1999-2003) podjęte będą prace przygotowawcze (wskazanie i promocja odpowiednich terenów inwestycyjnych) oraz uaktywniona (kulturalnie i rekreacyjnie) zostanie dotychczasowa przestrzeń turystyczna.

W drugim okresie (od roku 2004) realizowane będą przedsięwzięcia inwestycyjne (ukierunkowane na rozszerzenie ilościowej i jakościowej strony bazy noclegowej i usług towarzyszących).

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- gminy położone przy zbiornikach Leśniańskim i Złotnickim,
- właściciele i użytkownicy gruntów położonych przy zbiornikach,
- prywatni inwestorzy,
- Lubañska Agencja Rozwoju Powiatu,
- Powiatowe Centrum Informacji i Promocji Kultury i Rekreacji,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- wzrost atrakcyjności turystycznej powiatu,
- rozszerzenie możliwości recepcyjnych bazy noclegowej,
- wzrost aktywności gospodarczej w miejscowościach położonych przy zbiornikach,
- rozwój sieci usług paraturystycznych,
- stworzenie nowych miejsc pracy,
- szersze włączenie lokalnych społeczności w plenerowe imprezy kulturalne i rekreacyjne,

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Środki własne inwestorów,
- Budżety powiatu i zainteresowanych gmin,
- Fundusz gwarancyjny dla sektora małej przedsiębiorczości,
- Kredyty i pożyczki banków komercyjnych,
- Środki programów pomocowych.

**METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 12 pt.
„WYKONANIE BADAŃ ZASOBÓW WÓD TERMALNYCH”**

1. OPIS ZADANIA

Budowa geologiczna w rejonie Świeradowa Zdroju sugeruje występowanie bogatych zasobów wód termalnych. Niezbędne staje się jednak przeprowadzenie kompleksowych badań geologicznych wraz z odpowiednimi odwiertami.

Udokumentowane zasoby wód geotermalnych w tym rejonie mogą stać się impulsem szerokiego rozwoju bazy rekreacyjno-rehabilitacyjnej i lecznictwa. Mogą one być również wykorzystane jako ekologiczne źródło energii cieplnej (w tym w strefie uzdrowskiej miasta). W Polsce innowacyjne przedsięwzięcia w tym zakresie podjęte zostały m.in. w Pyrzycach k/Szczecina, w Jeleniej Górze i w Zakopanem.

Możliwości wykorzystania zasobów wód termalnych postrzegane są także w budowie kompleksu (otwartych i zamkniętych) basenów rekreacyjno-rehabilitacyjnych. Obiekt taki (zespół obiektów) może stanowić atrakcję o dużej "sile przyciągania" potencjalnych turystów zarówno do Świeradowa Zdroju, jak też do okolicznych gmin powiatu lubańskiego.

Celem tego zadania strategicznego jest zatem szczegółowe określenie wielkości zasobów oraz ich parametrów użytkowych, a następnie ewentualne doprowadzenie do możliwie wielokierunkowego wykorzystania tych zasobów m.in. z uwagi na potrzebę eliminację niskich emisji zanieczyszczeń w uzdrowskim otoczeniu. Działania w tym zakresie mają ponadto duże znaczenie dla aktywizacji gospodarczej oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej omawianego obszaru.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Przeprowadzenie badań zasobów wód termalnych w okolicach Świeradowa Zdroju ukierunkowane jest bezpośrednio na rozwój funkcji turystycznej i uzdrowskiej. Ponadto dzięki realizacji tego zadania nastąpi wzrost aktywności gospodarczej (w szczególności w sferze usługowej), pośrednio poprawa warunków życia lokalnej społeczności.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja tego zadania wymaga m.in.:

- Wykonania dokumentacji technicznej na wiercenia,
- Podjęcia prac geologicznych (poszukiwań wód termalnych) w okolicach Świeradowa Zdroju,
- wykonania analiz możliwości wykorzystania zasobów wód termalnych,
- udokumentowania zasobów wód termalnych (zatwierdzenia przez Komisję Dokumentacji Hydrogeologicznej Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa),
- opracowania kompleksowego planu wykorzystania zasobu wód termalnych (opracowanie biznes planu potencjalnie dotyczącego budowy kompleksu basenów rehabilitacyjno-rekreacyjnych i możliwości ogrzewania strefy uzdrowskiej miasta wodą termalną),
- prowadzenia systematycznych działań promocyjnych,

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Wykonanie zadania wymaga wieloetapowego podejścia, a mianowicie:

- lata 2002-2004
 - pozyskanie środków finansowych niezbędnych dla wykonania prac geologicznych i wiertniczych w odpowiednim zakresie,
 - wykonanie prac geologicznych i wiertniczych, prac analitycznych i dokumentacyjnych (uzyskanie potwierdzenia co do stanu zasobów przez Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – Komisję Dokumentacji Hydrogeologicznej),
- po roku 2003 – podjęcie ewentualnych przedsięwzięć wykorzystujących zasoby wód geotermalnych,

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- miasto Świeradów Zdrój,
- Uzdrowisko „Świeradów-Czerniawa”,
- Powiat lubański,
- Wyspecjalizowana firma robót wiertniczych,
- Jednostka nadzoru geologicznego,
- prywatni inwestorzy,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- wzrost atrakcyjności turystycznej miasta i powiatu,
- rozwój lecznictwa uzdrowiskowego,
- wzrost liczby turystów i kuracjuszy,
- rozwój sfery usług paraturystycznych,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza,
- wzrost lokalnej przedsiębiorczości i aktywności inwestycyjnej,
- stworzenie nowych miejsc pracy,

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska,
- EKO-FUNDUSZ,
- budżet Wojewody Dolnośląskiego,
- budżet miasta Świeradów Zdrój.

**METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 13
pt. „OGRANICZENIE EMISJI I IMMISJI PYŁÓW I GAZÓW - program”**

1. OPIS ZADANIA

Zadanie należy do grupy szczególnie ważnych priorytetów strategii rozwoju powiatu. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego pyłami i gazami wywiera znaczący wpływ na kondycję środowiska przyrodniczego, warunki zdrowotne lokalnych społeczności, jak i walory turystyczne tego obszaru. Stąd niezbędne są działania zmierzające do redukcji rozmiarów emisji oraz immisji tych zanieczyszczeń.

Głównym źródłem zanieczyszczeń atmosfery w tym rejonie były zakłady produkcyjne zlokalizowane w sąsiednich powiatach (w tym w szczególności zgorzeleckim - Elektrownia „Turów”) oraz na terenie Niemiec i Czech. Obecnie emisja z tych zakładów znacznie się zmniejszyła. Istotne są wciąż lokalne źródła zanieczyszczeń (dominacja zdecentralizowanego systemu ogrzewania mieszkań i obiektów użyteczności publicznej opartego o konwencjonalne źródła energii cieplnej, miejscowe zakłady produkcyjne, transport).

W istniejących i powstających podmiotach produkcyjnych niezbędne jest przygotowanie i wdrażanie programów rozwoju (w tym inwestycyjnych) zgodnych z wymogami ochrony środowiska. W zakresie redukcji emisji zadania operacyjne dotyczą zwłaszcza:

- instalacji urządzeń redukujących (elektrofiltry, instalacje odsiarczania),
- modernizacji systemów grzewczych (wprowadzanie nowych technologii spalania np. kotły ze złożem fluidalnym),
- konwersji paliwa (np. ze stałego na płynne lub gazowe),
- hermetyzacji procesów produkcji (wyeliminowanie tzw. emisji niezorganizowanej).

Oprócz zanieczyszczeń energetycznych i przemysłowych, duże znaczenie ma tzw. niska emisja (transport, paleniska domowe i in.). Zadaniem operacyjnym w tym zakresie w powiecie lubańskim są w szczególności:

- konwersja systemów grzewczych (zastępowanie ogrzewania konwencjonalnego, głównie węglowego, ogrzewaniem czystym ekologicznie),
- rozbudowa sieci ciepłowniczych celem wyraźnego ograniczenia (a nawet wyeliminowania) lokalnych kotłowni i palenisk indywidualnych w miastach,
- uruchomienie instalacji odsiarczających w ciepłowniach (kotłowniach), szczególnie na obszarach obniżeń śródgórskich, mających cechy obszarów smogowych,
- uruchomienie sieci ekologicznych połączeń komunikacyjnych na terenie powiatu (m.in. rozbudowa sieci połączeń kolejowych),
- tworzenie stref pieszych, niedostępnych dla samochodów.

Na specjalną uwagę zasługuje konieczność realizacja programów ochrony atmosfery w miejscowościach o charakterze turystycznym i uzdrowiskowym. Przykładowo, w Świeradowie Zdroju i okolicach istnieje możliwość potencjalnego wykorzystania wód termalnych jako alternatywa dla tradycyjnych metod pozyskiwania energii cieplnej. Stanowiąc to może dodatkową zachętę dla inwestorów (z uwagi na relatywnie niższy koszt ciepła z geotermii).

Wskazać ponadto należy, iż zamiana nośnika grzewczego z węgla na gaz ziemny wymaga istotnej rozbudowy systemu gazownictwa przewodowego. Tak sformułowane zadanie operacyjne stać się winno elementem także programu ograniczenia zanieczyszczeń powietrza w powiecie lubańskim.

Całkowita rehabilitacja warunków aerosanitarnych na terenie powiatu lubańskiego, co warto podkreślić, jest także ściśle uzależniona od restrukturyzacji sektora energetycznego w Północnych Czechach i Saksonii. Zmniejszanie napływu transgranicznych zanieczyszczeń powietrza następuje stopniowo w wyniku realizacji przedsięwzięć ekologicznych w ramach Regionalnego Programu „Czarny Trójkąt”.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Opracowanie i wdrożenie programu ograniczenia emisji i immisji pyłów i gazów ukierunkowane jest bezpośrednio na realizację celu strategicznego określonego jako wysoka jakość środowiska naturalnego. Pośrednio jednak wdrożenie programowych ustaleń wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców oraz na ukształtowanie korzystnego wizerunku powiatu.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- kompleksowa inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w gminach powiatu,
- szeroka promocja alternatywnych (niekonwencjonalnych) źródeł energii cieplnej (gazu, energii wiatru, geotermii, itp.),
- promowanie ulg finansowych w postaci niskoprocentowych kredytów bankowych oraz ulg podatkowych dla osób fizycznych modernizujących ogrzewanie,
- określenie kompleksowego zakresu ekologicznych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz remontowych i modernizacyjnych w sferze produkcyjnej, gospodarce komunalnej, transporcie i innych dziedzinach – źródłach zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (programu działania),
- pozyskanie niezbędnych środków finansowych (m.in. z funduszy celowych i pomocowych),
- realizacja ekologicznych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz remontowych i modernizacyjnych.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Program ograniczenia emisji oraz immisji pyłów stanowić ma część powiatowego programu ochrony środowiska, który powinien być uchwalony przez Radę Powiatu Lubańskiego do dnia 31 grudnia 2003 roku.

Do 30 czerwca 2003 roku Sejmik Województwa Dolnośląskiego powinien uchwalić wojewódzki program ochrony środowiska, z którym zgodny powinien być powiatowy program ochrony środowiska.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

W realizację projektu powinni być zaangażowani na etapie realizacji tego zadania strategicznego:

- zarząd powiatu
- zarządy poszczególnych gmin
- specjalistyczna firma w zakresie opracowania projektu,
- Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej w Lubaniu
- Mieszkańcy powiatu
- Podmioty gospodarcze

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- poprawa stanu środowiska naturalnego (w tym przyrodniczego),
- wzrost atrakcyjności turystycznej i uzdrowiskowej powiatu,
- poprawa stanu zdrowotności lokalnych społeczności,
- wzrost poziomu warunków życia mieszkańców,
- ukształtowanie pozytywnego wizerunku powiatu jako obszaru czystego ekologicznie,

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- EKO-FUNDUSZ,
- Środki Programu ISPA,
- Środki Programu SAPARD (w zakresie wdrażania w gospodarstwach rolnych technologii przyjaznych środowisku),
- Bank Ochrony Środowiska,
- Środki pomocowe (Program regionalny PHARE „Czarny Trójkąt”, Crossborder Cooperation - CBC).

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 14
pt. „OPRACOWANIE I WDROŻENIE SYSTEMU GOSPODAROWANIA
ODPADAMI”

1. OPIS ZADANIA

Gospodarka odpadami i jej racjonalizacja należy do grupy najważniejszych zadań strategicznych w powiecie lubańskim. Aktualny stan gospodarki odpadami wyznacza zakres niezbędnych działań w tej dziedzinie ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach plany gospodarki odpadami muszą być opracowywane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, w myśl zasady, że plany niższego szczebla muszą być zgodne z planami wyższego szczebla.

Planowa gospodarka odpadami ma doprowadzić do osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa oraz realizacji zasad:

- zapobiegania powstawania odpadów lub ograniczania ilości odpadów, ich negatywnego oddziaływania na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania;
- zapewnienia zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstawaniu;
- zapewnienia zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi, a także stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska.

Powiatowy plan gospodarki odpadami musi obejmować wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie powiatu lubańskiego oraz przywożonych w teren powiatu, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, wraki samochodowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

Powiatowy plan gospodarki odpadami musi określać:

- aktualny stan gospodarki odpadami w powiecie
- prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami
- działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami
- instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów
- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Ponadto powiatowy plan gospodarki odpadami musi określać w szczególności:

- rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania;
 - rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie;
 - działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowisko;
- projektowany system gospodarowania odpadami

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Opracowanie powiatowego planu gospodarki odpadami pozwoli na zidentyfikowanie najważniejszych zadań operacyjnych, mających na celu wdrożenie systemu gospodarowania w powiecie lubańskim, zgodnego z polityką ekologiczną państwa i planem gospodarki odpadami województwa dolnośląskiego. Opracowanie i wdrożenie powiatowego planu gospodarki odpadami ukierunkowane jest bezpośrednio na realizację celu strategicznego określonego jako wysoka jakość środowiska.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja programu wymaga opracowania przez specjalistyczną firmę powiatowego programu gospodarki odpadami, spełniającego wymogi rozporządzenia ministra właściwego ds. środowiska, określającego szczegółowy zakres, sposób i formę sporządzenia wojewódzkiego, powiatowego i gminnego planu gospodarki odpadami.

Powiatowy plan gospodarki odpadami musi być zgodny z krajowym planem gospodarki odpadami i planem gospodarki odpadami województwa dolnośląskiego.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Zgodnie z przepisami ochrony środowiska powiatowy plan gospodarki odpadami ma stanowić część powiatowego programu ochrony środowiska, który powinien być uchwalony przez Radę Powiatu Lubańskiego do dnia 31 grudnia 2003 roku.

Wcześniej, bo do 31 października 2002 roku powinien być przyjęty krajowy plan gospodarki odpadami, a do 30 czerwca 2003 roku Sejmik Województwa Dolnośląskiego powinien uchwalić wojewódzki program ochrony środowiska, którego część stanowić będzie plan gospodarki odpadami województwa dolnośląskiego.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

W realizację projektu powinni być zaangażowani: zarządy powiatu i poszczególnych gmin, specjalistyczna firma w zakresie opracowania projektu, Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Lubaniu oraz wszyscy mieszkańcy i podmioty gospodarcze jako wytwórcy odpadów na etapie realizacji tego zadania strategicznego.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- zapobieganie powstawaniu odpadów lub ograniczenie ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania;
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku odpadów, jako surowców wtórnych;
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- budżet powiatu i gmin,
- Powiatowy i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Bank Ochrony Środowiska,
- Umbrella Project,
- Fundacja – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Counterpart Fund),
- program PHARE II.

**METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 15
pt. „OPRACOWANIE I WDROŻENIE PROGRAMU „BEZPIECZNY
POWIAT”**

1. OPIS ZADANIA

Wzrost przestępczości w gminach powiatu lubańskiego oraz mające miejsce silne poczucie zagrożenia bezpieczeństwa wpływa negatywnie na odczucia społeczne tak mieszkańców, jak i przebywających czasowo turystów i kuracjuszy. Konieczne staje się sprostanie tym zagrożeniom m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu działań w zakresie zapobiegania, ujawniania i ścigania sprawców naruszeń prawa. Istotne miejsce w konstruowaniu takiego programu zająć winna Policja. Troska o bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania, miejscu pracy, na drogach, w codziennym życiu dotyczy wszystkich instytucji, organizacji oraz lokalnych społeczności. Wszystkie te grupy powinny mieć zatem wpływ na zakres i strukturę działań i środków prewencyjnych.

Zaproponowano zatem prowadzenie działań w ramach pięciu programów cząstkowych (prewencyjnych i edukacyjnych), tj.:

- Bezpieczna Gmina (Miasto),
- Bezpieczny Dom,
- Bezpieczne Osiedle,
- Bezpieczna Szkoła,
- Bezpieczny Biznes.

Ponadto przewidziano opracowywanie i wdrażanie programów dziedzinowych (jak przykładowo „Bezpieczny Wypoczynek”) i dostosowanych do warunków określonych grup społecznych (przykładowo „Bezpieczeństwo Osób Starszych”, „Bezpieczeństwo Dzieci”).

Warunkiem realizacji projektu „Bezpieczny Powiat” jest uwzględnienie wszystkich mogących uczestniczyć w nim partnerów oraz zasad i warunków wzajemnej współpracy administracji gminnej, administracji powiatowej, różnych organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych oraz społeczności lokalnych.

Program „Bezpieczny Powiat jest skutecznie realizowany, głównie przez Komendę Powiatową Policji.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie polegające na opracowaniu i wdrożeniu programu „Bezpieczny Powiat” ukierunkowane jest bezpośrednio na realizację dwóch celów strategicznych, a mianowicie: wysoki poziom warunków życia mieszkańców oraz dobry wizerunek powiatu.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- kształtowanie świadomości prawnej lokalnych społeczności,
- pobudzanie inicjatyw społecznych w kierunku działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa,
- organizowanie grup samopomocy sąsiedzkiej,
- zaangażowanie wszelkich możliwych podmiotów w partnerską współpracę międzyinstytucjonalną w zakresie realizacji programów zapobiegawczych,
- prowadzenie badań środowiskowych (analiz dynamiki przestępczości, jej rozkładu czasowo-przestrzennego, rozpoznawania czynników zagrożenia przestępczością, a także badania opinii na temat czynników wpływających na poczucie bezpieczeństwa i jego poziom),
- opracowanie (w oparciu o szczegółową analizę „mapy przestępczości”) programu działania (programów cząstkowych), adekwatnych do rodzaju i skali zagrożenia, charakteru odczuć społecznych oraz miejscowego zagospodarowania,
- poradnictwo w zakresie zachowania się w sytuacjach zagrożenia,
- prowadzenie okresowych ocen i analiz skuteczności wprowadzonych rozwiązań,
- pozyskanie środków na utworzenie funduszu dyspozycyjnego, niezbędnego dla realizacji programu,

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Prace nad opracowaniem programu „Bezpieczny Powiat” miały być podjęte niezwłocznie, tj. w III-IV kwartale 1999 roku. Wdrażanie natomiast poszczególnych programów cząstkowych odbywa się systematycznie od roku 2000. Konieczne jest ponadto prowadzenie stałego monitoringu efektów realizacji tego programu.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Starostwo Powiatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu,
- Lokalne organizacje społeczne,
- Społeczności lokalne,
- Instytucje oświatowe i wychowawcze, w tym szkoły wszystkich szczebli,
- Zarządcy zasobów mieszkaniowych,
- Lokalne media,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców, turystów i kuracjuszy,
- kształtowanie korzystnego wizerunku powiatu,
- zmniejszenie rozmiarów przestępczości,
- stworzenie bardziej pozytywnego klimatu dla wzrostu aktywności społecznej,
- wzrost integracji społecznej mieszkańców gmin powiatu.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- budżety powiatu i gmin,
- środki sponsorów (w tym zainteresowanych podmiotów gospodarczych),

PROJEKT REALIZACYJNY ZADANIA STRATEGICZNEGO NR 16
Pn. POPRAWA JAKOŚCI ŚWIADCZEŃ MEDYCZNYCH ORAZ ZWIĘKSZENIE ICH
DOSTĘPNOŚCI poprzez RESTRUKTURYZACJĘ SAMODZIELNEGO PUBLICZNEGO
ZAKŁADU OPIEKI ZDROWOTNEJ im. LUCJANA KOPCIA W LUBANIU

1. CEL I OPIS ZADANIA

Celem działań podejmowanych w SP ZOZ w Lubaniu jest **leczenie wg standardów obowiązujących w opiece medycznej na świecie**. Działania te są konieczne w związku z postępującym procesem integracji z Unią Europejską.

Warunkiem osiągnięcia powyższego celu jest osiągnięcie zdolności akredytacyjnych, co jest tożsame z poprawą dostępności i jakości świadczonych usług medycznych. Przyjęcie takiego celu pozwala na jednoznaczne podporządkowanie działań administracyjno – organizacyjnych w tej strefie dla potrzeb mieszkańców.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubaniu jest jednostką samodzielną od dn. 01.10.1998r. SP ZOZ działał początkowo w rejonie powiatu lubańskiego, ale oddział laryngologiczny, pediatryczny, ginekologiczno-położniczy, a przede wszystkim stacja dializ świadczyły i świadczą nadal dla mieszkańców powiatów: bolesławieckiego, zgorzeleckiego, lwóweckiego i jeleniogórskiego. Dotyczyło to w mniejszym stopniu również pozostałych oddziałów. Tendencja ta nasiliła się wraz ze zniesieniem rejonizacji w 1999 roku po wprowadzeniu ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym i jest widoczna dalej. **Zakres działania SP ZOZ w Lubaniu oraz proces restrukturyzacji został opisany w podrozdziale pn. „Ochrona zdrowia” niniejszej strategii.**

Restrukturyzacja SP ZOZ Lubań odbywała się poprzez:

- W zakresie lecznictwa otwartego – prywatyzację świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologii. Podjęto stosowne uchwały ograniczające zakres świadczonych usług przez SP ZOZ w Lubaniu.
- W zakresie lecznictwa zamkniętego – restrukturyzacje łóżek szpitalnych polegającą na ograniczeniu łóżek „ostrych”⁴³ na rzecz łóżek „długoterminowych”.

Poza tym w 2000 r. utworzono Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny przy udziale środków z rezerw Ministra Zdrowia i z budżetu powiatu lubańskiego. Utworzono również Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii – remont pomieszczeń przeznaczonych na OAiIT i ich wyposażenie były możliwe dzięki środkom własnym szpitala, oraz środkom z rezerw Ministra Zdrowia i z budżetu powiatu lubańskiego.

Szpital składał wnioski do Komitetu Sterującego ds. Restrukturyzacji Służby Zdrowia Województwa Dolnośląskiego o wsparcie działań restrukturyzacyjnych (wysoko specjalistyczny sprzęt medyczny i inne zakupy inwestycyjne), które to wnioski zostały zrealizowane w niewystarczającym stopniu.

Szpital przeprowadził restrukturyzację zatrudnienia (zmniejszenie liczby personelu)⁴⁴.

Działania trwające obecnie w SP ZOZ w Lubaniu są kontynuacją działań mających na celu:

1. Rozszerzenie oferty medycznej w związku z wzrastającym zapotrzebowaniem na usługi;
2. Poprawę standardu udzielanych świadczeń medycznych;
3. Zwiększenie przychodu z realizacji świadczeń medycznych

⁴³ Krótkoterminowych.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie to odnosi się bezpośrednio do celu strategicznego jakim jest wysoki poziom życia mieszkańców powiatu lubańskiego. Poza tym jest zgodne z celem operacyjnym pn. „Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych”.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Podstawowe założenia programu restrukturyzacji SP ZOZ w Lubaniu to:

1. Zachowanie podstawowych i istniejących pionów medycznych oraz utworzenie Oddziału Intensywnej Terapii (już utworzony), co jest niezbędne dla prawidłowego wypełniania funkcji samodzielnej jednostki Ochrony Zdrowia tj. Szpitala Powiatowego.
2. Działająca na wysokim poziomie Izba Przyjęć z całodobowym Ambulatorium dla nagłych przypadków – ścisła współpraca z Pogotowiem ratunkowym.
3. Poprawa wyniku finansowego SP ZOZ w Lubaniu (poprawa “rentowności”).
4. Współpraca z ośrodkami zagranicznymi, m.in. w ramach współpracy z powiatem Löbau-Zittau.
5. Obniżenie kosztów obsługi szpitala (dot. to zarówno pracowników wewnątrz szpitala, jak i obsługi nie medycznej i współpracy z sektorem prywatnym).
6. Komputeryzacja jako podstawa do stałego monitorowania trendów zdrowotnych i możliwość wczesnego reagowania na zmieniającą się strukturę zachorowań; system danych statystycznych szpitala; ewentualna zmiana profilu oddziałów i inne wynikające z tego konsekwencje,
7. Wdrożenie procesu monitorowania potrzeb demograficznych we współpracy z Samorządami: wojewódzkim, powiatowym (z urzędu) i gminnym.

Wstępnie przewidywane są następujące działania:

1. Utworzenie zaplecza urazowo-ortopedycznego w strukturze szpitala. Wymaga to zatrudnienia specjalistów ortopedów i doposażenia oddziału chirurgicznego oraz bloku operacyjnego w specjalistyczny sprzęt. Niezbędnym jest dokonanie adaptacji pomieszczeń⁴⁵.
2. Stworzenie specjalistycznych stanowisk kardiologicznych, które zapewnią możliwość wykonania odpowiednich procedur. Wymaga to zakupu specjalistycznego sprzętu diagnostycznego, terapeutycznego oraz monitorującego, jak również adaptacji pomieszczeń zgodnie ze standardami medycznymi i przepisami Min. Zdr.
3. Zatrudnienie kadry specjalistów anestezjologii i intensywnej terapii oraz zakupienie sprzętu medycznego w celu spełnienia standardu oraz zakontraktowania usług medycznych przez Kasy Chorych.
4. Przebudowa pomieszczeń bloku operacyjnego i odpowiednie wyposażenie stanowisk. Standardy procedur medycznych dla bezpieczeństwa leczonych wymagają stałego unowocześniania sprzętu⁴⁶.
5. Rozszerzenie oferty oddziałów zabiegowych i realizacja usług na wysokim poziomie poprzez zakup nowoczesnej aparatury, co pozwoli na wprowadzenie nowoczesnych technik, a zwłaszcza mało-inwazyjnych technik zabiegowych.
6. Wyposażenie Pracowni RTG i USG w nowoczesny sprzęt diagnostyczny, co jest

⁴⁴ Środki na restrukturyzację zatrudnienia pochodziły z Regionalnego Komitetu Sterującego.

⁴⁵ W trakcie tworzenia.

⁴⁶ Rozporządzenie Min. Zdrowia dot. pomieszczeń i wyposażenia z 1992 r. postawiło wymogi, które mają być spełnione do 1.01.2003 r.

koniecznością dla prawidłowego procesu wykrywania schorzeń i wdrażania terapii. Obecny sprzęt jest zdekapitalizowany i awaryjny.

7. Przebudowa izby przyjęć, która ma stanowić naturalne zaplecze dla zespołów reanimacyjnego i wypadkowego pogotowia ratunkowego (adaptacja pomieszczeń, wyposażenie stanowiska reanimacyjnego, wyposażenie stanowiska zabiegowego, stworzenie zaplecza diagnostycznego).
8. Zabezpieczenie poradni specjalistycznych (foniatryczna, kardiologiczna i urazowo-ortopedyczna) w związku z planem zabezpieczenia ambulatoryjnego.
9. Dalsza realizacja programu informatyzacji szpitala
10. Modernizacja procesu sterylizacji poprzez stworzenie Centralnej Sterylizacji.
11. Działania modernizacyjne i remontowe na terenie szpitalnym i przyszpitalnym mające na celu poprawę bezpieczeństwa i poczucia komfortu pacjentów i pracowników.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Proces restrukturyzacji SP ZOZ trwa od 1998 r., a z nasileniem działań w 2000 r. Konieczne jest przeprowadzenie analizy bieżącej sytuacji służby zdrowia na terenie powiatu i zweryfikowanie przyjętego programu. Realizacja głównych założeń programu restrukturyzacji powinna być dostosowywana do uzyskanych danych.

Zmiany uzależnione są od ogólnej sytuacji na regionu, ze szczególnym uwzględnieniem środków przeznaczanych na ochronę zdrowia oraz realizacji przyjętej polityki powiatu i szpitala. Poszczególne działania mogą być prowadzone w tym samym czasie lub następować po sobie. Należy jednak pamiętać o tym, że sytuacja szpitala – jego „utrzymanie się na rynku” zależy od konkurencyjności względem innych takich placówek. Zatem podjęcie działań mających na celu poprawę jakości świadczonych usług oraz rentowności szpitala jest zadaniem bardzo pilnym.

W związku z przewidywanymi zmianami systemowymi, przewidywanie czasu realizacji zadania jest niemożliwe.

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Lucjana Kopcia w Lubaniu,
- Starostwo Powiatowe w Lubaniu,
- Rada Powiatu Lubańskiego,
- Kasy Chorych,
- Regionalny Ośrodek Monitorowania Ochrony Zdrowia,
- Inwestor zewnętrzny,
- Banki,
- Prywatne fundusze ubezpieczeniowe,
- Podmioty współpracujące ze szpitalem.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

W efekcie realizacji projektu ma nastąpić poprawa systemu opieki medycznej w powiecie lubańskim.

Sprawny system opieki medycznej musi być:

- Kompetentny – tj. fachowo przygotowany do działań w poszczególnych dziedzinach ochrony zdrowia;
- Powszechny – obejmujący wszystkie dziedziny ochrony zdrowia i wszystkich obywateli;
- Dostępny dla mieszkańców – terytorialnie, finansowo i w zakresie czasu oczekiwania na realizację usługi;
- Osiągalny – odpowiednio rozbudowany w zależności od liczby i rozmieszczenia ludności;
- Niezależny – w sprawach ochrony zdrowia;
- Zorganizowany i wyposażony – odpowiednio do potrzeb danych działów opieki medycznej;
- Dostosowany – do struktury administracyjnej kraju i regionu;
- Samowystarczalny finansowo.

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Płatnik-ubezpiaczyciel (Kasy Chorych),
- Budżet powiatu,
- Prywatne podmioty,
- Kredyty bankowe,
- Fundusze zagraniczne,
- Budżety gmin.

Załącznik 1. Członkowie Zespołu ds. Koordynacji i Wdrażania Strategii

W skład Zespołu ds. Koordynacji i Wdrażania Strategii wchodzi:

- 1. Jerzy Zieliński – Sekretarz Powiatu – Kierownik Zespołu**
2. Romualda Łoziak – Skarbnik Powiatu
3. Emilia Chojnowska-Poniżnik – Naczelnik Wydziału Organizacyjno-Prawnego
4. Krystyna Biłyk – Naczelnik Wydziału Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami
5. Dorota Grochol – Zastępca Naczelnika Wydziału Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami
6. Tadeusz Mucha – Naczelnik Wydziału Komunikacji i Drogownictwa
7. Danuta Sobol – Inspektor w Wydziale Architektury i Budownictwa
8. Iwona Ratajska – Naczelnik Wydziału Infrastruktury Społecznej

Opracowywaniem materiałów pod nadzorem Kierownika Zespołu zajmowała się Aneta Sobolewska – Podinspektor ds. Promocji i Strategii oraz Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w Starostwie Powiatowym w Lubaniu.

Załącznik nr 2. Podstawowe informacje statystyczne dotyczące gmin powiatu lubańskiego

Gmina	Wyszczególnienie	1998 r.	2001 r.
GMINA MIEJSKA LUBAŃ	Powierzchnia ogólna w ha, w tym ⁴⁷ :	1612	1612
	Użytki rolne	761	786
	w rolnictwie indywidualnym	492	366
	Lasy	54	71
	Ludność ogółem	24339	23951
	w tym w wieku produkcyjnym	15127	15427
	Pracujący ogółem	6921	
	w tym w sektorze prywatnym	2899	2655
	Zarejestrowani bezrobotni	1559	2655
	Stopa bezrobocia	10,3	16,9
	(w % ludności w wieku produkcyjnym)		
	Podmioty gospodarcze ogółem	2034	2068
	w tym w sektorze prywatnym	1972	1986
	Dochody własne budżetu na 1 mieszkańca w zł	299,18	482,32
	Udział dochodów własnych	30,6	45,31
	(w % ogółu dochodów budżetu)		
Udział wydatków inwestycyjnych	27,5	20,16	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
Udział wydatków na administrację publiczną	11,8	12,0	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
GMINA MIEJSKA ŚWIERADÓW ZDRÓJ	Powierzchnia ogólna w ha, w tym:	2077	2077
	Użytki rolne	850	842
	w rolnictwie indywidualnym	458	403
	Lasy	826	882
	Ludność ogółem	5034	4840
	w tym w wieku produkcyjnym	3050	3053
	Pracujący ogółem	973	-
	w tym w sektorze prywatnym	196	-
	Zarejestrowani bezrobotni	362	534
	Stopa bezrobocia	11,9	-
	(w % ludności w wieku produkcyjnym)		
	Podmioty gospodarcze ogółem	503	534
	w tym w sektorze prywatnym	493	517
	Dochody własne budżetu na 1 mieszkańca w zł	495,70	526,13
	Udział dochodów własnych	40,1	33,76
	(w % ogółu dochodów budżetu)		
Udział wydatków inwestycyjnych	20,2	6,27	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
Udział wydatków na administrację publiczną	10,8	20,2	
(w % ogółu wydatków budżetu)			

⁴⁷ Powierzchnia geodezyjna

GMINA MIEJSKO- WIEJSKA LEŚNA	Powierzchnia ogólna w ha, w tym:	10450	10450
	Użytki rolne	6782	6874
	w rolnictwie indywidualnym	4409	3091
	Lasy	2434	2333
	Ludność ogółem	11130	11139
	w tym w wieku produkcyjnym	6364	6544
	Pracujący ogółem	1754	-
	w tym w sektorze prywatnym	859	-
	Zarejestrowani bezrobotni	1007	1452
	Stopa bezrobocia	15,8	-
	(w % ludności w wieku produkcyjnym)		
	Podmioty gospodarcze ogółem	523	569
	w tym w sektorze prywatnym	504	557
	Dochody własne budżetu na 1 mieszkańca w zł	254,06	335,22
	Udział dochodów własnych	27,0	31,7
	(w % ogółu dochodów budżetu)		
Udział wydatków inwestycyjnych	17,6	7,51	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
Udział wydatków na administrację publiczną	12,7	14,3	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
GMINA WIEJSKA LUBAŃ	Powierzchnia ogólna w ha, w tym:	14215	14215
	Użytki rolne	9895	9990
	w rolnictwie indywidualnym	5349	1329
	Lasy	3082	3273
	Ludność ogółem	6415	6519
	w tym w wieku produkcyjnym	3718	3886
	Pracujący ogółem	444	-
	w tym w sektorze prywatnym	276	-
	Zarejestrowani bezrobotni	579	908
	Stopa bezrobocia	15,6	22,81
	(w % ludności w wieku produkcyjnym)		
	Podmioty gospodarcze ogółem	308	323
	w tym w sektorze prywatnym	301	-
	Dochody własne budżetu na 1 mieszkańca w zł	390,25	386
	Udział dochodów własnych	35,6	30,6
	(w % ogółu dochodów budżetu)		
Udział wydatków inwestycyjnych	21,1	17,3	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
Udział wydatków na administrację publiczną	19,0	17,8	
(w % ogółu wydatków budżetu)			

GMINA WIEJSKA OLSZYNA	Powierzchnia ogólna w ha, w tym:	4716	4716
	Użytki rolne	3184	3258
	w rolnictwie indywidualnym	2055	1998
	Lasy	908	956
	Ludność ogółem	6985	6993
	w tym w wieku produkcyjnym	4080	4260
	Pracujący ogółem	1379	-
	w tym w sektorze prywatnym	377	-
	Zarejestrowani bezrobotni	561	862
	Stopa bezrobocia	13,8	-
	(w % ludności w wieku produkcyjnym)		
	Podmioty gospodarcze ogółem	521	580
	w tym w sektorze prywatnym	506	-
	Dochody własne budżetu na 1 mieszkańca w zł	257,70	-
	Udział dochodów własnych	22,7	-
	(w % ogółu dochodów budżetu)		
Udział wydatków inwestycyjnych	18,1		
(w % ogółu wydatków budżetu)			
Udział wydatków na administrację publiczną	14,0		
(w % ogółu wydatków budżetu)			
GMINA WIEJSKA PLATERÓWKA	Powierzchnia ogólna w ha, w tym:	4794	4794
	Użytki rolne	2620	2615
	w rolnictwie indywidualnym	1274	938
	Lasy	1727	1816
	Ludność ogółem	1754	1745
	w tym w wieku produkcyjnym	932	991
	Pracujący ogółem	141	145
	w tym w sektorze prywatnym	45	40
	Zarejestrowani bezrobotni	120	188
	Stopa bezrobocia	12,9	18,9
	(w % ludności w wieku produkcyjnym)		
	Podmioty gospodarcze ogółem	81	59 ⁴⁸
	w tym w sektorze prywatnym	73	58
	Dochody własne budżetu na 1 mieszkańca w zł	310,34	438,70
	Udział dochodów własnych	27,5	36,71
	(w % ogółu dochodów budżetu)		
Udział wydatków inwestycyjnych	15,9	4,55	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
Udział wydatków na administrację publiczną	17,1	26,28	
(w % ogółu wydatków budżetu)			

⁴⁸ wg GUS na listopad 2001 było 77 podmiotów gospodarczych

GMINA WIEJSKA SIEKIERCZYN	Powierzchnia ogólna w ha, w tym:	4955	4955
	Użytki rolne	3597	2098
	w rolnictwie indywidualnym	2666	3647
	Lasy	796	839
	Ludność ogółem	4674	4574
	w tym w wieku produkcyjnym	2610	2765
	Pracujący ogółem	592	604
	w tym w sektorze prywatnym	62	93
	Zarejestrowani bezrobotni	373	546
	Stopa bezrobocia	14,3	19,8
	(w % ludności w wieku produkcyjnym)		
	Podmioty gospodarcze ogółem	248	182
	w tym w sektorze prywatnym	240	175
	Dochody własne budżetu na 1 mieszkańca w zł	327,28	387,81
	Udział dochodów własnych	26,0	26,7
(w % ogółu dochodów budżetu)			
Udział wydatków inwestycyjnych	25,2	16,9	
(w % ogółu wydatków budżetu)			
Udział wydatków na administrację publiczną	15,3	19,3	
(w % ogółu wydatków budżetu)			

Załącznik 3. Sprawozdania z wykonania planu finansowego PFO ŚiGW.

**SPRAWOZDANIE
z wykonania planu finansowego Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki
Wodnej za rok 1999**

Poz.	Treść	Plan na 1999 rok	Wykonanie	% - wykonania
1	2	3	4	5
.	Stan funduszu na początek roku	0	0	x
2.	Przychody ogółem	20.000	31.047	155
2.1.	Dotacje z budżetu państwa	0	0	-
2.2.	Dotacje z innych funduszy	0	0	-
2.3.	Przychody własne,	20.000	31.047	155
	w tym:			
	- opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska	20.000	29.236	146
	- kary	0	477	
	- odsetki bankowe	0	1334	
3.	Wydatki ogółem	19.900	12.940	65
3.1.	Dotacje	0	0	
3.2.	Transfery na rzecz ludności	0	0	
3.3.	Wydatki bieżące (własne),	19.900	12.940	65
	w tym:			
	- zakup dla WRiOŚ wydawnictwa „Poradnik gospodarowania odpadami”	600	971	162
	- dofinansowanie akcji „Sprzątanie Świata”	4.200	4.208	100
	- edukacja ekologiczna szkolnej „Agendy 21”	3.500	0	0
	- zakup pojemników – pojemników do składowania odpadów	7.000	6.858	98
	- udział w szkoleniach, wystawach, targach ekologicznych	4.600	300	7
3.4.	Wydatki inwestycyjne	0	0	
4.	Stan funduszu na koniec roku, w tym:	100	18.107	1811
	• środki pieniężne	100	18.107	1811

WYJAŚNIENIE

Wyższe przychody Funduszu wynikają ze zwiększonych w stosunku do planowanych 20.000 zł wpływów opłat i kar za gospodarcze korzystanie ze środowiska:

- opłaty o kwotę 9.236 zł
- kary o kwotę 477 zł

Dodatkowym przychodem były odsetki bankowe w kwocie 1.334 zł.

Łącznie dochody Funduszu były wyższe niż planowane o kwotę 11,04 zł.

Kwotę dochodów w wysokości 20.000 zł zaplanowano na podstawie informacji uzyskanej z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, określającej szacunkowy przychód dochodu Funduszu w 1999 roku.

Wydatki ze środków Funduszu były mniejsze od planowanej kwoty 19.900 zł o kwotę 6.960 zł i wyniosły 12.940 zł, z tego:

- na zakup dla WRiOŚ „Poradnika gospodarowania odpadami” na planowaną kwotę 600 zł wydatkowano 971 zł (zwiększenie wydatków nastąpiło z powodu zapłaty za trzy uaktualnienia „Poradnika...”, które zostały doślane w ciągu roku przez Wydawnictwo)
- na edukację ekologiczną szkolnej „Agendy 21” nie wydatkowano zaplanowanej kwoty 3.500 zł (wniosek „Agendy 21” o dofinansowanie nie zyskał akceptacji Zarządu Powiatu)
- na dofinansowanie akcji „Sprzątanie Świata” dla jednostek oświatowych Powiatu wydatkowano kwotę 4.208 zł, o 8 zł wyższą niż planowana (koszty obsługi bankowej)
- na zakup pojemników-kontenerów do składowania odpadów, z przeznaczeniem dla jednostek oświatowych Powiatu i Starostwa Powiatowego w Lubaniu, wydatkowano kwotę 6.858 zł, o 142 zł mniejszą niż planowana, z tego na:

- zakup pojemników na odpady - 5.331,81 + 1,50 zł
- zakup skrzyń na piasek - 1.454,24 + 1,50 zł
- opłata za transport - 69,30 zł
- razem - 6.858,35 zł**
- na udział w szkoleniach, wystawach, targach ekologicznych na planowaną kwotę 4.600 zł wydatkowano kwotę 300 zł, tj. 4.300 zł mniej, z tego:
 - udział w szkoleniu z zakresu ochrony powietrza – 195 zł
 - opłata za nocleg na seminarium dot. PFOŚiGW – 105 zł
- na opłatę za transport worków przeciwpowodziowych wydatkowano, nie ujętą w planie kwotę 602 zł
- na opłatę za czek bankowy wydatkowano kwotę 1 zł

Stan środków PFOŚiGW na dzień 31.12.1999 wynosił 18.107 zł (planowano 100 zł).

SPRAWOZDANIE z wykonania planu finansowego Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej za rok 2000

Poz.	Treść	Plan na 2000 rok	Wykonanie	% - wykonania
1	2	3	4	5
1.	Stan funduszu na początek roku, w tym:	18.107	18.107	100
1.1.	Środki pieniężne	18.107	18.107	100
1.2.	Papiery wartościowe Skarbu Państwa	0	0	-
1.3.	Należności z tytułu udzielonych pożyczek	0	0	-
1.4.	Zobowiązania (minus)	0	0	-
2.	Przychody	45.000	97.028	216
2.1.	Dotacje z budżetu państwa	0	0	-
2.2.	Dotacje z innych funduszy	0	0	-
2.3.	Przychody własne, w tym:	45.000	97.028	216
	- opłaty i kary za gospodarcze korzystanie ze środowiska	34.000	88.421	260
	- odsetki bankowe	11.000	8.607	78
3.	Wydatki	62.000	56.265	91
3.1.	Dotacje, w tym:	10.000	0	0
	- Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej	10.000	0	0
3.2.	Transfery na rzecz ludności	0	0	-
3.3.	Wydatki bieżące (własne), w tym:	52.000	56.265	108
	- zakup dla WRiOŚ wydawnictwa „Poradnik gospodarowania odpadami”	500	771	154
	- zakup pojemników do zbiórki odpadów, w tym dla:	46.500	52.173	112
	- powiatowych jednostek organizacyjnych	16.500	19.688	119
	- Zarządu Miasta Lubania	17.600	17.720	101
	- Zarządu Gminy Olszyna	6.900	5.906	86
	- Zarządu Gminy Siekierczyn	5.500	5.906	107
	- Zarządu Miasta i Gminy Leśna	0	2.953	x
	- likwidacja dzikiego wysypiska śmieci przy Zespole Szkół Licealno-Gimnazjalnych we Włosieniu	2.500	2.500	100
3.4.	- udział w szkoleniach, wystawach, targach ekologicznych	2.500	821	33
	Wydatki inwestycyjne	0	0	
4.	Stan funduszu na koniec roku, w tym:	1.107	58.870	5.318
	• środki pieniężne	1.107	58.870	5.318

WYJAŚNIENIE

Stan środków PFOŚiGW na dzień 01.01.2000 roku wynosił: **18.107 zł**.

Przychody Funduszu w roku 2000 zamknęły się kwotą **97.028 zł** na plan **45.000zł** (różnica na + **52.028 zł**).

Wyższe przychody były wynikiem wyższych niż planowano wpływów z opłat i kar za gospodarcze korzystanie ze środowiska. Na plan 34.000 zł, ¹⁹¹ wpływy te wyniosły 88.421 zł (różnica na + 54.421

zł). Mniejsze natomiast były wpływy za odsetki bankowe. Na planowaną kwotę 11.000 zł, odsetki zamknęły się kwotą 8.607 zł (różnica na – 2.393 zł).

Wysokość przychodów z opłat i kar za gospodarcze korzystanie ze środowiska w kwocie 34.000 zł zaplanowano na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, określających szacunkowy przychód Funduszu w 2000 roku.

Wydatki ze środków Funduszu były mniejsze od planowanej kwoty 62.000 zł o kwotę 5.735 zł i wyniosły 56.265 zł, z tego:

- na aktualizację wydawnictwa „Poradnik gospodarowania odpadami” oraz prenumeratę wydawnictwa „Ekofinanse” dla WRiOŚ, na planowaną kwotę 771 zł (więcej o 271 zł),
- na zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, z przeznaczeniem dla powiatowych jednostek organizacyjnych oraz Zarządów: Miasta Lubania, Gminy Olszyna, Gminy Siekierczyn, Miasta i Gminy Leśna, na planowaną kwotę 46.500 zł, wydatkowano kwotę 52.173 zł więcej o 5.673 zł),
- na likwidację dzikiego wysypiska śmieci przy Zespole Szkół Licealno-Gimnazjalnych we Włosieniu wydatkowano zaplanowaną kwotę w wysokości 2.500 zł,
- na udział w szkoleniach, wystawach, targach ekologicznych na planowaną kwotę 2.500 zł, wydatkowano kwotę 821 zł (mniej o 1.679 zł), z tego:
 - udział w seminarium dot. gospodarki wodnej – 590 zł,
 - udział w szkoleniu dot. ustawy o odpadach – 100 zł
 - koszty delegacji udziału w seminarium dot. rolnictwa ekologicznego – 131 zł

Zwiększenie wydatków na zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów zaakceptował Zarząd Powiatu Lubańskiego na posiedzeniu w dniu 4 października 2000 roku (zakupiono dodatkowo po 3 sztuki pojemników dla Gminy Leśna oraz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubaniu).

Stan środków PWOŚiGW na dzień 31.12.2000 roku wynosi **58.870 zł** (planowano 1.107 zł).

SPRAWOZDANIE

Z WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU CELOWEGO ZA 2001 ROK

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, Rozdział 90011 – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w złotych

Poz.	§	Treść	Plan na 2001 rok	Wykonanie w 2001 roku	Wskaźnik 5 : 4
1	2	3	4	5	6
1.		Stan funduszu na początek roku, w tym:	58.870	58.870	100,0
1.1.		Środki pieniężne	58.870	58.870	100,0
1.2.		Papiery wartościowe Skarbu Państwa	0	0	X
1.3.		Należności z tytułu udzielonych pożyczek	0	0	X
1.4.		Zobowiązania (minus)	0	0	X
2.		Przychody	38.000	79.211	208,5
2.1.		Dotacje z budżetu państwa	0	0	X
2.2.		Dotacje z innych funduszy	0	0	X
2.3.	069	Przychody własne, w tym: opłaty i kary za gospodarcze korzystanie ze środowiska	38.000 38.000	79.211 79.211	208,5 208,5
3.		Wydatki	90.750	87.834	96,8
3.1.	2440 6260	Dotacje, w tym: • Dotacje przekazane z funduszy celowych na realizację zadań bieżących dla jednostek sektora finansów publicznych • Dotacja z funduszu celowego na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji lub zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych	40.000 20.000 10.000	40.000 20.000 10.000	100,0 100,0 100,0
3.2.		Transfery na rzecz ludności	0	0	X

§ 4300 – zakup usług pozostałych

plan - 7.000 zł wykonanie - 5.062 zł 72,3 % planu

w tym :

- udział pracowników w szkoleniach dot. ochrony środowiska - 1.808 zł
- prenumerata informatora „Gospodarka Wodna, Ochrona Środowiska, Budownictwo Hydrotechniczne” - 260 zł
- zakup zdjęć lotniczych powiatu lubańskiego, zapisanych na CD-ROM + koszty przesyłki - 2.889,07 zł
- opłata kosztów przesyłki aktualizacji wydawnictwa „Poradnik gospodarowania odpadami” - 104,92 zł

§ 4410 – podróże służbowe krajowe

plan - 1.000 zł wykonanie - 28 zł 2,8 % planu

w tym :

- delegacje na szkolenia - 28,20 zł

Stan środków PFOŚiGW na dzień 31.12.2001 roku – 50.247 zł (planowano: 6.120 zł).

Spis tabel

<i>Tabela 2.1 Ocena jakości wody Kwisy i jej dopływów : Miłoszowskiego Potoku, Olszówki i Siekierki na podstawie monitoringu regionalnego w latach 1998-2000</i>	7
<i>Tabela 2.2 Klasyfikacja badanych wód podziemnych w powiecie lubańskim</i>	9
<i>Tabela 2.3 Średnioroczne stężenia zanieczyszczeń powietrza w latach 1997-2000 na stacji w Czerniawie</i>	10
<i>Tabela 2.4. Wylączenia gruntów z produkcji rolniczej w latach 1999-2000.</i>	11
<i>Tabela 2.5. Wykaz złóż kopalin na terenie powiatu lubańskiego</i>	12
<i>Tabela 3.1. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim</i>	16
<i>Tabela 4.1 Rozwój ludnościowy powiatu lubańskiego w latach 1999-2001</i>	17
<i>Tabela 4.2. Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu lubańskiego:</i>	18
<i>Tabela 4.3. Liczba małżeństw, urodzeń, zgonów, przyrost naturalny w powiecie lubańskim</i>	18
<i>Tabela 4.4. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym</i>	18
<i>Tabela 5.1. Zmiany na rynku pracy w powiecie, województwie i kraju w latach 1999-2001</i>	21
<i>Tabela 5.2. Pracodawcy w powiecie zatrudniający powyżej 80 osób. Stan na kwiecień 2002 r.</i>	23
<i>Tabela 5.3. Poziom bezrobocia w latach 1998-2001. Stan na 31.XII.</i>	24
<i>Tabela 5.4. Struktura bezrobocia w miastach i gminach powiatu lubańskiego w latach 1993-2001. Stan na 31.XII.</i>	24
<i>Tabela 5.5 Struktura procentowa bezrobotnych w powiecie lubańskim w latach 1993-2001. Stan na 31.XII.</i>	26
<i>Tabela 6.1. Zestawienie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD ze względu na formę prawną i przedmiot działalności</i>	36
<i>Tabela 6.2. Zestawienie podmiotów w powiecie lubańskim wg EKD zarejestrowanych w systemie REGON ze względu na aktywność i przedmiot działalności</i>	37
<i>Tabela 6.3. Zestawienie podmiotów w powiecie lubańskim zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD i liczby pracujących</i>	37
<i>Tabela 6.4. Zestawienie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD i położenia (w układzie gmin powiatu lubańskiego)</i>	38
<i>Tabela 6.5. Zestawienie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wg EKD i form własności w powiecie lubańskim</i>	39
<i>Tabela 7.1. Struktura gospodarstw rolnych Stan na 31.12.1999 r.</i>	40
<i>Tabela 7.2. Struktura zasiewów w powiecie lubańskim w latach 1999-2001.</i>	40
<i>Tabela 7.3. Dane szacunkowe WODR dot. stanu pogłowia zwierząt na terenie powiatu lubańskiego</i>	41
<i>Tabela 7.4. Powierzchnie lasów na terenie powiatu lubańskiego.</i>	42
<i>Tabela 7.5. Ilość gruntów porolnych, należących do Nadleśnictwa Świeradów, zalesionych w latach 1999-2001 na obszarze powiatu lubańskiego</i>	42
<i>Tabela 8.1. Działalność produkcyjna i budownictwo w poszczególnych gminach powiatu lubańskiego. Stan na XI.2001.</i>	43
<i>Tabela 9.1. Obiekty noclegowe turystyki na terenie powiatu lubańskiego w latach 1999 - 2001</i>	45
<i>Tabela 10.1. Placówki lecznictwa uzdrowiskowego w Świeradowie Zdroju w latach 1999-2001</i>	47
<i>Tabela 11.1. Wodociągi na terenie gmin powiatu lubańskiego (wymienić tabele 10.1 i 10.2)</i>	52
<i>Tabela 11.2. Kanalizacja na terenie gmin powiatu lubańskiego</i>	53
<i>Tabela 11.3. Rozwój wewnętrznych instalacji gazowych i centralnego ogrzewania</i>	57
<i>Tabela 11.4. Upowszechnienie telefonii stacjonarnej w powiecie lubańskim</i>	62
<i>Tabela 11.5. Wskaźnik upowszechnienia telefonów w poszczególnych gminach. Stan na 31.12.</i>	63
<i>Tabela 11.6. Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie powiatu lubańskiego w latach 1995-2000</i>	66
<i>Tabela 11.7. Zmiany w szkolnictwie podstawowym w zakresie liczby szkół podstawowych, oddziałów oraz uczniów</i>	68
<i>Tabela 11.8. Liczba uczniów w gimnazjach w powiecie lubańskim w roku szkolnym 2001/2002 i przewidywana liczba uczniów w latach następnych</i>	68
<i>Tabela 11.9. Szkolnictwo ponadpodstawowe dla młodzieży w powiecie lubańskim w roku szkolnym 1999/2000.</i>	70

<i>Tabela 11.10. Szkolnictwo ponadpodstawowe dla młodzieży w powiecie lubańskim w roku szkolnym 2000/2001.</i>	71
<i>Tabela 11.11. Szkolnictwo ponadpodstawowe dla młodzieży w powiecie lubańskim w roku szkolnym 2001/2002.</i>	72
<i>Tabela 11.12. Ilość izb lekcyjnych, pracowni przedmiotowych, komputerowych i sal gimnastycznych.</i>	73
<i>Tabela 11.13. Uczestnictwo nauczycieli w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego w 2001 roku.</i>	75
<i>Tabela 11.14. Wskaźniki zmian w szkolnictwie ponadpodstawowym dla młodzieży w powiecie lubańskim w latach szkolnych 1999 - 2001.</i>	76
<i>Tabela 11.15. Przewidywane zmniejszenie liczby nauczycieli do roku 2006.</i>	77
<i>Tabela 11.16. Projektowana sieć szkół, liczba oddziałów i uczniów w roku szkolnym 2002/2003.</i>	79
<i>Tabela 11.17. Placówki biblioteczne w gminach powiatu lubańskiego w latach 1999 - 2001</i>	81
<i>Tabela 11.18. Placówki kinowe w powiecie lubańskim w latach 1999 - 2001</i>	84
<i>Tabela 11.19. Liczba zabytków w poszczególnych gminach w powiecie lubańskim</i>	85
<i>Tabela 11.20. Stowarzyszenia kultury fizycznej w powiecie lubańskim w latach 1999 - 2001</i>	86
<i>Tabela 11.21. Działalność zakładów opieki zdrowotnej w powiecie lubańskim w latach 1999 i 2000.</i>	90
<i>Tabela 11.22. Liczba łóżek szpitala lubańskiego</i>	90
<i>Tabela 11.23. Ogólna liczba pacjentów i liczba porad lekarskich, udzielonych w izbie przyjęć:</i>	91
<i>Tabela 11.24. Personel służby zdrowia i jego dostępność w powiecie lubańskim w latach 1995, 1998, 2000.</i>	91
<i>Tabela 11.25. Chorzy objęci opieką poradni gruźlicy i chorób płuc w latach 1999-2000</i>	92
<i>Tabela 11.26. Chorzy leczeni ambulatoryjnie z powodu choroby układu krążenia w 2000r.</i>	92
<i>Tabela 11.27. Chorzy leczeni ambulatoryjnie z powodu cukrzycy w 2000r.</i>	92
<i>Tabela 11.28. Chorzy objęci opieką poradni zdrowia psychicznego w 2000r.</i>	93
<i>Tabela 11.29. Zgony w 1999 r. i 2000 r. w województwie i powiecie.</i>	94
<i>Tabela 11.30. Współczynnik umieralności niemowląt w latach 1999-2000.</i>	94
<i>Tabela 11.31. Działalność Pogotowia Ratunkowego w latach 1995, 1999-2001:</i>	96
<i>Tabela 11.32. Ogólna liczba przyznanych świadczeń, oraz rodziny objęte pomocą społeczną w latach 1999 – 2001</i>	97
<i>Tabela 11.33. Ilość osób objętych programem PEFRON na przestrzeni lat 1999-2001:</i>	98
<i>Tabela 12.1. Ogólna kwota dochodów budżetowych przypadających na 1 mieszkańca powiatu</i>	100
<i>Tabela 12.2. Struktura procentowa dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu.</i>	100
<i>Tabela 12.3. Udział niektórych rodzajów dochodów w kwocie dochodów budżetowych oraz struktura dochodów własnych, dotacji i subwencji w latach 1999-2001.</i>	102
<i>Tabela 12.4. Realizacja zaplanowanych wydatków budżetowych w latach 1999-2001.</i>	103
<i>Tabela 12.5. Dotacje celowe na realizację zadań zleconych</i>	104
<i>Tabela 12.6. Dotacje celowe na realizację zadań własnych</i>	105
<i>Tabela 12.7. Struktura działowa wydatków budżetowych według starej klasyfikacji (do 31.12. 2000 r.)</i>	106
<i>Tabela 12.8. Struktura działowa wydatków budżetowych według nowej klasyfikacji (od 01.01.2001 r.)</i>	106
<i>Tabela 12.9. Wyniki budżetu powiatu w latach 1999 – 2002.</i>	107
<i>Tabela 13.1. Szanse i zagrożenia rozwoju powiatu lubańskiego</i>	110
<i>Tabela 13.2. Słabe i mocne strony wewnętrznych potencjałów powiatu lubańskiego</i>	111
<i>Tabela 15.1. Cele operacyjne i zadania strategiczne rozwoju powiatu lubańskiego</i>	117
<i>Tabela 15.2. Cele strategiczne a cele operacyjne rozwoju powiatu lubańskiego</i>	127
<i>Tabela 18.1. Mierniki oceny realizacji celów operacyjnych rozwoju powiatu lubańskiego</i>	134

Spis wykresów

Wykres 3.1. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim na terenach wiejskich w 2001 r	14
Wykres 3.2. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim na terenach miejskich w 2001 r.	15
Wykres 3.3. Struktura użytkowania gruntów w powiecie lubańskim w 2001 r.	15
Wykres 4.1. Udział procentowy mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Stan na 31.12.2001 r.	19
Wykres 4.2 Podział ludności w powiecie ze względu na wiek	19
Wykres 4.3. Zmiany w liczbie ludności w poszczególnych gminach w latach 1995-2001.	20
Wykres 4.4. Przrost naturalny w powiecie lubańskim w promilach	20
Wykres 5.1 Osoby pracujące w latach 1999-2001 w województwie dolnośląskim	21
Wykres 5.2 Osoby pracujące w latach 1999-2001 w powiecie lubańskim	22
Wykres 5.3 Liczba bezrobotnych w latach 1993-2001 w powiecie lubańskim z podziałem na poszczególne gminy	25
Wykres 5.4. Zmiany struktury grup bezrobotnych w powiecie lubańskim w latach 1993-2001. Stan na 31.XII.	26
Wykres 5.5. Osoby bezrobotne w powiecie na dzień 31XII.2001r -podział wg okresu pozostawania bez pracy .	27
Wykres 5.6. Struktura bezrobotnych w powiecie lubańskim wg wykształcenia. Stan na 31.XII.2001 r.	27
Wykres 5.7. Struktura bezrobotnych w powiecie lubańskim wg stażu pracy. Stan na 31.XII.2001 r.	28
Wykres 5.8. Struktura bezrobotnych w powiecie lubańskim wg wieku. Stan na 31.XII.2001 r.	28
Wykres 5.9. Bezrobotni według najczęściej występujących zawodów	29
Wykres 5.10. Poziom wykształcenia bezrobotnych posiadających najczęściej występujące wśród bezrobotnych zawody- stan na koniec grudnia 2001r.	29
Wykres 5.11 Podział środków na aktywne programy rynku pracy w latach 1999-2001.	30
Wykres 5.12. Wydatki na aktywne programy	31
Wykres 5.13. Podjęcie pracy w latach 1999/2001.	32
Wykres 5.14. Najczęściej zgłaszane oferty pracy w 2001r.	33
Wykres 6.1. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON ogółem	34
Wykres 8.1. Działalność produkcyjna i budownictwo wg liczby firm w powiecie. Stan na XII.1998, V.1999, IV 2000 i XI 2001.	44
Wykres 11.1. Rozwój telefonii stacjonarnej w powiecie lubańskim w latach 1995-2001.	65
Wykres 11.2. Abonenci TP S.A. z podziałem na gminy od 1998 do 2000 r. Stan na 31.XII.	65
Wykres 11.3. Mieszkania oddane do użytku ogółem powierzchnia użytkowa w m ²	66
Wykres 11.4. Wielkość księgozbioru w powiecie	82
Wykres 11.5. Wielkość czytelnictwa w powiecie (liczba czytelników)	82
Wykres 11.6. Wielkość wypożyczeń w powiecie	83
Wykres 11.7. Zabytki w poszczególnych gminach w powiecie lubańskim	85
Wykres 11.8. Choroby najczęściej występujące w województwie dolnośląskim w latach 1998-2000.	92
Wykres 11.9. Chorzy leczeni w szpitalach ogólnych województwa dolnośląskiego	93
Wykres 12.1. Struktura dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	101
Wykres 12.2. Realizacja wydatków w latach 1999-2001	103